

รายงานผลผลิตภาพ และผลประกอบการอุตสาหกรรมปี 2566 (Productivity and Performance of Thai Industry Report 2023)

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	
1.1 แนวทางการคำนวณผลิตภาพและตัวชี้วัด	1-3
1.2 แนวทางการคำนวณตัวชี้วัดผลประกอบการที่สำคัญ	1-5
1.3 แนวทางการทดสอบปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อ TFP	1-9
2 ผลิตภาพการผลิตรวมและผลประกอบการของอุตสาหกรรมการผลิตของไทย	
2.1 สรุปผลการวิเคราะห์	2-3
2.2 โครงสร้างอุตสาหกรรม	2-6
2.3 ผลิตภาพการผลิตรวมของภาคอุตสาหกรรมการผลิตและประมาณการแนวโน้ม	2-7
2.4 ผลิตภาพการผลิตรวมของผู้ผลิตในแต่ละกลุ่ม	2-11
2.5 การวิเคราะห์ลักษณะที่แตกต่างของผู้ประกอบการในกลุ่มต่าง ๆ	2-28
3 ผลิตภาพการผลิตรวมและผลประกอบการของอุตสาหกรรมผลิตรายสาขา	
3.1 TSIC 10 : การผลิตผลิตภัณฑ์อาหาร	3-2
3.2 TSIC 11 : การผลิตเครื่องดื่ม	3-11
3.3 TSIC 12 : การผลิตผลิตภัณฑ์ยาสูบ	3-18
3.4 TSIC 17 : การผลิตกระดาษ และผลิตภัณฑ์กระดาษ	3-24
3.5 TSIC 19 : การผลิตถ่านโค้กและผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการถลุงปิโตรเลียม	3-30
3.6 TSIC 20 : การผลิตเคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมี	3-36
3.7 TSIC 22 : การผลิตผลิตภัณฑ์ยางและพลาสติก	3-42
3.8 TSIC 23 : การผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่ทำจากแร่โลหะ	3-56
3.9 TSIC 24 : การผลิตโลหะขั้นมูลฐาน	3-63
3.10 TSIC 25 : การผลิตผลิตภัณฑ์โลหะประดิษฐ์ (ยกเว้นเครื่องจักรและอุปกรณ์)	3-71
3.11 TSIC 26 : การผลิตผลิตภัณฑ์คอมพิวเตอร์ อิเล็กทรอนิกส์ และอุปกรณ์ที่ใช้ในทางทัศนศาสตร์	3-78
3.12 TSIC 27 : อุตสาหกรรมการผลิตอุปกรณ์ไฟฟ้า	3-85
3.13 TSIC 29 : การผลิตยานยนต์ รถพ่วง และรถกึ่งพ่วง	3-93
3.14 TSIC 30 : การผลิตจักรยานยนต์และชิ้นส่วนจักรยานยนต์	3-100
3.15 TSIC 32 : การผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ	3-106

บทที่ 1

บทนำ

การพัฒนาและขับเคลื่อนเศรษฐกิจของไทยในปัจจุบันให้ความสำคัญกับการเพิ่มผลิตภาพและเป็นพื้นฐานของการเติบโตทางเศรษฐกิจในภาคการผลิตของไทยในยุคที่สภาวะแวดล้อมทางเศรษฐกิจและการค้าโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพและความซับซ้อนของผลผลิตจึงมีความสำคัญมากขึ้นเมื่อประเทศต่าง ๆ พยายามสร้างและรักษาความได้เปรียบในการแข่งขันของอุตสาหกรรมต่าง ๆ ในห่วงโซ่มูลค่าและตลาดโลก โดยผลิตภาพที่เพิ่มขึ้นไม่เพียงแต่ขับเคลื่อนการขยายตัวของเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ยังช่วยทำให้เกิดความยั่งยืนและความยืดหยุ่นต่อความผันผวนจากภายนอกอีกด้วย ซึ่งความสำคัญของการเพิ่มผลิตภาพจะช่วยให้ผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมในการลดต้นทุน ปรับปรุงคุณภาพสินค้าและบริการ รวมถึงส่งเสริมนวัตกรรม

ภาคอุตสาหกรรมการผลิตเป็นองค์ประกอบสำคัญของระบบเศรษฐกิจไทยมีบทบาทสำคัญที่จะเป็นพื้นฐานในการปรับตัวและพัฒนาต่อยอดพลิกโฉมเศรษฐกิจของไทยให้บรรลุเป้าหมายก้าวไปสู่ประเทศรายได้สูง ท่ามกลางความไม่แน่นอนและความท้าทายทางเศรษฐกิจโลก การเพิ่มผลิตภาพจะทำให้ผู้ผลิตไทยสามารถรับมือกับความท้าทายและคว้าโอกาสใหม่ ๆ ได้ และการให้ความสำคัญกับผลิตภาพไม่ใช่เพียงแค่วุฒิสถาปัตยกรรมเชิงกลยุทธ์เท่านั้น แต่ยังเป็นความจำเป็นสำหรับการเติบโตของอุตสาหกรรมและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจในวงกว้างทั้งภาครัฐและภาคเอกชน

การติดตามข้อมูลโครงสร้าง สมรรถนะในการประกอบกิจการ รวมถึงผลการดำเนินงานธุรกิจ ในภาคอุตสาหกรรม จึงมีความสำคัญและเป็นประโยชน์อย่างมากที่จะทราบถึงสถานภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคอุตสาหกรรมและการผลิตของระบบเศรษฐกิจ อีกทั้งยังเป็นข้อมูลเตือนภัยเบื้องต้นที่ช่วยบ่งชี้ถึงปัญหาเชิงโครงสร้างในระดับจุลภาคและมหภาคของภาคอุตสาหกรรม เพื่อประโยชน์ในการกำหนดนโยบายมาตรการส่งเสริมให้การพัฒนาเศรษฐกิจอุตสาหกรรมของประเทศเป็นไปในทิศทางที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ โดยสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม ได้ดำเนินการสำรวจข้อมูลและจัดทำรายงานผลิตภาพและผลประกอบการอุตสาหกรรมปี 2566 เพื่อประโยชน์ในการวางนโยบาย มาตรการ และการวางแผนของภาครัฐ ตลอดจนการวางแผนการดำเนินงานธุรกิจสำหรับภาคเอกชน โดยมีการสำรวจจัดเก็บข้อมูลของสถานประกอบการจำนวนกว่า 3,786 ราย เพื่อนำมาวิเคราะห์สถานการณ์ของเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

จัดทำตัวชี้วัดด้านผลิตภาพ คือ ผลิตภาพการผลิตรวม (Total Factor Productivity: TFP) และศึกษาการเปลี่ยนแปลงของผลิตภาพการผลิตรวม (TFP Growth: TFPG) ในระดับภาคอุตสาหกรรม และระดับสาขาการผลิต

สำหรับการวิเคราะห์ผลิตภาพและผลประกอบการของภาคอุตสาหกรรมเป็นการติดตามและประเมินถึงความสามารถในการผลิตสินค้าและสร้างรายได้ จากการใช้ปัจจัยการผลิตต่าง ๆ โดยพิจารณาจากมูลค่าเพิ่ม (Value Added: VA) ซึ่งหมายถึงมูลค่าของสินค้าและบริการที่ได้เพิ่มขึ้นจากการนำวัตถุดิบชั้นกลางต่าง ๆ และปัจจัยการผลิตเข้าสู่กระบวนการผลิตหรือบริการ จนกระทั่งออกมาเป็นผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปหรือเสร็จสิ้นการบริการ โดยอาศัยแบบจำลองการวิเคราะห์บัญชีการเจริญเติบโต (Growth Accounting Model) ในการแสดงให้เห็นถึงแหล่งที่มาของการเจริญเติบโตหรืออัตราการเพิ่มขึ้นของมูลค่าเพิ่ม อันเป็นผลมาจากอัตราการเพิ่มขึ้นของปริมาณปัจจัยการผลิตหลักที่สำคัญ คือ แรงงาน และปัจจัยทุน รวมถึงอัตราการเพิ่มขึ้นของผลิตภาพการผลิตรวม (TFPG)

การเปลี่ยนแปลงของความสามารถในการผลิตนี้ มาจากทั้งปัจจัยภายนอกองค์กร เช่น สภาพของตลาดหรือสถานการณ์ทางการเมืองและสังคม เป็นต้น รวมถึงปัจจัยภายในขององค์กร ซึ่งเปรียบเสมือนภูมิคุ้มกันที่สำคัญในการรักษาความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจ ไม่ว่าจะเป็น

- คุณภาพของปัจจัยการผลิต ทั้งแรงงานและเครื่องจักรอุปกรณ์ ซึ่งจะช่วยให้ผลิตสินค้าได้รวดเร็ว แม่นยำ ลดของเสีย รวมทั้งสามารถผลิตสินค้าที่มีเทคโนโลยีซับซ้อนและมีมูลค่าสูงได้
- การบริหารจัดการในด้านต่าง ๆ เช่น การควบคุมต้นทุน การบริหารความเสี่ยง และการจัดการด้านการเงิน ซึ่งจะทำให้มีกำไรและมีเงินลงทุนเพื่อต่อยอดขยายธุรกิจ
- ความสามารถทางด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม นำไปสู่สินค้าและรูปแบบธุรกิจใหม่ ๆ สร้างความได้เปรียบทางธุรกิจและผลกำไรที่สูงขึ้น

โดยรายละเอียดผลการสำรวจ และการวิเคราะห์ผลิตภาพการผลิตและผลประกอบการภาคอุตสาหกรรม จะแสดงรายละเอียดในส่วนถัดไป ทั้งนี้ ผู้ที่สนใจสามารถศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ www.oie.go.th ในหัวข้อ ‘รายงานผลิตภาพอุตสาหกรรม (TFP)’

1.1 แนวทางการคำนวณผลิตภาพและตัวชี้วัด

การจัดทำผลิตภาพการผลิตรวม (Total Factor Productivity : TFP) มีประโยชน์สำหรับการวิเคราะห์ การสร้างผลผลิต (Output : Y) ในรูปแบบของมูลค่าเพิ่ม (Value Added) โดยใช้ปัจจัยการผลิตพื้นฐาน คือ ปัจจัยแรงงาน (Labor : L) และปัจจัยทุน (Capital : K) ซึ่งปัจจัยการผลิตแต่ละชนิดจะมีคุณภาพ (Quality) หรือคุณลักษณะที่แตกต่างกัน รวมทั้งระดับเทคโนโลยี (State of Technology : A) หรือผลิตภาพการผลิตรวม ภายใต้ความสัมพันธ์ของฟังก์ชันการผลิตแบบ Cobb-Douglas แบบประยุกต์ โดยจะมีรูปแบบความสัมพันธ์ คือ

$$Y_t = A_t (K_t Z_t)^\alpha (L_t H_t)^\beta \quad (1.1)$$

- โดยที่ Y คือ มูลค่าเพิ่ม
- A คือ ระดับเทคโนโลยี หรือผลิตภาพการผลิตรวม ที่ปรับผลของคุณภาพปัจจัยการผลิตแล้ว
- L คือ จำนวนชั่วโมงการทำงาน
- K คือ อัตราการใช้เครื่องจักร/สินทรัพย์ หรือค่าเสื่อมราคา
- H คือ คุณภาพของปัจจัยแรงงาน
- Z คือ คุณภาพของปัจจัยทุน

ในกรณีที่ผู้ผลิตแสวงหากำไรสูงสุดภายใต้ตลาดของผลผลิต (Output) และตลาดของปัจจัยการผลิต (Input) แข่งขันสมบูรณ์ (Competitive) จะทำให้ค่าพารามิเตอร์ (Parameter) α และ β สะท้อนถึงสัดส่วนผลตอบแทนของปัจจัยการผลิต คือ ทุน และแรงงาน ตามลำดับ

กำหนดให้ผลได้ต่อขนาดคงที่ (Constant Return to Scale : CRS) กล่าวคือ การเพิ่ม (ลด) ปัจจัยการผลิตจะทำให้ผลผลิตเพิ่ม (ลด) ในสัดส่วนที่เท่ากัน ทำให้พารามิเตอร์ (Parameter) มีความสัมพันธ์ดังนี้

$$\alpha + \beta = 1 \quad (1.2)$$

ดังนั้น จากสมการ (1) และ (2) สามารถหาค่าผลิตภาพการผลิตโดยรวม (TFP) ได้จากสูตรคำนวณ

$$A_t^{Unadj} = A_t Z_t^\alpha H_t^{1-\alpha} = \frac{Y_t}{K_t^\alpha L_t^{1-\alpha}} \quad (1.3)$$

จัดรูปสมการ (1.3) ใหม่ให้ผลิตภาพการผลิตโดยรวมอยู่ในรูปของส่วนประกอบของผลิตภาพทุนและผลิตภาพแรงงาน คือ

$$A_t^{Unadj} = \frac{Y_t^\alpha}{K_t^\alpha} \frac{Y_t^{1-\alpha}}{L_t^{1-\alpha}} = \left(\frac{Y_t}{K_t} \right)^\alpha \left(\frac{Y_t}{L_t} \right)^{1-\alpha} \quad (1.4)$$

หากประยุกต์แบบจำลองการเจริญเติบโตแบบโซโลว์ (Solow Growth Model) เข้ากับฟังก์ชันการผลิตข้างต้น โดยการหาอนุพันธ์ (Differentiate) เทียบกับเวลา (t) ของสมการ (1.1) จะได้

$$\frac{1}{Y_t} \frac{\partial Y_t}{\partial t} = \left(\frac{1}{A_t} \frac{\partial A_t}{\partial t} \right) + \alpha \left(\frac{1}{K_t} \frac{\partial K_t}{\partial t} \right) + \alpha \left(\frac{1}{Z_t} \frac{\partial Z_t}{\partial t} \right) + \beta \left(\frac{1}{L_t} \frac{\partial L_t}{\partial t} \right) + \beta \left(\frac{1}{H_t} \frac{\partial H_t}{\partial t} \right) \quad (1.5)$$

แทนค่าสมการ (1.2) ใน (1.5) และเขียนใหม่ในรูปอัตราการขยายตัวเป็น

$$y_t = a_t + \alpha(k_t + z_t) + (1 - \alpha)(l_t + h_t) \quad (1.6)$$

ดังนั้น สามารถหาค่าของอัตราการขยายตัวของผลิตภาพการผลิตรวม (TFPG) ได้จาก

$$a_t^{Unadj} = a_t + \alpha z_t + (1 - \alpha) h_t = y_t - \alpha k_t - (1 - \alpha) l_t = \alpha [y_t - k_t] + (1 - \alpha) [y_t - l_t] \quad (1.7)$$

โดยการคำนวณหา TFPG ด้วยวิธีแบบจำลอง Solow Growth นี้ ช่วยให้สามารถพิจารณาที่มาของอัตราการขยายตัว (Contribution of Growth) ของมูลค่าเพิ่มได้ว่ามาจากการเปลี่ยนแปลงของปริมาณปัจจัยการผลิต การเปลี่ยนแปลงของคุณภาพของปัจจัยการผลิต หรือการเปลี่ยนแปลงของผลิตภาพการผลิตรวมอย่างไร รวมทั้ง สามารถพิจารณาถึงองค์ประกอบของ TFPG ด้วยว่า มีส่วนที่มาจากอัตราการขยายตัวของผลิตภาพทุนและผลิตภาพแรงงานอย่างละเท่าใด

จากสมการ (1.7) TFPG จะประกอบด้วย การเปลี่ยนแปลงของคุณภาพปัจจัยการผลิต คือ คุณภาพปัจจัยทุน (z) และคุณภาพแรงงาน (h) และการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยเชิงคุณภาพอื่น ๆ หรือ TFPG ส่วนเหลือที่ปรับผลของคุณภาพปัจจัยการผลิตแล้ว รวมถึงยังสามารถแสดงในรูปแบบองค์ประกอบของการเปลี่ยนแปลงของผลิตภาพเฉพาะส่วนของปัจจัยการผลิต ได้แก่ ผลิตภาพทุน และผลิตภาพแรงงาน ได้เช่นกัน

สำหรับวิธีการหาค่าพารามิเตอร์ α และ β สามารถทำได้ 2 แบบ คือ **1) การอาศัยข้อสมมติพื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์** ของลักษณะผู้ผลิตและตลาดที่กล่าวมาข้างต้น จะทำให้ค่าพารามิเตอร์ α และ β เท่ากับผลตอบแทนต่อการใช้จ่ายการผลิตขั้นต้น ซึ่งในที่นี้คือ สัดส่วนผลตอบแทนต่อปัจจัยทุนและแรงงานตามลำดับ จึงสามารถใช้ข้อมูลโครงสร้างต้นทุนการใช้จ่ายการผลิตทุนและแรงงานของแต่ละหน่วยธุรกิจในการกำหนดค่าพารามิเตอร์ได้ และ **2) การใช้วิธีการทางเศรษฐมิติ** เป็นการประมาณค่าพารามิเตอร์ด้วยการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงเส้นตรง (Linear Regression) โดยการเขียนสมการ (3.1) ในรูปแบบลอการิทึมฐานธรรมชาติ (Natural Logarithm : ln) คือ

$$\ln Y_t = \ln A_t + \alpha(\ln K_t + \ln Z_t) + \beta(\ln L_t + \ln H_t) \quad (1.8)$$

แทนค่าสมการ (1.2) ใน (1.8) และจัดรูปใหม่จะได้

$$\ln Y_t - (\ln L_t + \ln H_t) = \ln A_t + \alpha[(\ln K_t + \ln Z_t) - (\ln L_t + \ln H_t)] \quad (1.9)$$

จากสมการ (1.9) สามารถใช้เป็นสมการในการประมาณหาค่าพารามิเตอร์ α และค่าพารามิเตอร์ $\beta = (1 - \alpha)$ โดยวิธีการนี้จำเป็นต้องใช้ชุดข้อมูลของหน่วยธุรกิจ หรือชุดข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างในสาขาการผลิต ให้สามารถเป็นไปตามข้อสมมติทางสถิติด้วยเช่นกัน

ทั้งนี้ ในการศึกษาภายใต้โครงการจะใช้วิธีการหาสัดส่วนผลตอบแทนต่อปัจจัยทุน หรือค่าพารามิเตอร์ α ทั้ง 2 วิธีร่วมกัน โดยคำนวณจากโครงสร้างต้นทุนค่าเสื่อมราคาและค่าตอบแทนแรงงาน ประกอบกับการนำเอาค่าประมาณพารามิเตอร์จากแบบจำลองเศรษฐมิติมาควบคุมความผันผวนและช่วยแก้ไขปัญหาความผิดปกติของข้อมูลสัดส่วนผลตอบแทนต่อปัจจัยทุนจากกลุ่มตัวอย่าง

1.2 แนวทางการคำนวณตัวชี้วัดผลประกอบการที่สำคัญ

การวิเคราะห์ผลผลิตภาพการผลิตโดยรวม จะอาศัยทั้งปัจจัยภายนอก (External Factors) และปัจจัยภายใน (Internal Factors) จากตัวชี้วัดผลประกอบการด้านต่าง ๆ ในการอธิบายการเปลี่ยนแปลงของผลผลิตภาพการผลิตรวมที่เกิดขึ้น ตัวเลขในวงเล็บหลังตัวชี้วัดแสดงถึงข้อคำถามในแบบแจ้งข้อมูลการประกอบกิจการโรงงาน (รายปี) ที่มีข้อมูลของตัวชี้วัดนั้น โดยสามารถแบ่งกลุ่มตัวชี้วัดเบื้องต้นออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่

- 1) **ภาวะตลาด** เป็นกลุ่มตัวชี้วัดสะท้อนปัจจัยภายนอกที่ส่งผลโดยตรงกับผลประกอบการและความผันผวนทางธุรกิจในระยะสั้น ได้แก่ อัตราการเติบโตของยอดขาย และสัดส่วนมูลค่าการส่งออก โดยมีวิธีการคำนวณ คือ
 - **อัตราการเติบโตของยอดขาย (2.5.2)** บ่งบอกถึงภาวะธุรกิจและรายได้ของสถานประกอบการ หากมีค่าสูง (ต่ำ) จะบ่งชี้ถึงภาวะธุรกิจและตลาดที่ดี (แย่) รวมถึงมีรายได้สูงขึ้น (ลดลง) ตัวชี้วัดนี้จึงยิ่งมีค่ามากยิ่งดี
 - **อัตราการเติบโตของการส่งออก (2.5.3)** สะท้อนถึงภาวะธุรกิจในต่างประเทศของสถานประกอบการ หากมีค่าสูง (ต่ำ) จะบ่งชี้ถึงความสามารถด้านการแข่งขันและภาวะธุรกิจส่งออกและเชื่อมโยงกับตลาดโลกสูง (ต่ำ) ตัวชี้วัดนี้จึงยิ่งมีค่ามากยิ่งดี
- 2) **คุณภาพของปัจจัยการผลิต** เป็นตัวชี้วัดที่สะท้อนถึงศักยภาพและความสามารถในการดำเนินงานของปัจจัยการผลิตพื้นฐาน คือ ปัจจัยแรงงาน และปัจจัยทุน ตัวอย่างเช่น สัดส่วนแรงงานวิชาชีพและแรงงานฝีมือต่อแรงงานทั้งหมด สัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรมต่อแรงงานทั้งหมด สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรที่มีอายุไม่เกิน 5 ปี และสัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรที่มีรูปแบบอัตโนมัติหรือกึ่งอัตโนมัติ เป็นต้น โดยมีวิธีการคำนวณ คือ
 - **สัดส่วนแรงงานมีฝีมือต่อแรงงานรวม** แสดงถึงคุณภาพของแรงงานด้านทักษะ โดยเป็นองค์ประกอบของ TFP ทางด้านคุณภาพปัจจัยแรงงาน หากมีค่าสูง (ต่ำ) จะสะท้อนถึงคุณภาพของแรงงานสูง (ต่ำ) ตัวชี้วัดนี้จึงยิ่งมีค่ามากยิ่งดี

$$\frac{\text{จำนวนแรงงานบริหาร (2.4.8)} + \text{จำนวนแรงงานฝ่ายผลิตที่มีฝีมือ (2.4.9)}}{\text{จำนวนแรงงานรวม (2.4.8 + 2.4.9 + 2.4.10)}} \times 100$$

- **สัดส่วนการฝึกอบรมแรงงาน** บ่งบอกถึง คุณภาพของแรงงานด้านทักษะและความรู้ โดยเป็นองค์ประกอบของ TFP ทางด้านคุณภาพปัจจัยแรงงาน หากมีค่าสูง (ต่ำ) จะบ่งชี้ถึงแรงงานได้มีการพัฒนาทักษะและความรู้สูง (ต่ำ) ตัวชี้วัดนี้จึงยังมีค่ามากยิ่งขึ้น

$$\frac{\text{จำนวนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรม (2.4.7)}}{\text{จำนวนแรงงานรวม (2.4.8 + 2.4.9 + 2.4.10)}} \times 100$$

- **อายุโดยเฉลี่ยของแรงงาน (2.4.6)** แสดงถึงคุณภาพของแรงงานด้านประสบการณ์ โดยเป็นองค์ประกอบของ TFP ทางด้านคุณภาพปัจจัยแรงงาน หากมีค่าสูง (ต่ำ) จะบ่งชี้ถึงประสบการณ์ในการทำงานของแรงงานสูง (ต่ำ) ตัวชี้วัดนี้จึงยังมีค่ามากยิ่งขึ้น
- **สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุไม่เกิน 5 ปี (2.5.8)** บ่งบอกถึง คุณภาพของเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีเทคโนโลยีใหม่และมีสภาพการใช้งานที่อยู่ในสภาพดี โดยเป็นองค์ประกอบของ TFP ทางด้านคุณภาพปัจจัยทุน หากมีค่าสูง (ต่ำ) จะบ่งชี้ถึงประสิทธิภาพของปัจจัยทุนสูง (ต่ำ) ตัวชี้วัดนี้จึงยังมีค่ามากยิ่งขึ้น

$$\frac{\text{มูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุไม่เกิน 5 ปี}}{\text{มูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ทั้งหมด (สุทธิ)}} \times 100$$

- **สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีรูปแบบอัตโนมัติและกึ่งอัตโนมัติ (2.5.9)** แสดงถึงคุณภาพของเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีเทคโนโลยีเข้ามาเกี่ยวข้องในการดำเนินงานมาก โดยเป็นองค์ประกอบของ TFP ทางด้านคุณภาพปัจจัยทุน หากมีค่าสูง (ต่ำ) จะบ่งชี้ถึงศักยภาพในการดำเนินงานของปัจจัยทุนสูง (ต่ำ) จึงมีค่ามากยิ่งขึ้น

$$\frac{\text{มูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีรูปแบบอัตโนมัติและกึ่งอัตโนมัติ}}{\text{มูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ทั้งหมด (สุทธิ)}} \times 100$$

3) การบริหารจัดการ เป็นกลุ่มตัวชี้วัดที่บ่งชี้ถึงลักษณะและความสามารถในการดำเนินงานด้านการผลิตและการขาย อาทิ สัดส่วนการผลิตในรูปแบบ OBM และ ODM สัดส่วนการจำหน่ายผ่าน E-Commerce และอัตราส่วนสินทรัพย์ถาวรต่อแรงงาน โดยมีวิธีการคำนวณ คือ

- **สัดส่วนของยอดขาย OBM และ ODM** แสดงถึงความสามารถในการออกแบบและจัดการแบรนด์สินค้าของตนเอง หากมีค่าสูง (ต่ำ) สะท้อนว่ามีความสามารถในการผลิตมาก (น้อย) ตัวชี้วัดนี้จึงยังมีค่ามากยิ่งขึ้น

$$\text{สัดส่วนการผลิตแบบ ODM (2.1.2)} + \text{สัดส่วนการผลิตแบบ OBM (2.1.3)}$$

- **สัดส่วนของยอดขาย E-Commerce (2.2)** แสดงถึงการนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ประโยชน์ในการขายและดำเนินงาน หากมีค่าสูง (ต่ำ) สะท้อนว่ามีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมาก (น้อย) ตัวชี้วัดนี้จึงยังมีค่ามากยิ่งขึ้น

- *สัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงาน* บ่งบอกถึงความเข้มข้นของจากการใช้ที่ดิน อาคาร เครื่องจักรและอุปกรณ์ โดยเป็นองค์ประกอบของ TFP ทางด้านการบริหารจัดการในการใช้ปัจจัยทุนเมื่อเทียบกับปัจจัยแรงงาน หากมีค่าสูง (ต่ำ) แสดงถึง การใช้ที่ดิน อาคาร เครื่องจักรและอุปกรณ์ในการดำเนินงานและบริหารจัดการมาก (น้อย) ตัวชี้วัดนี้จึงยังมีค่ามากยิ่งขึ้นดี

$$\frac{\text{ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ (สุทธิ) (2.8.4)}}{\text{จำนวนแรงงานรวม (2.4.8 + 2.4.9 + 2.4.10)}}$$

รวมถึงการบริหารจัดการสะท้อนจากความสามารถในการควบคุมต้นทุนและสร้างมูลค่าเพิ่ม เช่น สัดส่วนต้นทุนต่อยอดขาย และสัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขาย เป็นต้น โดยมีวิธีการคำนวณ คือ

- *สัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนรวม*

$$\frac{\text{ต้นทุนวัตถุดิบ (2.6.1)}}{(\text{ต้นทุนการผลิตรวม (2.6) + ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารรวม (2.7.1) + ดอกเบี้ยจ่าย (2.7.2)})} \times 100$$

- *สัดส่วนต้นทุนแรงงานต่อต้นทุนรวม*

$$\frac{\text{ค่าตอบแทนแรงงานรวม (2.6.6 + 2.7.1.6)}}{(\text{ต้นทุนการผลิตรวม (2.6) + ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารรวม (2.7.1) + ดอกเบี้ยจ่าย (2.7.2)})}$$

- *สัดส่วนต้นทุนรวมต่อยอดขาย* เป็นองค์ประกอบของ TFP ทางด้านการบริหารจัดการด้านต้นทุน หากมีค่าสูง (ต่ำ) แสดงถึง มีต้นทุนสูง (ต่ำ) ตัวชี้วัดนี้จึงยังมีค่าน้อยยิ่งขึ้นดี

$$\frac{(\text{ต้นทุนการผลิตรวม (2.6) + ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารรวม (2.7.1) + ดอกเบี้ยจ่าย (2.7.2)})}{\text{มูลค่าการจำหน่ายสินค้าและบริการรวมต่อปี (2.5.2)}} \times 100$$

- *สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขาย* เป็นองค์ประกอบของ TFP ทางด้านการบริหารจัดการเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้า หากมีค่าสูง (ต่ำ) แสดงถึง การสร้างมูลค่าเพิ่มได้มาก (น้อย) ตัวชี้วัดนี้จึงยังมีค่ามากยิ่งขึ้นดี

$$\frac{\text{มูลค่าเพิ่ม}}{\text{มูลค่าการจำหน่ายสินค้าและบริการรวมต่อปี (2.5.2)}} \times 100$$

โดยที่ มูลค่าเพิ่ม = มูลค่าการจำหน่ายสินค้าและบริการรวมต่อปี

- + มูลค่าการเปลี่ยนแปลงของสินค้าสำเร็จรูปคงคลัง (ปลายงวด - ต้นงวด)
- ต้นทุนวัตถุดิบรวม
- ต้นทุนวัสดุที่ใช้ในการหีบห่อสินค้า
- ต้นทุนเชื้อเพลิงและพลังงาน ที่ใช้ในการผลิต
- ต้นทุนค่าน้ำดิบ/น้ำประปา ที่ใช้ในการผลิต
- ค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมและบำรุงรักษาอุปกรณ์/เครื่องจักร (ที่ไม่ใช่ตัดค่าเสื่อม)
- ต้นทุนค่าจ้างเหมาจ่ายที่จ่ายให้ผู้ประกอบการอื่น โดยผู้จ้างจัดหาวัตถุดิบให้
- ค่าธรรมเนียมที่จ่ายสำหรับแรงงานเช่า
- ต้นทุนซื้อสินค้าสำเร็จรูปมาเพื่อจำหน่ายต่อ
- ดอกเบี้ยจ่าย
- ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารรวมทั้งหมด
- + ค่าตอบแทนแรงงานฝ่ายขายและบริหาร
- + ค่าเช่า
- + หนี้สูญ
- + ขาดทุนจากอัตราแลกเปลี่ยน

เป็นส่วนประกอบของมูลค่าเพิ่ม จึงต้องบวกกลับเข้ามา

เป็นค่าใช้จ่าย/ต้นทุนทางการเงินที่ไม่ได้เกิดขึ้นจากการดำเนินธุรกิจ

นอกจากนี้ การบริหารจัดการทางการเงินยังสามารถสะท้อนถึงสถานะและความเสี่ยงทางการเงินด้านสภาพคล่องและด้านการก่อหนี้ อาทิ อัตราส่วนสภาพคล่อง อัตราส่วนหนี้สิน และอัตราส่วนหนี้สินต่อทุน โดยมีวิธีการคำนวณดังนี้

- อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน (Current Ratio) สะท้อนถึง สถานะสภาพคล่องของกิจการ โดยเป็นองค์ประกอบของ TFP ทางด้านการเงิน หากมีค่าสูง (ต่ำ) จะบ่งชี้ถึงสภาพคล่องที่สูง (ต่ำ) ตัวชี้วัดนี้จึงยังมีค่ามากยิ่งขึ้นดี

$$\frac{\text{สินทรัพย์หมุนเวียน (2.8.1.1)}}{\text{หนี้สินหมุนเวียน (2.8.2.1)}}$$

- อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (Debt Ratio) บ่งบอกถึง ภาวะเสี่ยงของธุรกิจอันมาจากขนาดของการก่อหนี้ โดยเป็นองค์ประกอบของ TFP ทางด้านการเงิน หากมีค่าสูง (ต่ำ) แสดงถึงความเสี่ยงทางการเงินด้านหนี้สินมาก (น้อย) ตัวชี้วัดนี้จึงยังมีค่าน้อยยิ่งดี

$$\frac{\text{หนี้สินรวม (2.8.2)}}{\text{สินทรัพย์รวม (2.8.1)}}$$

- อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (D/E Ratio) แสดงถึง ความเสี่ยงจากการพึ่งพาเงินกู้ยืม โดยเป็นองค์ประกอบของ TFP ทางด้านการเงิน หากมีค่าสูง (ต่ำ) จะสะท้อนถึงความเสี่ยงทางการเงินด้านหนี้สินมาก (น้อย) ตัวชี้วัดนี้จึงยังมีค่าน้อยยิ่งดี

$$\frac{\text{หนี้สินรวม (2.8.2)}}{\text{ส่วนของผู้ถือหุ้น (2.8.3)}}$$

- 4) **นวัตกรรม** เป็นตัวชี้วัดที่สะท้อนถึงศักยภาพในการดำเนินกิจการด้านนวัตกรรมและระดับของเทคโนโลยี อาทิ สัดส่วนการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาต่อยอดขาย พิจารณาถึงการให้ความสำคัญในการดำเนินการและความสามารถทางด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม หากตัวชี้วัดเหล่านี้มีค่าสูง (ต่ำ) จะบ่งชี้ถึงระดับเทคโนโลยีและนวัตกรรมในการสร้างมูลค่าให้กับสินค้าและบริการที่สูง (ต่ำ) รวมถึง ศักยภาพในการยกระดับรูปแบบการดำเนินงานและกระบวนการผลิตที่สูง (ต่ำ) ตัวชี้วัดกลุ่มนี้จึงยังมีค่ามากยิ่งดี
- สัดส่วนการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนา

$$\frac{\text{ค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนา (2.7.1.3)}}{\text{มูลค่าการจำหน่ายสินค้าและบริการรวมต่อปี (2.5.2)}} \times 100$$

1.3 แนวทางการทดสอบปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อ TFP

ในการวิเคราะห์ผู้ประกอบการที่มีระดับผลผลิตภาพการผลิตสูงและมีการเติบโตที่ดี โดยจะคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่จะเป็นกลุ่มที่มีศักยภาพสูงและกลุ่มที่มีศักยภาพต่ำอ้างอิงการพิจารณาจากระดับผลผลิตภาพการผลิต (TFP) โดยเฉลี่ยในช่วงปี พ.ศ. 2565-2566 และอัตราการเติบโตของผลผลิตภาพการผลิต (TFPG) โดยเฉลี่ยในช่วงปี พ.ศ. 2565-2566 โดยคัดเลือกผู้ประกอบการที่มีตำแหน่งของเปอร์เซ็นต์ไทล์ของทั้งสองปัจจัยเกินกว่าร้อยละ 50 กล่าวคือ ผู้ประกอบการในกลุ่มนี้จะมีระดับ TFP และ TFPG มากกว่าครึ่งหนึ่งของประชากรเป็นกลุ่มผู้นำ (Best Practice)

หลังจากที่ได้กลุ่มตัวอย่างที่ดีแล้ว จะนำเอาตัวชี้วัดที่ใช้ในการอธิบาย TFP ของผู้ประกอบการแต่ละรายในกลุ่มตัวอย่างที่ดี และกลุ่มที่มีสถานะไม่ดี มาเปรียบเทียบกับกลุ่มผู้ประกอบการที่เหลือแต่ละราย โดยใช้วิธีการทดสอบนัยสำคัญความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างจากค่าสถิติ t โดยกำหนดรูปแบบการทดสอบในกรณีไม่ทราบค่าพารามิเตอร์ของประชากร ซึ่งมีสูตรการคำนวณดังนี้

$$t = \frac{(\bar{x}_1 - \bar{x}_2) - (\mu_1 - \mu_2)}{\sqrt{\frac{s_1^2}{n_1} + \frac{s_2^2}{n_2}}}$$

โดยที่ t คือ ค่าสถิติ t \bar{x} คือ ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง μ คือ ค่าเฉลี่ยของประชากร s คือ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง และ n คือ จำนวนตัวอย่าง ซึ่งหมายเลข 1 แสดงถึงค่าสถิติจากตัวอย่างในกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มผู้นำ และ 2 แสดงถึงค่าสถิติจากตัวอย่างในกลุ่มผู้นำ (Best Practice)

ในการทดสอบสมมติฐานอ้างอิงค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 90 95 และ 99 มีสมมติฐานดังนี้

$H_0: \mu_1 - \mu_2 = 0$ หมายถึง ค่าสถิติของกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่ผู้นำไม่แตกต่างจากกลุ่มผู้นำ (Best Practice) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นที่กำหนด

$H_1: \mu_1 - \mu_2 \neq 0$ หมายถึง ค่าสถิติของกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่ผู้นำแตกต่างจากกลุ่มผู้นำ (Best Practice) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นที่กำหนด

บทที่ 2

ผลิิตภาพการผลิิตรวมและผลประกอบการ ของอุตสาหกรรมการผลิตของไทย

การสำรวจข้อมูลและจัดทำรายงานผลิิตภาพและผลประกอบการอุตสาหกรรม ปี 2566 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) กระทรวงอุตสาหกรรม ได้ทำการวิเคราะห์ผลิิตภาพของอุตสาหกรรมการผลิตของประเทศไทย ภายใต้การสำรวจกลุ่มตัวอย่างกว่า 3,786 ราย เพื่อศึกษาวิเคราะห์ดัชนีชี้วัดผลิิตภาพการผลิิตที่สำคัญ คือ อัตราการเติบโตของผลิิตภาพการผลิิตรวม (TFP Growth: TFPG) สะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงระดับความสามารถของผู้ผลิิตในการสร้างมูลค่าของสินค้าและผลผลิตให้สูงขึ้นด้วยปัจจัยเชิงคุณภาพต่าง ๆ นอกเหนือจากปริมาณการใช้ปัจจัยการผลิตหลัก (แรงงาน (Labor Contribution) และปัจจัยทุน (Capital Contribution)) โดยหลักการแล้วอัตราการเปลี่ยนแปลงหรืออัตราการเติบโตของผลิิตภาพการผลิิตรวม (TFP Growth: TFPG) นี้ เป็นตัวชี้วัดถึงการขยายตัวของมูลค่าเพิ่ม (Value Added) ที่เกิดจากปัจจัยอื่น ๆ อาทิ คุณภาพของปัจจัยการผลิตทั้งคุณภาพของแรงงานและคุณภาพปัจจัยทุน ความสามารถในการบริหารจัดการและมาตรฐานด้านต่าง ๆ ความเสี่ยงด้านการเงิน และการพัฒนาด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม ตลอดจนความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม รวมถึงภาวะตลาดและปัจจัยภายนอกอื่น ๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อการสร้างมูลค่าเพิ่มและการดำเนินธุรกิจ

ในการวิเคราะห์ผลิิตภาพการผลิิตและผลประกอบการภาคอุตสาหกรรม จะพิจารณาทั้งในภาพรวมของอุตสาหกรรมการผลิต และในระดับสาขาการผลิตสำคัญที่มีมูลค่าเพิ่มสูงสุด 10 อันดับแรก รวมถึงสาขาการผลิตอื่น ๆ อีก 5 สาขา ที่มีผลการสำรวจครอบคลุมมูลค่ายอดขายมากกว่าร้อยละ 50 ของยอดขายของประชากรทั้งหมด โดยสาขาการผลิตที่ทำการวิเคราะห์เชิงลึกทั้งหมด 15 สาขานี้ ครอบคลุมสัดส่วนมูลค่าเพิ่มถึงร้อยละ 74.8 ของมูลค่าเพิ่มของภาคอุตสาหกรรมการผลิต ประกอบด้วย

- สาขาการผลิตที่สำคัญ 10 อันดับแรก
 - TSIC : 10 การผลิตผลิตภัณฑ์อาหาร
 - TSIC : 29 การผลิิตยานยนต์ รถพ่วง และรถกึ่งพ่วง
 - TSIC : 19 การผลิตถ่านโค้กและผลิิตภัณฑ์ที่ได้จากการกลั่นปิโตรเลียม

TSIC : 26 การผลิตผลิตภัณฑ์คอมพิวเตอร์ อิเล็กทรอนิกส์ และอุปกรณ์ที่ใช้ในทางทัศนศาสตร์

TSIC : 22 การผลิตผลิตภัณฑ์ยางและพลาสติก

TSIC : 20 การผลิตเคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมี

TSIC : 23 การผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่ทำจากแร่โลหะ

TSIC : 11 การผลิตเครื่องตี๋ม

TSIC : 24 การผลิตโลหะขั้นมูลฐาน

TSIC : 27 การผลิตอุปกรณ์ไฟฟ้า

- สาขาการผลิตอื่น ๆ

TSIC : 12 การผลิตผลิตภัณฑ์ยาสูบ

TSIC : 17 การผลิตกระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษ

TSIC : 25 การผลิตผลิตภัณฑ์โลหะประดิษฐ์ (ยกเว้นเครื่องจักร)

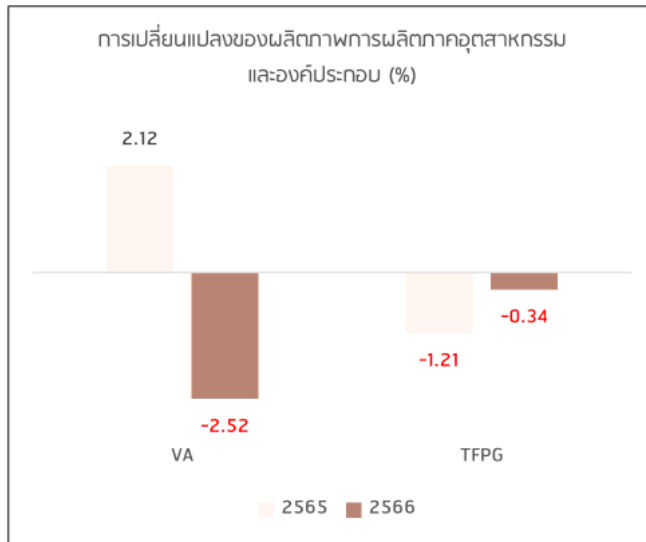
TSIC : 30 การผลิตอุปกรณ์ขนส่งอื่น ๆ

TSIC : 32 การผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ

2.1 สรุปผลการวิเคราะห์

ผลิตภาพการผลิตภาคอุตสาหกรรม ปี 2566

TFPG ยังหดตัวในปี 2566 แต่มีอัตราน้อยลงสอดคล้องกับผลิตภาพแรงงาน ส่วนผลิตภาพทุนเติบโตในอัตราที่ลดลง มีปัจจัยสำคัญมาจากทั้งภายนอกและภายในประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาวะเศรษฐกิจไทยและโลกมีสัญญาณชะลอตัว

- เศรษฐกิจต่างประเทศและการส่งออกมีแนวโน้มชะลอตัว และการใช้จ่ายของภาครัฐปรับลดลง แต่การบริโภคภาคเอกชนและภาคบริการการท่องเที่ยวยังขยายตัวได้ดี
- ผู้ประกอบการปรับตัวพัฒนาใช้ E-Commerce มากขึ้น ประกอบกับใช้เครื่องจักรอัตโนมัติ และฝึกอบรมแรงงานมากขึ้น รวมถึงมีสัดส่วนต้นทุนต่อยอดขายลดลง สร้างมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายได้มากขึ้น และมีการพัฒนาด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมมากขึ้น
- แต่ยังคงเผชิญกับสัดส่วนแรงงานทักษะลดลง และสัดส่วนเครื่องจักรใหม่ลดลง รวมทั้งมีความเสี่ยงทางการเงินด้านสภาพคล่อง

จากการสำรวจกลุ่มตัวอย่าง 3,786 ราย พบว่า

ตัวชี้วัดที่เพิ่มขึ้น

- สัดส่วนการฝึกอบรมแรงงานเพิ่มขึ้น
- สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติเพิ่มขึ้น
- สัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงานเพิ่มขึ้น
- สัดส่วน E-Commerce เพิ่มขึ้น
- สัดส่วนต้นทุนลดลง และสัดส่วนมูลค่าเพิ่มได้มากขึ้น
- สัดส่วนการลงทุน R&D เพิ่มขึ้นเล็กน้อย

ตัวชี้วัดที่เปลี่ยนแปลง

- ยอดขายและการส่งออกหดตัว
- สัดส่วนแรงงานทักษะลดลง
- สัดส่วนเครื่องจักรใหม่ลดลง
- สัดส่วนการผลิตแบบ ODM และ OBM ลดลง
- สภาพคล่องลดลง

ตัวอย่างไร TFPG ปี 2567-2569 ขยายตัวได้มากขึ้น

- พัฒนากิจกรรมแรงงานให้สามารถรองรับความต้องการของอุตสาหกรรมในอนาคต รวมถึงการสร้างและบริหารจัดการให้มีปริมาณแรงงานเพียงพอต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมครอบคลุมในภูมิภาคต่าง ๆ
- สนับสนุนและช่วยเหลือให้ผู้ประกอบการ SMEs สามารถประยุกต์ใช้เครื่องจักร/อุปกรณ์ และการลงทุนในระบบอัตโนมัติตามศักยภาพทางธุรกิจให้มากขึ้น
- ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการ SMEs มีความเข้าใจและมีความพร้อมทางมาตรฐานที่เพียงพอต่อการเชื่อมโยงสู่ห่วงโซ่มูลค่าระดับต่าง ๆ
- การส่งเสริมให้เกิดการใช้องค์ความรู้ด้านวิจัยและพัฒนาในภาคอุตสาหกรรม รวมถึงศึกษาภาพในการสร้างนวัตกรรมให้ตรงกับความต้องการของอุตสาหกรรม
- สร้างตระหนักและเตรียมความพร้อมให้กับผู้ประกอบการ โดยเฉพาะ SMEs ให้เข้าใจถึงนโยบาย มาตรการ และกฎระเบียบใหม่ ๆ อาทิ ESG และคาร์บอนเครดิต เพื่อสามารถปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง

ปัจจัยที่มีนัยสำคัญต่อ TFP

คุณภาพแรงงาน ทั้งทักษะ ประสบการณ์ และการฝึกอบรมแรงงาน

การพัฒนารูปแบบการผลิตแบบ OBM และ ODM

การใช้เครื่องจักรและอุปกรณ์มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเครื่องจักรใหม่และอัตโนมัติ

การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยดำเนินงานธุรกิจมากขึ้น

ภาคอุตสาหกรรมการผลิตหดตัวจากปีก่อนตามภาวะเศรษฐกิจไทยและโลก มีปริมาณการใช้ปัจจัยการผลิตลดลงทั้งปัจจัยทุนและแรงงาน รวมถึงมีความสามารถในการผลิตลดลงเช่นกัน โดยในปี พ.ศ. 2566 มูลค่าเพิ่มหดตัวร้อยละ 2.52 เมื่อเปรียบเทียบกับปี พ.ศ. 2565 เป็นผลมาจากปริมาณปัจจัยการผลิตทั้งปัจจัยทุนและแรงงานหดตัวร้อยละ 1.31 และ 0.87 ตามลำดับ ประกอบกับความสามารถในการผลิตหรือผลผลิตภาพการผลิตรวม (TFP) หดตัวร้อยละ 0.34 ดังแสดงรายละเอียดในแผนภาพที่ 2.1

แผนภาพที่ 2.1 : บัญชีการเจริญเติบโตของภาคอุตสาหกรรม และตัวชี้วัดสำคัญ

(ก) มูลค่าเพิ่มและองค์ประกอบ

ปี (พ.ศ.)	มูลค่าเพิ่ม	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่มจาก				
		แรงงาน	ทุน	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก	
					ผลผลิตภาพแรงงาน	ผลผลิตภาพทุน
2566	-2.52	-0.87	-1.31	-0.34	-0.58	0.24
2565	2.12	5.10	-1.77	-1.21	-3.93	2.72

(ข) TFPG และองค์ประกอบ

ปี (พ.ศ.)	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก					
		คุณภาพแรงงาน	คุณภาพทุน	นวัตกรรม	ความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	ปัจจัยคุณภาพอื่น	ภาวะตลาด
2566	-0.34	-0.27	-0.24	0.001	0.007	3.29	-3.13
2565	-1.21	-0.03	0.54	-0.002	-0.013	-6.16	4.46

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ประจำปี พ.ศ. 2567 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวค.)

หมายเหตุ : ผลการคำนวณตัวชี้วัดมูลค่าเพิ่ม มูลค่าการใช้ปัจจัยทุน TFP และภาวะตลาด อยู่ในรูปแบบมูลค่าที่แท้จริง (Real Term) โดยมีการปรับลดผลของอัตราเงินเฟ้อแล้ว

สำหรับความสามารถในการผลิต หรือผลผลิตภาพการผลิตรวม (TFPG) ที่ลดลง ในปี พ.ศ. 2566 เป็นผลมาจากปัจจัยภายนอกเป็นหลัก คือ ภาวะตลาดหดตัวร้อยละ 3.13 ตามยอดขายที่หดตัวทั้งภายในประเทศและการส่งออกต่างประเทศ ประกอบกับคุณภาพแรงงานลดลงร้อยละ 0.27 เนื่องจากแรงงานที่มีทักษะและวิชาชีพมีสัดส่วนลดลง แม้ว่าจะมีการฝึกอบรมแรงงานมากขึ้น รวมถึงคุณภาพของปัจจัยทุนลดลงร้อยละ 0.24 เป็นผลมาจากการลดลงของสัดส่วนเครื่องจักรและอุปกรณ์ใหม่ อย่างไรก็ตาม ปัจจัยเชิงคุณภาพอื่น ๆ ยังปรับตัวดีขึ้นร้อยละ 3.29 สาเหตุหลักมาจากสัดส่วนการใช้ปัจจัยทุนเทียบกับแรงงานเพิ่มขึ้น รวมถึงมีการใช้ E-Commerce มากขึ้นต่อเนื่อง และมีต้นทุนต่อยอดขายลดลง ทำให้สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายได้มากขึ้น นอกจากนี้ ปัจจัยทางด้านนวัตกรรม และปัจจัยด้านความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมปรับตัวดีขึ้นร้อยละ 0.001 และ 0.007 ตามลำดับ เป็นผลมาจากสัดส่วนการลงทุนวิจัยและพัฒนาต่อยอดขายมากขึ้น ในขณะที่ สัดส่วนต้นทุนด้านเชื้อเพลิง พลังงาน และน้ำประปา ต่อต้นทุนทั้งหมดลดลง อย่างไรก็ตาม ผู้ประกอบการยังมีความเสี่ยงจากการพัฒนารูปแบบการผลิตแบบ ODM และ OBM ลดลง รวมถึงสภาพคล่องลดลง

โดยการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยเชิงคุณภาพทั้งภายในและภายนอกทั้งหมดที่กล่าวมานี้ ส่งผลให้ศักยภาพในการผลิตของปัจจัยทุนเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.24 สะท้อนถึงการใช้จ่ายทุนยังมีประสิทธิภาพที่ดีขึ้นต่อเนื่องตามการบริหารจัดการและเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ปรับดีขึ้น แม้ว่าจะมีคุณภาพปัจจัยทุนที่ลดลง ขณะที่ ผลผลิตภาพแรงงานลดลง 0.58 ต่อเนื่องจากปีก่อน

เมื่อพิจารณาการเติบโตของมูลค่าเพิ่มและ TFPG โดยจำแนกกลุ่มผู้ประกอบการตามสถานะการเติบโตของตัวชี้วัดทั้งสองข้างต้น แสดงให้เห็นว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ส่งสัญญาณหดตัวและอยู่ในสถานะที่ไม่ดี มีมูลค่าเพิ่มและความสามารถในการผลิตลดลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ในขณะที่ สาขาการผลิตที่ยังมี TFP ขยายตัว ได้แก่ ยาสูบ กระดาษ เคมี ยา ยาง อิเล็กทรอนิกส์ และผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ตลอดจนผู้ประกอบการขนาดใหญ่ และผู้ประกอบการในพื้นที่ภาคตะวันออก และภาคกลาง รวมถึงกลุ่มที่มีสถานะดีมีเพียงสาขาการผลิตปิโตรเลียม และพลาสติก

ตารางที่ 2.1 : การจำแนกกลุ่มผู้ผลิตตามการเติบโตของมูลค่าเพิ่มและ TFP ปี พ.ศ. 2566

<p>กลุ่มแนวโน้มดี : มูลค่าเพิ่มหดตัว แต่ TFP ขยายตัว</p> <ul style="list-style-type: none"> • ขนาดกิจการ : ขนาดใหญ่ • ภูมิภาค : ภาคตะวันออก (รวมถึงพื้นที่ EEC) และภาคกลาง • สาขาการผลิต : ยาสูบ กระดาษ เคมี ยา ยาง อิเล็กทรอนิกส์ และผลิตภัณฑ์อื่น ๆ 	<p>กลุ่มดี : มูลค่าเพิ่มและ TFP ขยายตัว</p> <ul style="list-style-type: none"> • ขนาดกิจการ : - • ภูมิภาค : - • สาขาการผลิต : ปิโตรเลียม และพลาสติก
<p>กลุ่มไม่ดี : มูลค่าเพิ่มและ TFP หดตัว</p> <ul style="list-style-type: none"> • ขนาดกิจการ : ขนาดกลาง และขนาดเล็ก • ภูมิภาค : กรุงเทพฯ และปริมณฑล ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคตะวันตก • สาขาการผลิต : อาหาร เครื่องดื่ม สิ่งทอ เครื่องนุ่งห่ม เครื่องหนัง แร่โลหะ โลหะมูลฐาน โลหะประติษฐ์ เครื่องใช้ไฟฟ้า เครื่องจักรกล ยานยนต์ และเฟอร์นิเจอร์ 	<p>กลุ่มแนวโน้มไม่ดี : มูลค่าเพิ่มขยายตัว แต่ TFP หดตัว</p> <ul style="list-style-type: none"> • ขนาดกิจการ : - • ภูมิภาค : - • สาขาการผลิต : ชิ้นส่วนขนส่งอื่น ๆ

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ประจำปี พ.ศ. 2567 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวค.)

2.2 โครงสร้างอุตสาหกรรม

ผลการสำรวจผลผลิตภาพการผลิตและผลประกอบการของอุตสาหกรรมการผลิตในปี พ.ศ. 2566 อาศัยข้อมูลการสำรวจกลุ่มตัวอย่างภาคสนามทั้งหมด 3,786 ราย ครอบคลุมมูลค่ายอดขายของประชากรนิติบุคคลในภาคอุตสาหกรรมการผลิตจากข้อมูลสำมะโนอุตสาหกรรมร้อยละ 78.4 โดยการสำรวจครอบคลุมอุตสาหกรรมการผลิตในระดับความละเอียด TSIC 2 หลัก จำนวน 21 สาขา ซึ่งสาขาที่มีจำนวนตัวอย่างมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การผลิตผลิตภัณฑ์อาหาร (TSIC 10) และการผลิตผลิตภัณฑ์ยางและพลาสติก (TSIC 22) และการผลิตผลิตภัณฑ์แร่โลหะ (TSIC 23) มีจำนวน 1,058 346 และ 339 ตัวอย่าง ตามลำดับ

หากจำแนกกลุ่มตัวอย่างตามขนาดของจำนวนแรงงานและรายได้ พบว่า ผู้ประกอบการในกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นกิจการขนาดใหญ่ (Large Enterprise: L) มีจำนวน 1,701 ตัวอย่าง (คิดเป็นร้อยละ 44.93 ของจำนวนตัวอย่างทั้งหมด) ส่วนผู้ประกอบการที่เหลือเป็นกิจการขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises: SMEs) โดยแบ่งเป็นกิจการขนาดกลาง (Medium Enterprise: M) จำนวน 978 ตัวอย่าง (คิดเป็นร้อยละ 25.83 ของจำนวนตัวอย่างทั้งหมด) และกิจการขนาดเล็ก (Small Enterprise: S) จำนวน 1,107 ตัวอย่าง (คิดเป็นร้อยละ 29.24 ของจำนวนตัวอย่างทั้งหมด) นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาจากกลุ่มตัวอย่างในเชิงพื้นที่สะท้อนว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มาอยู่ในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีจำนวน 1,500 ตัวอย่าง (คิดเป็นร้อยละ 40.65 ของจำนวนตัวอย่างทั้งหมด) รองลงมา ได้แก่ ภาคตะวันออก มีจำนวน 905 ตัวอย่าง (คิดเป็นร้อยละ 23.90 ของจำนวนตัวอย่างทั้งหมด) และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีจำนวน 371 ตัวอย่าง (คิดเป็นร้อยละ 9.80 ของจำนวนตัวอย่างทั้งหมด) ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 2.2

ตารางที่ 2.2 : โครงสร้างของกลุ่มตัวอย่างจากการสำรวจภาคสนาม

(ก) จำแนกตามสาขาการผลิต และขนาด

TSIC	สัดส่วนความครอบคลุมของยอดขายประชากร: Coverage (%)	ขนาดของกิจการ (ราย)							
		L	สัดส่วน (%)	M	สัดส่วน (%)	S	สัดส่วน (%)	รวม	สัดส่วน (%)
10	อาหาร	477	12.60	252	6.66	329	8.69	1,058	27.9
11	เครื่องตี	62	1.64	20	0.53	54	1.43	136	3.6
12	ยาสูบ	7	0.18	1	0.03	0	0.00	8	0.2
13	สิ่งทอ	40	1.06	53	1.40	65	1.72	158	4.2
14	เครื่องนุ่งห่ม	25	0.66	33	0.87	51	1.35	109	2.9
15	เครื่องหนัง	28	0.74	31	0.82	38	1.00	97	2.6
17	กระดาษ	81	2.14	47	1.24	38	1.00	166	4.4
19	ปิโตรเลียม	19	0.50	5	0.13	6	0.16	30	0.8
20	เคมี	193	5.10	80	2.11	59	1.56	332	8.8
21	ยา	26	0.69	23	0.61	11	0.29	60	1.6
22	ยางและพลาสติก	162	4.28	84	2.22	100	2.64	346	9.1
23	แร่โลหะ	110	2.91	88	2.32	141	3.72	339	9.0
24	โลหะมูลฐาน	57	1.51	11	0.29	16	0.42	84	2.2
25	โลหะประดิษฐ์	57	1.51	53	1.40	29	0.77	139	3.7

TSIC	สัดส่วนความครอบคลุมของยอดขายประชากร: Coverage (%)	ขนาดของกิจการ (ราย)							
		L	สัดส่วน (%)	M	สัดส่วน (%)	S	สัดส่วน (%)	รวม	สัดส่วน (%)
26	อิเล็กทรอนิกส์	85	2.25	12	0.32	13	0.34	110	2.9
27	เครื่องใช้ไฟฟ้า	74	1.95	46	1.22	19	0.50	139	3.7
28	เครื่องจักรกล	44	1.16	23	0.61	32	0.85	99	2.6
29	ยานยนต์	77	2.03	39	1.03	26	0.69	142	3.8
30	ชิ้นส่วนขนส่งอื่น	16	0.42	17	0.45	9	0.24	42	1.1
31	เฟอร์นิเจอร์	24	0.63	30	0.79	38	1.00	92	2.4
32	สินค้าอื่น	37	0.98	30	0.79	33	0.87	100	2.6
รวม		1,701	44.93	978	25.83	1,107	29.24	3,786	100.0

(ข) จำแนกตามพื้นที่

พื้นที่	จำนวน (ราย)	สัดส่วน (%)
กรุงเทพและปริมณฑล	1,539	40.65
ตะวันออก	905	23.90
ตะวันออกเฉียงเหนือ	371	9.80
กลาง	316	8.35
ใต้	218	5.76
เหนือ	230	6.08
ตะวันตก	207	5.47
รวม	3,786	100.0

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี 2567 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวค.)

2.3 ผลิตภาพการผลิตรวมของภาคอุตสาหกรรมการผลิต

เศรษฐกิจไทยในปี พ.ศ. 2566 ส่งสัญญาณชะลอตัวจากปีก่อนหน้า โดยมีผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product : GDP) ในรูปแบบมูลค่าที่แท้จริงขยายตัวร้อยละ 1.89 ตามแนวโน้มการชะลอตัวของเศรษฐกิจต่างประเทศและการส่งออก และการใช้จ่ายของภาครัฐที่ลดลง ในขณะที่ การบริโภคภาคเอกชนยังขยายตัวในเกณฑ์ดี และภาคการบริการท่องเที่ยวฟื้นตัวต่อเนื่อง

ทั้งนี้ ภาคธุรกิจต่าง ๆ มีการชะลอตัวทางเศรษฐกิจจากปีก่อน ยกเว้นกลุ่มธุรกิจบริการการท่องเที่ยวที่ปรับฟื้นตัวเข้าสู่ภาวะปกติอย่างต่อเนื่อง ทำให้ภาคการค้าและการบริการขยายตัวถึงร้อยละ 4.26 ส่วนภาคเกษตรเติบโตตามทิศทางของเศรษฐกิจไทย มีอัตราการขยายตัวร้อยละ 1.99 ในขณะที่ภาคอุตสาหกรรม (ประกอบด้วยเหมืองแร่ การผลิต ไฟฟ้าและน้ำ) หดตัวร้อยละ 2.41 ซึ่งอุตสาหกรรมการผลิตหดตัวร้อยละ 3.23

ตารางที่ 2.3 : บัญชีการเจริญเติบโตของภาคอุตสาหกรรม

(ก) มูลค่าเพิ่มและองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	มูลค่าเพิ่ม	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่มจาก				
		แรงงาน	ทุน	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก	
					ผลผลิตภาพแรงงาน	ผลผลิตภาพทุน
2566	-2.52	-0.87	-1.31	-0.34	-0.58	0.24
2565	2.12	5.10	-1.77	-1.21	-3.93	2.72

(ข) TFPG และองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก					
		คุณภาพแรงงาน	คุณภาพทุน	นวัตกรรม	ความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	ปัจจัยคุณภาพอื่น	ภาวะตลาด
2566	-0.34	-0.27	-0.24	0.001	0.007	3.29	-3.13
2565	-1.21	-0.03	0.54	-0.002	-0.013	-6.16	4.46

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ประจำปี พ.ศ. 2567 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวค.)

หมายเหตุ : ผลการคำนวณตัวชี้วัดมูลค่าเพิ่ม มูลค่าการใช้ปัจจัยทุน TFP และภาวะตลาด อยู่ในรูปแบบมูลค่าที่แท้จริง (Real Term) โดยมีการปรับลดผลของอัตราเงินเฟ้อแล้ว

ในปี พ.ศ. 2566 ภาพรวมของกิจการในอุตสาหกรรมการผลิตมีมูลค่าเพิ่มหดตัวร้อยละ 2.52 เป็นผลมาจากการใช้ปัจจัยทุนและจำนวนชั่วโมงการทำงานที่หดตัวร้อยละ 1.31 และ 0.87 ตามลำดับ รวมถึงความสามารถในการผลิตของกิจการที่สะท้อนผ่านผลิตภาพการผลิตรวม (TFP) หดตัวร้อยละ 0.34 โดยเกิดจากภาวะตลาดหดตัวร้อยละ 3.13 รวมถึงคุณภาพของปัจจัยการผลิตที่ลดลงตามคุณภาพของปัจจัยทุนและคุณภาพแรงงานที่ลดลงร้อยละ 0.24 และ 0.27 ในขณะที่ ปัจจัยเชิงคุณภาพอื่น ๆ ปัจจัยด้านนวัตกรรม และปัจจัยด้านความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ปรับดีขึ้นร้อยละ 3.29 0.001 และ 0.007 ตามลำดับ ซึ่งมีตัวชี้วัดผลประกอบการที่ส่งผลกระทบต่อ TFPG ดังนี้

สำหรับปัจจัยที่ส่งผลทางบวกต่อ TFPG ได้แก่

- **รูปแบบการผลิตและขายพัฒนามากขึ้น** มีการใช้เครื่องจักรและอุปกรณ์มากขึ้น จึงมีสัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงานเพิ่มขึ้น รวมทั้งมีการขายผ่านช่องทางออนไลน์มากขึ้น ทำให้สัดส่วนยอดขาย E-commerce เพิ่มขึ้น ในขณะที่ สัดส่วนการผลิตในรูปแบบ ODM และ OBM ลดลงเล็กน้อย
- **ต้นทุนลดลง และสร้างมูลค่าสินค้าได้มากขึ้น** สะท้อนจากสัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขายลดลง โดยเป็นผลจากการลดต้นทุนการผลิตและค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร รวมถึงมีสัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายเพิ่มขึ้น
- **การลงทุนด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพิ่มขึ้น** มีสัดส่วนการลงทุนวิจัยและพัฒนาต่อยอดขายปรับเพิ่มขึ้น

- **ความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมดีขึ้น** มีสัดส่วนต้นทุนเชื้อเพลิง พลังงาน และการใช้น้ำต่อต้นทุนทั้งหมดลดลง

ในขณะที่ ผลประกอบการภาคอุตสาหกรรมที่ส่งสัญญาณชะลอตัวและส่งผลกระทบต่อขยายตัวของ TFPG ประกอบด้วย

- **ภาวะตลาดถดถอย** โดยยอดขายและการส่งออกหดตัว
- **คุณภาพแรงงานปรับลดลง** มีแรงงานทักษะลดลงเล็กน้อย ขณะที่ มีการฝึกอบรมแรงงานมากขึ้น
- **คุณภาพปัจจัยทุนปรับลดลง** มีการลงทุนในเครื่องจักรอุปกรณ์ใหม่ชะลอลง ทำให้สัดส่วนเครื่องจักรใหม่อายุไม่เกิน 5 ปี ลดลง แต่มีการใช้เครื่องจักรอัตโนมัติมากขึ้นจากสัดส่วนของเครื่องจักรแบบอัตโนมัติหรือกึ่งอัตโนมัติเพิ่มขึ้น
- **ความเสี่ยงทางการเงินเพิ่มขึ้น** มีอัตราส่วนสภาพคล่องลดลง ในขณะที่ อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ลดลงเล็กน้อยเช่นกัน

ทั้งนี้ การเปลี่ยนแปลงของปัจจัยเชิงคุณภาพทั้งภายในและภายนอกทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้น ส่งผลให้ความสามารถในการผลิตของปัจจัยทุนเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.24 ขณะที่ ผลผลิตภาพแรงงานลดลง 0.58

ตารางที่ 2.4 : ตัวชี้วัดผลประกอบการของภาคอุตสาหกรรมการผลิต

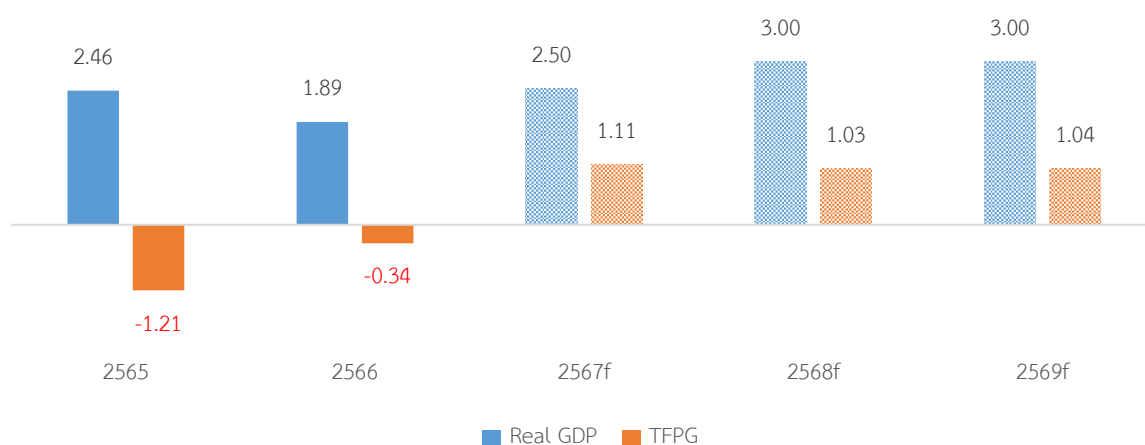
ตัวชี้วัด	2566	2565
ภาวะตลาด		
การเติบโตของยอดขาย (ร้อยละ)	-6.68	13.04
การเติบโตของการส่งออก (ร้อยละ)	-3.52	9.76
คุณภาพปัจจัยการผลิต		
สัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ/แรงงานวิชาชีพ (ร้อยละ)	75.61	76.08
สัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรม (ร้อยละ)	26.66	23.81
อายุโดยเฉลี่ยของแรงงาน (ปี)	36.84	36.91
สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุไม่เกิน 5 ปี (ร้อยละ)	10.38	11.90
สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรอัตโนมัติและกึ่งอัตโนมัติ (ร้อยละ)	30.01	29.61
การบริหารจัดการ		
<u>ด้านการผลิตและการขาย</u>		
สัดส่วน E-Commerce (ร้อยละ)	2.04	1.74
สัดส่วนการผลิต ODM และ OBM (ร้อยละ)	26.31	26.43
สัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงาน (ล้านบาท/คน)	1.70	1.65
<u>ด้านต้นทุน</u>		
สัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขาย (ร้อยละ)	76.99	77.10
สัดส่วนต้นทุนการผลิตต่อยอดขาย (ร้อยละ)	68.71	68.87
สัดส่วนค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารต่อยอดขาย (ร้อยละ)	8.01	8.06
สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขาย (ร้อยละ)	23.98	22.85
สัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิต (ร้อยละ)	86.94	87.69
สัดส่วนต้นทุนแรงงานต่อต้นทุนทั้งหมด (ร้อยละ)	5.14	5.58

ตัวชี้วัด	2566	2565
ด้านการเงิน		
อัตราส่วนสภาพคล่อง (เท่า)	1.75	1.76
อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (เท่า)	0.43	0.44
อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (เท่า)	0.52	0.52
นวัตกรรม		
สัดส่วนการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาต่อยอดขาย (ร้อยละ)	0.09	0.08

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ประจำปี พ.ศ. 2567 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวค.)

สำหรับการเติบโตของผลผลิตภาพการผลิตรวม (TFP) ของไทยในระยะข้างหน้าจะปรับดีขึ้นในปี พ.ศ. 2567 แต่มีแนวโน้มจะชะลอลงในระยะยาว ตามทิศทางการเติบโตของเศรษฐกิจไทยที่ขยายตัวกลับเข้าสู่ระดับปกติอย่างค่อยเป็นค่อยไป ในขณะที่ ปัจจัยเชิงคุณภาพมีแนวโน้มเติบโตในอัตราชะลอลง และมีอัตราเติบโตน้อยกว่าอัตราเงินเฟ้อ โดยผลประมาณการ TFPG ในปี พ.ศ. 2567 และ 2568 จะเท่ากับร้อยละ 1.11 และ 1.03 ตามลำดับ และมีสมมุติฐานในการประมาณการดังนี้

แผนภาพที่ 2.2 : ผลประมาณการ TFPG และสมมุติฐาน ปี พ.ศ. 2567-2569

ตัวแปรทางเศรษฐกิจและปัจจัยคุณภาพของภาคอุตสาหกรรมการผลิต	อัตราการเปลี่ยนแปลง (% ต่อปี)
การเติบโตของ GDP ¹	2.83
อัตราเงินเฟ้อทั่วไป ¹	1.07
สัดส่วนแรงงานทักษะ ²	0.97
สัดส่วนการฝึกอบรมแรงงาน ³	4.00
สัดส่วนเครื่องจักรใหม่ ⁴	0.60
สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ ⁴	1.50
สัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงาน ⁵	3.94
สัดส่วนการนำเข้าวัตถุดิบชั้นกลาง ²	0.06
สัดส่วนการส่งออก ²	0.43
สัดส่วนต้นทุนการตลาด ⁵	0.10
สัดส่วน E-commerce ⁶	7.70

ตัวแปรทางเศรษฐกิจและปัจจัยคุณภาพของภาคอุตสาหกรรมการผลิต	อัตราการเปลี่ยนแปลง (% ต่อปี)
สัดส่วนต้นทุนต่อยอดขาย ⁵	-0.11
สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขาย ⁵	0.30
อัตราส่วนสภาพคล่อง ⁴	1.00
อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน ⁴	-0.80
สัดส่วนการลงทุนด้าน R&D ⁷	0.10
สัดส่วนต้นทุนพลังงานและเชื้อเพลิง ⁸	-0.10

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรมประมาณการ ณ กรกฎาคม 2567

หมายเหตุ : อัตราการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรทางเศรษฐกิจประมวลผลจากผลประมาณการ และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในช่วงปี พ.ศ. 2562-2566 จากหน่วยงานดังต่อไปนี้

- 1 สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง และธนาคารแห่งประเทศไทย
- 2 ธนาคารแห่งประเทศไทย
- 3 กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน
- 4 สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม
- 5 สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และธนาคารแห่งประเทศไทย
- 6 สถาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งประเทศไทย
- 7 สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ

2.4 ผลิตภาพการผลิตรวมของผู้ผลิตในแต่ละกลุ่ม

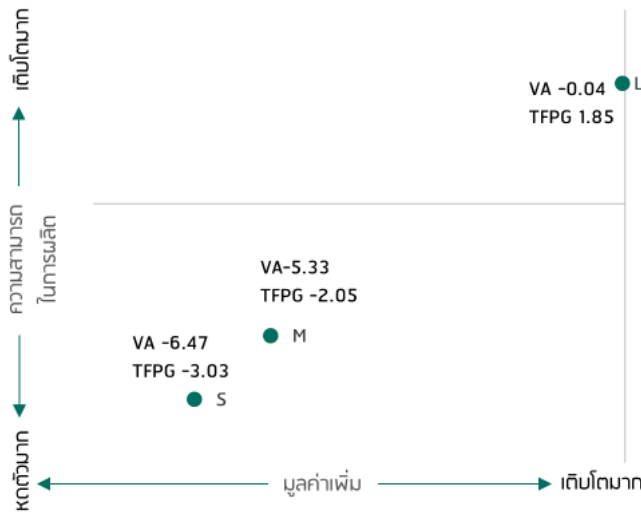
การประเมินสถานะของกิจการในอุตสาหกรรมรายสาขาการผลิตจะใช้เกณฑ์การพิจารณาจากอัตราการขยายตัวของมูลค่าเพิ่มและผลิตภาพการผลิตของอุตสาหกรรม โดยผลการประเมินสถานะของผู้ประกอบการแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

- **กลุ่มสถานะดี** : มูลค่าเพิ่มและ TFP ขยายตัว แสดงถึงผู้ประกอบการสามารถสร้างผลผลิตและมีผลประกอบการเพิ่มขึ้น รวมถึงสามารถพัฒนาความสามารถในการผลิตและการปรับปรุงปัจจัยเชิงคุณภาพดีขึ้น
- **กลุ่มสถานะไม่ดี** : มูลค่าเพิ่มและ TFP หดตัว แสดงถึงผู้ประกอบการสร้างผลผลิตและมีผลประกอบการลดลง รวมถึงมีความสามารถในการผลิตและปัจจัยเชิงคุณภาพแย่ง
- **กลุ่มแนวโน้มดี** : มูลค่าเพิ่มหดตัว แต่ TFP ยังขยายตัว แสดงถึงผู้ประกอบการสร้างผลผลิตและมีผลประกอบการลดลง แต่เริ่มมีการปรับปรุงความสามารถในการผลิตและการปรับปรุงปัจจัยเชิงคุณภาพดีขึ้น
- **กลุ่มแนวโน้มไม่ดี** : มูลค่าเพิ่มขยายตัว แต่ TFP หดตัว แสดงถึงผู้ประกอบการสร้างผลผลิตและมีผลประกอบการเพิ่มขึ้น แต่เริ่มมีความสามารถในการผลิตและปัจจัยเชิงคุณภาพแย่ง

2.4.1 จำแนกตามขนาดของกิจการ

ผลิตภาพการผลิตภาคอุตสาหกรรมของกิจการขนาดต่าง ๆ ปี 2566

ผู้ประกอบการทุกขนาดมีมูลค่าเพิ่มหดตัว โดยเฉพาะผู้ประกอบการขนาดเล็กหดตัวมากที่สุด และมีเพียงกิจการขนาดใหญ่ที่ TFP ยังขยายตัว

- SMEs ยังมีคุณภาพแรงงานที่ตื้นเขิน จากแรงงานทักษะและมีสภาพคล่องตื้นเขิน โดยกิจการขนาดกลางมีการใช้ E-Commerce ลดลง ส่วนกิจการขนาดเล็กมีการส่งออก ลดลง รูปแบบการผลิตแบบ OBM และ ODM ลดลง รวมถึงมีต้นทุนสูงขึ้นและสร้างมูลค่าเพิ่มได้ลดลง
- กิจการขนาดใหญ่และกิจการขนาดกลางยังมีการสร้างมูลค่าเพิ่มต่อขยายได้มากขึ้น แต่กิจการขนาดใหญ่มีสัดส่วนแรงงานทักษะลดลง มีต้นทุนเพิ่มขึ้นเล็กน้อย และมีสภาพคล่องลดลง

ตัวชี้วัดผลประกอบการที่สำคัญ

	ตัวชี้วัดที่เพิ่มขึ้น	ตัวชี้วัดที่เปลี่ยนแปลง
L	<ul style="list-style-type: none"> • รูปแบบการผลิตแบบ OBM และ ODM เพิ่มขึ้น • การสร้างมูลค่าเพิ่มที่เพิ่มขึ้น • L การใช้ E-Commerce เพิ่มขึ้น 	<ul style="list-style-type: none"> • สัดส่วนแรงงานทักษะลดลง • ต้นทุนเพิ่มขึ้นเล็กน้อย • สภาพคล่องลดลง
M	<ul style="list-style-type: none"> • การฝึกอบรมแรงงานเพิ่มขึ้น • การใช้เครื่องจักรอัตโนมัติเพิ่มมากขึ้น • การใช้ปัจจัยทุนต่อแรงงานมากขึ้น • การลงทุนวิจัยและพัฒนาเพิ่มขึ้น 	<ul style="list-style-type: none"> • การใช้ E-Commerce ลดลง • ภาวะตลาดหดตัว • สัดส่วนเครื่องจักรและอุปกรณ์ใหม่ลดลง
S	<ul style="list-style-type: none"> • มีสัดส่วนแรงงานทักษะเพิ่มขึ้น • สภาพคล่องปรับดีขึ้น • S การใช้ E-Commerce เพิ่มขึ้น 	<ul style="list-style-type: none"> • การส่งออกลดลง • รูปแบบการผลิตแบบ OBM และ ODM ลดลง • ต้นทุนสูงขึ้นและสร้างมูลค่าเพิ่มได้ลดลง

เมื่อเปรียบเทียบผู้ประกอบการที่มีขนาดกิจการต่างกัน พบว่า กิจการทุกขนาดกิจการมีมูลค่าเพิ่มหดตัว โดยกิจการขนาดใหญ่มีมูลค่าเพิ่มหดตัวน้อยกว่า SMEs และการหดตัวของมูลค่าเพิ่มนี้มีแหล่งที่มาจากการลดลงของปริมาณปัจจัยทุนและปัจจัยแรงงาน และมีเพียงกิจการขนาดใหญ่เท่านั้นที่ยังมี TFP ขยายตัว ในปี พ.ศ. 2566 สำหรับการเปลี่ยนแปลงของ TFPG ของกิจการขนาดต่าง ๆ ได้รับผลกระทบจากภาวะตลาดที่หดตัวเป็นสำคัญ รวมถึงคุณภาพปัจจัยทุนที่ปรับลดลง ในขณะที่ ปัจจัยเชิงคุณภาพอื่น ๆ ปรับดีขึ้น และ SMEs ยังมีคุณภาพแรงงานที่ดีขึ้น โดยการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยทั้งภายในและภายนอกที่กล่าวมาข้างต้น โดยเฉพาะภาวะตลาด ส่งผลให้ผลผลิตภาพปัจจัยการผลิตทั้งผลผลิตภาพแรงงานและผลผลิตภาพทุนของ SMEs หดตัว ขณะที่กิจการขนาดใหญ่ยังมีผลผลิตภาพของปัจจัยการผลิตปรับดีขึ้น

**แผนภาพที่ 2.3 : ผลการวิเคราะห์ผลผลิตภาพและผลประกอบการภาคอุตสาหกรรม
ในกรณีจำแนกตามขนาดกิจการ**

(ก) มูลค่าเพิ่มและองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ขนาด กิจการ	ปี (พ.ศ.)	มูลค่าเพิ่ม	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่มจาก				
			แรงงาน	ทุน	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก	
						ผลผลิตภาพ แรงงาน	ผลผลิตภาพทุน
ใหญ่ (L)	2566	-0.04	-0.11	-1.78	1.85	0.09	1.76
	2565	2.40	6.89	-1.74	-2.75	-5.57	2.82
กลาง (M)	2566	-5.33	-1.89	-1.40	-2.05	-1.58	-0.46
	2565	1.62	4.20	-1.63	-0.95	-3.21	2.26
เล็ก (S)	2566	-6.47	-1.68	-1.76	-3.03	-2.56	-0.47
	2565	1.39	3.87	-1.46	-1.02	-3.02	2.00

(ข) TFPG และองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

	ปี (พ.ศ.)	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก			
			คุณภาพแรงงาน	คุณภาพทุน	ปัจจัยคุณภาพอื่น	ภาวะตลาด
ใหญ่ (L)	2566	1.85	-0.25	-0.18	5.72	-3.44
	2565	-2.75	-0.19	0.85	-8.97	5.56
กลาง (M)	2566	-2.05	0.03	-0.39	7.45	-9.13
	2565	-0.95	-0.63	0.15	-2.73	2.26
เล็ก (S)	2566	-3.03	0.49	-0.89	2.63	-5.26
	2565	-1.02	-0.46	1.51	-2.48	0.41

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ประจำปี พ.ศ. 2567 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวด.)

หมายเหตุ : ผลการคำนวณตัวชี้วัดมูลค่าเพิ่ม มูลค่าการใช้ปัจจัยทุน TFP และภาวะตลาด อยู่ในรูปแบบมูลค่าที่แท้จริง (Real Term) โดยมีการปรับลดผลของอัตราเงินเฟ้อแล้ว

สำหรับปัจจัยเสี่ยงสำคัญที่มีผลทางลบต่อ TFPG ของกิจการในแต่ละขนาดนั้น คือภาวะตลาดหดตัว คุณภาพปัจจัยทุนลดลงตามสัดส่วนเครื่องจักรและอุปกรณ์ใหม่ สำหรับกิจการขนาดใหญ่มีสัดส่วนแรงงานทักษะลดลง มีต้นทุนเพิ่มขึ้นเล็กน้อย และมีสภาพคล่องลดลง ในขณะที่ กิจการขนาดกลางมีการใช้ E-Commerce ลดลง ส่วนกิจการขนาดเล็กมีการส่งออกลดลง และรูปแบบการผลิตแบบ OBM และ ODM ลดลง รวมถึงมีต้นทุนสูงขึ้นและสร้างมูลค่าเพิ่มได้ลดลง

ปัจจัยสำคัญที่สนับสนุน TFPG ของกิจการทุกขนาด คือ การฝึกอบรมแรงงานเพิ่มขึ้น และมีการใช้เครื่องจักรอัตโนมัติเพิ่มมากขึ้น รวมถึงมีการใช้ปัจจัยทุนต่อแรงงานมากขึ้น ประกอบกับการลงทุนวิจัยและพัฒนาเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ กิจการขนาดใหญ่และกิจการขนาดกลางยังมีการสร้างมูลค่าเพิ่มที่ดีขึ้น และสำหรับกิจการ SMEs มีสัดส่วนแรงงานทักษะเพิ่มขึ้น รวมทั้งสภาพคล่องปรับดีขึ้น

ตารางที่ 2.5 : ตัวชี้วัดที่สำคัญของภาคอุตสาหกรรมในกรณีจำแนกตามขนาดกิจการ

ตัวชี้วัด	ใหญ่ (L)		กลาง (M)		เล็ก (S)	
	2566	2565	2566	2565	2566	2565
ภาวะตลาด						
การเติบโตของยอดขาย (ร้อยละ)	-5.30	14.73	-14.05	9.65	-8.09	6.80
การเติบโตของการส่งออก (ร้อยละ)	2.98	9.70	3.77	17.76	-1.23	18.99
คุณภาพปัจจัยการผลิต						
สัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ/แรงงานวิชาชีพ (ร้อยละ)	84.15	84.57	83.76	83.72	61.09	60.34
สัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรม (ร้อยละ)	31.86	28.72	16.16	13.23	6.08	5.84
อายุโดยเฉลี่ยของแรงงาน (ปี)	38.40	38.37	39.65	39.51	39.86	39.53
สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุไม่เกิน 5 ปี (ร้อยละ)	35.65	37.47	13.89	16.97	7.83	13.07
สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรอัตโนมัติและกึ่งอัตโนมัติ (ร้อยละ)	34.41	33.46	25.62	24.77	28.88	28.83
การบริหารจัดการ						
ด้านการผลิตและการขาย						
สัดส่วน E-Commerce (ร้อยละ)	0.79	0.19	2.73	2.84	1.51	1.10
สัดส่วนการผลิต ODM และ OBM (ร้อยละ)	30.29	29.44	22.21	21.39	23.65	24.47
สัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงาน (ล้านบาท/คน)	2.91	2.86	1.14	1.12	0.50	0.49
ด้านต้นทุน						
สัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขาย (ร้อยละ)	77.90	77.80	66.92	68.22	59.81	58.92
สัดส่วนต้นทุนการผลิตต่อยอดขาย (ร้อยละ)	68.39	68.34	60.76	61.77	50.95	49.60
สัดส่วนค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารต่อยอดขาย (ร้อยละ)	8.97	9.02	1.12	1.59	7.96	8.47
สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขาย (ร้อยละ)	23.03	22.05	29.59	26.84	35.53	35.57
สัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิต (ร้อยละ)	90.08	91.50	78.90	77.35	87.50	88.81
สัดส่วนต้นทุนแรงงานต่อต้นทุนทั้งหมด (ร้อยละ)	3.84	3.76	17.51	15.68	24.90	24.56
ด้านการเงิน						
อัตราส่วนสภาพคล่อง (เท่า)	1.51	1.70	1.11	1.06	2.41	1.50

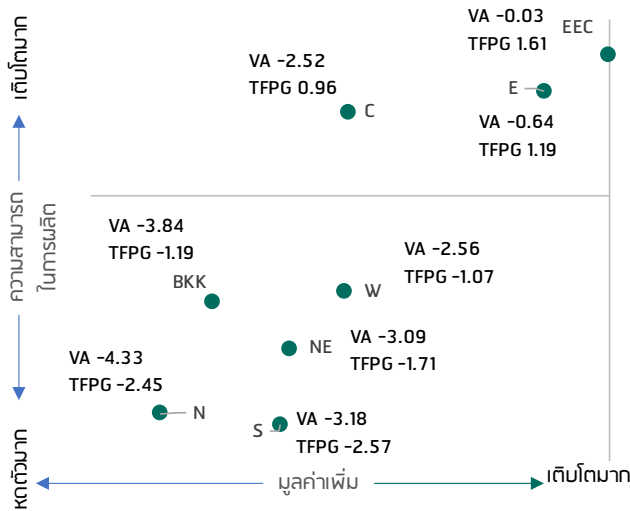
ตัวชี้วัด	ใหญ่ (L)		กลาง (M)		เล็ก (S)	
	2566	2565	2566	2565	2566	2565
อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (เท่า)	0.40	0.43	0.43	0.43	0.43	0.43
อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (เท่า)	1.15	0.76	0.74	0.75	1.12	0.68
นวัตกรรม						
สัดส่วนการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาต่อยอดขาย (ร้อยละ)	0.14	0.13	0.07	0.07	0.06	0.05

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ประจำปี พ.ศ. 2567 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวค.)

2.4.2 จำแนกตามภูมิภาค

ผลผลิตภาพการผลิภาคอุตสาหกรรมในภูมิภาคต่าง ๆ ปี 2566

ผู้ประกอบการในทุกภูมิภาคมีมูลค่าเพิ่มลดลง และมีเพียงภาคตะวันออกและภาคกลางที่มี TFP ขยายตัว ซึ่งภาคตะวันออก โดยเฉพาะพื้นที่ EEC มี TFP ขยายตัวมากที่สุด

- ภูมิภาคพื้นที่ส่วนใหญ่ยังมีต้นทุนลดลง และสำหรับภาคตะวันออกมีการสร้างมูลค่าเพิ่มได้มากขึ้น เช่นเดียวกับภาคตะวันตก และภาคใต้
- ภาคกลางและภาคตะวันตกยังมีการลงทุนวิจัยและพัฒนาเพิ่มขึ้นเล็กน้อย
- พื้นที่กรุงเทพฯ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ มีต้นทุนเพิ่มขึ้นอีกด้วย

ตัวชี้วัดผลประกอบการที่สำคัญ

	ตัวชี้วัดที่เพิ่มขึ้น	ตัวชี้วัดที่ลดลง
BKK		<ul style="list-style-type: none"> • ต้นทุนเพิ่มขึ้น
N	<ul style="list-style-type: none"> • สัดส่วนแรงงานทักษะเพิ่มขึ้น 	<ul style="list-style-type: none"> • การใช้ E-Commerce ลดลง
NE	<ul style="list-style-type: none"> • สัดส่วนแรงงานทักษะเพิ่มขึ้น และสัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงานเพิ่มขึ้นเล็กน้อย • สัดส่วนต้นทุนต่อยอดขายลดลง 	<ul style="list-style-type: none"> • การฝึกอบรมแรงงานลดลง • สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติลดลง • การใช้ปัจจัยทุนต่อแรงงานลดลง • ต้นทุนเพิ่มขึ้น และสภาพคล่องลดลง
E	<ul style="list-style-type: none"> • สร้างมูลค่าเพิ่มได้มากขึ้น 	<ul style="list-style-type: none"> • สภาพคล่องลดลง
C	<ul style="list-style-type: none"> • สร้างมูลค่าเพิ่มได้มากขึ้น • ลงทุนวิจัยและพัฒนาเพิ่มขึ้น 	<ul style="list-style-type: none"> • การใช้ E-Commerce ลดลง
W	<ul style="list-style-type: none"> • สัดส่วนแรงงานทักษะเพิ่มขึ้น • สร้างมูลค่าเพิ่มได้มากขึ้น • ลงทุนวิจัยและพัฒนาเพิ่มขึ้น 	<ul style="list-style-type: none"> • การใช้ E-Commerce ลดลง • การพัฒนารูปแบบการผลิตแบบ OBM และ ODM เพิ่มขึ้น (ยกเว้น NE และ W)
S	<ul style="list-style-type: none"> • สัดส่วนเครื่องจักรใหม่เพิ่มขึ้น 	<ul style="list-style-type: none"> • ต้นทุนเพิ่มขึ้น • สภาพคล่องลดลง

หมายเหตุ : BKK หมายถึง พื้นที่กรุงเทพฯ และปริมณฑล N หมายถึง ภาคเหนือ NE หมายถึง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ E หมายถึง ภาคตะวันออก C หมายถึง ภาคกลาง W หมายถึงภาคตะวันตก และ S หมายถึงภาคใต้

สำหรับกลุ่มผู้ประกอบการจำแนกรายภูมิภาคแสดงให้เห็นว่า ทุกภูมิภาคมีมูลค่าเพิ่มลดลง และเกือบทุกภูมิภาค TFP หดตัวเช่นกัน ยกเว้นภาคตะวันออก และภาคกลาง สำหรับภาคตะวันออกมีมูลค่าเพิ่มหดตัวน้อยที่สุด เท่ากับหดตัวร้อยละ 0.64 และยังมี TFP ขยายตัวมากที่สุด เท่ากับร้อยละ 1.19 โดยเฉพาะในพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ EEC ยังมีมูลค่าเพิ่มหดตัวร้อยละ 0.03 และ TFP ที่ขยายตัว 1.61 ซึ่งมากกว่าภาพรวมประเทศ และภูมิภาคต่าง ๆ ซึ่งเกือบทุกภูมิภาคมี TFP เป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อการขยายตัวของมูลค่าเพิ่ม

สำหรับการเปลี่ยนแปลงของ TFPG ของภูมิภาคต่าง ๆ นี้ เป็นผลมาจากภาวะตลาดที่หดตัวเป็นหลัก ยกเว้นในภาคใต้ที่มีปัจจัยเชิงคุณภาพอื่น ๆ เป็นปัจจัยสำคัญ นอกจากนี้ ภูมิภาคส่วนใหญ่ยังมีปัจจัยเชิงคุณภาพปรับตัวดีขึ้น ยกเว้นภาคใต้และภาคเหนือ อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงของปัจจัยทั้งภายในและภายนอกที่กล่าวมาข้างต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาวะตลาด ยังส่งผลให้ผลิตภาพแรงงานหดตัวในเกือบทุกพื้นที่ ในขณะที่ ผลิตภาพทุนส่วนใหญ่ปรับตัวเพิ่มขึ้น ยกเว้นในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้

แผนภาพที่ 2.4 : ผลการวิเคราะห์ผลิตภาพและผลประกอบการภาคอุตสาหกรรม ในกรณีจำแนกตามภูมิภาค

(ก) มูลค่าเพิ่มและองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ภูมิภาค	ปี (พ.ศ.)	มูลค่าเพิ่ม	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่มจาก				
			แรงงาน	ทุน	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก	
						ผลิตภาพ แรงงาน	ผลิตภาพทุน
กรุงเทพฯและ ปริมณฑล	2566	-3.84	-1.06	-1.59	-1.19	-1.35	0.16
	2565	0.54	5.33	-1.72	-3.07	-5.03	1.96
เหนือ	2566	-4.33	-0.53	-1.36	-2.44	-2.03	-0.41
	2565	0.87	5.89	-1.37	-3.65	-5.39	1.74
ตะวันออก เฉียงเหนือ	2566	-3.09	-0.79	-0.60	-1.70	-1.17	-0.53
	2565	0.15	-0.86	-1.28	2.29	0.96	1.33
ตะวันออก	2566	-0.64	-0.34	-1.49	1.19	-0.02	1.21
	2565	4.87	7.19	-1.83	-0.49	-4.56	4.07
EEC	2566	-0.03	-0.25	-1.38	1.61	0.24	1.37
	2565	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
กลาง	2566	-2.52	-2.31	-1.18	0.97	0.83	0.14
	2565	0.51	3.37	-1.83	-1.03	-3.09	2.06
ตะวันตก	2566	-2.56	-0.38	-1.11	-1.07	-1.17	0.10
	2565	2.66	6.42	-0.97	-2.79	-4.79	2.00
ใต้	2566	-3.18	-0.47	-0.13	-2.58	-1.63	-0.95
	2565	1.30	9.51	-0.66	-7.55	-8.69	1.14

(ข) TFPG และองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ภูมิภาค	ปี (พ.ศ.)	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก			
			คุณภาพแรงงาน	คุณภาพทุน	ปัจจัยคุณภาพอื่น	ภาวะตลาด
กรุงเทพและ ปริมณฑล	2566	-1.19	-0.32	-0.29	2.10	-2.68
	2565	-3.07	-0.15	1.27	-9.56	5.37
เหนือ	2566	-2.44	0.69	-0.18	-0.74	-2.21
	2565	-3.65	1.34	0.89	1.69	-7.57
ตะวันออก เฉียงเหนือ	2566	-1.70	-0.40	-0.87	0.08	-0.51
	2565	2.29	3.06	1.48	-10.82	8.57
ตะวันออก	2566	1.19	-0.18	0.46	3.46	-2.55
	2565	-0.49	-0.43	0.54	-11.33	10.73
EEC	2566	1.61	0.09	0.42	3.69	-2.59
	2565	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
กลาง	2566	0.97	-4.14	-0.83	6.29	-0.35
	2565	-1.03	-0.91	1.33	-4.01	2.56
ตะวันตก	2566	-1.07	1.95	-0.05	5.59	-8.56
	2565	-2.79	-0.80	1.49	-6.95	3.47
ใต้	2566	-2.58	-0.31	0.27	4.93	-7.47
	2565	-7.55	-1.71	-3.61	-15.06	12.83

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ประจำปี พ.ศ. 2567 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวก.)

หมายเหตุ : ผลการคำนวณตัวชี้วัดมูลค่าเพิ่ม มูลค่าการใช้ปัจจัยทุน TFP และภาวะตลาด อยู่ในรูปแบบมูลค่าที่แท้จริง (Real Term) โดยมีการปรับลดผลของอัตราเงินเฟ้อแล้ว

สำหรับปัจจัยเสี่ยงสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อ TFPG ในทุกภูมิภาค คือ ภาวะตลาดหดตัวโดยเฉพาะภาคตะวันตกและภาคใต้ นอกจากนี้ ภูมิภาคต่าง ๆ ยังมีสัดส่วนเครื่องจักรใหม่ลดลง (ยกเว้น ภาคใต้) สัดส่วนแรงงานทักษะลดลง (ยกเว้นภาคเหนือ และภาคตะวันตก) รวมถึงพื้นที่กรุงเทพฯ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ ยังมีต้นทุนเพิ่มขึ้นอีกด้วย

สำหรับปัจจัยสำคัญสนับสนุน TFPG ในแต่ละภูมิภาค คือ การฝึกอบรมแรงงานเพิ่มขึ้น (ยกเว้นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติเพิ่มขึ้น (ยกเว้นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) ประกอบกับมีการใช้ปัจจัยทุนต่อแรงงานมากขึ้น (ยกเว้น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) รวมทั้งมีการใช้ E-Commerce มากขึ้น (ยกเว้นภาคเหนือ กลาง และตะวันตก) และมีการพัฒนารูปแบบการผลิตแบบ OBM และ ODM เพิ่มขึ้น (ยกเว้นภาคเหนือ ตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคตะวันตก) นอกจากนี้ พื้นที่ส่วนใหญ่ยังมีต้นทุนลดลง และสำหรับภาคตะวันออกมีการสร้างมูลค่าเพิ่มได้มากขึ้น เช่นเดียวกับภาคตะวันตก และภาคใต้ นอกจากนี้ ภาคกลางและภาคตะวันตกยังมีการลงทุนวิจัยและพัฒนามากขึ้นเล็กน้อย

ภูมิภาคตะวันตกและภาคใต้เป็นพื้นที่ที่มีได้รับผลกระทบจากภาวะตลาดหดตัวมากที่สุด อย่างไรก็ตาม ทั้งภาคตะวันตกและภาคใต้ยังมีปัจจัยเชิงคุณภาพอื่น ๆ ปรับเพิ่มขึ้นค่อนข้างมาก โดยภาคตะวันตกมีการสร้างมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายเพิ่มขึ้นมากที่สุด และต้นทุนต่อยอดขายลดลง รวมทั้งมีสัดส่วนการวิจัยและพัฒนาต่อยอดขายเพิ่มขึ้น ในขณะที่ ภาคใต้มีการพัฒนาด้านการขายและการผลิตที่ดีตามสัดส่วนการใช้ E-Commerce และสัดส่วนการผลิตแบบ ODM และ OBM รวมทั้งสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายได้มากขึ้น

นอกจากนี้ พื้นที่ EEC ยังแสดงให้เห็นการพัฒนาอย่างต่อเนื่องของคุณภาพของปัจจัยการผลิตทั้งคุณภาพปัจจัยแรงงาน โดยมีสัดส่วนแรงงานทักษะและการฝึกอบรมแรงงานเพิ่มขึ้น รวมถึงคุณภาพของปัจจัยทุนตามสัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติที่เพิ่มสูงขึ้นต่อเนื่อง รวมทั้งมีการใช้ปัจจัยทุนต่อแรงงานเพิ่มขึ้นค่อนข้างมาก และสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายได้มากขึ้น รวมทั้งมีการลงทุนด้านวิจัยและพัฒนาสูงขึ้นอีกด้วย

ตารางที่ 2.6 : ตัวชี้วัดที่สำคัญของภาคอุตสาหกรรมในกรณีจำแนกตามภูมิภาค

ตัวชี้วัด	กรุงเทพฯ และ ปริมณฑล		เหนือ		ตะวันออกเฉียงเหนือ		ตะวันออก	
	2566	2565	2566	2565	2566	2565	2566	2565
ภาวะตลาด								
การเติบโตของยอดขาย (ร้อยละ)	-4.13	14.44	-3.41	-5.48	-0.78	19.36	-3.92	22.69
การเติบโตของการส่งออก (ร้อยละ)	0.93	8.40	2.52	3.18	11.66	14.70	6.43	14.97
คุณภาพปัจจัยการผลิต								
สัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ/แรงงานวิชาชีพ (ร้อยละ)	73.88	74.39	69.04	67.88	56.18	56.82	80.23	80.55
สัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรม (ร้อยละ)	24.33	22.47	27.11	21.61	24.54	24.59	33.65	28.52
อายุโดยเฉลี่ยของแรงงาน (ปี)	38.43	38.52	40.40	40.02	39.40	38.98	38.26	38.24
สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุไม่เกิน 5 ปี (ร้อยละ)	14.39	14.60	4.75	4.88	5.20	5.40	10.67	10.71
สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรอัตโนมัติและกึ่งอัตโนมัติ (ร้อยละ)	38.09	36.52	15.23	14.27	12.46	12.64	31.79	29.26
การบริหารจัดการ								
ด้านการผลิตและการขาย								
สัดส่วน E-Commerce (ร้อยละ)	0.58	0.08	4.52	5.23	2.58	1.48	0.46	0.00
สัดส่วนการผลิต ODM และ OBM (ร้อยละ)	36.99	33.83	21.95	22.08	11.73	12.21	27.59	27.05
สัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงาน (ล้านบาท/คน)	1.27	1.26	1.17	1.09	0.77	0.78	2.72	2.56
ด้านต้นทุน								
สัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขาย (ร้อยละ)	77.46	76.90	58.53	65.44	66.93	65.76	72.52	72.65
สัดส่วนต้นทุนการผลิตต่อยอดขาย (ร้อยละ)	66.21	64.83	61.40	61.81	60.71	59.31	68.75	68.32

ตัวชี้วัด	กรุงเทพฯ และ ปริมณฑล		เหนือ		ตะวันออก		ตะวันออก	
	ปริมณฑล		เหนือ		ตะวันออก		ตะวันออก	
	2566	2565	2566	2565	2566	2565	2566	2565
สัดส่วนค่าใช้จ่ายในการขายและ บริหารต่อยอดขาย (ร้อยละ)	11.21	12.05	2.22	3.12	5.68	5.94	3.98	4.63
สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขาย (ร้อยละ)	22.02	21.94	34.92	35.33	27.79	28.49	23.92	23.08
สัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิต (ร้อยละ)	90.21	90.50	87.52	91.51	88.92	89.51	87.99	88.07
สัดส่วนต้นทุนแรงงานต่อต้นทุนทั้งหมด (ร้อยละ)	6.77	6.84	15.21	15.05	8.08	8.07	3.39	3.36
ด้านการเงิน								
อัตราส่วนสภาพคล่อง (เท่า)	1.40	1.34	2.63	2.48	2.27	2.13	1.48	2.10
อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (เท่า)	0.45	0.45	0.32	0.33	0.46	0.47	0.37	0.36
อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (เท่า)	0.85	0.86	0.60	0.52	10.92	0.90	0.60	0.59
นวัตกรรม								
สัดส่วนการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาต่อยอดขาย (ร้อยละ)	0.16	0.15	0.07	0.07	0.03	0.03	0.06	0.05

ตัวชี้วัด	กลาง		ตะวันตก		ใต้		EEC	
	กลาง		ตะวันตก		ใต้		EEC	
	2566	2565	2566	2565	2566	2565	2566	2565
ภาวะตลาด								
การเติบโตของยอดขาย (ร้อยละ)	-0.54	10.12	-13.17	11.51	-11.50	25.92	-3.99	22.69
การเติบโตของการส่งออก (ร้อยละ)	3.01	16.97	-13.73	12.74	-15.05	14.78	-4.75	14.97
คุณภาพปัจจัยการผลิต								
สัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ/ แรงงานวิชาชีพ (ร้อยละ)	69.60	76.67	80.71	77.48	70.13	70.60	84.35	84.19
สัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรม (ร้อยละ)	36.80	28.58	23.82	18.55	47.93	46.77	22.08	17.16
อายุโดยเฉลี่ยของแรงงาน (ปี)	37.53	39.16	38.53	38.37	40.71	40.43	39.25	39.22
สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและ อุปกรณ์ที่มีอายุไม่เกิน 5 ปี (ร้อยละ)	12.36	12.52	11.48	11.55	1.53	1.44	15.52	16.16
สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักร อัตโนมัติและกึ่งอัตโนมัติ (ร้อยละ)	38.56	37.94	17.15	16.48	12.43	11.89	52.91	50.36

ตัวชี้วัด	กลาง		ตะวันตก		ใต้		EEC	
	2566	2565	2566	2565	2566	2565	2566	2565
การบริหารจัดการ								
ด้านการผลิตและการขาย								
สัดส่วน E-Commerce (ร้อยละ)	0.52	1.07	3.44	4.57	0.43	0.00	0.25	0.18
สัดส่วนการผลิต ODM และ OBM (ร้อยละ)	0.01	21.87	0.02	26.19	20.61	19.98	40.45	39.90
สัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงาน (ล้านบาท/คน)	2.63	2.63	1.48	1.43	5.01	4.93	4.14	3.92
ด้านต้นทุน								
สัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อ ยอดขาย (ร้อยละ)	83.35	83.40	74.74	76.62	82.29	81.08	75.34	75.47
สัดส่วนต้นทุนการผลิตต่อ ยอดขาย (ร้อยละ)	74.91	75.21	63.93	66.21	76.26	74.80	63.48	62.97
สัดส่วนค่าใช้จ่ายในการขายและ บริหารต่อยอดขาย (ร้อยละ)	6.47	6.24	8.15	8.11	7.64	7.81	7.16	7.88
สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขาย (ร้อยละ)	19.40	19.96	34.45	23.24	18.67	16.51	25.37	24.37
สัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุน การผลิต (ร้อยละ)	87.19	88.44	73.93	85.82	80.88	91.96	79.47	79.57
สัดส่วนต้นทุนแรงงานต่อต้นทุน ทั้งหมด (ร้อยละ)	3.74	3.85	8.95	7.17	4.22	3.96	3.15	3.12
ด้านการเงิน								
อัตราส่วนสภาพคล่อง (เท่า)	2.33	2.26	2.11	2.16	1.01	1.07	1.32	1.95
อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (เท่า)	0.30	0.32	0.29	0.34	0.52	0.58	0.42	0.42
อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ ถือหุ้น (เท่า)	0.41	0.48	0.34	0.53	1.11	1.44	0.64	0.63
นวัตกรรม								
สัดส่วนการลงทุนด้านการวิจัย และพัฒนาต่อยอดขาย (ร้อยละ)	0.03	0.02	0.09	0.07	0.01	0.02	0.16	0.15

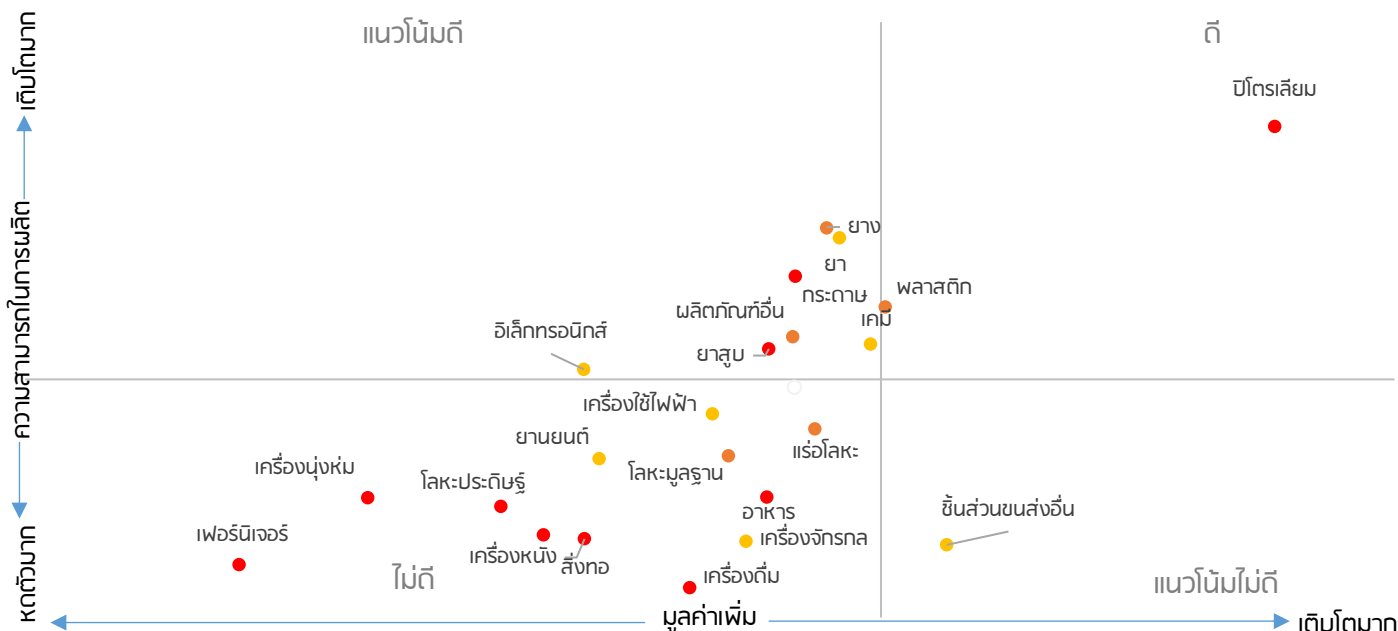
ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ประจำปี พ.ศ. 2567 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวก.)

2.4.3 จำแนกตามสาขาการผลิต

ในปี พ.ศ. 2566 อุตสาหกรรมการผลิตมีสัญญาณหดตัวและอยู่ในสถานะไม่ดี โดยมีมูลค่าเพิ่มและความสามารถในการผลิตลดลง ในขณะที่ อุตสาหกรรมที่ยังมี TFP เพิ่มขึ้น ส่วนใหญ่เป็นสาขาการผลิตที่มีเทคโนโลยีปานกลางและเทคโนโลยีสูง ได้แก่ อิเล็กทรอนิกส์ ยา เคมี ยาง พลาสติก และผลิตภัณฑ์อื่น ๆ รวมทั้งสาขาการผลิตที่มีเทคโนโลยีต่ำ คือ ยาสูบ และกระดาษ โดยมีสถานะแนวโน้มดี ในขณะที่ สาขาการผลิตที่มี TFP และ มูลค่าเพิ่มปรับตัวดีขึ้น คือ ปิโตรเลียม และพลาสติก โดยเป็นกลุ่มที่มีสถานะดีและมี TFP เป็นปัจจัยสำคัญ

สำหรับการวิเคราะห์ถึงผลิตภาพการผลิตรวมในรายสาขาการผลิตได้นำเอาระดับเทคโนโลยีของสาขาการผลิตต่าง ๆ มาช่วยในการจัดกลุ่ม เพื่อให้สามารถเข้าใจถึงความแตกต่างในแต่ละสาขาอุตสาหกรรมได้มากยิ่งขึ้น โดยอาศัยหลักเกณฑ์การแบ่งระดับของเทคโนโลยีในแต่ละสาขาการผลิตของ UNIDO ที่จัดกลุ่มระดับเทคโนโลยีโดยพิจารณาความเข้มข้นของการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนา (R&D) ต่อมูลค่าการผลิต และการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนา (R&D) ต่อมูลค่าเพิ่ม

แผนภาพที่ 2.5 : การจำแนกกลุ่มสาขาการผลิตตามการเติบโตของมูลค่าเพิ่มและ TFP ปี พ.ศ. 2566

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ประจำปี พ.ศ. 2567 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวค.)
 หมายเหตุ : สีเหลือง หมายถึง อุตสาหกรรมที่มีระดับเทคโนโลยีปานกลางสูงและสูง สีส้ม หมายถึง อุตสาหกรรมที่มีระดับเทคโนโลยีปานกลาง และสีแดง หมายถึง อุตสาหกรรมที่มีระดับเทคโนโลยีต่ำ

หากพิจารณาเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์กับการเติบโตของมูลค่าเพิ่ม และ TFP จะสามารถแบ่งกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีสถานะแตกต่างกันได้เป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

1) กลุ่มที่อยู่ในสถานะที่ดี :

โดยสาขาการผลิตในกลุ่มนี้มีมูลค่าเพิ่มและ TFP ขยายตัว ได้แก่ ปิโตรเลียม และพลาสติก โดยมีปัจจัยสำคัญที่สนับสนุน TFPG ได้แก่ **คุณภาพปัจจัยทุนที่เพิ่มขึ้น** โดยเฉพาะสัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ รวมถึงสัดส่วนการใช้ปัจจัยทุนต่อแรงงานมากขึ้น การพัฒนารูปแบบการผลิตแบบ ODM และ OBM มากขึ้น และการลงทุนวิจัยและพัฒนาเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ สาขาการผลิตพลาสติกยังมีการส่งออกเพิ่มขึ้น คุณภาพแรงงานดีขึ้นและมีการฝึกอบรมแรงงานมากขึ้น รวมทั้งมีต้นทุนลดลง และสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มได้มากขึ้น ในขณะที่สาขาการผลิตปิโตรเลียมมีความเสี่ยงทางการเงินลดลง อย่างไรก็ตาม สาขาการผลิตในกลุ่มนี้ยังมีปัจจัยเสี่ยงสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อ TFPG คือ ภาวะตลาดหดตัว รวมถึงการใช้ E-Commerce ลดลง และสาขาการผลิตพลาสติกมีสภาพคล่องลดลง ขณะที่ สาขาการผลิตปิโตรเลียมมีคุณภาพแรงงานลดลง ต้นทุนเพิ่มขึ้น และสร้างมูลค่าเพิ่มได้ลดลง

TSIC Sector	มูลค่าเพิ่ม	TFPG
19 Petroleum	11.50	10.62
222 Plastic	0.13	3.04

2) กลุ่มสถานะแนวโน้มดี:

โดยสาขาการผลิตในกลุ่มนี้มีมูลค่าเพิ่มหดตัว แต่ TFP ขยายตัว โดยส่วนใหญ่เป็นสาขาการผลิตที่มีระดับเทคโนโลยีปานกลางและสูงที่มีการฝึกอบรมและพัฒนาแรงงานมากขึ้น และส่วนใหญ่ยังเป็นสาขาที่มีการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาเพิ่มขึ้นค่อนข้างมาก รวมถึงมีการใช้ปัจจัยทุนต่อแรงงานมากขึ้น ประกอบด้วย

- สาขาการผลิตที่มีมูลค่าเพิ่มขยายตัวมากกว่าภาพรวมอุตสาหกรรมการผลิต ได้แก่ เคมี ยา ยาง และกระดาษ โดยมีปัจจัยสำคัญที่สนับสนุน TFPG ได้แก่ **ต้นทุนรวมต่อยอดขายลดลง** (ยกเว้น ยา) เป็นผลมาจากต้นทุนการผลิต และทำให้สร้างมูลค่าเพิ่มได้มากขึ้น

มีการฝึกอบรมแรงงานมากขึ้น ประกอบกับการใช้ E-Commerce (ยกเว้น ยา) และใช้ปัจจัยทุนต่อแรงงานเพิ่มขึ้น (ยกเว้น ยาง) ในขณะที่ ปัจจัยเสี่ยงสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อ TFGP คือ ภาวะตลาดหดตัว คุณภาพปัจจัยทุนปรับลดลงจากทั้งสัดส่วนเครื่องจักรใหม่และสัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ

- สาขาการผลิตที่มีมูลค่าเพิ่มขยายตัวน้อยกว่าภาพรวมอุตสาหกรรมการผลิต ได้แก่ อิเล็กทรอนิกส์ ผลิตภัณฑ์อื่น ๆ และยาสูบ โดยมีปัจจัยสำคัญที่สนับสนุน TFGP ได้แก่ ใช้ปัจจัยทุนต่อแรงงานเพิ่มขึ้น (ยกเว้น ยาสูบ) มีการฝึกอบรมแรงงานมากขึ้น รวมทั้ง มีการลงทุนด้านวิจัยและพัฒนาเพิ่มขึ้น และสภาพคล่องเพิ่มขึ้น ในขณะที่ ปัจจัยเสี่ยงสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อ TFGP คือ ภาวะตลาดหดตัว ประกอบกับ **ต้นทุนรวมต่อยอดขายเพิ่มขึ้น** (ยกเว้น อิเล็กทรอนิกส์) และ **สร้างมูลค่าเพิ่มได้น้อยลง** คุณภาพปัจจัยทุนปรับลดลงจากทั้งสัดส่วนเครื่องจักรใหม่และสัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ (ยกเว้น ยาสูบ)

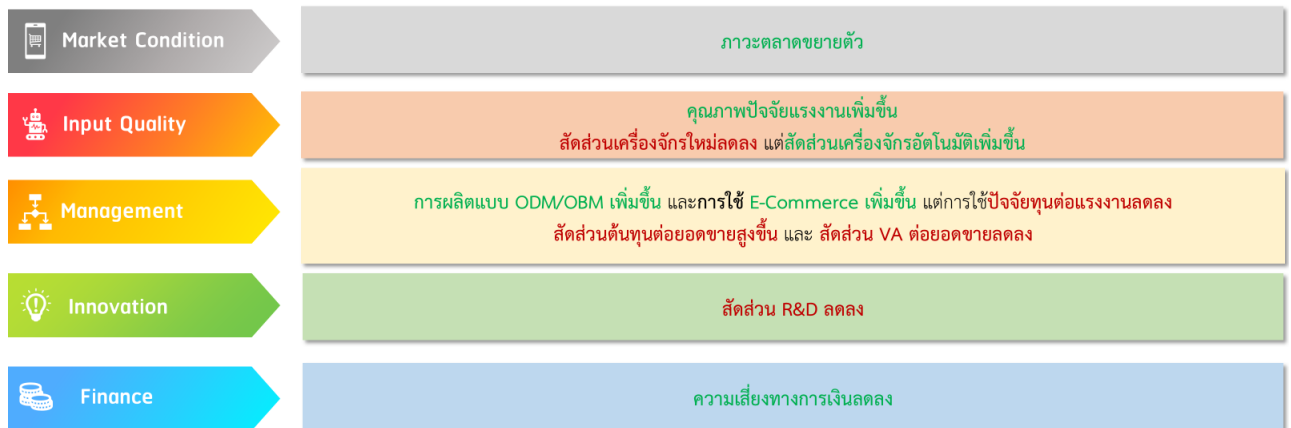
TSIC Sector	มูลค่าเพิ่ม	TFGP	TSIC Sector	มูลค่าเพิ่ม	TFGP
17 Paper	-2.49	4.33	12 Tobacco	-3.27	1.28
20 Chemical	-0.30	1.47	26 Electronics	-8.68	0.42
21 Pharmaceutical	-1.21	5.94	32 Other	-2.58	1.79
221 Rubber	-1.58	6.35			

3) กลุ่มแนวโน้มไม่ดี :

โดยสาขาการผลิตในกลุ่มนี้มีมูลค่าเพิ่มขยายตัว แต่มี TFP หดตัว คือ ชิ้นส่วนขนส่งอื่น ๆ โดยมีปัจจัยเสี่ยงสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อ TFGP ได้แก่ **ต้นทุนสูงขึ้น** และ **สร้างมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายได้น้อยลง** รวมถึงการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาลดลงเล็กน้อย และสัดส่วนเครื่องจักรใหม่ลดลง สำหรับปัจจัยสำคัญที่สนับสนุน TFGP คือ ภาวะตลาดที่ปรับดีขึ้นทั้งในประเทศและการส่งออก ประกอบกับคุณภาพแรงงานเพิ่มขึ้นจากทั้งสัดส่วนแรงงานทักษะและการฝึกอบรมแรงงาน มีการพัฒนารูปแบบการผลิตแบบ ODM และ OBM และ การใช้ E-Commerce มากขึ้น รวมถึงยังมีความเสี่ยงทางการเงินลดลง

TSIC Sector	มูลค่าเพิ่ม	TFPG
30Other Transport Equipment	1.92	-6.95

4) กลุ่มสถานะไม่ดี :

โดยสาขาการผลิตในกลุ่มนี้ยังมีมูลค่าเพิ่มและ TFP หดตัว โดยส่วนใหญ่เป็นเป็นสาขาที่ได้รับผลกระทบจากภาวะตลาดหดตัวค่อนข้างมากและมีต้นทุนสูงขึ้น ประกอบด้วย แร่โลหะ เครื่องใช้ไฟฟ้า เครื่องจักรกล ยานยนต์ โลหะมูลฐาน อาหาร เครื่องดื่ม สิ่งทอ เครื่องนุ่งห่ม เครื่องหนัง โลหะประดิษฐ์ และเฟอร์นิเจอร์ โดยมีปัจจัยเสี่ยงสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อ TFPG ได้แก่ ภาวะตลาดหดตัวมาก (ยกเว้น เครื่องดื่ม) และมีต้นทุนเพิ่มขึ้น (ยกเว้น โลหะมูลฐาน และเฟอร์นิเจอร์) นอกจากนี้ ยังมีสาขาการผลิตที่มีความเสี่ยงทางการเงินเพิ่มขึ้น คือ เครื่องดื่ม และเครื่องจักรกล อย่างไรก็ตาม ยังมีปัจจัยสำคัญที่สนับสนุน TFPG ได้แก่ การสร้างมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายได้มากขึ้น (ยกเว้น ยานยนต์ เครื่องดื่ม และเฟอร์นิเจอร์) สำหรับสาขาที่มีระดับเทคโนโลยีสูงมีการพัฒนารูปแบบ ODM และ OBM มากขึ้น ในขณะที่ สาขาที่มีระดับเทคโนโลยีต่ำ จะมีการใช้เครื่องจักรอัตโนมัติ (ยกเว้น เครื่องหนัง และโลหะประดิษฐ์) และมีการใช้ E-Commerce (ยกเว้น โลหะประดิษฐ์) และปรับตัวลงทุนด้านวิจัยและพัฒนามากขึ้น (ยกเว้น เครื่องนุ่งห่ม)

TSIC Sector	มูลค่าเพิ่ม	TFPG	TSIC Sector	มูลค่าเพิ่ม	TFPG
10 Food	-3.33	-4.95	24 Basic Metal	-4.45	-3.21
11 Beverage	-5.58	-8.76	25 Fabricated Metal	-11.10	-5.34
13 Textile	-9.86	-6.53	27 Electrical	-4.92	-1.46
14 Apparel	-14.99	-4.98	28 Machinery	-3.94	-6.81
15 Leather	-8.66	-6.70	29 Automotive	-8.23	-3.34
23 Non-metallic	-1.93	-2.08	31 Furniture	-18.75	-7.79

Market Condition	ภาวะตลาดหดตัว (ยกเว้น เครื่องดื่ม)
Input Quality	สัดส่วนการฝึกอบรมแรงงานมากขึ้น (ยกเว้น เครื่องจักรกล) กลุ่มเทคโนโลยีที่มีสัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติเพิ่มขึ้น (ยกเว้น เครื่องหนัง โลหะประดิษฐ์)
Management	การผลิตแบบ ODM/OBM เพิ่มขึ้น และกลุ่มเทคโนโลยีที่ใช้ E-Commerce เพิ่มขึ้น (ยกเว้น โลหะประดิษฐ์) สัดส่วนต้นทุนต่อยอดขายสูงขึ้น (ยกเว้น โลหะมูลฐาน, เฟอร์นิเจอร์) และสัดส่วน VA ต่อยอดขายเพิ่มขึ้น (ยกเว้น ยานยนต์ เครื่องดื่ม เฟอร์นิเจอร์)
Innovation	กลุ่มเทคโนโลยีที่มีสัดส่วน R&D เพิ่มขึ้น (ยกเว้น เครื่องนุ่งห่ม)
Finance	เครื่องดื่ม และ เครื่องจักรกล มีความเสี่ยงทางการเงินเพิ่มขึ้น

ตารางที่ 2.7 : บัญชีการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมการผลิตรายสาขา

(ก) มูลค่าเพิ่มและองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

บัญชีการเจริญเติบโต (%)		ปี พ.ศ. 2566						ปี พ.ศ. 2565					
		มูลค่าเพิ่ม	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่มจาก			มูลค่าเพิ่ม	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่มจาก			มูลค่าเพิ่ม	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่มจาก		
			แรงงาน	ทุน	TFPG		แรงงาน	ทุน	TFPG		แรงงาน	ทุน	TFPG
TSIC	สาขา					จาก							
						ผลิตภาพ แรงงาน	ผลิต ภาพทุน					ผลิตภาพ แรงงาน	ผลิต ภาพทุน
รวม	อุตสาหกรรม การผลิต	-2.52	-0.87	-1.31	-0.34	-0.58	0.24	2.12	5.10	-1.77	-1.21	-3.93	2.72
10	อาหาร	-3.33	2.04	-0.42	-4.95	-4.25	-0.70	0.52	3.88	-0.85	-2.51	-3.55	1.04
11	เครื่องดื่ม	-5.58	4.32	-1.14	-8.76	-7.15	-1.61	2.99	-0.65	-0.92	4.56	2.06	2.50
12	ยาสูบ	-3.27	-2.00	-2.55	1.28	0.97	0.31	-12.30	4.27	-12.41	-4.16	-7.11	2.95
13	สิ่งทอ	-9.86	0.38	-3.71	-6.53	-6.95	0.42	-2.55	-4.90	-1.65	4.00	3.28	0.72
14	เครื่องนุ่งห่ม	-14.99	-7.78	-2.23	-4.98	-4.44	-0.54	-0.46	8.54	-1.37	-7.63	-8.91	1.28
15	เครื่องหนัง	-8.66	0.08	-2.04	-6.70	-6.99	0.29	18.69	8.96	3.51	6.22	5.06	1.16
17	กระดาษ	-2.49	-5.90	-0.92	4.33	4.48	-0.15	-4.32	13.68	-4.82	-13.18	-15.93	2.75
19	ปิโตรเลียม	11.50	-0.15	1.03	10.62	4.18	6.44	-7.02	10.06	1.14	-18.22	-12.47	-5.75
20	เคมี	-0.30	-0.49	-1.28	1.47	0.33	1.14	-12.11	6.70	-5.37	-13.44	-13.14	-0.30
21	ยา	-1.21	-6.37	-0.78	5.94	5.55	0.39	22.33	15.93	1.17	5.23	-1.22	6.45
221	ยาง	-1.58	-4.86	-3.07	6.35	3.91	2.44	1.32	7.71	-1.14	-5.25	-6.94	1.69
222	พลาสติก	0.13	-3.07	0.16	3.04	3.16	-0.12	-1.65	2.57	-3.00	-1.22	-3.54	2.32
23	แร่โลหะ	-1.93	1.08	-0.93	-2.08	-2.08	0.00	-0.36	2.27	-0.82	-1.81	-2.44	0.63
24	โลหะมูลฐาน	-4.45	1.34	-2.58	-3.21	-3.75	0.54	-11.28	1.24	-6.78	-5.74	-6.65	0.91
25	โลหะประดิษฐ์	-11.10	-1.31	-4.45	-5.34	-5.46	0.12	-4.94	8.90	-5.08	-8.76	-11.50	2.74
26	อิเล็กทรอนิกส์	-8.68	-5.20	-3.90	0.42	0.50	-0.08	-4.45	10.30	-3.31	-11.44	-12.66	1.22
27	เครื่องใช้ไฟฟ้า	-4.92	-1.75	-1.71	-1.46	-1.43	-0.03	-4.57	6.70	-4.40	-6.87	-9.52	2.65
28	เครื่องจักรกล	-3.94	4.67	-1.80	-6.81	-7.45	0.64	1.70	12.57	2.29	-13.16	-11.45	-1.71
29	ยานยนต์	-8.23	-0.69	-4.20	-3.34	-4.14	0.80	10.03	3.05	1.19	5.79	2.41	3.38
30	ชิ้นส่วน ขนส่งอื่น	1.92	8.26	0.61	-6.95	-7.02	0.07	6.23	3.22	0.51	2.50	0.34	2.16

บัญชีการเจริญเติบโต (%)		ปี พ.ศ. 2566						ปี พ.ศ. 2565					
		มูลค่าเพิ่ม	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่มจาก				มูลค่าเพิ่ม	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่มจาก					
			แรงงาน	ทุน	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก		แรงงาน	ทุน	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก		
TSIC	สาขา					ผลิตภาพ แรงงาน	ผลิต ภาพทุน					ผลิตภาพ แรงงาน	ผลิต ภาพทุน
31	เฟอร์นิเจอร์	-18.75	-6.99	-3.97	-7.79	-7.11	-0.68	-15.46	5.18	-5.65	-14.99	-16.88	1.89
32	อื่น ๆ	-2.58	-2.71	-1.66	1.79	1.01	0.78	2.03	-1.61	2.03	1.61	2.89	-1.28

(ข) TFPG และองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

บัญชีการเจริญเติบโต (%)		ปี พ.ศ. 2566					ปี พ.ศ. 2565				
		TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก				TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก			
			คุณภาพ แรงงาน	คุณภาพ ทุน	ปัจจัย คุณภาพ อื่น	ภาวะ ตลาด		คุณภาพ แรงงาน	คุณภาพ ทุน	ปัจจัย คุณภาพ อื่น	ภาวะ ตลาด
TSIC	สาขา										
รวม	อุตสาหกรรม การผลิต	-0.34	-0.27	-0.24	3.30	-3.13	-1.21	-0.03	0.54	-6.18	4.46
10	อาหาร	-4.95	-0.14	0.03	-1.87	-2.97	-2.51	-0.53	1.07	-12.76	9.71
11	เครื่องดื่ม	-8.76	0.38	0.46	-8.22	-1.38	4.56	0.39	-0.59	5.28	-0.52
12	ยาสูบ	1.28	0.21	0.82	-4.61	4.86	-4.16	-0.01	0.13	1.98	-6.26
13	สิ่งทอ	-6.53	-0.12	-0.04	9.97	-16.34	4.00	3.90	-0.41	-6.76	7.27
14	เครื่องนุ่งห่ม	-4.98	0.87	-0.51	11.14	-16.48	-7.63	-2.34	0.43	-18.23	12.51
15	เครื่องหนัง	-6.70	-0.19	-0.25	-0.80	-5.46	6.22	-5.08	1.10	-7.41	17.61
17	กระดาษ	4.33	0.94	-1.08	9.56	-5.09	-13.18	-1.23	0.59	-13.95	1.41
19	ปิโตรเลียม	10.62	-0.80	1.51	2.88	7.03	-18.22	4.45	0.43	-6.62	-16.48
20	เคมี	1.47	-0.90	0.13	1.00	1.24	-13.44	0.57	2.49	-19.42	2.92
21	ยา	5.94	-2.22	-0.70	9.64	-0.78	5.23	-1.18	1.72	4.17	0.52
221	ยาง	6.35	0.56	-1.80	16.43	-8.84	-5.25	0.24	-1.14	7.07	-11.42
222	พลาสติก	3.04	0.95	0.03	2.60	-0.54	-1.22	-3.20	2.91	-2.99	2.06
23	แร่โลหะ	-2.08	0.18	-1.36	3.39	-4.29	-1.81	1.12	1.45	-5.96	1.58
24	โลหะมูลฐาน	-3.21	0.18	-1.63	3.56	-5.32	-5.74	1.81	-1.71	-5.86	0.02
25	โลหะประติษฐ์	-5.34	-0.35	-0.57	13.35	-17.77	-8.76	1.11	2.18	-13.14	1.09
26	อิเล็กทรอนิกส์	0.42	-1.68	-1.84	8.77	-4.83	-11.44	1.26	-0.30	-21.72	9.32
27	เครื่องใช้ไฟฟ้า	-1.46	-0.28	-1.39	2.45	-2.24	-6.87	-1.36	3.11	-16.13	7.51
28	เครื่องจักรกล	-6.81	0.61	-0.11	4.41	-11.72	-13.16	-0.75	0.67	-22.16	9.08
29	ยานยนต์	-3.34	-1.39	-0.25	-0.23	-1.47	5.79	0.84	-0.96	-1.24	7.15
30	ชิ้นส่วนขนส่งอื่น	-6.95	0.55	-0.13	-12.34	4.97	2.50	-4.76	0.22	-3.05	10.09
31	เฟอร์นิเจอร์	-7.79	0.26	0.12	-5.31	-2.86	-14.99	-0.18	0.74	-18.53	2.98
32	อื่น ๆ	1.79	-1.03	-1.34	7.96	-3.80	1.61	1.23	0.15	-3.86	4.09

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ประจำปี พ.ศ. 2567 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวค.)

หมายเหตุ : ผลการคำนวณตัวชี้วัดมูลค่าเพิ่ม มูลค่าการใช้ปัจจัยทุน TFP และภาวะตลาด อยู่ในรูปแบบมูลค่าที่แท้จริง (Real Term) โดยมีการปรับลดผลของอัตราเงินเฟ้อแล้ว

2.5 การวิเคราะห์ลักษณะที่แตกต่างของผู้ประกอบการในกลุ่มต่าง ๆ

การวิเคราะห์คุณลักษณะของผู้ประกอบการจะทำการเปรียบเทียบโดยแบ่งผู้ประกอบการอ้างอิงออกเป็นกลุ่มผู้นำ (Best Practice) เป็นผู้ประกอบการที่มีระดับผลผลิตภาพการผลิตสูงและมีการเติบโตที่ดี คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีศักยภาพสูง อ้างอิงจากระดับผลผลิตภาพการผลิต (TFP) และอัตราการเติบโตของผลผลิตภาพการผลิต (TFPG) โดยเฉลี่ยในช่วงปี พ.ศ. 2565-2566 สูงกว่าครึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด มีจำนวน 860 ตัวอย่าง โดยมีรายละเอียดผลทดสอบทางสถิติดังนี้

สำหรับตัวชี้วัดของกลุ่มตัวอย่างที่ดีที่แตกต่างจากกลุ่มอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญ คือ คุณภาพปัจจัยการผลิตทั้งทักษะและประสบการณ์ของแรงงาน รวมถึงศักยภาพเครื่องจักรและอุปกรณ์ ปัจจัยทางด้านการบริหารจัดการที่เกี่ยวข้องกับการผลิต โดยเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญในการทำให้ธุรกิจสามารถปรับตัวและยกระดับความสามารถในการแข่งขันในภาวะธุรกิจที่มีความท้าทายจากปัจจัยภายนอกที่ซับซ้อนมากขึ้น โดยกลุ่มตัวอย่างที่ดีมีค่าเฉลี่ยของกลุ่มปัจจัยที่กล่าวมาข้างต้นสูงกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มผู้ประกอบการที่เหลือ โดยมีรายละเอียดดังนี้

- **คุณภาพปัจจัยแรงงาน** : กลุ่มตัวอย่างที่ดีจะพึ่งพาแรงงานที่มีทักษะและประสบการณ์มากกว่า โดยเฉพาะสัดส่วนแรงงานทักษะและวิชาชีพ และอายุโดยเฉลี่ยของแรงงาน ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการพัฒนาการผลิตและปรับตัวสู่รูปแบบธุรกิจใหม่ ๆ
- **คุณภาพปัจจัยทุน** กลุ่มตัวอย่างที่ดีจะการลงทุนในเครื่องจักรอุปกรณ์มากกว่า โดยมีสัดส่วนเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่อายุไม่เกิน 5 ปี และสัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติสูง จึงทำให้มีศักยภาพและความสามารถที่จะรองรับการผลิตที่มีความซับซ้อนได้ดีกว่า
- **การจัดการด้านการผลิต** : ผู้ประกอบการที่เป็นตัวอย่างที่ดีจะมีใช้เครื่องจักรและอุปกรณ์มาช่วยในการผลิตและดำเนินงาน และมีสัดส่วนมูลค่าสินทรัพย์ถาวรต่อแรงงานสูง และสัดส่วนค่าใช้จ่ายด้านเทคโนโลยีสารสนเทศต่อต้นทุนทั้งหมดสูง โดยการใช้เครื่องจักรและอุปกรณ์ต่าง ๆ ทำให้เกิดการผลิตที่แม่นยำและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวมถึงสามารถพัฒนาไปสู่รูปแบบธุรกิจที่เทคโนโลยีดิจิทัลมีบทบาทมากขึ้น นอกจากนี้ ยังมีสัดส่วนการผลิตในรูปแบบ ODM และ OBM มากด้วย ซึ่งบ่งชี้ถึงการสร้างความแตกต่างและมูลค่าของสินค้าและบริการที่เกิดจากผู้ประกอบการ รวมถึงความสามารถในการบริหารจัดการตลาด และนำไปสู่การสร้างกำไรทางธุรกิจได้มากขึ้น

ตารางที่ 2.8 : ตัวชี้วัดของผู้ประกอบการในกลุ่มกลุ่มตัวอย่างที่ดี (Best Practice)
ในช่วงปี พ.ศ. 2565-2566

ปัจจัย	กลุ่มตัวอย่างที่ดี	กลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ	ค่าสถิติ t
ระดับ TFP (2559=100)	858.59	-6,275.41	
TFPG (%)	53.6	-30.94	
คุณภาพปัจจัยการผลิต			
สัดส่วนแรงงานทักษะและแรงงานวิชาชีพ (%)	50.45	43.76	-5.4977***
สัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรม (%)	54.88	56.41	0.9391
อายุโดยเฉลี่ยของแรงงาน (ปี)	37.48	36.79	-2.6222***
สัดส่วนเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่อายุไม่เกิน 5 ปี (%)	20.95	17.29	-2.8345***
สัดส่วนเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีระบบอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติ (%)	20.89	18.17	-1.9410*
การบริหารจัดการ			
โครงการการผลิตและการขาย			
สัดส่วนการส่งออก (%)	85.74	65.8914	-1.1242
สัดส่วนการใช้ E-commerce (%)	11.80	11.97	0.1027
สัดส่วนค่าใช้จ่ายด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (%)	0.07	0.04	-1.7323*
สัดส่วนการผลิตในรูปแบบ ODM และ OBM (%)	74.58	66.18	-3.8558***
สัดส่วนสินทรัพย์ถาวรต่อแรงงาน (ล้านบาท/คน)	14.80	4.96	-5.2393***
ต้นทุน			
สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขาย (%)	34.81	32.37	-1.2514
สัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขาย (%)	89.05	91.76	1.1941
การเงิน			
อัตราส่วนสภาพคล่อง	7.18	13.67	1.2127
อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น	3.02	3.90	0.1917
นวัตกรรม			
สัดส่วนการลงทุนด้านวิจัยและพัฒนาต่อยอดขาย (%)	0.12	0.14	0.8979

ที่มา : มูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวก.)

หมายเหตุ : เครื่องหมาย ‘***’ ‘**’ และ ‘*’ หมายถึง ตัวชี้วัดทั้ง 2 กลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 95 และ 90 ตามลำดับ

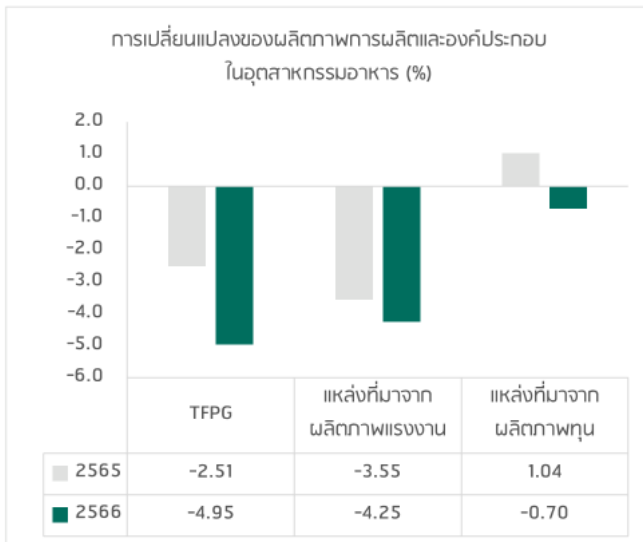
บทที่ 3

ผลิิตภาพการผลิิตรวมและผลประกอบการ ของอุตสาหกรรมการผลิตรายสาขา

3.1 TSIC 10 : การผลิตผลิตภัณฑ์อาหาร

ผลภาพการผลิตของอุตสาหกรรมอาหาร ปี 2566

TFPG ชะลอตัวลง เป็นผลมาจากผลภาพแรงงานและทุนชะลอตัว เกิดจากความไม่แน่นอนในหลายประเทศ ซึ่งมีผลต่อบริษัทการผลิต รวมถึงได้รับผลการชะลอตัวของระบบเศรษฐกิจ

- อุตสาหกรรมอาหารได้รับผลจากปัญหาความไม่แน่นอนในหลายประเทศ ซึ่งส่งผลกระทบต่อต้นทุนการผลิตทั้งแรงงานและทุน รวมถึงประสิทธิภาพจากการใช้ปัจจัยลดน้อยลง
- การชะลอตัวของเศรษฐกิจในหลาย ๆ ประเทศ ส่งผลให้ความต้องการสินค้าในหลายประเทศลดลง และมีผลต่อการเติบโตในอุตสาหกรรมอาหาร
- สาขาการผลิตที่ TFPG เติบโต 3 อันดับแรก คือ เนื้อสัตว์และเนื้อสัตว์ปีก สัตว์น้ำกระป๋อง และผลิตภัณฑ์จำพวกแป้ง ในขณะที่สาขาการผลิตที่ TFPG ลดตัว ได้แก่ น้ำตาลทราย กาแฟ ชา และการแปรรูปผักและผลไม้

ตัวชี้วัดผลประกอบการที่สำคัญ

ตัวชี้วัดที่ดีขึ้น

- ภาวะตลาดเติบโตทั้งในและต่างประเทศ
- คุณภาพแรงงานดีขึ้นจากสัดส่วนการฝึกอบรมแรงงานเพิ่มขึ้น
- สัดส่วนเครื่องจักรใหม่และเครื่องจักรอัตโนมัติมากขึ้น
- การใช้ E-Commerce มากขึ้น
- ต้นทุนการผลิตและต้นทุนแรงงานที่ต่ำลง
- อัตราส่วนสภาพคล่องเพิ่มขึ้น
- อัตราส่วนหนี้สินที่ลดลง

ตัวชี้วัดที่แย่ลง

- สัดส่วนแรงงานที่ทักษะลดลง
- การผลิตแบบ ODM และ OBM ที่ลดลง
- ทุนต่อแรงงานต่ำลง
- มูลค่าเพิ่มต่อยอดขายลดลง
- ค่าใช้จ่ายในการขายและบริการ และต้นทุนวัตถุดิบการผลิตสูงขึ้น

ทำอย่างไรให้ TFPG ของการผลิตอาหารยังคงขยายตัว

- สนับสนุนการลงทุนในการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างความรู้ใหม่ ๆ ที่สามารถนำมาใช้ในกระบวนการผลิตอาหารให้ได้มาตรฐานตามที่ตลาดต้องการ และตอบสนองกระแสสังคม
- ควรมุ่งเน้นในการฝึกอบรมบุคลากรให้มีทักษะที่ตรงกับงานที่ต้องดำเนินการ รวมถึงมาตรฐานการผลิตและรูปแบบการดำเนินงานที่เป็นไปตามมาตรฐาน เพื่อให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
- การนำเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในกระบวนการผลิต เพื่อจัดการสินค้าและผลิตภัณฑ์ให้ทันสมัยและตอบโจทย์ตลาด รวมถึงการออกแบบอาหารรูปแบบใหม่ และบรรจุภัณฑ์ให้ทันสมัย ย่อยสลายง่าย และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

สถานะของสาขาการผลิตต่าง ๆ

กลุ่มแนวโน้มดี : มูลค่าเพิ่มหดตัว แต่ TFP ขยายตัว

- สัตว์น้ำบรรจุกระป๋อง
- ผลิตภัณฑ์นม
- สตาร์ช และผลิตภัณฑ์จากสตาร์ช
- มะกะโรนี เส้นก๋วยเตี๋ยว และผลิตภัณฑ์อาหารจำพวกแป้ง
- เครื่องปรุงรสอาหารประจำโต๊ะและเครื่องประกอบอาหาร

กลุ่มไม่ดี : มูลค่าเพิ่มและ TFP หดตัว

- สัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำสด แช่เย็นหรือแช่แข็ง
- การแปรรูปและการถนอมผลไม้และผัก
- ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการไม่-สัตว์ปีก
- ขนมอบ
- กาแฟ ชา และเครื่องดื่มสมุนไพร
- ผลิตภัณฑ์อาหารอื่น ๆ
- อาหารสัตว์สำเร็จรูป

กลุ่มดี : มูลค่าเพิ่มและ TFP ขยายตัว

- เนื้อสัตว์และเนื้อสัตว์ปีก
- น้ำมันปาล์ม

กลุ่มแนวโน้มไม่ดี : มูลค่าเพิ่มขยายตัว แต่ TFP หดตัว

- เนื้อสัตว์ปีกสด แช่เย็นหรือแช่แข็ง
- สัตว์น้ำแปรรูปอื่น ๆ
- น้ำมันพืช (ยกเว้นน้ำมันปาล์ม)
- น้ำตาล

การผลิตผลิตภัณฑ์อาหาร (TSIC 10) เป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจประเภทการผลิตอาหารที่อยู่ในรูปของอาหารแปรรูปขั้นกลางที่นำไปผลิตต่อเป็นอาหารพร้อมทาน รวมถึงอาหารสำเร็จรูปเพื่อการบริโภคขั้นสุดท้าย ประกอบด้วย การแปรรูปและการถนอมเนื้อสัตว์ สัตว์น้ำ ผลไม้และผัก รวมถึงการผลิตน้ำมันและไขมันจากพืชและสัตว์ นม ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการหมักธัญพืช สตาร์ชและผลิตภัณฑ์จากสตาร์ช ผลิตภัณฑ์อาหารอื่น ๆ และอาหารสัตว์สำเร็จรูป

ในการสำรวจข้อมูลปี พ.ศ. 2566 มีจำนวนตัวอย่างสถานประกอบการของการผลิตผลิตภัณฑ์อาหารรวมทั้งสิ้น 1,058 ราย จำแนกเป็นวิสาหกิจขนาดใหญ่ 477 ราย ขนาดกลาง 252 ราย และขนาดเล็ก 329 ราย ครอบคลุมรายได้ร้อยละ 82.40 ของรายได้ทั้งหมดของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์อาหาร ประเภทของผลิตภัณฑ์ของกลุ่มตัวอย่างที่สำรวจ เช่น เนื้อสัตว์ปีก สัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำสดแช่แข็ง อาหารทะเลแช่แข็งและบรรจุกระป๋อง ผลไม้แปรรูปและอบแห้ง อาหารสำเร็จรูปสำหรับเลี้ยงปศุสัตว์ ผลิตภัณฑ์นม ขนมอบ น้ำตาลทราย กาแฟ ชา และสมุนไพรสำหรับชงเป็นเครื่องดื่ม น้ำมันพืช ซอส และเครื่องปรุงรส แป้งมันสำปะหลัง เป็นต้น

3.1.1 ภาวะธุรกิจและโครงสร้างอุตสาหกรรม

ภาวะเศรษฐกิจอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์อาหารภาพรวมด้านอุปสงค์ ปี พ.ศ. 2566 ชะลอตัวเล็กน้อยเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า จากการที่เศรษฐกิจโลกชะลอตัวจากราคาพลังงาน อัตราเงินเฟ้อ และสถานการณ์ความไม่สงบในหลายประเทศที่ยังไม่มีความแน่นอน อย่างไรก็ตาม ยังคงมีสินค้าอาหารที่การผลิตยังคงขยายตัวดี ได้แก่ ผลไม้สดแช่เย็นและแช่แข็ง น้ำตาล และน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ สำหรับการจำหน่ายอาหารภายในประเทศ ขยายตัวเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า โดยมีสินค้าสำคัญคือ น้ำตาลทรายขาวและน้ำตาลทรายขาวบริสุทธิ์ เพื่อรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม และน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ ซึ่งเป็นผลมาจากการปรับลดราคาเมื่อปีก่อนหน้า ทำให้ความต้องการบริโภคในประเทศสูงขึ้น ขณะเดียวกันการส่งออกขยายตัวมากขึ้นเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า จากการส่งออกสินค้าสำคัญ ได้แก่ 1) ข้าว เนื่องจากหลายประเทศมีความต้องการนำเข้าเพื่อความมั่นคงด้านอาหาร 2) ไข่สดแช่เย็น แช่แข็ง เนื่องจากความต้องการบริโภคที่มากขึ้น รวมถึงการขยายตลาดการส่งออกไปยังตลาดใหม่ 3) น้ำตาลทราย เนื่องจากไทยได้รับอานิสงส์จากอินเดีย ซึ่งเป็นผู้ส่งออกน้ำตาลรายใหญ่ระงับการส่งออก และ 4) ผักและผลไม้แช่เย็นแช่แข็ง เนื่องจากความต้องการบริโภคที่เพิ่มขึ้นของประเทศคู่ค้าหลักอย่างจีน และในทำนองเดียวกัน การนำเข้า ขยายตัวเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปีก่อน โดยสินค้าสำคัญที่มีการขยายตัว ได้แก่ 1) ธัญพืช เนื่องจากการนำมาเป็นวัตถุดิบสำหรับอาหารสุขภาพ 2) กากพีชน้ำมัน เพื่อนำมาเป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ และ 3) ผลิตภัณฑ์จากแป้ง เพื่อรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมเบเกอรี่สำเร็จรูปและผลิตภัณฑ์ขนมอบ

โครงสร้างอุตสาหกรรมด้านอุปทานในปี พ.ศ. 2566 ขยายตัวเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า มีจำนวนโรงงานสะสมทั้งสิ้น 7,059 โรงงาน เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.66 จากปีก่อนหน้า จำแนกเป็นโรงงานจำพวกที่ 2 จำนวน 352 โรงงาน (ร้อยละ 4.99 ของจำนวนโรงงานทั้งหมด) และโรงงานจำพวกที่ 3 จำนวน 6,707 โรงงาน (ร้อยละ 95.01 ของจำนวนโรงงานทั้งหมด) โดยมีการลงทุนโรงงานในปี พ.ศ. 2566 มูลค่า 25,700.70 ล้านบาท ขยายตัวถึงร้อยละ 113.68 จากปีก่อนหน้า

สำหรับแนวโน้มอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์อาหารคาดการณ์ว่าจะยังมีแนวโน้มขยายตัวต่อเนื่องจากภาคการท่องเที่ยวในประเทศที่ยังคงขยายตัวได้ดี และนโยบายของรัฐที่ออกมาตรการช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจสำหรับกลุ่มของสินค้าที่คาดว่าจะขยายตัวได้ดีในปี พ.ศ. 2567 ได้แก่ กลุ่มผลไม้แช่เย็น แช่แข็ง ที่ยังคงได้รับความนิยมบริโภคจากจีน และไทยได้รับการยกเว้นภาษีนำเข้าในสินค้าดังกล่าว ไก่สดแช่เย็น แช่แข็ง ที่มีทิศทางดีขึ้นอย่างต่อเนื่องจากการขยายตลาดใหม่ รวมถึงตลาด EU ที่มีแนวโน้มต้องการบริโภคไก่มากขึ้น และน้ำตาลที่แม้ว่าการคาดการณ์ผลผลิตจะลดลงจากปีก่อน แต่มีทิศทางของราคาที่สูงขึ้น อย่างไรก็ตาม แม้ว่าภาพรวมจะมีการขยายตัวแต่ยังคงต้องเฝ้าระวังภาวะเศรษฐกิจโลกถดถอย โดยเฉพาะกับประเทศคู่ค้าหลักของไทย การเฝ้าระวังสภาพภูมิอากาศที่แปรปรวน และมีความไม่แน่นอนสูง ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อพืชทางการเกษตร รวมถึงต้นทุนวัตถุดิบและพลังงานที่ยังคงผันผวนอยู่

ตัวชี้วัดที่สำคัญของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์อาหารในปี พ.ศ. 2566 จากตารางที่ 3.1 พบว่ามีภาวะตลาดมีการหดตัวลงเมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2565 ทำให้ยอดขายและการส่งออกลดลงร้อยละ 2.72 และ 2.35 ตามลำดับ ทั้งนี้ พบว่าคุณภาพปัจจัยการผลิตส่วนใหญ่ค่อนข้างทรงตัว สำหรับคุณภาพของแรงงาน พบว่ามีสัดส่วนการใช้แรงงานที่มีทักษะและแรงงานวิชาชีพลดลงจากร้อยละ 70.51 เป็นร้อยละ 70.30 มีสัดส่วนการฝึกอบรมแรงงานเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 25.30 เป็นร้อยละ 26.33 และแรงงานมีอายุเฉลี่ยลดลงเล็กน้อยจาก 38.48 ปี เป็น 38.23 ปี ในส่วนของคุณภาพปัจจัยทุนมีสัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติและเครื่องจักรกึ่งอัตโนมัติเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 8.75 เป็นร้อยละ 10.43 และมีสัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุน้อยกว่า 5 ปี ลดลงจากร้อยละ 12.25 เป็นร้อยละ 10.75 สำหรับการบริหารจัดการด้านการผลิตและการขายพบว่าสัดส่วนการผลิต ODM และ OBM และสัดส่วนยอดขาย E-Commerce เพิ่มขึ้นเล็กน้อย และสัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงานต่ำลง ส่วนในด้านการเงินพบว่ามีสภาพคล่องเพิ่มขึ้นและอัตราส่วนหนี้สินลดลงในขณะเดียวกัน ด้านการบริหารจัดการด้านต้นทุนค่อนข้างทรงตัว โดยพบว่ามีสัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายดีขึ้น สัดส่วนค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารต่อยอดขาย และสัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิตลดลงในทางกลับกัน สัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขาย สัดส่วนต้นทุนการผลิตต่อยอดขาย และสัดส่วนต้นทุนแรงงานต่อต้นทุนทั้งหมดแย่ง

ตารางที่ 3.1 : ตัวชี้วัดของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์อาหาร

ตัวชี้วัด	2566	2565
ภาวะตลาด		
การเติบโตของยอดขาย (%)	-2.72	21.26
การเติบโตของการส่งออก (%)	-2.35	28.41
คุณภาพปัจจัยการผลิต		
สัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ/แรงงานวิชาชีพ (%)	70.30	70.51
สัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรม (%)	26.33	25.30
อายุโดยเฉลี่ยของแรงงาน (ปี)	38.23	38.48
สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุ < 5 ปี (%)	10.75	12.25
สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติ (%)	10.43	8.75
การบริหารจัดการ		
ด้านการผลิตและการขาย		
สัดส่วนยอดขาย E-Commerce (%)	0.55	0.39
สัดส่วนการผลิต ODM และ OBM (%)	20.46	20.17
สัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงาน (ล้านบาท/คน)	1.47	1.49
ด้านต้นทุน		
สัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขาย (%)	76.83	76.50
สัดส่วนต้นทุนการผลิตต่อยอดขาย (%)	68.73	68.28
สัดส่วนค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารต่อยอดขาย (%)	8.40	8.52
สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขาย (%)	23.20	22.86
สัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิต (%)	81.53	84.73
สัดส่วนต้นทุนแรงงานต่อต้นทุนทั้งหมด (%)	6.32	6.15
ด้านการเงิน		
อัตราส่วนสภาพคล่อง (เท่า)	2.20	2.37
อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (เท่า)	0.34	0.35
อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (เท่า)	0.50	0.49
นวัตกรรม		
สัดส่วนการลงทุนและพัฒนาต่อยอดขาย (%)	0.02	0.02

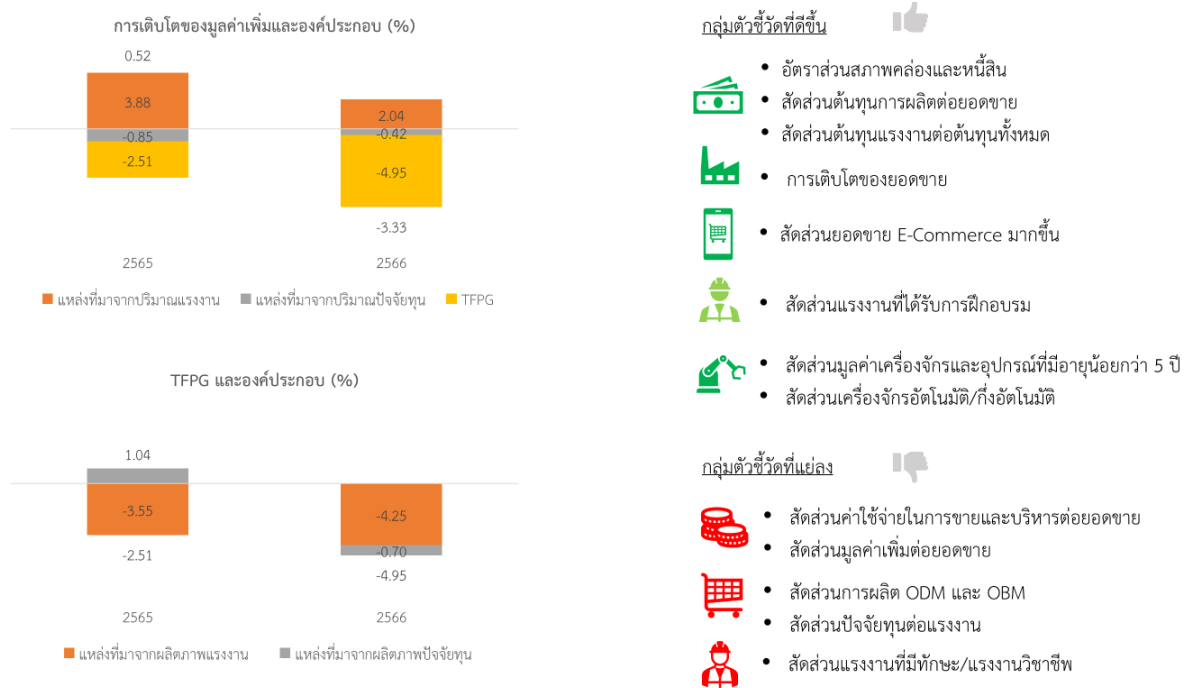
ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2567 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวค.)

3.1.2 ผลการวิเคราะห์ผลคุณภาพการผลิตและตัวชี้วัดที่สำคัญ

จากการประมวลผลข้อมูลที่ได้จากการสำรวจพบว่า ในปี พ.ศ. 2566 อุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์อาหารมีมูลค่าเพิ่ม (Value Added) หดตัวลงร้อยละ 3.33 ประกอบด้วยปริมาณปัจจัยแรงงานเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.04 และปัจจัยทุนลดลงร้อยละ 0.42 รวมถึงการเปลี่ยนแปลงของผลคุณภาพการผลิตรวม (TFPG) ที่ลดลงร้อยละ 4.95 โดย TFPG ที่ลดลง เป็นผลมาจากการกลับสู่ภาวะปกติจากสถานการณ์ COVID-19 เมื่อปีก่อนหน้า และการเปิดประเทศ ส่งผลให้ตลาดขยายตัวค่อนข้างมาก และในปีที่เข้าสู่ภาวะปกติ บวกกับปริมาณอุปสงค์ของต่างประเทศลดลง จึงทำให้การเจริญเติบโตชะลอตัวลง ซึ่งส่งผลให้ภาวะตลาดหดตัวลงร้อยละ 2.97 ตามยอดขายและการส่งออกที่ลดลง ในขณะที่ ปัจจัยเชิงคุณภาพต่าง ๆ มีทั้งการหดตัวและขยายตัว

โดยคุณภาพแรงงานลดลงร้อยละ 0.14 จากสัดส่วนแรงงานมีทักษะที่ลดลง คุณภาพปัจจัยทุนเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.03 ตามสัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติที่เพิ่มขึ้น และปัจจัยเชิงคุณภาพอื่น ๆ ลดลงร้อยละ 1.87 ซึ่งเป็นผลมาจากทุนต่อแรงงานที่ลดลง นอกจากนี้ยังมีสัดส่วนต้นทุนในหลาย ๆ ด้านที่เพิ่มขึ้น จึงไม่สามารถทำให้ภาพรวมของปัจจัยเชิงคุณภาพอื่น ๆ เติบโตขึ้นได้ และในทำนองเดียวกัน TFPG เฉพาะส่วนของปัจจัยแรงงานและทุนก็หดตัวลดตามกัน ที่ร้อยละ 4.25 และ 0.70 ตามลำดับ ซึ่งสามารถสรุปได้ตามแผนภาพที่ 3.1

แผนภาพที่ 3.1 : อัตราการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าเพิ่มและองค์ประกอบของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์อาหาร

(ก) มูลค่าเพิ่มและองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	มูลค่าเพิ่ม	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่มจาก				
		แรงงาน	ทุน	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก	
					ผลิตภาพแรงงาน	ผลิตภาพทุน
2566	-3.33	2.04	-0.42	-4.95	-4.25	-0.70
2565	0.52	3.88	-0.85	-2.51	-3.55	1.04

(ข) TFPG และองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก			
		คุณภาพแรงงาน	คุณภาพทุน	ปัจจัยคุณภาพอื่น	ภาวะตลาด
2566	-4.95	-0.14	0.03	-1.87	-2.97
2565	-2.51	-0.53	1.07	-12.76	9.71

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.จ. 9 ปี พ.ศ. 2567 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สกว.)

ข้อมูลจากการสำรวจในปี พ.ศ. 2566 ในหมู่ย่อย (TSIC 4 หลัก) แสดงให้เห็นถึงหมู่ย่อยการผลิตผลิตภัณฑ์เนื้อสัตว์และเนื้อสัตว์ปีก (TSIC 1013) เป็นอุตสาหกรรมหมู่ย่อยที่อัตราการเติบโตของ TFP มากที่สุด โดยเพิ่มขึ้นร้อยละ 8.65 และมีมูลค่าเพิ่มเติบโตร้อยละ 1.65 เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า เป็นผลมาจากการขยายตัวของผลิตภาพแรงงานร้อยละ 7.91 ซึ่งสะท้อนถึงตัวชี้วัดแรงงานมีทักษะ และแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรมที่มากขึ้น และผลิตภาพของปัจจัยทุนที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.74 สะท้อนถึงจำนวนเครื่องจักรอัตโนมัติที่เพิ่มสูงขึ้นจากปีก่อน ประกอบกับคุณภาพปัจจัยแรงงาน ปัจจัยทุน รวมไปถึงภาวะตลาด คุณภาพปัจจัยอื่น ๆ ที่ขยายตัวเพิ่มขึ้นทั้งหมด ในขณะเดียวกัน การผลิตน้ำตาลทราย (TSIC 1072) เป็นอุตสาหกรรมย่อยที่อัตราการเติบโตของ TFP หดตัวมากที่สุด โดยหดตัวที่ร้อยละ 14.51 แต่มีมูลค่าเพิ่มเติบโตร้อยละ 2.44 เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า ซึ่งการหดตัวนี้มาจากด้านปัจจัยแรงงานเป็นส่วนใหญ่ที่ลดลงร้อยละ 14.20 ซึ่งในทางกลับกันตัวชี้วัดที่สะท้อนคือจำนวนแรงงานมีทักษะและได้รับการฝึกอบรมกลับสูงขึ้น ขณะที่ผลิตภาพด้านปัจจัยทุนลดลงเล็กน้อยที่ร้อยละ 0.31 โดยสะท้อนถึงตัวชี้วัดจำนวนเครื่องจักรใหม่ที่ลดลงกว่าปีก่อนหน้า นอกจากนี้คุณภาพของปัจจัยแรงงานปรับตัวสูงขึ้น ขณะที่ปัจจัยทุน และปัจจัยอื่น ๆ หดตัวลง แต่ภาวะตลาดยังคงขยายตัวได้

กลุ่มที่มีอัตราการเติบโต TFPG เป็นบวก มีทั้งสิ้น 7 กลุ่มอุตสาหกรรมย่อย ที่มีปัจจัยบวกสนับสนุนให้ TFPG เพิ่ม แต่ยังมีมูลค่าเพิ่มที่หดตัวลงเกือบทั้งหมด ซึ่งโดยส่วนมากมีปัจจัยสนับสนุนจากผลิตภาพแรงงานเป็นหลัก โดยพบว่ามีอัตราที่เพิ่มขึ้นมากกว่าผลิตภาพปัจจัยทุน ซึ่งโดยส่วนมากจะเป็นผลมาจากการขยายตัวของจำนวนแรงงานมีทักษะหรือแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรมที่มากขึ้น นอกจากนี้คุณภาพปัจจัยทุนยังขยายตัวได้มากขึ้น ขณะที่คุณภาพปัจจัยแรงงานและปัจจัยอื่น ๆ โดยส่วนมากจะหดตัวลง ซึ่งกลุ่ม TSIC ย่อยที่มีอัตราการเติบโต TFPG เป็นบวก เรียงลำดับจากเพิ่มขึ้นมากที่สุดไปน้อยที่สุด ได้แก่

- TSIC 1013 : การผลิตผลิตภัณฑ์เนื้อสัตว์และเนื้อสัตว์ปีก มี TFPG เพิ่มขึ้นร้อยละ 8.65 จากปีก่อน
- TSIC 1022 : การผลิตสัตว์น้ำบรรจุกระป๋อง มี TFPG เพิ่มขึ้นร้อยละ 5.21 จากปีก่อน
- TSIC 1074 : การผลิตมะกะโรนี เส้นก๋วยเตี๋ยว และผลิตภัณฑ์อาหารจำพวกแป้งที่คล้ายกัน มี TFPG เพิ่มขึ้นร้อยละ 5.21 จากปีก่อน
- TSIC 1050 : การผลิตผลิตภัณฑ์นม มี TFPG เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.46 จากปีก่อน
- TSIC 1042 : การผลิตน้ำมันปาล์ม มี TFPG เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.93 จากปีก่อน
- TSIC 1062 : การผลิตสตาร์ช และผลิตภัณฑ์จากสตาร์ช มี TFPG เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.51 จากปีก่อน
- TSIC 1077 : การผลิตเครื่องปรุงอาหารประจำโต๊ะและเครื่องประกอบอาหาร มี TFPG เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.18 จากปีก่อน

กลุ่มที่มีอัตราการเติบโต TFPG ติดลบ มีทั้งสิ้น 11 กลุ่มอุตสาหกรรมย่อยที่อัตราการเติบโตของ TFPG หดตัว และมีมูลค่าเพิ่มหดตัวเช่นกันโดยส่วนมาก เป็นผลมาจากผลิตภาพแรงงานหดตัว ซึ่งสะท้อนถึงจำนวนแรงงานมีทักษะที่โดยส่วนมากจะลดลงเมื่อเทียบกับปีก่อน ประกอบกับคุณภาพปัจจัยแรงงาน และอื่น ๆ หดตัวลง นอกเหนือจากทุนที่เติบโตขึ้น โดยกลุ่ม TSIC ย่อยที่มีอัตราการเติบโต TFPG ติดลบ เรียงลำดับจากกลุ่มที่หดตัวมากที่สุดไปน้อยที่สุด ได้แก่

- TSIC 1072 : การผลิตน้ำตาลทราย มี TFGP หดตัวร้อยละ 14.51 จากปีก่อน
- TSIC 1076 : การผลิตกาแฟ ชา และสมุนไพรสำหรับชงเป็นเครื่องดื่ม มี TFGP หดตัวร้อยละ 14.17 จากปีก่อน
- TSIC 1030 : การแปรรูปและการถนอมผลไม้และผัก มี TFGP หดตัวร้อยละ 10.49 จากปีก่อน
- TSIC 1071 : การผลิตผลิตภัณฑ์ขนมอบ มี TFGP หดตัวร้อยละ 10.18 จากปีก่อน
- TSIC 1012 : การฆ่าสัตว์ปีกและการผลิตเนื้อสัตว์ปีกสด แช่เย็น หรือแช่แข็ง มี TFGP หดตัวร้อยละ 8.56 จากปีก่อน
- TSIC 1041 : การผลิตน้ำมันพืช (ยกเว้นน้ำมันปาล์ม) มี TFGP เพิ่มขึ้นร้อยละ 8.23 จากปีก่อน
- TSIC 1021 : การผลิตสัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำสด แช่เย็น หรือแช่แข็ง มี TFGP หดตัวร้อยละ 7.19 จากปีก่อน
- TSIC 1061 : การผลิตผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการโม้-สีัญพืช หดตัวร้อยละ 7.11 จากปีก่อน
- TSIC 1079 : การผลิตสตาร์ชและผลิตภัณฑ์จากสตาร์ช หดตัวร้อยละ 5.47 จากปีก่อน
- TSIC 1029 : การผลิตผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำแปรรูปอื่น ๆ มี TFGP หดตัวร้อยละ 2.34 จากปีก่อน
- TSIC 1080 : การผลิตอาหารสัตว์สำเร็จรูป มี TFGP เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.21 จากปีก่อน

ตารางที่ 3.2 : บัญชีการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์อาหาร

หน่วย (% ต่อปี)

TSIC	ปี พ.ศ. 2566						ปี พ.ศ. 2565					
	มูลค่าเพิ่ม (VA)	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของ TFGP		มูลค่าเพิ่ม (VA)	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของ TFGP	
		แรงงาน	ทุน	TFGP	ผลิภาพแรงงาน	ผลิภาพทุน		แรงงาน	ทุน	TFGP	ผลิภาพแรงงาน	ผลิภาพทุน
10	-3.33	2.04	-0.42	-4.95	-4.25	-0.70	0.52	3.88	-0.85	-2.51	-3.55	1.04
1012	0.79	9.67	-0.32	-8.56	-9.13	0.57	13.35	-4.29	2.18	15.46	13.02	2.44
1013	1.65	-6.79	-0.21	8.65	7.91	0.74	2.23	9.86	2.34	-9.97	-8.42	-1.55
1021	-4.12	4.07	-1.00	-7.19	-6.88	-0.31	-3.19	-0.42	0.01	-2.78	-1.66	-1.12
1022	-10.66	-13.64	-2.23	5.21	6.38	-1.17	3.47	10.79	1.83	-9.15	-8.52	-0.63
1029	4.56	5.92	0.98	-2.34	-2.85	0.51	-7.12	12.65	-1.76	-18.01	-17.28	-0.73
1030	-5.74	5.81	-1.06	-10.49	-9.67	-0.82	-2.41	3.37	-0.63	-5.15	-4.92	-0.23
1041	1.54	10.86	-1.09	-8.23	-9.89	1.66	0.64	-25.33	0.72	25.25	25.75	-0.50
1042	7.87	4.32	0.62	2.93	0.71	2.22	5.50	-8.96	4.36	10.10	12.43	-2.33
1050	-0.35	-4.05	0.24	3.46	3.83	-0.37	-4.28	0.19	-0.26	-4.21	-2.92	-1.29
1061	-6.96	1.77	-1.62	-7.11	-6.41	-0.70	-3.12	-1.21	-3.90	1.99	-0.79	2.78
1062	-11.96	-11.25	-3.22	2.51	3.36	-0.85	2.85	19.60	0.63	-17.38	-17.76	0.38
1071	-2.89	7.87	-0.58	-10.18	-9.68	-0.50	-2.04	3.45	-1.27	-4.22	-4.69	0.47
1072	2.44	15.71	1.24	-14.51	-14.20	-0.31	11.26	6.70	7.74	-3.18	-0.03	-3.15
1074	-2.69	-7.72	-0.18	5.21	5.87	-0.66	1.87	7.07	0.50	-5.70	-5.85	0.15
1076	-3.54	10.99	-0.36	-14.17	-13.40	-0.77	-3.55	7.47	-1.49	-9.53	-9.76	0.23
1077	-2.12	-3.96	-0.34	2.18	2.58	-0.40	-0.43	20.75	0.82	-22.00	-21.01	-0.99
1079	-9.50	-1.74	-2.29	-5.47	-4.70	-0.77	-2.59	-1.06	-1.52	-0.01	-0.63	0.62
1080	-4.00	-0.53	-1.26	-2.21	-2.17	-0.04	1.95	2.43	-0.41	-0.07	-1.17	1.10

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.จ. 9 ปี พ.ศ. 2567 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สกว.)

3.1.3 ปัญหา/อุปสรรค

ปัญหาและอุปสรรคที่กิจการจากกลุ่มตัวอย่างจัดให้อยู่ใน 3 อันดับแรก ได้แก่ (1) ต้นทุนเชื้อเพลิงและพลังงานที่ใช้ในการผลิต ต้นทุนวัตถุดิบ และต้นทุนแรงงาน (2) การเข้าถึงแหล่งเงินทุน และ (3) ประสิทธิภาพของแรงงาน/บุคลากร และการจัดหาแรงงาน ซึ่งเป็นผลมาจากภาวะเงินเฟ้อ และปัญหาความไม่สงบในหลายประเทศ ซึ่งเกิดการส่งผ่านราคามาที่ต้นทุนวัตถุดิบ และต้นทุนแรงงานของผู้ประกอบการ รวมถึงต้นทุนเชื้อเพลิง ต้นทุนพลังงาน และต้นทุนวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต และนอกจากนี้ยังส่งผลต่อประสิทธิภาพของเครื่องจักร/อุปกรณ์ และแรงงานที่ใช้ในการผลิตอีกด้วย

สำหรับแผนการดำเนินงาน ผู้ประกอบการมีแผนปรับปรุงกระบวนการทำงาน (Improve Operating Process) พัฒนาบุคลากร (Develop Staff) และพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหาร (Develop Product/Service) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้ประกอบการต้องการพัฒนาการดำเนินงานสำหรับการผลิตผลิตภัณฑ์อาหาร โดยพัฒนาควบคู่ไปกับการพัฒนาทักษะของบุคลากรให้ตรงตามความต้องการของลักษณะงานในแต่ละกระบวนการผลิต เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตให้สูงขึ้น และได้มาซึ่งผลิตภัณฑ์อาหารที่ตอบโจทย์ความต้องการของตลาด มีมาตรฐาน และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผู้ประกอบการได้

3.1.4 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

สำหรับอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์อาหาร การเพิ่มผลผลิตการผลิต จะต้องอาศัยทั้งปัจจัยแรงงาน และปัจจัยทุน ทั้งนี้ในการเพิ่มประสิทธิภาพของแรงงานต้องมีการเพิ่มการอบรมแรงงานมีทักษะให้ตรงตามลักษณะของงานที่ต้องปฏิบัติ รวมไปถึงการเพิ่มประสิทธิภาพของการใช้เครื่องจักรในการทำงาน การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วยในกระบวนการผลิต ก็จะช่วยในเรื่องของการบริหารจัดการต้นทุนในการผลิต และยังสามารถควบคุมคุณภาพการผลิตให้ตรงตามมาตรฐานที่ต้องการได้อีกด้วย ดังนั้นผู้ผลิตในอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์อาหาร จึงควรมีแนวทางปฏิบัติดังต่อไปนี้

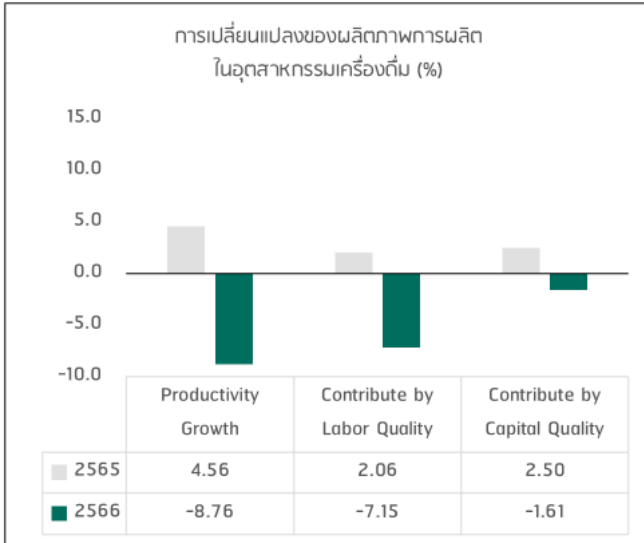
- 1) สนับสนุนการลงทุนในการวิจัยและพัฒนา (R&D) เพื่อสร้างความรู้ใหม่ ๆ ที่สามารถนำมาใช้ในกระบวนการผลิตอาหารให้ได้มาตรฐานตามที่ตลาดต้องการ และตอบสนองกระแสสังคม เช่น กลุ่มผู้บริโภคที่ใส่ใจสุขภาพ หรือการบริโภคอาหารจากพืช เป็นต้น
- 2) ควรลงทุนในการฝึกอบรมบุคลากรให้มีทักษะที่ตรงกับงานที่ต้องดำเนินการ รวมถึงมาตรฐานการผลิตและรูปแบบการดำเนินงานที่เป็นไปตามมาตรฐาน เพื่อให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และลดต้นทุนค่าเสียโอกาส
- 3) การนำเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมใหม่ๆ มาใช้ในกระบวนการผลิต เพื่อจัดการสินค้าและผลิตภัณฑ์ให้ทันสมัยและตอบโจทย์ตลาด รวมถึงการออกแบบอาหารรูปแบบใหม่และบรรจุภัณฑ์ให้ทันสมัย ย่อยสลายง่าย และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมก็เป็นอีกหนึ่งแนวทางสำคัญ

- 4) สถานการณ์ความไม่แน่นอนของสงครามระหว่างรัสเซียและยูเครน รวมถึงความผันผวนของราคาสินค้าโภคภัณฑ์ในตลาดโลก ส่งผลกระทบต่อต้นทุนวัตถุดิบในการผลิต ต้นทุนเชื้อเพลิงและพลังงาน รวมถึงประสิทธิภาพการผลิต ผู้ประกอบการควรวางแผนรับมือกับสถานการณ์เหล่านี้อย่างทันเวลา โดยการปรับตัว เช่น การจัดการใช้วัตถุดิบในการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด การลดต้นทุนการขนส่ง โดยจ้างบริษัทผู้เชี่ยวชาญมาจัดการด้านการจัดส่ง

3.2 TSIC 11: การผลิตเครื่องดื่ม

ผลิตภาพการผลิตของอุตสาหกรรมเครื่องดื่ม ปี 2566

TFPG ปรับตัวลดลง ต้องเร่งปรับตัวให้เข้ากับพฤติกรรมของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงและบริษัลดันทุน

- ต้องควบคุมต้นทุนที่มีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ
- กลุ่ม Functional Drink ที่ให้ความสำคัญกับสุขภาพ สินค้าคุณภาพดี สินค้า Premium และสินค้าที่ให้ความสำคัญกับความยั่งยืนเป็นที่นิยมมากขึ้นเรื่อย ๆ
- ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีในการเพิ่มผลิตภาพการผลิตและการเพิ่มช่องทางในการเข้าถึงลูกค้ามากขึ้น

ตัวชี้วัดผลประกอบการที่สำคัญ

ตัวชี้วัดที่เพิ่มขึ้น

- ยอดขายและการส่งออกเพิ่มขึ้น
- สัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ/แรงงานวิชาชีพ และแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรมเพิ่มขึ้น
- ยอด E-Commerce เพิ่มขึ้น
- การผลิตในรูปแบบ ODM และ OBM เพิ่มขึ้น
- ต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิตลดลง

ตัวชี้วัดที่ลดลง

- การใช้เครื่องจักรใหม่และเครื่องจักรอัตโนมัติหรือกึ่งอัตโนมัติลดลง
- ค่าใช้จ่ายในการขายและบริการเพิ่มขึ้น
- ต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขายและต้นทุนการผลิตต่อยอดขายเพิ่มขึ้น
- สภาพคล่องแยลงเล็กน้อย
- อัตราส่วนหนี้สินต่อทุนเพิ่มขึ้น

ทำไม TFPG ของการผลิตเครื่องดื่มยังคงขยายตัว

- ผู้ประกอบการต้องบริหารต้นทุนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นตลอดทั้งห่วงโซ่มูลค่าของอุตสาหกรรมตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ และต้องการเตรียมบุคลากรที่จำเป็นควบคู่ไปด้วย
- ผู้ประกอบการควรปรับตัวให้เข้ากับผู้บริโภคที่ใส่ใจคุณภาพ (เช่น ลดการใช้น้ำตาล หรือดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์น้อยลง) และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ดังนั้นต้องมีการพัฒนาสินค้าและบริการใหม่ ๆ ในขณะเดียวกันควรพัฒนาช่องทางจำหน่ายทางออนไลน์มากขึ้น โดยไม่ฝ่าฝืนกฎหมาย
- ผู้ประกอบการขนาดเล็กต้องเน้นตลาดเฉพาะกลุ่มที่ตอบ้องความต้องการของลูกค้าและใส่ใจในคุณภาพของผลิตภัณฑ์ และไม่ควรแข่งขันกับผู้ผลิตรายใหญ่โดยตรง

สถานะของสาขาการผลิตต่าง ๆ

<p>กลุ่มแนวโน้มดี : มูลค่าเพิ่มหดตัว แต่ TFP ขยายตัว</p> <ul style="list-style-type: none"> • มอลต์และสุราที่ทำจากข้าวมอลต์ 	<p>กลุ่มดี : มูลค่าเพิ่มและ TFP ขยายตัว</p> <ul style="list-style-type: none"> • ไม่มี
<p>กลุ่มไม่ดี : มูลค่าเพิ่มและ TFP หดตัว</p> <ul style="list-style-type: none"> • เครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ น้ำแร่และน้ำดื่ม บรรจุขวดประเภทอื่น ๆ • สุราต้ม สุรากลั่น และสุราผสม 	<p>กลุ่มแนวโน้มไม่ดี : มูลค่าเพิ่มขยายตัว แต่ TFP หดตัว</p> <ul style="list-style-type: none"> • ไม่มี

คำจำกัดความของหมวดย่อยการผลิตเครื่องดื่ม (TSIC 11) ตามมาตรฐานสถิติ สำนักงานสถิติแห่งชาติ ครอบคลุมการผลิตเครื่องดื่ม เช่น เครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์และน้ำแร่ เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ที่ได้จากการหมัก (เช่น เบียร์ และไวน์) และเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ที่ได้จากการกลั่น (เช่น สุรากลั่น และสุราผสม) แต่ไม่รวมน้ำผลไม้และน้ำผัก เครื่องดื่มที่มีนมเป็นส่วนประกอบหลัก และผลิตภัณฑ์จากกาแฟ ชา และชาเมเต้ ซึ่งจะถูกจัดอยู่ในหมวดย่อยอื่น

ในการสำรวจข้อมูลปี พ.ศ. 2566 จำนวนตัวอย่างสถานประกอบการของการผลิตเครื่องดื่มมีจำนวนรวมทั้งสิ้น 136 ราย จำแนกเป็นวิสาหกิจขนาดใหญ่ 62 ราย ขนาดกลาง 20 ราย และขนาดเล็ก 54 ราย ครอบคลุมมูลค่ารายได้จากการสำรวจ 453,711 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 83.5 ของ TSIC 11 ทั้งหมด ประเภทของผลิตภัณฑ์ของกลุ่มตัวอย่างที่สำรวจ เช่น น้ำดื่ม น้ำแร่ สุรากลั่นชนิดสุราขาว สุราผสม สุราปรุงพิเศษ และสุราพิเศษทุกประเภท สุราแช่ชนิดสุราผลไม้และสุราแช่อื่นนอกจากเบียร์ เบียร์ เครื่องดื่มกาแฟ ชา และชาชงสมุนไพรพร้อมดื่ม น้ำอัดลม และโซดา

3.2.1 ภาวะธุรกิจและโครงสร้างอุตสาหกรรม

ภาวะเศรษฐกิจอุตสาหกรรมการผลิตเครื่องดื่มในปี พ.ศ. 2566 ในภาพรวมมีการหดตัวด้วยอัตราร้อยละ 5.24 โดยการผลิตเครื่องดื่มในกลุ่มการต้ม การกลั่น และการผสมสุราหดตัวร้อยละ 12.69 ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีการผลิตลดลงมากที่สุด ในขณะที่เครื่องดื่มในกลุ่มการผลิตมอลต์และสุราที่ทำจากข้าวมอลต์และเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์มีการผลิตลดลงร้อยละ 6.82 และ 2.97% ตามลำดับ ตามการบริโภคภายในประเทศที่ได้รับผลกระทบจากค่าครองชีพที่สูงมากขึ้น อย่างไรก็ตามการฟื้นตัวของธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทำให้มีการนำเข้าเครื่องดื่มเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งบางกลุ่มของเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์ ทำให้ความต้องการเครื่องดื่มนำเข้ายังเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

แนวโน้มความใส่ใจด้านสุขภาพ สถานการณ์การณ์ด้านท่องเที่ยว และสภาพทางเศรษฐกิจยังคงมีผลต่อการเติบโตของอุตสาหกรรมนี้ เครื่องดื่มที่มีปริมาณแอลกอฮอล์สูง และมีปริมาณน้ำตาลสูงจะได้รับความนิยมลดลง การบริโภคเบียร์และไวน์ที่มีปริมาณเปอร์เซ็นต์ของแอลกอฮอล์น้อยกว่าเป็นที่นิยมเพิ่มมากขึ้น ผู้บริโภคเลือกที่จะดื่มสุรากลั่นและสุราผสมน้อยลง ในขณะที่กลุ่มเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์เครื่องดื่มประเภท Functional Drink เพื่อสุขภาพกำลังเป็นที่ต้องการมากขึ้น ยอดขายของน้ำบรรจุขวดที่มีการขายตัวที่ดีคือน้ำอัดลม น้ำแร่ และชา แนวโน้มของตลาดเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์ที่น่าสนใจคือ มีการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทางออนไลน์มากขึ้นหรือในลักษณะที่เป็นแบบ Direct-to-Customer Distribution ความต้องการเครื่องดื่มกลุ่ม Ready-To-Mix Hybrid และ Ready-to-Mix Cocktails เครื่องดื่มประเภทเบียร์ไม่มีแอลกอฮอล์ และเครื่องดื่ม Premium ที่ใช้วัตถุดิบที่ดีและใส่ใจคุณภาพมากขึ้น นอกจากนี้ยังมีแนวโน้มที่ผู้บริโภคให้ความใส่ใจในเรื่องของความยั่งยืนมากขึ้นทั้งการเลือกผลิตภัณฑ์และการนำแนวทางลดขยะให้เป็นศูนย์ (Zero Waste) มาใช้ เช่น การนำบรรจุภัณฑ์มาใช้ใหม่

โครงสร้างอุตสาหกรรมด้านอุปทานในปี พ.ศ. 2566 ขยายตัวร้อยละ 4.58 เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า โดยมีจำนวนโรงงานสะสมทั้งสิ้น 526 โรงงาน ประกอบด้วยโรงงานจำพวกที่ 1 จำนวน 1 โรงงาน (คิดเป็นร้อยละ 0.19 ของโรงงานทั้งหมด) โรงงานจำพวกที่ 2 จำนวน 41 โรงงาน (คิดเป็นร้อยละ 7.79 ของโรงงานทั้งหมด) และโรงงานจำพวกที่ 3 จำนวน 484 โรงงาน (คิดเป็นร้อยละ 92.02 ของโรงงานทั้งหมด) ในปี พ.ศ. 2565 มีการลงทุนในโรงงานทั้งสิ้น 1,988 ล้านบาท ลดลงจากปี พ.ศ. 2565 ร้อยละ 60.47

ตัวชี้วัดที่สำคัญของอุตสาหกรรมการผลิตเครื่องตีในปี พ.ศ. 2566 แสดงให้เห็นว่า ยอดขายของอุตสาหกรรมนี้เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.09 ซึ่งขยายตัวจากเมื่อปีที่แล้วที่ร้อยละ 0.21 ในขณะที่การส่งออกปรับตัวสูงขึ้นร้อยละ 10.16 ต่อเนื่องจากปีที่แม้ว่าจะอัตราการเติบโตชะลอตัว อุตสาหกรรมการผลิตเครื่องตีได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการยกระดับทักษะของพนักงานและเพิ่มคุณภาพของเครื่องจักรโดยที่มีสัดส่วนแรงงานที่มีทักษะหรือแรงงานวิชาชีพเพิ่มสูงขึ้น มีสัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรมเพิ่มมากขึ้น และเริ่มมีอายุเฉลี่ยของแรงงานลดลง ในขณะเดียวกัน อายุเฉลี่ยของเครื่องจักรปรับตัวลดลงและมีสัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติสูงขึ้น สะท้อนถึงประสิทธิภาพการผลิตของเครื่องจักรที่เพิ่มมากขึ้น

ตัวชี้วัดด้านการผลิตและการขายชี้ให้เห็นว่า อุตสาหกรรมนี้มีการสัดส่วนการผลิตที่เป็นแบรนด์ของตัวเองไม่แตกต่างจากปีที่แล้ว มีการใช้ ICT ในระดับเดิม แต่มีการใช้ช่องทาง E-Commerce เพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวโน้มของอุตสาหกรรมนี้ในระดับโลก สัดส่วนของต้นทุนการผลิตต่อยอดขายและสัดส่วนต้นทุนการทั้งหมดต่อยอดขายสะท้อนให้เห็นถึงต้นทุนโดยรวมปรับตัวสูงขึ้นซึ่งส่งผลให้ผลกำไรและมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายลดลง อย่างไรก็ตามอุตสาหกรรมการผลิตเครื่องตีต้องติดตามสถานะการเงินอย่างสม่ำเสมอเนื่องจากมีสภาพคล่องลดลงและมีหนี้สินเพิ่มมากขึ้น แม้ว่าตัวชี้วัดทางการเงินเหล่านี้จะอยู่ในระดับปลอดภัย

ตารางที่ 3.3 : ตัวชี้วัดของอุตสาหกรรมการผลิตเครื่องตี

ตัวชี้วัด	2566	2565
ภาวะตลาด		
การเติบโตของยอดขาย (%)	3.09	0.21
การเติบโตของการส่งออก (%)	10.16	22.66
คุณภาพปัจจัยการผลิต		
สัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ/แรงงานวิชาชีพ (%)	62.16	61.41
สัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรม (%)	40.58	34.05
อายุโดยเฉลี่ยของแรงงาน (ปี)	38.11	38.47
สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุ < 5 ปี (%)	9.64	11.17
สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติ (%)	18.42	15.02
การบริหารจัดการ		
ด้านการผลิตและการขาย		
สัดส่วนยอดขาย E-Commerce (%)	0.79	0.12
สัดส่วนการผลิต ODM และ OBM (%)	22.61	22.29
สัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงาน (ล้านบาท/คน)	1.65	1.73
ด้านต้นทุน		
สัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขาย (%)	76.32	73.54

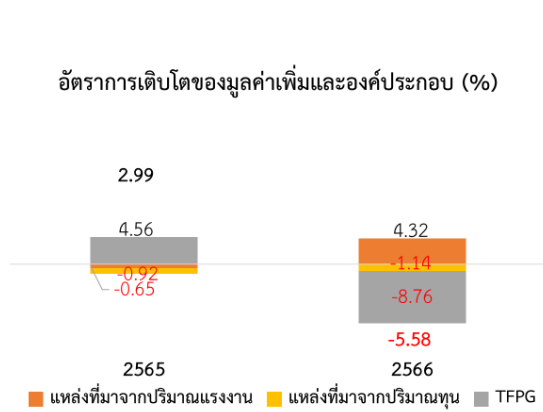
ตัวชี้วัด	2566	2565
สัดส่วนต้นทุนการผลิตต่อยอดขาย (%)	65.10	62.62
สัดส่วนค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารต่อยอดขาย (%)	11.03	10.77
สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขาย (%)	22.11	23.90
สัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิต (%)	90.21	90.74
สัดส่วนต้นทุนแรงงานต่อต้นทุนทั้งหมด (%)	4.50	4.67
ด้านการเงิน		
อัตราส่วนสภาพคล่อง (เท่า)	2.82	3.24
อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (เท่า)	0.25	0.24
อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (เท่า)	0.52	0.49
นวัตกรรม		
สัดส่วนการลงทุนและพัฒนาต่อยอดขาย (%)	0.01	0.00

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2567 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวค.)

3.2.2 ผลการวิเคราะห์ผลผลิตภาพการผลิตและตัวชี้วัดที่สำคัญ

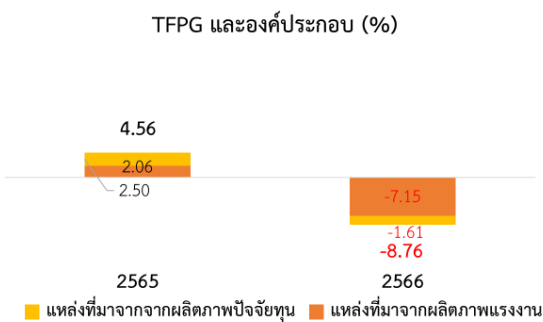
จากการประมวลผลข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ พบว่า ในปี พ.ศ. 2566 มูลค่าเพิ่ม (Value Added) ของอุตสาหกรรมการผลิตเครื่องตีมีปรับตัวลดลงร้อยละ 5.58 เมื่อเทียบกับปีก่อน โดยเป็นผลมาจากการใช้ปัจจัยทุนลดจร้อยละ 1.61 และ TFPG หดตัวสูงถึงร้อยละ 8.76 การหดตัวของ TFP สามารถอธิบายได้จากผลผลิตภาพแรงงานและผลผลิตภาพทุนที่ลดลงซึ่งสอดคล้องกับการใช้แรงงานเพิ่มขึ้นแต่ไม่สามารถเพิ่มมูลค่าขึ้นได้มากพอ อย่างไรก็ตามสัดส่วนการลงทุนและพัฒนาต่อยอดขายลดมีขนาดเล็กมากทำให้ลดศักยภาพในการออกผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนองความต้องการใหม่ ๆ ของผู้บริโภค ซึ่งจะมีผลต่อ TFPG ในอนาคต

แผนภาพที่ 3.2 : อัตราการเติบโตของมูลค่าเพิ่มและองค์ประกอบของอุตสาหกรรมการผลิตเครื่องดื่ม

กลุ่มตัวชี้วัดที่เพิ่มขึ้น

- ยอดขายและการส่งออก (%) เพิ่มขึ้น
- สัดส่วนแรงงานที่มีทักษะต่อแรงงานวิชาชีพ (%) เพิ่มขึ้น
- สัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรม (%) ปรับตัวดีขึ้น
- สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติ (%) เพิ่มขึ้น
- ยอดขาย E-Commerce เพิ่มขึ้น
- สัดส่วนการผลิต ODM และ OBM (%) เพิ่มขึ้น
- สัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิต (%) ดีขึ้น
- สัดส่วนต้นทุนแรงงานต่อต้นทุนทั้งหมด (%) ดีขึ้น

กลุ่มตัวชี้วัดที่แย่ลง

- สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุน้อยกว่า 5 ปี (%) ลดลง
- สัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงาน (ล้านบาท/คน) ลดลง
- สัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขาย (%) เพิ่มขึ้น
- สัดส่วนต้นทุนการผลิตต่อยอดขาย (%) เพิ่มขึ้น
- สัดส่วนค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารต่อยอดขาย (%) เพิ่มขึ้น
- สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขาย (%) ลดลง
- สภาพคล่องลดลง (เท่า)
- อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (เท่า) เพิ่มขึ้น

(ก) มูลค่าเพิ่มและองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	มูลค่าเพิ่ม	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่มจาก				
		แรงงาน	ทุน	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก	
					ผลิตภาพแรงงาน	ผลิตภาพทุน
2566	-5.58	4.32	-1.14	-8.76	-7.15	-1.61
2565	2.99	-0.65	-0.92	4.56	2.06	2.50

(ข) TFPG และองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก			
		คุณภาพแรงงาน	คุณภาพทุน	ปัจจัยคุณภาพอื่น	ภาวะตลาด
2566	-8.76	0.38	0.46	-8.22	-1.38
2565	4.56	0.39	-0.59	5.28	-0.52

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2567 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวค.)

อุตสาหกรรมการผลิตเครื่องตีสามารถแบ่งเป็น 3 หมู่อ้อย¹ (TSIC 4 หลัก) ได้แก่ การตี การกลั่น และการผสมสุรา (TSIC 1101) การผลิตมอลต์และสุราที่ทำจากข้าวมอลต์ (TSIC 1103) และ การผลิตเครื่องตีที่ไม่มีแอลกอฮอล์ การผลิตน้ำแร่และน้ำดื่ม บรรจุขวดประเภทอื่น ๆ (TSIC 1104)

เมื่อพิจารณาข้อมูลในระดับหมู่อ้อย TSIC 4 หลัก ในปี พ.ศ. 2566 พบว่า มูลค่าเพิ่มของทั้ง 3 กลุ่มย่อยลดลงในระดับที่ไม่ได้แตกต่างกันมาก กลุ่มการตี การกลั่นและการผสมสุรา (TSIC 1101) เป็นกลุ่มที่มีมูลค่าเพิ่มลดลงมากที่สุดและมี TFPG ลดลงในอัตราที่ค่อนข้างสูง โดยมูลค่าเพิ่มขึ้นลดลงเป็นผลมากจากการใช้เครื่องจักรลดลงซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลการผลิตที่ลดลง เมื่อพิจารณาจากตัวชี้วัดที่สำคัญที่สะท้อนถึงผลิตภาพแรงงานและทุนไม่ได้แตกต่างจากปีที่แล้วมาก ดังนั้นการลดลงของ TFPG น่าจะมาจากปัจจัยอื่น ๆ มากกว่า

ในปี พ.ศ. 2566 มูลค่าเพิ่มของการผลิตมอลต์และสุราที่ทำจากข้าวมอลต์ (TSIC 1103) ลดลงมีผลมาจากการใช้แรงงานลดลงและเครื่องจักรลดลง แม้ว่าจะมี TFPG เพิ่มขึ้น การปรับตัวที่ดีขึ้นของ TFPG ส่วนใหญ่เป็นผลมาจากผลิตภาพแรงงานที่ดีขึ้น ซึ่งส่วนหนึ่งมาจากแรงงานได้รับการฝึกอบรมมากขึ้น ในขณะที่กลุ่มการผลิตเครื่องตีที่ไม่มีแอลกอฮอล์ การผลิตน้ำแร่และน้ำดื่ม บรรจุขวดประเภทอื่น ๆ (TSIC 1104) จะมีลักษณะเดียวกับกลุ่ม TSIC 1101 กล่าวคือมี TFPG ลดลงมากและมาจากปัจจัยแรงงานที่มีผลิตภาพแรงงานลดลงเป็นสำคัญซึ่งน่าจะมาจากเหตุผลอื่นนอกเหนือจากปัจจัยด้านแรงงาน

กลุ่มที่มีอัตราการเติบโต TFPG เป็นบวก เรียงลำดับจากเพิ่มขึ้นน้อยสุดไปมากที่สุดได้แก่

- TSIC 1103: การผลิตมอลต์และสุราที่ทำจากข้าวมอลต์ มี TFPG เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.70 จากปีก่อน

กลุ่มที่มีอัตราการเติบโต TFPG เป็นลบ ได้แก่

- TSIC 1101: การตี การกลั่นและการผสมสุรา มี TFPG ลดลงร้อยละ 7.47 จากปีก่อน
- TSIC 1104: การผลิตเครื่องตีที่ไม่มีแอลกอฮอล์ การผลิตน้ำแร่และน้ำดื่ม บรรจุขวดประเภทอื่น ๆ มี TFPG ลดลงร้อยละ 8.54 จากปีก่อน

ตารางที่ 3.4 : บัญชีการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมการผลิตเครื่องตี

(หน่วย : %)

TSIC	ปี พ.ศ. 2566						ปี พ.ศ. 2565					
	มูลค่าเพิ่ม (VA)	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของ TFPG		มูลค่าเพิ่ม (VA)	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของ TFPG	
		แรงงาน	ทุน	TFPG	ผลิตภาพแรงงาน	ผลิตภาพทุน		แรงงาน	ทุน	TFPG	ผลิตภาพแรงงาน	ผลิตภาพทุน
11	-5.58	4.32	-1.14	-8.76	-7.15	-1.61	2.99	-0.65	-0.92	4.56	2.06	2.50
1101	-7.52	2.50	-2.55	-7.47	-6.31	-1.16	-8.02	-5.63	-5.12	2.73	1.97	0.76
1103	-6.10	-6.99	-1.81	2.70	3.64	-0.94	11.52	9.04	5.99	-3.51	-3.54	0.03
1104	-4.02	5.16	-0.64	-8.54	-7.18	-1.36	0.81	-1.41	0.95	1.27	1.79	-0.52

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.จ. 9 ปี พ.ศ. 2567 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวด.)

¹ ไม่มีข้อมูลการผลิตสุราผลไม้ (TSIC 1102) ในปี พ.ศ. 2565

3.2.3 ปัญหา/อุปสรรค

ปัญหาและอุปสรรคที่กิจการจากกลุ่มตัวอย่างที่พบมากที่สุด 3 อันดับแรกของอุตสาหกรรมการผลิตเครื่องดื่ม ได้แก่ (1) ต้นทุนเชื้อเพลิงและพลังงานที่ใช้ในการผลิต (2) ต้นทุนวัตถุดิบ และ (3) ต้นทุนแรงงาน ซึ่งเป็นผลกระทบจากการปรับตัวของราคาปัจจัยการผลิตที่สูงขึ้น ซึ่งถือเป็นความท้าทายของอุตสาหกรรมที่กำลังมีเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้บริโภคอย่างต่อเนื่อง

จากการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับแผนการดำเนินงานในระยะ 1 ปีหน้าพบว่า จะให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาเรื่องต้นทุน การเพิ่มผลผลิตการผลิต และการสร้างรายได้จากผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ ๆ ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมการผลิตเครื่องดื่มให้ความสำคัญกับปรับปรุงกระบวนการทำงาน (Improve Operating Process) มากที่สุด ตามด้วยการพัฒนาบุคลากร (Develop Staff) และการพัฒนาผลิตภัณฑ์/บริการ (Develop Product/Service) ซึ่งเป็นความพยายามอย่างต่อเนื่องของอุตสาหกรรมนี้

3.2.4 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

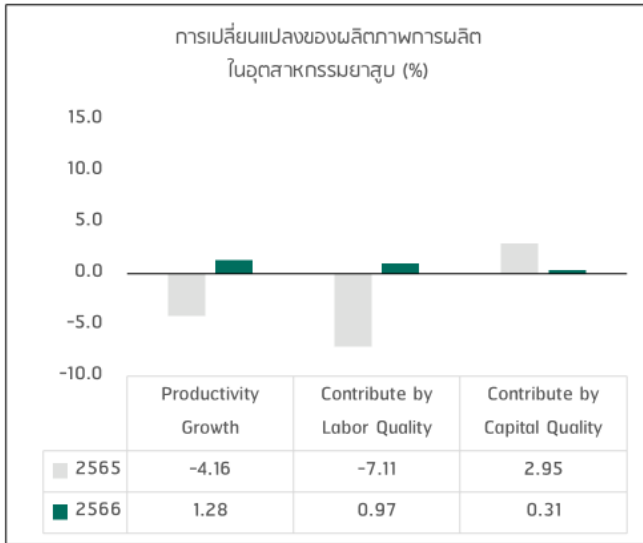
แนวโน้มการใส่ใจต่อสุขภาพของผู้บริโภคยังคงได้รับความสำคัญอย่างต่อเนื่องทำให้เครื่องดื่มถูกแบ่งออกเป็นสองกลุ่มที่ชัดเจนคือ สินค้าที่เป็นประโยชน์ต่อสุขภาพและสินค้าที่ก่อให้เกิดโทษต่อสุขภาพ นโยบายของภาครัฐยังคงให้ความสำคัญกับการลดการบริโภคเครื่องดื่มที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพเพื่อลดค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพของคนไทยที่มีแนวโน้มจะสูงขึ้นในอนาคต นอกจากนี้การตระหนักรู้ถึงความสำคัญของความยั่งยืนก็จะมีผลต่อการดำเนินธุรกิจในอุตสาหกรรมนี้ และผู้บริโภคก็มองหาคุณค่าและสนใจในคุณภาพของเครื่องดื่มมากขึ้น ดังนั้นผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมการผลิตเครื่องดื่มควรมีการปรับตัวดังนี้

- 1) ผู้ประกอบการพิจารณาการบริหารต้นทุนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นตลอดทั้งห่วงโซ่มูลค่าของอุตสาหกรรมตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ และต้องเตรียมบุคลากรที่จำเป็นควบคู่ไปด้วย
- 2) ผู้ประกอบการควรปรับตัวให้เข้ากับผู้บริโภคที่ใส่ใจคุณภาพ (เช่น ลดการใช้น้ำตาล หรือดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์น้อยลง) และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ดังนั้นต้องมีการพัฒนาสินค้าและบริการใหม่ ๆ ในขณะเดียวกันควรพัฒนาช่องทางการจำหน่ายทางออนไลน์มากขึ้นโดยไม่ฝ่าฝืนกฎหมาย
- 3) ผู้ประกอบการขนาดเล็กต้องเน้นตลาดเฉพาะกลุ่มที่ตอบโจทย์ความต้องการของลูกค้าและใส่ใจในคุณภาพของผลิตภัณฑ์ และไม่ควรแข่งกับผู้ผลิตรายใหญ่โดยตรง

3.3 TSIC 12 : การผลิตผลิตภัณฑ์ยาสูบ

ผลิตภาพการผลิตของอุตสาหกรรมยาสูบ ปี 2566

TFPG และมูลค่าเพิ่มปรับตัวดีขึ้น ต้องปรับตัวกับมาตรการภาษี ต้นทุนที่สูง และปัจจัยเสี่ยงในอนาคต

- ต้องปรับตัวกับ พ.ร.บ. ภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 ที่ส่งผลกระทบต่อให้ราคาบุหรี่ภายในประเทศทุกชนิดปรับตัวสูงขึ้น
- ต้นทุนการผลิตอยู่ในระดับที่สูงมากอย่างต่อเนื่อง ส่งผลต่อผลประกอบการโดยตรง
- สูญเสียส่วนแบ่งทางการตลาดให้กับบุหรี่นำเข้าจากต่างประเทศและบุหรี่หนีภาษี และผลิตภัณฑกทดแทน
- แนวโน้มการใส่ใจสุขภาพพลกการบริโภคผลิตภัณฑยาสูบมีมากขึ้นเรื่อย ๆ

ตัวชี้วัดผลประกอบการที่สำคัญ

ตัวชี้วัดที่เพิ่มขึ้น

- ยอดขายเติบโตเพิ่มขึ้น
- แรงงานที่มีทักษะวิชาชีพเพิ่มขึ้น
- เครื่องจักรอัตโนมัติและกึ่งอัตโนมัติเพิ่มขึ้น
- เครื่องจักรและอุปกรณ์ใหม่เพิ่มขึ้น
- สภาพคล่องดีขึ้นเล็กน้อย
- อัตราส่วนหนี้สินต่อผู้ถือหุ้น (เท่า) ลดลงเล็กน้อย

ตัวชี้วัดที่เปลี่ยนแปลง

- การส่งออกลดลง
- แรงงานได้รับการอบรมลดลง
- ปัจจัยกดดันต่อแรงงานลดลง
- มูลค่าเพิ่มต่อยอดขายลดลง
- ต้นทุนการผลิต(ทั้งหมด)เพิ่มขึ้น
- ต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขาย และต้นทุนการผลิตต่อยอดขายดีขึ้น

ทำอย่างไรให้ TFPG ของการผลิตยาสูบยังคงขยายตัว

- การยาสูบแห่งประเทศไทย (ยสท.) และผู้ประกอบการรายอื่นต้องควบคุมต้นทุนทั้งหมดและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต
- ผู้ประกอบการควรจะลงทุนในการพัฒนาผลิตภัณฑใหม่ๆ ที่ตอบสนองพฤติกรรมผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป
- โรงบ่มและอบใบยาสูบอาจจำเป็นต้องหาช่องทางทางการตลาดใหม่ ๆ โดยเฉพาะการส่งออก เพื่อลดการพึ่งพตลาดในประเทศ
- รัฐบาลให้ความช่วยเหลือเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากการปรับลดโควตาการเพาะปลูกใบยาสูบ
- ต้องมีมาตรการในการกำกับดูแลสินค้าผิดกฎหมายให้ดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะ บุหรี่ไฟฟ้า และโครงสร้างทางภาษีบุหรี่

สถานะของสาขาการผลิตต่าง ๆ

กลุ่มแนวโน้มดี : มูลค่าเพิ่มหดตัว แต่ TFP ขยายตัว

- ผลิตภัณฑยาสูบ เช่น การบ่ม และการอบใบยาสูบ การผลิตบุหรี่และซิการ์

กลุ่มดี : มูลค่าเพิ่มและ TFP ขยายตัว

- ไม่มี

กลุ่มไม่ดี : มูลค่าเพิ่มและ TFP หดตัว

- ไม่มี

กลุ่มแนวโน้มไม่ดี : มูลค่าเพิ่มขยายตัว แต่ TFP หดตัว

- ไม่มี

การผลิตผลิตภัณฑ์ยาสูบ (TSIC 12) เป็นหมวดย่อยของอุตสาหกรรมตามกิจกรรมทางเศรษฐกิจประเภทการผลิตผลิตภัณฑ์ยาสูบ ให้อยู่ในรูปแบบที่เหมาะสมเพื่อการบริโภคขั้นสุดท้าย ประกอบด้วย การบ่มและการอบใบยาสูบ การผลิตบุหรี่และซิการ์ ตลอดจนการผลิตผลิตภัณฑ์ยาสูบและผลิตภัณฑ์ที่ใช้แทนยาสูบอื่น ๆ (ยกเว้น บุหรี่ และซิการ์)

ในการสำรวจข้อมูลปี พ.ศ. 2566 จำนวนตัวอย่างสถานประกอบการของการผลิตผลิตภัณฑ์ยาสูบมีจำนวนรวมทั้งสิ้น 8 ราย ซึ่งเป็นวิสาหกิจขนาดใหญ่ 7 ราย และขนาดกลาง 1 ราย ครอบคลุมมูลค่ารายได้จากการสำรวจ 52,427 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 96.9 ของ TSIC 12 ทั้งหมด ผลิตภัณฑ์ยาสูบเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนประกอบของใบยาสูบ หรือพีซินโคเทียนา ทาแบกคัม (Nicotiana tabacum) รวมถึงผลิตภัณฑ์อื่นที่มีสารนิโคตินเป็นส่วนประกอบบริโภคโดยวิธีสูบ ดูด อม เคี้ยว กิน เป่า หรือพ่นเข้าไปในปากหรือจุมก ทาหรือโดยวิธีอื่น เพื่อให้ได้ผลเช่นเดียวกันตามพระราชบัญญัติ ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 สำหรับการผลิตบุหรี่และซิการ์นั้น มีเพียงการยาสูบแห่งประเทศไทย (ยสท.)² เป็นรัฐวิสาหกิจแห่งเดียวที่เป็นผู้ผูกขาดการผลิตยาสูบในประเทศ และจำหน่ายในประเทศมากกว่าร้อยละ 99 ประเภทของผลิตภัณฑ์ของกลุ่มตัวอย่างที่สำรวจจะประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์จากการแยกก้าน การบ่ม และการอบใบยาสูบ การผลิตผลิตภัณฑ์จากยาสูบ และผลิตภัณฑ์ที่ใช้แทนยาสูบอื่น ๆ และการผลิตบุหรี่และซิการ์

3.3.1 ภาวะธุรกิจและโครงสร้างอุตสาหกรรม

ภาวะเศรษฐกิจอุตสาหกรรมอุตสาหกรรมยาสูบในปี พ.ศ. 2566 ในภาพรวมมีการหดตัวร้อยละ 6.24 จากปี พ.ศ. 2565 ซึ่งสอดคล้องกับยอดการส่งออกจะปรับตัวลดลงร้อยละ 6.67 ในปี พ.ศ. 2566 ยอดขายของบุหรี่ถูกต้องตามกฎหมายอยู่ที่ 27,278 ล้านมวน และคาดว่าจะลดลงต่อไปอีก ปัจจัยแนวโน้มการใส่ใจด้านสุขภาพและนโยบายการลดการบริโภคของสินค้ากลุ่มนี้ของภาครัฐยังคงมีอิทธิพลต่อตลาดนี้มากกว่า เช่น การเพิ่มภาษีในผลิตภัณฑ์ยาสูบ การห้ามสูบบุหรี่ในที่สาธารณะ และการบังคับให้มีการเตือนเกี่ยวกับผลกระทบต่อสุขภาพของการสูบบุหรี่บนซองบุหรี่ โดยเฉพาะนโยบายการขึ้นภาษีสรรพสามิตส่งผลให้บุหรี่ที่ผลิตในประเทศมีราคาสูงมากขึ้นกว่าบุหรี่จากต่างประเทศมีผลทำให้เกิดการบริโภคบุหรี่หนีภาษีเพิ่มมากขึ้นจากร้อยละ 15.50 ในปี พ.ศ. 2565 เป็นร้อยละ 22.3 ในปี พ.ศ. 2566³ และกลุ่มผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ยังได้รับความนิยมเพิ่มขึ้น เช่น บุหรี่ไฟฟ้า และการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อเจาะกลุ่มใหม่ๆ เช่น บุหรี่ขนาดเล็ก (Super Slim Cigarettes) สำหรับกลุ่ม Millennial

² ตามประกาศในราชกิจจานุเบกษา ณ วันที่ 13 พฤษภาคม 2561 ให้ออกเลิกโรงงานยาสูบ กระทรวงการคลัง ซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจประเภทหน่วยงานธุรกิจที่รัฐบาลเป็นเจ้าของแต่ไม่เป็นนิติบุคคล ทำให้มีข้อจำกัดบางประการในการดำเนินกิจการ และจัดตั้งการยาสูบแห่งประเทศไทยตามพระราชบัญญัติการยาสูบแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2561 ซึ่งมีสภาพเป็นนิติบุคคล มีผลบังคับใช้ในวันที่ 14 พฤษภาคม 2561 โดยรับโอนบรรดากิจการเงิน ทรัพย์สิน สิทธิ หน้าที่ หนี้ และความรับผิดชอบของกระทรวงการคลังในส่วนที่เกี่ยวกับกิจการของโรงงานยาสูบ กระทรวงการคลัง มีวัตถุประสงค์ในการผลิตบุหรี่ซิการ์และบุหรี่ซึ่งเป็นการผูกขาดของรัฐตามกฎหมายว่าด้วยภาษีสรรพสามิตและการกระทำกิจการอื่น

³ รายงานประจำปี 2566 การยาสูบแห่งประเทศไทย

โครงสร้างอุตสาหกรรมด้านอุปทานในปี พ.ศ. 2566 มีสัญญาณชะลอตัวลงจากปีก่อน จำนวนโรงงานสะสมของอุตสาหกรรมนี้มีทั้งสิ้น 68 โรงงาน ลดลงจาก 70 โรงงานเมื่อปีที่แล้วปีที่แล้วหรือคิดเป็นร้อยละ 2.86 โดยเป็นโรงงานจำพวกที่ 3 ทั้งหมด อย่างไรก็ตามไม่มีการลงทุนโรงงานใหม่เพิ่มเติมในอุตสาหกรรมนี้

ตัวชี้วัดที่สำคัญของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์ยาสูบในปี พ.ศ. 2566 แสดงให้เห็นว่าสถานการณ์ของอุตสาหกรรมยาสูบยังต้องเผชิญกับความท้าทายจากต้นทุนที่สูงขึ้น ความไม่แน่นอนของตลาดส่งออก และมีสัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายลดลงอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่ต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขายและต้นทุนการผลิตต่อยอดขายปรับตัวเพิ่มขึ้นเล็กน้อย ผู้ประกอบการมีความตั้งใจในการยกระดับคุณภาพของแรงงานและเครื่องจักรได้ดีขึ้นโดยสัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรมในระดับที่ไม่ต่างจากปีที่แล้วมากและได้เห็นสัญญาณบวกในสัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุน้อยกว่า 5 ปีเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง นอกจากนี้ ยังมีสัดส่วนการขายสินค้าแบบ ODM และ OBM ไม่ต่างจากปี พ.ศ. 2565 อุตสาหกรรมนี้ยังสามารถลดต้นทุนการผลิตและต้นทุนในภาพรวมได้ แม้ว่าต้นทุนวัตถุดิบ และต้นทุนแรงงานจะปรับตัวสูงขึ้น

สถานการณ์ทางการเงินของอุตสาหกรรมปรับตัวดีขึ้นเล็กน้อย สภาพคล่องเพิ่มขึ้น สัดส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ลดลงอย่างต่อเนื่อง และสัดส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นทรงตัว ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมนี้ยังไม่ได้มีปรับตัวเพื่อใช้เทคโนโลยีดิจิทัลโดยยังไม่มีการใช้จ่ายด้าน ICT และไม่สามารถขายสินค้าผ่านช่องทาง E-Commerce ได้ ในขณะที่อุตสาหกรรมนี้ในต่างประเทศให้ความสำคัญกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ผู้ประกอบการไทยยังให้ความสำคัญกับการวิจัยและพัฒนาโดยมีค่าใช้จ่ายด้านวิจัยและพัฒนาอยู่ในระดับต่ำอย่างต่อเนื่อง อุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์ยาสูบยังต้องเผชิญกับความท้าทายอย่างมากจากแนวโน้มความใส่ใจด้านสุขภาพ และการปรับตัวจากการขึ้นภาษีของผลิตภัณฑ์ยาสูบ มีมาตรการที่ควบคุมด้านบรรจุภัณฑ์ที่ต้องมีข้อความและภาพสื่อถึงโทษของการสูบบุหรี่ที่ชัดเจนมากขึ้น ซึ่งจะทำให้ความต้องการในการบริโภคสินค้ากลุ่มนี้ลดลงได้ นอกจากนี้ยังมีความนิยมในการสูบบุหรี่ไฟฟ้าและบุหรี่หนีภาษีซึ่งยังเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมายเพิ่มมากขึ้น

ตารางที่ 3.5 : ตัวชี้วัดของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์ยาสูบ

ตัวชี้วัด	2566	2565
ภาวะตลาด		
การเติบโตของยอดขาย (%)	7.70	-4.48
การเติบโตของการส่งออก (%)	-6.67	68.83
คุณภาพปัจจัยการผลิต		
สัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ/แรงงานวิชาชีพ (%)	62.77	62.10
สัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรม (%)	10.12	11.55
อายุโดยเฉลี่ยของแรงงาน (ปี)	43.16	47.28
สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุ < 5 ปี (%)	1.93	0.33
สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติ (%)	0.80	0.01
การบริหารจัดการ		
<u>ด้านการผลิตและการขาย</u>		
สัดส่วนยอดขาย E-Commerce (%)	0.00	0.00

ตัวชี้วัด	2566	2565
สัดส่วนการผลิต ODM และ OBM (%)	6.23	6.28
สัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงาน (ล้านบาท/คน)	2.98	3.17
ด้านต้นทุน		
สัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขาย (%)	99.83	98.83
สัดส่วนต้นทุนการผลิตต่อยอดขาย (%)	13.12	11.98
สัดส่วนค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารต่อยอดขาย (%)	86.71	86.85
สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขาย (%)	6.63	6.72
สัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิต (%)	59.13	59.63
สัดส่วนต้นทุนแรงงานต่อต้นทุนทั้งหมด (%)	2.56	2.69
ด้านการเงิน		
อัตราส่วนสภาพคล่อง (เท่า)	13.31	2.37
อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (เท่า)	0.31	0.32
อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (เท่า)	0.32	0.49
นวัตกรรม		
สัดส่วนการลงทุนและพัฒนาต่อยอดขาย (%)	0.02	0.02

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2567 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวก.)

3.3.2 ผลการวิเคราะห์ผลผลิตภาพการผลิตและตัวชี้วัดที่สำคัญ

จากการประมวลผลข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ พบว่า ในปี พ.ศ. 2566 อุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์ยาสูบมีมูลค่าเพิ่ม (Value Added) ลดลงต่อเนื่องจากปีที่แล้วด้วยอัตราที่ชะลัตตัวลงที่ร้อยละ 3.27 โดยมีที่มาจากการหดตัวของการใช้ปัจจัยแรงและปัจจัยทุนที่ร้อยละ 2.00 และร้อยละ 2.55 ตามลำดับ ในขณะที่ TFPG ปรับเพิ่มขึ้นเล็กน้อยด้วยอัตราร้อยละ 1.28 โดยเป็นผลมาจากการเพิ่มขึ้นของทั้งผลผลิตภาพแรงงาน (ร้อยละ 0.97) และผลผลิตภาพทุน (ร้อยละ 0.31) โดยมีปัจจัยสนับสนุนจากการลงทุนในเครื่องจักรมากขึ้น

แผนภาพที่ 3.3 : อัตราการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าเพิ่มและองค์ประกอบ ของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์ยาสูบ

(ก) มูลค่าเพิ่มและองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	มูลค่าเพิ่ม	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่มจาก				
		แรงงาน	ทุน	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก	
					ผลผลิตภาพแรงงาน	ผลผลิตภาพทุน
2566	-3.27	-2.00	-2.55	1.28	0.97	0.31
2565	-12.30	4.27	-12.41	-4.16	-7.11	2.95

(ข) TFPG และองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก			
		คุณภาพแรงงาน	คุณภาพทุน	ปัจจัยคุณภาพอื่น	ภาวะตลาด
2566	1.28	0.21	0.82	-4.61	4.86
2565	-4.16	-0.01	0.13	1.98	-6.26

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2567 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวค.)

ตารางที่ 3.6 : บัญชีการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมยาสูบ

หน่วย (% ต่อปี)

TSIC	ปี พ.ศ.2566						ปี พ.ศ.2565					
	มูลค่าเพิ่ม VA	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของTFPG		มูลค่าเพิ่ม VA	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของTFPG	
		แรงงาน	ทุน	TFPG	ผลผลิตภาพแรงงาน	ผลผลิตภาพทุน		แรงงาน	ทุน	TFPG	ผลผลิตภาพแรงงาน	ผลผลิตภาพทุน
12	-3.27	-2.00	-2.55	1.28	0.97	0.31	-12.30	4.27	-12.41	-4.16	-7.11	2.95

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2567 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวค.)

3.3.3 ปัญหา/อุปสรรค

ผู้ประกอบการไม่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคสำหรับปี พ.ศ. 2566 แต่ได้ตั้งเป้าหมายที่จะดำเนินการเพียง 2 ประการได้แก่ การสร้างมาตรฐานกระบวนการทำงาน (Standardize Operating Process) และการพัฒนาบุคลากร (Develop Staff) ซึ่งจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน

3.3.4 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการวิเคราะห์อุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์ยาสูบแสดงให้เห็นว่าอุตสาหกรรมยังคงมีโอกาสเติบโตในประเทศน้อยมากจากแนวโน้มความต้องการบริโภคที่ลดลงทั้งจากแนวโน้มการใส่ใจด้านสุขภาพและการเพิ่มอัตราภาษีที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ยาสูบ นอกจากนี้ยังมีการเปลี่ยนไปใช้บุหรี่ไฟฟ้าหรือบุหรี่นิภาซีเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องเนื่องในห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) ทั้งเกษตรกรผู้ปลูกใบยาสูบ โรงบ่มและอบใบยาสูบ ผู้ผลิตก้นกรองบุหรี่ และสินค้าที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องมีการปรับตัวดังนี้

- 1) ในปัจจุบันต้นทุนในการดำเนินธุรกิจของอุตสาหกรรมนี้สูงมาก การยาสูบแห่งประเทศไทย (ยสท.) และผู้ประกอบการรายอื่น ๆ ต้องปรับตัวเพื่อที่จะสามารถรักษาอัตรากำไรและสามารถอยู่รอดต่อไปได้โดยจำเป็นต้องปรับลดต้นทุนทั้งหมด และเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต
- 2) ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมนี้ควรต้องให้ความสำคัญกับพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่มากกว่าในปัจจุบันเพื่อตอบสนองกับพฤติกรรมของผู้บริโภคที่เปลี่ยนไป
- 3) ยสท. โรงบ่มและอบใบยาสูบ ควรเพิ่มช่องทางการตลาดใหม่ ๆ โดยเฉพาะการส่งออก เนื่องจากใบยาสูบของไทยมีคุณภาพดีและเป็นที่ต้องการของตลาดโลก ในปัจจุบัน ยสท. ยังคงพึ่งพาทลาดในประเทศมากเกินไป
- 4) รัฐบาลควรให้ความช่วยเหลืออย่างต่อเนื่องกับเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบในการปรับตัวจากการปรับปรับโควตาการเพาะปลูกใบยาสูบ เช่น การช่วยเหลือให้ปลูกพืชเศรษฐกิจอื่น ๆ เพื่อลดการพึ่งพารายได้จากใบยาสูบ
- 5) การปรับโครงสร้างทางภาษีทำให้ราคาของบุหรี่ราคาถูกสูงขึ้นเท่ากับบุหรี่ที่มีราคาแพงทำให้มีการลักลอบนำเข้าบุหรี่เถื่อนที่ราคาถูกกว่ามากและผิดกฎหมายเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ความนิยมบุหรี่ไฟฟ้าที่ยังถือว่าเป็นสิ่งกฎหมายมีเพิ่มมากขึ้น ทำให้ต้องมีมาตรการในการกำกับดูแลสินค้าผิดกฎหมายให้ดียิ่งขึ้นโดยร่วมมือกับกรมสรรพสามิตและกรมศุลกากรในการปราบปรามสินค้าหนีภาษี

3.4 TSIC 17 : การผลิตกระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษ

ผลิภาพการผลิตของอุตสาหกรรมกระดาษ ปี 2566

ผลิภาพการผลิตปรับดีขึ้นจากปีก่อน เป็นผลมาจากคุณภาพของแรงงานและการบริหารจัดการที่ดีขึ้น แต่มีความเสี่ยงจากภาวะตลาดหดตัว

- อุตสาหกรรมกลุ่มหนังสือและสิ่งพิมพ์ชะลอตัวต่อเนื่อง ทำให้ความต้องการสินค้ากระดาษยังมีแนวโน้มลดลง
- กลุ่มอุตสาหกรรมบรรจุภัณฑ์กระดาษยังเติบโตตามการบริโภคในประเทศ
- ศักยภาพของแรงงานปรับดีขึ้นและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นต่อเนื่องตามการฝึกอบรมแรงงานและสัดส่วนของแรงงานทักษะ
- แต่คุณภาพของปัจจัยทุนชะลอลงทั้งสัดส่วนเครื่องจักรใหม่และเครื่องจักรอัตโนมัติ

ตัวชี้วัดผลประกอบการที่สำคัญ

ตัวชี้วัดที่ดีขึ้น

- สัดส่วน E-commerce เพิ่มขึ้น
- สัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงานเพิ่มขึ้น
- สัดส่วนแรงงานทักษะและสัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรมมากขึ้น
- สัดส่วนต้นทุนต่อยอดขายลดลง และสัดส่วนมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น
- สัดส่วนหนี้สินลดลง
- สัดส่วนการวิจัยและพัฒนาเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัดที่แย่ลง

- ภาวะตลาดหดตัว
- สัดส่วนการผลิตแบบ ODM และ OBM ลดลง
- สัดส่วนเครื่องจักรใหม่และเครื่องจักรอัตโนมัติลดลง
- สภาพคล่องลดลง

ทำอย่างไรให้ TFPG ของการผลิตกระดาษยังคงขยายตัว

- พัฒนาผลิตภัณฑ์กระดาษให้หลากหลาย มีคุณสมบัติที่มีความแข็งแรง ทนทานกับสภาวะต่าง ๆ เช่น ความร้อน น้ำ น้ำมัน เพื่อตอบโจทย์ความต้องการใช้งานของอุตสาหกรรมต่อเนื่องที่มีศักยภาพสูง
- สนับสนุนการนำเศษเหลือทิ้งทางการเกษตรไปใช้หมุนเวียนและนำมาเป็นส่วนประกอบในการผลิตสิ่งใหม่ ๆ ในการผลิตกระดาษ ตามแนวคิด BCG
- สนับสนุนการนำแนวคิด ESG 4 Plus มาขับเคลื่อนธุรกิจ โดยเน้นการผลิตกระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมถึงกำหนดเป้าหมายการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์

สถานะของสาขาการผลิตต่าง ๆ

กลุ่มแนวโน้มดี : มูลค่าเพิ่มหดตัว แต่ TFP ขยายตัว

- การผลิตเยื่อกระดาษ กระดาษ และกระดาษแข็ง
- การผลิตกระดาษลอนลูกฟูกและกระดาษแข็งลอนลูกฟูก และการผลิตบรรจุภัณฑ์ที่ทำจากกระดาษและกระดาษแข็ง

กลุ่มดี : มูลค่าเพิ่มและ TFP ขยายตัว

- การผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่ทำจากกระดาษ และกระดาษแข็ง

กลุ่มไม่ดี : มูลค่าเพิ่มและ TFP หดตัว

-

กลุ่มแนวโน้มไม่ดี : มูลค่าเพิ่มขยายตัว แต่ TFP หดตัว

-

อุตสาหกรรมการผลิตกระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษ (TSIC 17) เป็นกิจกรรมเศรษฐกิจประเภทการผลิตกระดาษประเภทต่าง ๆ ตามโครงสร้างของการจัดประเภทมาตรฐานอุตสาหกรรม (ประเทศไทย) ฉบับปรับปรุงปี 2552 ได้ระบุกิจกรรมของการผลิตกระดาษ ได้แก่ การผลิตเยื่อกระดาษ กระดาษ และผลิตภัณฑ์กระดาษแปรรูป โดยมีกลุ่มอุตสาหกรรมย่อยตาม TSIC 4 หลัก ทั้งสิ้น 3 หมู่อุตสาหกรรมย่อย ได้แก่ TSIC 1701 การผลิตเยื่อกระดาษ กระดาษ และกระดาษแข็ง TSIC 1702 การผลิตกระดาษลอนลูกฟูก และกระดาษแข็งลอนลูกฟูก และการผลิตบรรจุภัณฑ์ที่ทำจากกระดาษและกระดาษแข็ง และ TSIC 1709 การผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่ทำจากกระดาษและกระดาษแข็ง ซึ่งมีข้อแตกต่างของหมู่อุตสาหกรรมย่อยทั้ง 3 คือ หมู่ย่อย 1701 เป็นการผลิตเยื่อกระดาษ กระดาษ และกระดาษแข็งที่ทำในปริมาณมาก ในขณะที่หมู่ย่อยอื่น ๆ ที่เหลือเป็นกระบวนการของการนำกระดาษมาแปรรูปต่อและการผลิตผลิตภัณฑ์กระดาษ

ในการสำรวจข้อมูลปี พ.ศ. 2566 จำนวนตัวอย่างสถานประกอบการของการผลิตกระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษ ที่สามารถนำข้อมูลมาประมวลผลมีจำนวนรวมทั้งสิ้น 166 ราย เป็นวิสาหกิจขนาดใหญ่ 81 ราย ขนาดกลาง 47 ราย และขนาดเล็ก 38 ราย ประเภทของผลิตภัณฑ์ของกลุ่มตัวอย่างที่สำรวจ ซึ่งครอบคลุมมูลค่ายอดขายร้อยละ 61.1 ของประชากรทั้งหมด และครอบคลุมผลิตภัณฑ์ของกลุ่มตัวอย่างที่สำรวจ คือ การผลิตกระดาษและกระดาษแข็ง การผลิตเยื่อกระดาษ การผลิตกล่องกระดาษลูกฟูก และการผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่ทำจากกระดาษและกระดาษแข็ง

3.4.1 ภาวะธุรกิจและโครงสร้างอุตสาหกรรม

ในปี พ.ศ. 2566 แม้ว่าอุตสาหกรรมกลุ่มเยื่อกระดาษ กระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษที่ใช้ผลิตกล่องบรรจุภัณฑ์จะขยายได้ตามการบริโภคในประเทศ การฟื้นตัวของภาคการบริการและกิจกรรมท่องเที่ยว การเปิดประเทศของจีนซึ่งช่วยบรรเทาปัญหาการชะงักงันของห่วงโซ่อุปทาน ประกอบกับความต้องการในสินค้าจำเป็นทั่วโลกและจาก Supply Chain สำหรับการส่งออกเยื่อกระดาษไปยังตลาดส่งออกหลัก อย่างไรก็ตาม อุตสาหกรรมกลุ่มหนังสือและสิ่งพิมพ์หดตัว และคาดว่าจะชะลอตัวต่อเนื่องจากความต้องการที่ลดลงจากประเทศคู่ค้าหลักเป็นสำคัญ ปัจจุบันอุตสาหกรรมกระดาษบรรจุภัณฑ์มีการแข่งขันที่รุนแรง ซึ่งเป็นผลจากอุปทานส่วนเกินของกระดาษบรรจุภัณฑ์ในภูมิภาค ส่งผลให้มีแรงกดดันด้านราคาขาย ทั้งนี้ ราคาขายในภูมิภาคของเยื่อกระดาษและกระดาษบรรจุภัณฑ์ทั้งตลาดในประเทศและตลาดส่งออกนั้นประเมินว่าได้ผ่านจุดต่ำสุดและเริ่มเห็นแนวโน้มการปรับขึ้นของราคาขายในช่วงปลายปี 2566 ในขณะที่ราคาขายบรรจุภัณฑ์สำหรับผู้บริโภคยังทรงตัวอยู่ในระดับที่ดี เนื่องจากความต้องการบรรจุภัณฑ์สำหรับสินค้าอุปโภคบริโภคในชีวิตประจำวันที่ยังเติบโตดี

สำหรับแนวโน้มอุตสาหกรรม ปี 2567 คาดว่าจะยังทรงตัวตามอุตสาหกรรมสนับสนุนของอุตสาหกรรมอื่น ๆ ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมเกี่ยวเนื่อง เช่น อุตสาหกรรมอาหาร อุตสาหกรรมเครื่องมือแพทย์ ภาคการบริการ และกิจกรรมท่องเที่ยว ตลอดจนการซื้อขายผ่านออนไลน์ เป็นต้น ประกอบกับมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจของรัฐบาลและการใช้จ่ายของภาครัฐที่มุ่งเน้นไปที่การกระตุ้นการบริโภค รวมทั้งนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยว

จะเป็นอีกหนึ่งแรงขับเคลื่อนการฟื้นตัวของเศรษฐกิจไทย สำหรับภาวะเศรษฐกิจโลกในภาพรวมเริ่มส่งสัญญาณฟื้นตัวอย่างช้า ๆ จากสถานการณ์การปรับตัวลงของอัตราเงินเฟ้อและอัตราดอกเบี้ยในประเทศต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม อัตราดอกเบี้ยที่ยังอยู่ในระดับสูง จะยังคงเป็นแรงกดดันต่อการบริโภคและการลงทุน

โครงสร้างอุตสาหกรรมด้านอุปทานในปี พ.ศ. 2566 มีสัญญาณขยายตัวจากปีก่อน มีจำนวนโรงงานสะสมทั้งสิ้น 981 โรงงาน ขยายตัวร้อยละ 12.50 โดยมีการลงทุนโรงงานในปี พ.ศ. 2566 มูลค่า 2,171 ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 22.16 จากปีก่อนเช่นกัน

ตัวชี้วัดที่สำคัญของอุตสาหกรรมการผลิตกระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษ ในปี พ.ศ. 2566 เมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2565 จากตารางที่ 3.7 พบว่า ในด้านการผลิตและการขาย แม้การเติบโตของยอดขายในภาพรวมจะหดตัวที่ร้อยละ 6.63 แต่การส่งออกยังขยายตัวได้ที่ร้อยละ 11.21 ส่วนหนึ่งเนื่องมาจากอัตราเงินเฟ้อที่ปรับเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง กดดันให้มีการปรับอัตราดอกเบี้ยตามการขึ้นอัตราดอกเบี้ยของธนาคารกลางทั่วโลก เป็นแรงกดดันทำให้เกิดการชะลอตัวของการลงทุนและการบริโภคภายในประเทศ อย่างไรก็ตาม การเปิดประเทศของจีน ประกอบกับความต้องการในสินค้าจำเป็นทั่วโลก ส่งผลให้การส่งออกไปยังตลาดส่งออกหลักยังคงขยายตัว

ทั้งนี้ อุตสาหกรรมกระดาษยังพอมีศักยภาพที่จะยกระดับผลผลิตภาพการผลิตจากคุณภาพของปัจจัยการผลิตที่เพิ่มขึ้นจากคุณภาพแรงงาน โดยตัวชี้วัดที่สำคัญของอุตสาหกรรมนี้แสดงให้เห็นว่า สัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ และสัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรมปรับเพิ่มขึ้นที่ร้อยละ 1.65 และ 2.92 ตามลำดับ

ตารางที่ 3.7 : ตัวชี้วัดของอุตสาหกรรมการผลิตกระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษ

ตัวชี้วัด	2566	2565
ภาวะตลาด		
การเติบโตของยอดขาย (%)	-6.63	7.51
การเติบโตของการส่งออก (%)	11.21	9.66
คุณภาพปัจจัยการผลิต		
สัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ/แรงงานวิชาชีพ (%)	83.97	82.32
สัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรม (%)	23.79	20.88
อายุโดยเฉลี่ยของแรงงาน (ปี)	39.86	39.93
สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุ < 5 ปี (%)	8.39	9.90
สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติ (%)	2.98	6.49
การบริหารจัดการ		
<u>ด้านการผลิตและการขาย</u>		
สัดส่วนยอดขาย E-Commerce (%)	10.61	7.39
สัดส่วนการผลิต ODM และ OBM (%)	31.61	31.71
สัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงาน (ล้านบาท/คน)	2.99	2.86
<u>ด้านต้นทุน</u>		
สัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขาย (%)	79.55	79.84
สัดส่วนต้นทุนการผลิตต่อยอดขาย (%)	69.59	70.90
สัดส่วนค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารต่อยอดขาย (%)	9.12	8.10
สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขาย (%)	22.45	20.53

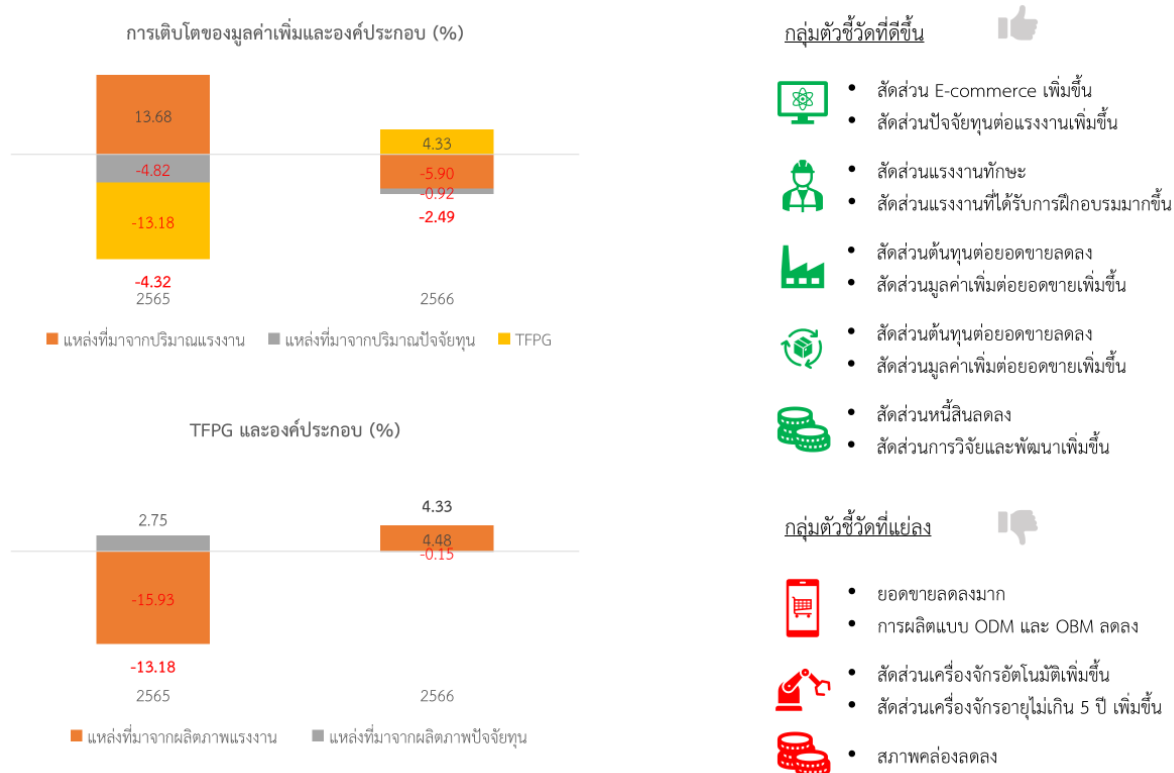
ตัวชี้วัด	2566	2565
สัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิต (%)	72.89	72.30
สัดส่วนต้นทุนแรงงานต่อต้นทุนทั้งหมด (%)	5.93	5.92
ด้านการเงิน		
อัตราส่วนสภาพคล่อง (เท่า)	1.34	2.37
อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (เท่า)	0.43	0.46
อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (เท่า)	0.84	0.49
นวัตกรรม		
สัดส่วนการลงทุนและพัฒนาต่อยอดขาย (%)	0.32	0.30

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2567 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวค.)

3.4.2 ผลการวิเคราะห์ผลิตภาพการผลิตและตัวชี้วัดที่สำคัญ

จากการประมวลผลข้อมูลที่ได้จากการสำรวจพบว่า ในปี พ.ศ. 2566 อุตสาหกรรมการผลิตกระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษมีมูลค่าเพิ่ม (Value Added) หดตัวอยู่ที่ร้อยละ 4.32 โดยแม้ว่าปริมาณปัจจัยแรงงานจะยังปรับเพิ่มขึ้นได้ที่ร้อยละ 13.68 แต่ปัจจัยทุนและผลิตภาพการผลิต (TFPG) ปรับลดลงถึงร้อยละ 2.80 และ 15.20 ตามลำดับ ซึ่งเป็นผลจากปัจจัยคุณภาพที่ปรับลดลงทั้งคุณภาพแรงงานและปัจจัยคุณภาพอื่น ๆ ซึ่งปรับลดลงร้อยละ 1.23 และ 15.97 ตามลำดับ

แผนภาพที่ 3.4 : อัตราการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าเพิ่ม และองค์ประกอบของอุตสาหกรรมการผลิตกระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษ

(ก) มูลค่าเพิ่มและองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	มูลค่าเพิ่ม	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่มจาก				
		แรงงาน	ทุน	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก	
					ผลิตภาพแรงงาน	ผลิตภาพทุน
2566	-2.49	-5.90	-0.92	4.33	4.48	-0.15
2565	-4.32	13.68	-4.82	-13.18	-15.93	2.75

(ข) TFPG และองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก			
		คุณภาพแรงงาน	คุณภาพทุน	ปัจจัยคุณภาพอื่น	ภาวะตลาด
2566	4.33	0.94	-1.08	9.56	-5.09
2565	-13.18	-1.23	0.59	-13.95	1.41

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2567 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวค.)

ตารางที่ 3.8 : บัญชีการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมการผลิตกระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษ

หน่วย (% ต่อปี)

TSIC	ปี พ.ศ.2566						ปี พ.ศ.2565					
	มูลค่าเพิ่ม VA	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของ TFPG		มูลค่าเพิ่ม VA	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของ TFPG	
		แรงงาน	ทุน	TFPG	ผลิตภาพ แรงงาน	ผลิตภาพ ทุน		แรงงาน	ทุน	TFPG	ผลิตภาพ แรงงาน	ผลิตภาพ ทุน
17	-2.49	-5.90	-0.92	4.33	4.48	-0.15	-4.32	13.68	-4.82	-13.18	-15.93	2.75
1701	-0.98	-7.43	-0.43	6.88	6.89	-0.01	-9.51	10.40	-5.99	-13.92	-14.85	0.93
1702	-5.09	-3.38	-2.09	0.38	0.52	-0.14	-3.90	8.26	-1.88	-10.28	-10.27	-0.01
1709	0.48	-7.70	0.29	7.89	8.00	-0.11	-0.70	26.47	-0.29	-26.88	-26.87	-0.01

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2567 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวค.)

3.4.3 ปัญหา/อุปสรรค

ปัญหาและอุปสรรคที่กิจการจากกลุ่มตัวอย่างต้องพบมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ (1) ต้นทุนเชื้อเพลิงและพลังงานที่ใช้ในการผลิต ซึ่งเป็นผลจากความขัดแย้งของรัสเซียและยูเครนที่ส่งผลกระทบต่อระดับราคาน้ำมันและภาวะเงินเฟ้อที่เกิดจากราคาสินค้าปรับตัวตามต้นทุนการผลิตประกอบกับอัตราเงินเฟ้อที่ปรับเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง กีดกันให้มีการปรับอัตราดอกเบี้ยตามการขึ้นอัตราดอกเบี้ยของสหรัฐฯ (2) ต้นทุนแรงงานจากการปรับขึ้นค่าแรงขั้นต่ำในปีก่อน ได้ส่งผลกระทบต่อเนื่องในการจัดหาแรงงานที่มีต้นทุนที่สูงขึ้น และ (3) ประเด็นด้านภาษี

3.4.4 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ภาพรวมอุตสาหกรรมกระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษในระยะข้างหน้า จะยังเผชิญกับการขยายตัวของตลาดการค้าออนไลน์ (E-Commerce) และตลาดฟู้ดเดลิเวอรี (Food Delivery) ในไทย ทำให้มีความต้องการบรรจุภัณฑ์กระดาษเพิ่มขึ้น รวมทั้งการมุ่งเน้นสู่เศรษฐกิจสีเขียวทำให้ผู้ประกอบการควรเริ่มมีการปรับตัวด้านผลิตภัณฑ์และกระบวนการผลิต ดังนั้น ควรมีมาตรการและแนวทางสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรม ดังนี้

1) พัฒนาผลิตภัณฑ์กระดาษให้หลากหลาย มีคุณสมบัติที่มีความแข็งแรง ทนทานกับสภาวะต่าง ๆ เช่น ความร้อน น้ำ น้ำมัน เพื่อตอบสนองความต้องการใช้งานของอุตสาหกรรมต่อเนื่องที่มีศักยภาพสูง โดยเฉพาะกลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค กลุ่มสินค้าเพื่อสุขภาพ ผลิตภัณฑ์เสริมอาหารและวัสดุอุปกรณ์ทางการแพทย์ ซึ่งจะเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์กระดาษมากขึ้น

2) สนับสนุนการนำเศษเหลือทิ้งทางการเกษตรไปใช้ในการผลิตกระดาษ ซึ่งจะเป็นการนำเศษเหลือทิ้งทางการเกษตรมาใช้ในการสร้าง หมุนเวียน และนำมาเป็นส่วนประกอบในการผลิตสิ่งใหม่ ๆ ตามแนวคิด BCG อีกทั้งยังช่วยลดปัญหาการเผาเพื่อกำจัดเศษเหลือทิ้งทางการเกษตรซึ่งก่อให้เกิดปัญหาฝุ่น PM2.5 ตามมาตลอดจนแก้ปัญหาการขาดแคลนปริมาณเศษกระดาษใช้แล้วในประเทศ

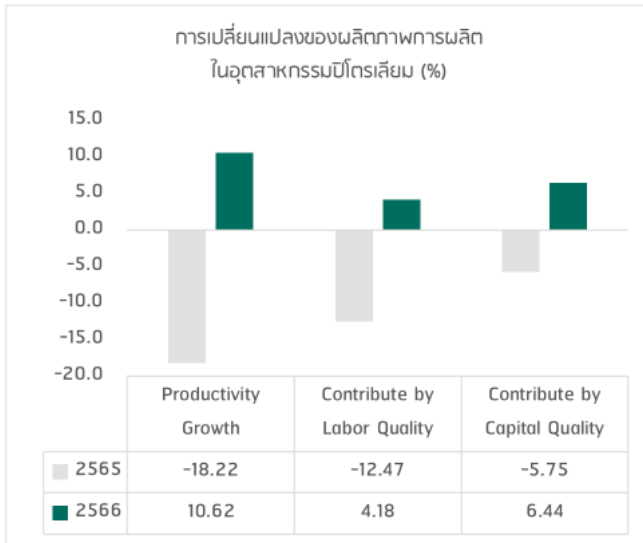
3) สนับสนุนการนำแนวคิด ESG 4 Plus มาขับเคลื่อนธุรกิจ โดยเน้นการผลิตกระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมถึงกำหนดเป้าหมายการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ ให้สอดคล้องกับเป้าหมายการบรรลุความเป็นกลางทางคาร์บอนของไทยภายในปี พ.ศ. 2593 และการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ของไทยในปี พ.ศ. 2608

4) มุ่งเน้นการยกระดับประสิทธิภาพในกระบวนการผลิต การปฏิบัติงาน และการบริหารจัดการต้นทุน ผ่านการประยุกต์ใช้ Data Analytics และ ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) เพื่อจัดการกระบวนการผลิตและเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้พลังงานให้เหมาะสม ซึ่งจะช่วยลดต้นทุนการผลิตในภาพรวม และสามารถจัดหาวัตถุดิบที่มีคุณภาพได้อย่างเพียงพอ

3.5 TSIC 19 : การผลิตถ่านโค้กและผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการกลั่นปิโตรเลียม

ผลิตภาพการผลิตของอุตสาหกรรมปิโตรเลียม ปี 2566

TFPG และมูลค่าเพิ่มปรับเพิ่มขึ้น เป็นผลมาจากการฟื้นตัวของเศรษฐกิจ คุณภาพของปัจจัยทุน และการบริหารจัดการที่ดีขึ้น แต่มีความเสี่ยงด้านคุณภาพแรงงาน

- มีความเสี่ยงมากขึ้นจากแนวโน้มเศรษฐกิจชะลอตัว และความผันผวนของราคาสินค้าเชื้อเพลิงและพลังงาน
- คุณภาพปัจจัยทุนเพิ่มขึ้นต่อเนื่องจากสัดส่วนเครื่องจักรใหม่และเครื่องจักรอัตโนมัติ รวมทั้งมีการใช้ปัจจัยทุนต่อแรงงานมากขึ้น
- คุณภาพแรงงานลดลงตามสัดส่วนแรงงานทักษะและการฝึกอบรมแรงงาน
- ต้นทุนสูงขึ้น ทำให้มูลค่าเพิ่มต่อยอดขายลดลง

ตัวชี้วัดผลประกอบการที่สำคัญ

ตัวชี้วัดที่ดีขึ้น

- สัดส่วนเครื่องจักรใหม่และเครื่องจักรอัตโนมัติเพิ่มขึ้น
- สัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงานเพิ่มขึ้น
- สภาพคล่องเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัดที่แย่ลง

- การหดตัวของยอดขายและการส่งออก
- สัดส่วนแรงงานทักษะและแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรมลดลง
- สัดส่วนต้นทุนเพิ่มขึ้น และมูลค่าเพิ่มลดลง
- ความเสี่ยงด้านหนี้สินเพิ่มขึ้น

ทำอย่างไรให้ TFPG ของการผลิตปิโตรเลียมยังคงขยายตัว

- ควรเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานธุรกิจและการควบคุมต้นทุนต่าง ๆ โดยเฉพาะต้นทุนวัตถุดิบ รวมถึงต้นทุนทางการเงิน ด้วยการลดต้นทุนหรือเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารต้นทุนให้ดีขึ้น
- ปรับปรุงประสิทธิภาพของโรงกลั่นน้ำมัน เพื่อให้เกิดการลดต้นทุนและช่วยให้อัตรากำไรรวมเพิ่มขึ้น และส่งผลให้ผลประกอบการของอุตสาหกรรมดีขึ้น
- สนับสนุนให้ผู้ประกอบการควรจัดทำแผนแนวทางการพัฒนาบุคลากรโดยมีกิจกรรมที่ให้ความสำคัญกับการเพิ่มความรู้ความสามารถของบุคลากรเดิม โดยเฉพาะทักษะความรู้ในด้านที่เป็นปัญหาสำคัญ เช่น การพัฒนาบุคลากรด้านการเงินและนักบัญชีให้มีทักษะธุรกิจด้านพลังงาน

การผลิตถ่านโค้กและผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการกลั่นปิโตรเลียม (TSIC 19) เป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจประเภทการผลิตถ่านโค้กและผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการกลั่นปิโตรเลียม ประกอบด้วย 2 หมวดใหญ่ คือ การผลิตถ่านโค้กและการผลิตผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการกลั่นปิโตรเลียม ได้แก่ การผลิตผลิตภัณฑ์ที่ได้จากโรงกลั่นปิโตรเลียมการผลิตเชื้อเพลิงชีวภาพและการผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่ได้จากโรงกลั่นปิโตรเลียม

ในการสำรวจข้อมูลปี พ.ศ. 2566 จำนวนตัวอย่างสถานประกอบการของการผลิตถ่านโค้กและผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการกลั่นปิโตรเลียมที่สามารถนำข้อมูลมาประมวลผลมีจำนวนรวมทั้งสิ้น 30 ราย เป็นวิสาหกิจขนาดใหญ่ 19 ราย ขนาดกลาง 5 ราย และขนาดเล็ก 6 ราย ประเภทของผลิตภัณฑ์ของกลุ่มตัวอย่างที่สำรวจ ซึ่งครอบคลุมมูลค่ายอดขายร้อยละ 87.3 ของประชากรทั้งหมด และครอบคลุมผลิตภัณฑ์ ถ่านโค้ก ผลิตภัณฑ์จากการกลั่นน้ำมันปิโตรเลียม น้ำมันหล่อลื่น เชื้อเพลิงชีวภาพ และผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่ได้จากการกลั่นน้ำมันปิโตรเลียม เป็นต้น

3.5.1 ภาวะธุรกิจและโครงสร้างอุตสาหกรรม

อุตสาหกรรมการผลิตถ่านโค้กและผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการกลั่นปิโตรเลียมของไทยทั้งในด้านการผลิตและการขายหดตัวในปี พ.ศ. 2566 เนื่องจากเศรษฐกิจโลกชะลอตัวจากความขัดแย้งของรัสเซียและยูเครนที่ส่งผลกระทบต่อระดับราคาน้ำมันและภาวะเงินเฟ้อที่เกิดจากราคาสินค้าปรับตัวตามต้นทุนการผลิตประกอบกับอัตราเงินเฟ้อที่ปรับเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง กดดันให้มีการปรับอัตราดอกเบี้ยตามการขึ้นอัตราดอกเบี้ยของสหรัฐและประเทศเศรษฐกิจหลักเป็นแรงกดดันทำให้เกิดการชะลอตัวของการลงทุนและการบริโภค

สำหรับแนวโน้มอุตสาหกรรม ปี 2567 คาดว่าภาวะเศรษฐกิจยังคงชะลอตัวจากผลของเงินเฟ้อเนื่องมาจากการปรับเพิ่มขึ้นของราคาน้ำมันและราคาอาหารในตลาดโลก ประกอบกับการลงทุนที่จะยังชะลอตัวจากอัตราดอกเบี้ยที่อยู่ในระดับสูง ตลอดจนกระแสอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่เพิ่มขึ้น อาจส่งผลให้ความต้องการในผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการกลั่นปิโตรเลียมมีแนวโน้มชะลอตัวลง ซึ่งส่งผลกระทบต่อรายได้ภาคการผลิตและภาคการส่งออก อย่างไรก็ตาม ยังมีปัจจัยหนุนจากความต้องการบริโภคภายในประเทศบางภาคส่วนที่จะฟื้นตัว โดยเฉพาะภาคท่องเที่ยวและการค้าออนไลน์ ทั้งนี้ ปัญหาความขัดแย้งด้านภูมิรัฐศาสตร์ที่มีอยู่ต่อเนื่องและนโยบายการปรับลดอุปทานน้ำมันของกลุ่มผู้ผลิตน้ำมันรายใหญ่ของโลก จะเป็นปัจจัยที่สร้างความผันผวนแก่ทิศทางราคาน้ำมันดิบ

โครงสร้างอุตสาหกรรมด้านอุปทานในปี พ.ศ. 2566 มีสัญญาณชะลอตัวจากปีก่อน มีจำนวนโรงงานสะสมทั้งสิ้น 1,192 โรงงาน หดตัวร้อยละ 30.99 โดยมีการลงทุนโรงงานในปี พ.ศ. 2566 มูลค่า 1,472 ล้านบาท หดตัวร้อยละ 26.63 จากปีก่อนเช่นกัน

ตัวชี้วัดที่สำคัญของอุตสาหกรรมการผลิตถ่านโค้กและผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการกลั่นปิโตรเลียมในปี พ.ศ. 2566 เมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2565 จากตารางที่ 3.9 พบว่า ในด้านการผลิตและการขาย การเติบโตของทั้งยอดขายและการส่งออกหดตัวร้อยละ 4.48 และ 4.65 ตามลำดับ เนื่องมาจากเศรษฐกิจโลกชะลอตัวท่ามกลางความขัดแย้งของรัสเซียและยูเครนที่ส่งผลกระทบต่อระดับราคาน้ำมันและอัตราเงินเฟ้อที่ปรับเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง กดดันให้มีการปรับอัตราดอกเบี้ยตามการขึ้นอัตราดอกเบี้ยของธนาคารกลางทั่วโลกเป็นแรงกดดันทำให้เกิดการชะลอตัวของการลงทุนและการบริโภค

อย่างไรก็ตาม อุตสาหกรรมนี้ยังพอมีศักยภาพที่จะยกระดับผลผลิตภาพการผลิตจากคุณภาพของปัจจัยการผลิตที่เพิ่มขึ้นจากคุณภาพทุน โดยตัวชี้วัดที่สำคัญของอุตสาหกรรมนี้แสดงให้เห็นว่า สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติในปี พ.ศ. 2566 อยู่ที่ร้อยละ 3.83 และสัดส่วนการลงทุนและพัฒนาต่อยอดขายในปี 2566 ยังเป็นบวกอยู่เล็กน้อยที่ร้อยละ 0.01

ตารางที่ 3.9 : ตัวชี้วัดของอุตสาหกรรมการผลิตถ่านโค้ก และผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการถลุงปิโตรเลียม

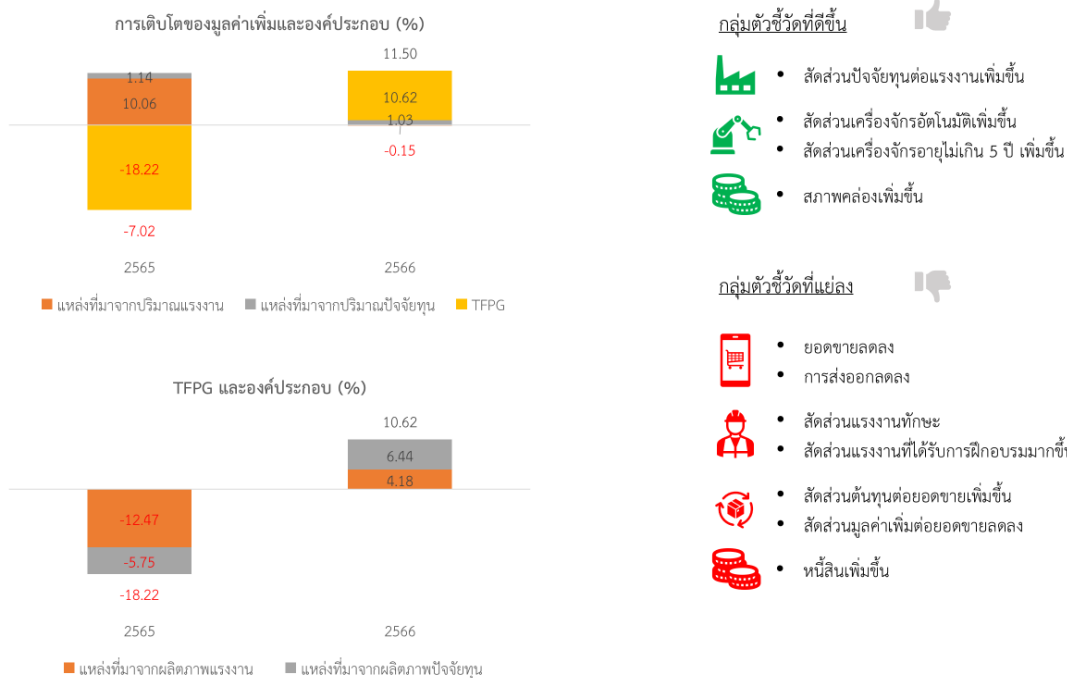
ตัวชี้วัด	2566	2565
ภาวะตลาด		
การเติบโตของยอดขาย (%)	-4.48	33.07
การเติบโตของการส่งออก (%)	-4.65	-36.14
คุณภาพปัจจัยการผลิต		
สัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ/แรงงานวิชาชีพ (%)	97.18	99.46
สัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรม (%)	27.87	29.95
อายุโดยเฉลี่ยของแรงงาน (ปี)	40.87	38.69
สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุ < 5 ปี (%)	5.57	4.74
สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติ (%)	46.29	42.46
การบริหารจัดการ		
<u>ด้านการผลิตและการขาย</u>		
สัดส่วนยอดขาย E-Commerce (%)	3.13	3.13
สัดส่วนการผลิต ODM และ OBM (%)	57.23	57.17
สัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงาน (ล้านบาท/คน)	39.41	34.16
<u>ด้านต้นทุน</u>		
สัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขาย (%)	80.10	79.99
สัดส่วนต้นทุนการผลิตต่อยอดขาย (%)	75.72	74.40
สัดส่วนค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารต่อยอดขาย (%)	5.11	6.46
สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขาย (%)	26.81	27.11
สัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิต (%)	95.77	94.80
สัดส่วนต้นทุนแรงงานต่อต้นทุนทั้งหมด (%)	0.96	0.94
<u>ด้านการเงิน</u>		
อัตราส่วนสภาพคล่อง (เท่า)	2.46	2.39
อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (เท่า)	0.50	0.52
อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (เท่า)	1.23	1.35
นวัตกรรม		
สัดส่วนการลงทุนและพัฒนาต่อยอดขาย (%)	0.13	0.12

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2567 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวค.)

3.5.2 ผลการวิเคราะห์ผลผลิตภาพการผลิตและตัวชี้วัดที่สำคัญ

จากการประมวลผลข้อมูลที่ได้จากการสำรวจพบว่า ในปี พ.ศ. 2566 อุตสาหกรรมการผลิตถ่านโค้กและผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการกลั่นปิโตรเลียมมีมูลค่าเพิ่ม (Value Added) หดตัวอยู่ที่ร้อยละ 7.02 โดยแม้ว่าปริมาณปัจจัยแรงงานและทุนจะยังปรับเพิ่มขึ้นได้ที่ร้อยละ 10.06 และ 3.90 ตามลำดับ แต่ผลผลิตภาพการผลิต (TFPG) ปรับลดลงมากถึงร้อยละ 20.98 ซึ่งเป็นผลจากภาวะตลาดเป็นสำคัญที่ปรับลดลงร้อยละ 16.48 และปัจจัยคุณภาพอื่น ๆ อีกร้อยละ 9.38

แผนภาพที่ 3.5 : อัตราการเติบโตของมูลค่าเพิ่มและองค์ประกอบของอุตสาหกรรมการผลิตถ่านโค้กและผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการกลั่นปิโตรเลียม

(ก) มูลค่าเพิ่มและองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	มูลค่าเพิ่ม	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่มจาก				
		แรงงาน	ทุน	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก	
					ผลิตภาพแรงงาน	ผลิตภาพทุน
2566	11.50	-0.15	1.03	10.62	4.18	6.44
2565	-7.02	10.06	1.14	-18.22	-12.47	-5.75

(ข) TFPG และองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก			
		คุณภาพแรงงาน	คุณภาพทุน	ปัจจัยคุณภาพอื่น	ภาวะตลาด
2566	10.62	-0.80	1.51	2.88	7.03
2565	-18.22	4.45	0.43	-6.62	-16.48

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.จ. 9 ปี พ.ศ. 2567 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวค.)

ตารางที่ 3.10 : บัญชีการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมการผลิตถ่านโค้ก และผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการถลุงปิโตรเลียม

หน่วย (% ต่อปี)

TSIC	ปี พ.ศ. 2566						ปี พ.ศ. 2565					
	มูลค่าเพิ่ม (VA)	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของ TFPG		มูลค่าเพิ่ม (VA)	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของ TFPG	
		แรงงาน	ทุน	TFPG	ผลิตภาพแรงงาน	ผลิตภาพทุน		แรงงาน	ทุน	TFPG	ผลิตภาพแรงงาน	ผลิตภาพทุน
19	11.50	-0.15	1.03	10.62	4.18	6.44	-7.02	10.06	1.14	-18.22	-12.47	-5.75

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2567 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวด.)

3.5.3 ปัญหา/อุปสรรค

ปัญหาและอุปสรรคที่กิจการจากกลุ่มตัวอย่างต้องพบมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ (1) ต้นทุนทางการเงิน (2) ต้นทุนเชื้อเพลิงและพลังงานที่ใช้ในการผลิต ซึ่งเป็นผลจากความขัดแย้งของรัสเซียและยูเครนที่ส่งผลต่อระดับราคาน้ำมันและภาวะเงินเฟ้อที่เกิดจากราคาสินค้าปรับตัวตามต้นทุนการผลิตประกอบกับอัตราเงินเฟ้อที่ปรับเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง กดดันให้มีการปรับอัตราดอกเบี้ยตามการขึ้นอัตราดอกเบี้ยของสหรัฐฯ และ (3) การส่งเสริมการตลาด

3.5.4 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ปัจจุบันอุตสาหกรรมปิโตรเลียมของไทยได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของราคาน้ำมันดิบ และความท้าทายจากการเปลี่ยนแปลงอุปสงค์ของผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากปัจจัยต่าง ๆ ทั้งการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีหรือวัตถุดิบในอุตสาหกรรมต่อเนื่องรวมถึงกฎระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการปล่อยมลภาวะ รวมถึงมาตรการลดการอุดหนุนการใช้พลังงานฟอสซิล ซึ่งมีผลต่อการดำเนินธุรกิจและอุตสาหกรรมนี้จึงควรปรับตัวดังนี้

1) ผู้ประกอบการควรเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินธุรกิจและการควบคุมต้นทุนต่าง ๆ โดยเฉพาะต้นทุนวัตถุดิบ รวมถึงต้นทุนทางการเงิน ด้วยการลดต้นทุนหรือเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารต้นทุนให้ดีขึ้น ตลอดจนปรับปรุงกระบวนการและลดขั้นตอนที่ไม่จำเป็น มีการนำกระบวนการ/เครื่องมือดิจิทัลมาปรับปรุงในงานต่างๆ ทั้งสนับสนุนการจัดทำ data analytic เพื่อวิเคราะห์และต่อยอดการทำงานให้เพิ่ม ประสิทธิภาพมากขึ้น

2) ควบคุมคุณภาพของสินค้าและบริการ รวมถึงกระบวนการบริหารความเสี่ยงที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม สังคม และการกำกับดูแล (ESG) ตลอดจนการพิจารณาจากการปฏิบัติตามกฎหมายแรงงาน กฎหมายสิ่งแวดล้อมและระบบการจัดการคุณภาพอื่น ๆ เพื่อลดความเสี่ยงที่อาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพและปริมาณการส่งมอบผลิตภัณฑ์และบริการ

3) ปรับปรุงประสิทธิภาพของโรงกลั่นน้ำมัน เพื่อให้เกิดการลดต้นทุนและช่วยให้ค่าการกลั่นรวมเพิ่มขึ้น และส่งผลให้ผลประกอบการของอุตสาหกรรมดีขึ้น

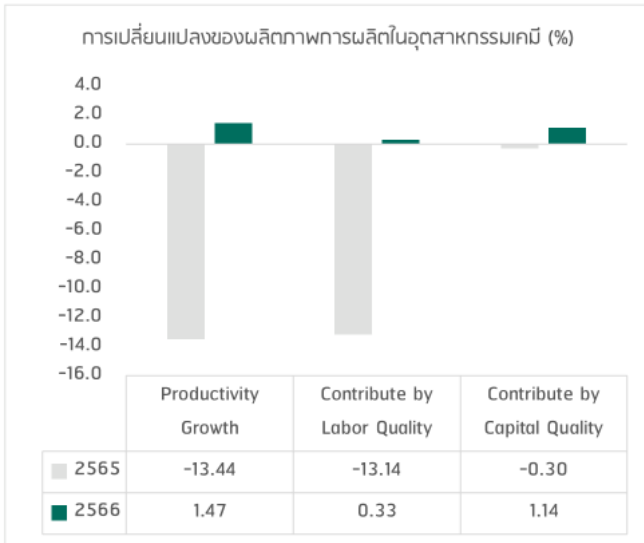
4) พัฒนาผลิตภัณฑ์ที่สร้างมูลค่าเพิ่ม (High Value-added Products) และผลิตภัณฑ์สีเขียว (Green Products) ที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคในปัจจุบันและในอนาคต โดยมีการนำเทคโนโลยีมาพัฒนาผลิตภัณฑ์ตามเทรนด์ (Megatrend) เพื่อสร้างโอกาสและสนับสนุนการเติบโตของธุรกิจ

5) สนับสนุนให้ผู้ประกอบการบริหารจัดการวางแผนแนวทางการพัฒนาบุคลากรโดยมีกิจกรรมที่ให้ความสำคัญกับการเพิ่มความรู้ความสามารถของบุคลากรเดิม โดยเฉพาะทักษะความรู้ในด้านที่เป็นปัญหาสำคัญ เช่น การพัฒนาบุคลากรด้านการเงินและนักบัญชีให้มีทักษะธุรกิจด้านพลังงาน

3.6 TSIC 20 : การผลิตเคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมี

ผลผลิตภาพการผลิตของอุตสาหกรรมเคมี ปี 2566

TFPG เพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้า โดยมีปัจจัยหลักจากศักยภาพของปัจจัยทุนที่ดีขึ้น รวมถึงการบริหารจัดการ แต่มีความเสี่ยงจากคุณภาพของแรงงาน

- ตลาดมีแนวโน้มชะลอตัวจากราคาดันทุนที่เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะราคาน้ำมันดิบที่มีแนวโน้มปรับตัวสูงขึ้นเป็นสำคัญ
- คุณภาพแรงงานลดลงจามสัดส่วนแรงงานทักษะ: แม้จะมีการฝึกอบรมมากขึ้น
- คุณภาพปัจจัยทุนเพิ่มขึ้นตามสัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ รวมถึงการใช้ปัจจัยทุนมากขึ้น แต่มีสัดส่วนเครื่องจักรใหม่ลดลง
- ต้นทุนลดลง และสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มได้มากขึ้น

ตัวชี้วัดผลประกอบการที่สำคัญ

ตัวชี้วัดที่ดีขึ้น

- การใช้ E-Commerce และการผลิตแบบ ODM และ OBM เพิ่มขึ้น
- สัดส่วนการฝึกอบรมแรงงานเพิ่มขึ้น
- สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ และสัดส่วนการใช้เครื่องจักรต่อแรงงานเพิ่มขึ้น
- สัดส่วนต้นทุนต่อยอดขายลดลง
- สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัดที่แย่ลง

- ยอดขายและการส่งออกลดลง
- สัดส่วนแรงงานทักษะลดลง
- สัดส่วนเครื่องจักรอายุไม่เกิน 5 ปี ลดลง
- สภาพคล่องลดลง

ทำอย่างไรให้ TFPG ของการผลิตเคมียังคงขยายตัว

- ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการปรับเพิ่มสัดส่วนการผลิตผลิตภัณฑ์ที่ไม่ก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม ด้วยการสร้างนวัตกรรมการผลิตเคมีภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยอาศัยวัตถุดิบจากธรรมชาติ
- เร่งพัฒนาบุคลากรเพื่อรองรับความต้องการของอุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์ที่มีความซับซ้อนและมีมูลค่าสูง โดยการพัฒนาเพื่อยกระดับทักษะที่มีให้ดีกว่าเดิม (Upskill) และการสร้างทักษะขึ้นมาใหม่ที่ต้องการการทำงาน (Reskill) รวมถึงปรับปรุงหลักสูตรการศึกษา
- สนับสนุนการนำหลักการ ESG ที่มุ่งเน้นความรับผิดชอบต่อด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาล มาปรับใช้ในธุรกิจเคมีภัณฑ์ เพื่อมุ่งสู่ ความเป็นกลางทางคาร์บอน (Carbon Neutrality)
- เชื่อมโยงธุรกิจเคมีภัณฑ์ไทยกับห่วงโซ่มูลค่าระดับโลก (Global Value Chain) เพื่อให้ผู้ประกอบการไทยสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีและนวัตกรรมขั้นสูง รวมถึงเข้าสู่ตลาดสากล

สถานะของสาขาการผลิตต่าง ๆ

กลุ่มแนวโน้มดี : มูลค่าเพิ่มหดตัว แต่ TFP ขยายตัว

- พลาสติกและยางสังเคราะห์ขั้นต้น
- สี น้ำมันชักเงาและสารเคลือบที่คล้ายกัน เคมีภัณฑ์ และน้ำมันกาบิ

กลุ่มดี : มูลค่าเพิ่มและ TFP ขยายตัว

- เคมีภัณฑ์ขั้นมูลฐาน
- เส้นใยประดิษฐ์

กลุ่มไม่ดี : มูลค่าเพิ่มและ TFP หดตัว

- สบู่และสารซักฟอก ผลิตภัณฑ์เคมีที่ใช้ในการทำความสะอาดและขัดเงา น้ำหอมและเครื่องประดับ
- ปุ๋ยเคมีและสารประกอบไนโตรเจน

กลุ่มแนวโน้มไม่ดี : มูลค่าเพิ่มขยายตัว แต่ TFP หดตัว

-

อุตสาหกรรมการผลิตเคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมี (TSIC 20) เป็นหมวดย่อยของอุตสาหกรรมตามกิจกรรมทางเศรษฐกิจประเภทการผลิตเคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมี ซึ่งประกอบด้วย 1) การผลิตเคมีภัณฑ์ขั้นมูลฐาน ปุ๋ยเคมีและสารประกอบไนโตรเจน พลาสติกและยางสังเคราะห์ขั้นต้น 2) การผลิตผลิตภัณฑ์เคมีอื่น ๆ ได้แก่ การผลิตยาปราบศัตรูพืชและผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ทางเภสัชกรรม การผลิตสี น้ำมันชักเงาและสารเคลือบที่คล้ายกัน หมึกพิมพ์ และน้ำมันทาไม้ การผลิตสบู่และสารซักฟอก ผลิตภัณฑ์เคมีที่ใช้ในการทำความสะอาดและขัดเงา น้ำหอมและเครื่องประพินโฉม การผลิตผลิตภัณฑ์เคมีอื่น ๆ ซึ่งมีได้จัดประเภทไว้ในที่อื่น (เช่น วัตถุระเบิด กาวและเยลาติน น้ำมันหอมระเหย ผลิตภัณฑ์เคมีที่ใช้ในการถ่ายรูป ฯลฯ) และ 3) การผลิตเส้นใยประดิษฐ์

ในการสำรวจข้อมูลปี พ.ศ. 2566 จำนวนตัวอย่างสถานประกอบการของการผลิตเคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมีที่สามารถนำข้อมูลมาประมวลผลมีจำนวนรวมทั้งสิ้น 332 ราย เป็นวิสาหกิจขนาดใหญ่ 193 ราย ขนาดกลาง 80 ราย และขนาดเล็ก 59 ราย ประเภทของผลิตภัณฑ์ของกลุ่มตัวอย่างที่สำรวจ ซึ่งครอบคลุมมูลค่ายอดขายร้อยละ 95.2 ของประชากรทั้งหมด และครอบคลุมผลิตภัณฑ์ของกลุ่มตัวอย่างที่สำรวจ คือ การผลิตสีน้ำมันชักเงาและสารเคลือบประเภทเดียวกันและ น้ำมันทาไม้ การผลิตปุ๋ยเคมี การผลิตเส้นใยประดิษฐ์ การผลิตสบู่และสารซักฟอกผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในการทำความสะอาด และขัดเงา การผลิตเคมีภัณฑ์ขั้นมูลฐาน และการผลิตเคมีภัณฑ์อนินทรีย์ขั้นมูลฐานอื่น ๆ

3.6.1 ภาวะธุรกิจและโครงสร้างอุตสาหกรรม

อุตสาหกรรมการผลิตเคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมีในปี พ.ศ. 2566 ภาคการผลิตชะลอตัว เนื่องจากราคาต้นทุนที่เพิ่มขึ้นตามราคาน้ำมันดิบที่มีแนวโน้มปรับตัวสูงขึ้นเป็นสำคัญ โดยการผลิตสินค้าบางประเภทมีการผลิตตามสถานการณ์ความต้องการของผู้บริโภคเท่านั้น ขณะที่การส่งออกในกลุ่มผลิตภัณฑ์เคมีภัณฑ์บางประเภทยังขยายตัวได้ต่อเนื่องตามความต้องการของประเทศคู่ค้าหลัก ในระยะข้างหน้า จากสถานการณ์ราคาน้ำมันดิบที่มีความผันผวนและมีแนวโน้มอยู่ในระดับสูง ส่งผลให้การส่งออกสินค้าเกี่ยวเนื่องกับน้ำมัน อาทิ เม็ดพลาสติกและเคมีภัณฑ์ มีต้นทุนวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตสินค้าเพิ่มมากขึ้น ซึ่งอาจส่งผลให้ภาคการผลิตจะยังชะลอตัว

สำหรับแนวโน้มอุตสาหกรรม ปี 2567 คาดว่าสถานการณ์ราคาน้ำมันดิบจะยังอยู่ในระดับสูง ส่งผลให้การส่งออกสินค้าเกี่ยวเนื่องกับน้ำมัน อาทิ เม็ดพลาสติก และเคมีภัณฑ์ มีต้นทุนวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตสินค้าเพิ่มมากขึ้น ทำให้ผู้ประกอบการอาจชะลอการผลิต อย่างไรก็ตาม สถานการณ์การท่องเที่ยวที่มีแนวโน้มดีขึ้นจากนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวต่าง ๆ จากภาครัฐ จะเป็นปัจจัยสนับสนุนความต้องการบริโภคภายในประเทศ อาจส่งผลให้ผลิตภัณฑ์เคมีภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องขยายตัวเพิ่มขึ้น

โครงสร้างอุตสาหกรรมด้านอุปทานในปี พ.ศ. 2566 มีสัญญาณทรงตัวจากปีก่อน มีจำนวนโรงงานสะสมทั้งสิ้น 2,950 โรงงาน โดยมีการลงทุนโรงงานในปี พ.ศ. 2566 มูลค่า 7,825 ล้านบาท หดตัวอย่างมากถึงร้อยละ 74.02 จากปีก่อน

ตัวชี้วัดที่สำคัญของอุตสาหกรรมการผลิตเคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมี ในปี พ.ศ. 2566 เมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2565 จากตารางที่ 3.11 พบว่า ในทั้งด้านการผลิตและการขายต่างหดตัว สะท้อนจากยอดขายและการส่งออกที่หดตัวร้อยละ 5.01 และ 2.72 ตามลำดับ เนื่องมาจากราคาต้นทุนที่เพิ่มขึ้นตามราคาน้ำมันดิบที่มีแนวโน้มปรับตัวสูงขึ้นเป็นสำคัญ ประกอบกับอัตราเงินเฟ้อที่ปรับเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง กดดันให้มีการปรับอัตราดอกเบี้ยตามการขึ้นอัตราดอกเบี้ยของธนาคารกลางทั่วโลก เป็นแรงกดดันทำให้เกิดการชะลอตัวของการลงทุนและการบริโภคภายในประเทศ

อย่างไรก็ตาม อุตสาหกรรมนี้ยังพอมียุคภัยพิบัติที่จะยกระดับผลผลิตภาพการผลิตจากคุณภาพของปัจจัยการผลิตที่เพิ่มขึ้นทั้งจากคุณภาพแรงงานและคุณภาพทุน โดยตัวชี้วัดที่สำคัญของอุตสาหกรรมนี้แสดงให้เห็นว่า สัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรมปรับเพิ่มขึ้นที่ร้อยละ 2.14 ขณะที่สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติปรับเพิ่มขึ้นเล็กน้อยที่ร้อยละ 0.93

ตารางที่ 3.11 : ตัวชี้วัดของอุตสาหกรรมการผลิตเคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมี

ตัวชี้วัด	2566	2565
ภาวะตลาด		
การเติบโตของยอดขาย (%)	-5.01	14.30
การเติบโตของการส่งออก (%)	-2.72	13.86
คุณภาพปัจจัยการผลิต		
สัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ/แรงงานวิชาชีพ (%)	81.20	82.90
สัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรม (%)	34.61	32.47
อายุโดยเฉลี่ยของแรงงาน (ปี)	39.41	39.50
สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุ < 5 ปี (%)	14.65	15.03
สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติ (%)	31.45	30.52
การบริหารจัดการ		
ด้านการผลิตและการขาย		
สัดส่วนยอดขาย E-Commerce (%)	2.63	1.76
สัดส่วนการผลิต ODM และ OBM (%)	33.49	33.32
สัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงาน (ล้านบาท/คน)	3.11	2.75
ด้านต้นทุน		
สัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขาย (%)	76.14	77.83
สัดส่วนต้นทุนการผลิตต่อยอดขาย (%)	67.01	69.91
สัดส่วนค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารต่อยอดขาย (%)	7.69	6.79
สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขาย (%)	21.09	20.31
สัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิต (%)	85.45	87.73
สัดส่วนต้นทุนแรงงานต่อต้นทุนทั้งหมด (%)	3.47	3.37
ด้านการเงิน		
อัตราส่วนสภาพคล่อง (เท่า)	1.73	2.37
อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (เท่า)	0.35	0.37
อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (เท่า)	0.74	0.49
นวัตกรรม		

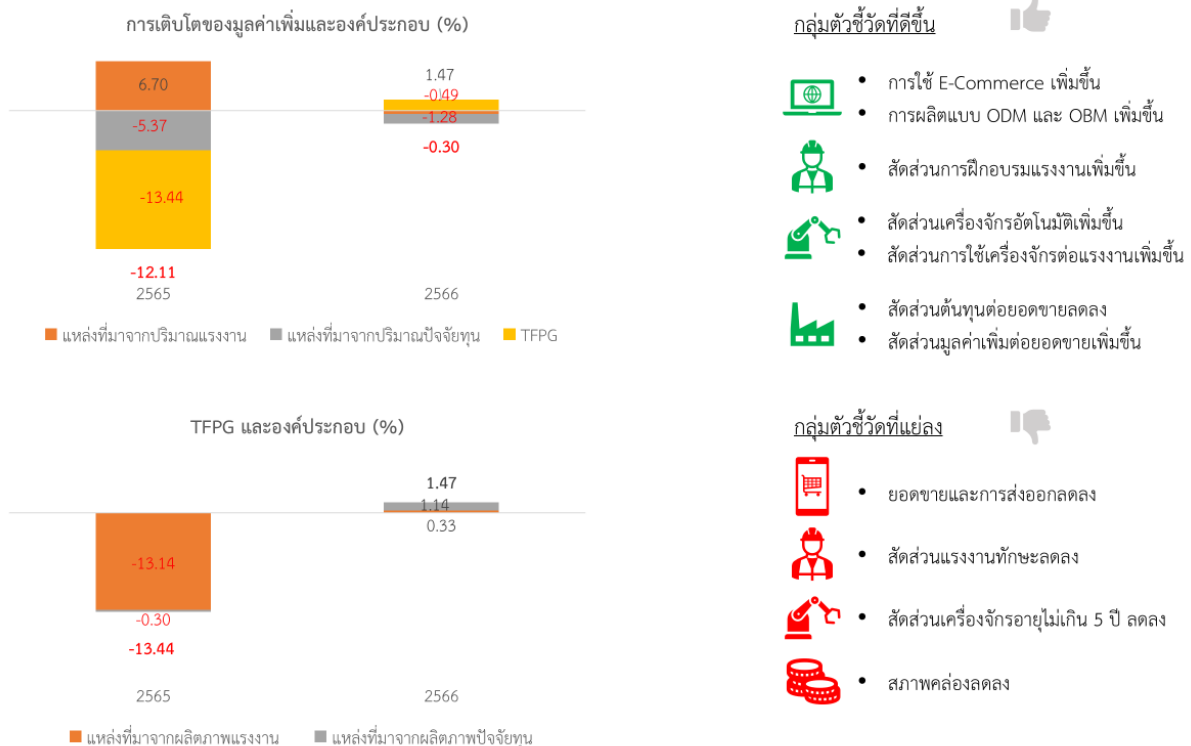
ตัวชี้วัด	2566	2565
สัดส่วนการลงทุนและพัฒนาต่อยอดขาย (%)	0.04	0.03

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2567 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวค.)

3.6.2 ผลการวิเคราะห์ผลผลิตภาพการผลิตและตัวชี้วัดที่สำคัญ

จากการประมวลผลข้อมูลที่ได้จากการสำรวจพบว่า ในปี พ.ศ. 2566 อุตสาหกรรมการผลิตเคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมีมีมูลค่าเพิ่ม (Value Added) หดตัวอยู่ที่ร้อยละ 12.11 โดยแม้ว่าปริมาณปัจจัยแรงงานจะยังปรับเพิ่มขึ้นได้ที่ร้อยละ 6.70 แต่ปัจจัยทุนและผลผลิตภาพการผลิต (TFPG) ปรับลดลงถึงร้อยละ 3.40 และ 15.41 ตามลำดับ ซึ่งเป็นผลจากปัจจัยคุณภาพอื่นๆ ที่นอกเหนือไปจากแรงงาน ทุน และภาวะตลาด เป็นสำคัญ โดยปรับลดลงร้อยละ 21.39

แผนภาพที่ 3.6 : อัตราการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าเพิ่ม และองค์ประกอบของอุตสาหกรรมการผลิตเคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมี

(ก) มูลค่าเพิ่มและองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	มูลค่าเพิ่ม	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่มจาก				
		แรงงาน	ทุน	TFPG	แหล่งที่มาของ TFGP จาก	
					ผลผลิตภาพแรงงาน	ผลผลิตภาพทุน
2566	-0.30	-0.49	-1.28	1.47	0.33	1.14
2565	-12.11	6.70	-5.37	-13.44	-13.14	-0.30

(ข) TFGP และองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก			
		คุณภาพแรงงาน	คุณภาพทุน	ปัจจัยคุณภาพอื่น	ภาวะตลาด
2566	1.47	-0.90	0.13	1.00	1.24
2565	-13.44	0.57	2.49	-19.42	2.92

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.จ. 9 ปี พ.ศ. 2567 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวค.)

ตารางที่ 3.12 : บัญชีการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมการผลิตเคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมี

หน่วย (% ต่อปี)

TSIC	ปี พ.ศ. 2566						ปี พ.ศ. 2565					
	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของ TFPG			แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของ TFPG		
	มูลค่าเพิ่ม	แรงงาน	ทุน	TFPG	แรงงาน	ทุน	มูลค่าเพิ่ม	แรงงาน	ทุน	TFPG	แรงงาน	ทุน
20	-0.30	-0.49	-1.28	1.47	0.33	1.14	-12.11	6.70	-5.37	-13.44	-13.14	-0.30
2011	3.11	-2.21	-1.40	6.72	3.82	2.90	-0.61	-5.29	-1.66	6.34	4.98	1.36
2012	-8.85	11.27	-3.30	-16.82	-16.59	-0.23	-7.63	3.14	-4.03	-6.74	-7.61	0.87
2013	-2.25	-2.42	-1.76	1.93	1.31	0.62	-6.72	5.05	-4.84	-6.93	-8.39	1.46
2022	-0.63	-16.74	3.53	12.58	16.40	-3.82	-2.88	4.63	-0.49	-7.02	-6.24	-0.78
2023	-2.33	2.14	-0.64	-3.83	-3.47	-0.36	-1.36	11.78	-1.58	-11.56	-12.57	1.01
2030	5.31	2.79	2.11	0.41	0.17	0.24	-4.75	28.90	-1.56	-32.09	-31.54	-0.55

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.จ. 9 ปี พ.ศ. 2567 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวค.)

3.6.3 ปัญหา/อุปสรรค

ปัญหาและอุปสรรคที่กิจการจากกลุ่มตัวอย่างต้องพบมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ (1) ด้านต้นทุน ประกอบด้วย ต้นทุนเชื้อเพลิงและพลังงานที่ใช้ในการผลิต ต้นทุนวัตถุดิบ ต้นทุนทางการเงิน และต้นทุนแรงงาน ซึ่งเป็นผลจากความขัดแย้งของรัสเซียและยูเครนที่ส่งผลกระทบต่อราคาน้ำมันและภาวะเงินเฟ้อที่เกิดจากราคาสินค้าปรับตัวตามต้นทุนการผลิตประกอบกับอัตราเงินเฟ้อที่ปรับเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง กีดกันให้มีการปรับอัตราดอกเบี้ยตามการขึ้นอัตราดอกเบี้ยของสหรัฐฯ ประกอบกับมีการปรับขึ้นค่าแรงขั้นต่ำในปีก่อน ได้ส่งผลกระทบต่อเนื่องในการจัดหาแรงงานที่มีต้นทุนที่สูงขึ้น (2) ประสิทธิภาพของปัจจัยการผลิตทั้งแรงงาน/บุคลากร และเครื่องจักร/อุปกรณ์ และ (3) การส่งเสริมการตลาด/ระบบขนส่ง/การพัฒนาสินค้าให้มีความแตกต่าง ซึ่งชี้ให้เห็นว่าอุตสาหกรรมการผลิตเคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมีควรมุ่งเน้นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผลิตภัณฑ์เป็นแนวทางสำคัญในการยกระดับอุตสาหกรรมในระยะข้างหน้า

3.6.4 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ภาพรวมอุตสาหกรรมการผลิตเคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมี ปี พ.ศ. 2566 ยังคงหดตัวต่อเนื่องจากการชะลอตัวของความต้องการนำเข้าของตลาดต่างประเทศ ทำให้ผู้ประกอบการบางรายชะลอการผลิตเพื่อรอดูสถานการณ์ราคาต้นทุนวัตถุดิบและราคาน้ำมันดิบ ซึ่งส่งผลให้แนวโน้มอุตสาหกรรมการผลิตเคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมีอาจเติบโตได้อย่างจำกัด นอกจากนี้ อุตสาหกรรมการผลิตเคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมี

โดยเฉพาะอุตสาหกรรมการผลิตปุ๋ยเคมียังต้องเผชิญกับความเสี่ยงในการถูกเก็บภาษีคาร์บอนในอนาคต เนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมที่มีสัดส่วนการปล่อยคาร์บอนสูง ดังนั้น ควรมีมาตรการและแนวทางสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรม ดังนี้

1) ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการปรับเปลี่ยนสัดส่วนการผลิตผลิตภัณฑ์ที่ไม่ก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม ด้วยการสร้างนวัตกรรมการผลิตเคมีภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยอาศัยวัตถุดิบจากธรรมชาติ อาทิ (1) Bio Base คือ วัตถุดิบจากธรรมชาติ เช่น ข้าวโพด อ้อย มันสำปะหลัง (2) Fiber Base คือ วัตถุดิบที่ทำมาจากไผ่เบอร์หรือเส้นใยธรรมชาติ รวมถึงกากใยจากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร และ (3) Biomass คือ วัตถุดิบที่ได้จากเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร เช่น แกลบ เปลือกขานอ้อย กากปาล์ม ชังข้าวโพด

2) เร่งพัฒนาบุคลากรเพื่อรองรับความต้องการของอุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์ที่มีความซับซ้อนและมีมูลค่าสูง โดยการพัฒนาเพื่อยกระดับทักษะที่มีให้ดีกว่าเดิม (Upskill) และการสร้างทักษะขึ้นมาใหม่ที่จำเป็นต่อการทำงาน (Reskill) รวมถึงปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาให้ตรงกับความต้องการของภาคอุตสาหกรรม

3) สนับสนุนการนำหลักการ ESG ที่มุ่งเน้นความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาล มาปรับใช้ในธุรกิจเคมีภัณฑ์ เพื่อมุ่งสู่ ความเป็นกลางทางคาร์บอน (Carbon Neutrality) และลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในประเทศไทย

4) พัฒนาระบบการผลิตที่เน้นความยั่งยืน อาทิ การใช้พลังงานจากแหล่งพลังงานทางเลือกต่าง ๆ เช่น พลังงานแสงอาทิตย์หรือพลังงานลม และการลดการใช้สารเคมีที่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

5) เชื่อมโยงธุรกิจเคมีภัณฑ์ไทยกับห่วงโซ่มูลค่าระดับโลก (Global Value Chain) เพื่อให้ผู้ประกอบการไทยสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีและนวัตกรรมขั้นสูง รวมถึงเข้าสู่ตลาดสากล

3.7 TSIC 22 : การผลิตผลิตภัณฑ์ยางและพลาสติก

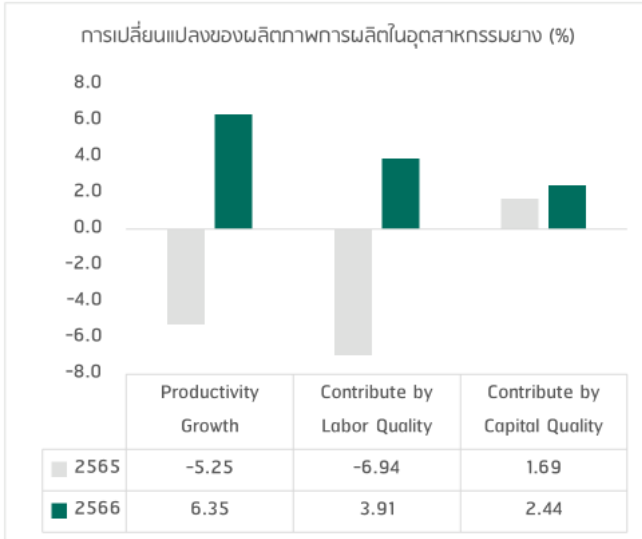
การผลิตผลิตภัณฑ์ยางและพลาสติก (TSIC 22) เป็นหมวดย่อยของอุตสาหกรรมตามกิจกรรมทางเศรษฐกิจประเภทการผลิตผลิตภัณฑ์ยางและพลาสติก โดยการผลิตผลิตภัณฑ์ยางประกอบด้วย การผลิตยางนอกและยางใน การหล่อตอกยางและการซ่อมสร้างยาง และการผลิตผลิตภัณฑ์ยางอื่น ๆ ได้แก่ การผลิตยางแผ่นแท่ง ก้อน และรูปทรงต่าง ๆ การผลิตน้ำยางข้น การผลิตสิ่งของเครื่องใช้ด้านสุขอนามัยหรือเภสัชกรรมที่ทำจากยาง และการผลิตผลิตภัณฑ์ยางอื่น ๆ ซึ่งมีได้จัดประเภทไว้ใช้ที่อื่น ส่วนการผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกประกอบด้วย การผลิตผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในการก่อสร้าง/ประกอบอาคารที่ทำจากพลาสติก การผลิตบรรจุภัณฑ์พลาสติก การผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกสำเร็จรูปและสำเร็จรูป และการผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกอื่น ๆ ได้แก่ การผลิตเครื่องใช้บนโต๊ะอาหาร ในครัว และในห้องน้ำ ที่ทำจากพลาสติก การผลิตผลิตภัณฑ์ไฟเบอร์กลาส การผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกอื่น ๆ ซึ่งมีได้จัดประเภทไว้ในที่อื่น

ในการสำรวจข้อมูลปี พ.ศ. 2566 มีจำนวนตัวอย่างสถานประกอบการของการผลิตผลิตภัณฑ์ยางและพลาสติกรวมทั้งสิ้น 346 ราย จำแนกเป็นวิสาหกิจขนาดใหญ่ 162 ราย ขนาดกลาง 84 ราย และขนาดเล็ก 100 ราย ครอบคลุมรายได้ร้อยละ 73.4 ของรายได้ทั้งหมดของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์ยางและพลาสติก โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.7.1 ผลิตภัณ์ที่ยาง

ผลิตภาพการผลิตของอุตสาหกรรมยาง ปี 2566

TFPG เพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้า โดยมีปัจจัยหลักจากคุณภาพแรงงานและการบริหารจัดการที่ดีขึ้น แต่มีความเสี่ยงจากตลาดชะลอตัว และคุณภาพของปัจจัยทุนลดลง

- ตลาดมีแนวโน้มชะลอตัว โดยเฉพาะต่างประเทศและความต้องการจากอุตสาหกรรมอื่นเนื่องจากโควิดในกลุ่มยานยนต์
- คุณภาพแรงงานดีขึ้นตามสัดส่วนแรงงานทักษะและการฝึกอบรมแรงงาน
- ต้นทุนลดลงและสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มได้มากขึ้น รวมถึงมีสภาพคล่องปรับดีขึ้น
- ศักยภาพของเครื่องจักรลดลงจากการชะลอตัวของสัดส่วนเครื่องจักรใหม่และเครื่องจักรอัตโนมัติ รวมถึงการใช้ปัจจัยทุนต่อแรงงานลดลง

ตัวชี้วัดผลประกอบการที่สำคัญ

ตัวชี้วัดที่เพิ่มขึ้น

- สัดส่วนแรงงานทักษะ และสัดส่วนการฝึกอบรมแรงงานเพิ่มขึ้น
- การใช้ E-Commerce เพิ่มขึ้น
- สัดส่วนต้นทุนต่อยอดขายลดลง
- สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายเพิ่มขึ้น
- สภาพคล่องมากขึ้น

ตัวชี้วัดที่ลดลง

- ยอดขายลดลง
- สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติและเครื่องจักรอายุไม่เกิน 5 ปี ลดลง
- สัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงานลดลง

ทำอย่างไรให้ TFPG ของการผลิตยางยังคงขยายตัว

- ศึกษาช่องทางและหาตลาดใหม่ ๆ ทั้งในและต่างประเทศ โดยให้ความสำคัญกับมาตรฐานและข้อกำหนดทางการค้าต่าง ๆ รวมถึงเรียนรู้และนำแนวทางการดำเนินธุรกิจตามหลัก ESG มาประยุกต์ใช้
- ควบรักษาและวางแผนในการนำประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและเครื่องจักรอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับศักยภาพและตำแหน่งยุทธศาสตร์ทางธุรกิจ พร้อมทั้งสร้างความร่วมมือพันธมิตรทางธุรกิจกับองค์กรหรือหน่วยงานทางด้านเทคโนโลยีและระบบอัตโนมัติต่าง ๆ
- วางแผนและส่งเสริมการพัฒนาทักษะและความสามารถของบุคลากรให้รองรับกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ
- ควบรักษาและเรียนรู้การใช้ประโยชน์จากหน่วยงานและสถาบันด้านการวิจัยและพัฒนา รวมถึงองค์ความรู้ทางด้านนวัตกรรมต่าง ๆ ให้มากขึ้น

สถานะของสาขาการผลิตต่าง ๆ

กลุ่มแนวโน้มดี : มูลค่าเพิ่มหดตัว แต่ TFP ขยายตัว

- ยางนอกและยางใน การหล่อดอกยางและการซ่อมสร้างยาง
- ผลิตภัณฑ์ยางอื่น ๆ

กลุ่มดี : มูลค่าเพิ่มและ TFP ขยายตัว

-

กลุ่มไม่ดี : มูลค่าเพิ่มและ TFP หดตัว

-

กลุ่มแนวโน้มไม่ดี : มูลค่าเพิ่มขยายตัว แต่ TFP หดตัว

-

อุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์ยาง (TSIC 221) เป็นหมวดย่อยของอุตสาหกรรมตามกิจกรรมทางเศรษฐกิจประเภทการผลิตผลิตภัณฑ์ยางและพลาสติก โดยการผลิตผลิตภัณฑ์ยางประกอบด้วย การผลิตยางนอกและยางใน การหล่อดอกยางและการซ่อมสร้างยาง และการผลิตผลิตภัณฑ์ยางอื่น ๆ ได้แก่ การผลิตยางแผ่น แท่ง ก้อน และรูปทรงต่าง ๆ การผลิตน้ำยางข้น การผลิตสิ่งของเครื่องใช้ด้านสุขอนามัยหรือเภสัชกรรมที่ทำจากยาง และการผลิตผลิตภัณฑ์ยางอื่น ๆ ซึ่งมีได้จัดประเภทไว้ใช้ที่อื่น

ในการสำรวจข้อมูลปี พ.ศ. 2566 มีจำนวนตัวอย่างสถานประกอบการของการผลิตผลิตภัณฑ์ยางรวมทั้งสิ้น 120 ราย จำแนกเป็นวิสาหกิจขนาดใหญ่ 68 ราย ขนาดกลาง 20 ราย และขนาดเล็ก 32 ราย โดยมีประเภทของผลิตภัณฑ์ในกลุ่มตัวอย่างที่สำรวจ เช่น ยางนอกและยางใน การหล่อดอกยางและการซ่อมสร้างยาง และผลิตภัณฑ์ยางอื่น ๆ เป็นต้น

3.7.1.1 ภาวะธุรกิจและโครงสร้างอุตสาหกรรม

ภาวะอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางทางด้านอุปสงค์มีการหดตัวในปี พ.ศ. 2566 เป็นผลมาจากแนวโน้มการชะลอตัวของตลาดต่างประเทศ โดยเฉพาะกลุ่มยางแปรรูปขั้นต้น และถูงมือยาง มีมูลค่าการส่งออกลดลงตามแนวโน้มการชะลอตัวของตลาดส่งออกสำคัญ ในขณะที่ การส่งออกยางรถยนต์ขยายตัวได้ต่อเนื่องตามความต้องการในตลาดสหรัฐที่เติบโตได้ดี อย่างไรก็ตาม ตลาดในประเทศของอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางยังปรับตัวดีขึ้น มีปริมาณการจำหน่ายผลิตภัณฑ์สำคัญส่วนใหญ่ขยายตัวจากความต้องการที่เพิ่มขึ้นในกลุ่มอุตสาหกรรมต่อเนื่องต่าง ๆ ของผลิตภัณฑ์ยางแผ่นและน้ำยางข้น รวมถึงถูงมือยางทางการแพทย์ ในขณะที่ ผลิตภัณฑ์ยางรถยนต์มีสัญญาณหดตัวตามการชะลอตัวของอุตสาหกรรมยานยนต์ และตลาดชิ้นส่วนและอะไหล่ยานยนต์

สำหรับโครงสร้างอุตสาหกรรมด้านอุปทานของอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางในปี พ.ศ. 2566 มีสัญญาณชะลอต่อเนื่องจากปีก่อน มีจำนวนโรงงานสะสมทั้งสิ้น 1,678 โรงงาน หดตัวร้อยละ 1.81 จากปีก่อน จำแนกเป็นโรงงานจำพวกที่ 2 จำนวน 44 โรงงาน (ร้อยละ 2.62 ของจำนวนโรงงานทั้งหมด) และโรงงานจำพวกที่ 3 จำนวน 1,634 โรงงาน (ร้อยละ 97.38 ของจำนวนโรงงานทั้งหมด) โดยในช่วงปี พ.ศ. 2566 มีการลงทุนโรงงานทั้งหมด 3,911.49 ล้านบาท ลดลงร้อยละ 10.47 จากปีก่อน

แนวโน้มอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางมีทิศทางปรับตัวดีขึ้นแม้จะมีปัจจัยเสี่ยงจากเศรษฐกิจต่างประเทศ โดยมีปัจจัยสนับสนุนจากความต้องการของตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศของผลิตภัณฑ์ยางแปรรูปขั้นต้น ถูงมือยาง รวมถึงผลิตภัณฑ์ยางรถยนต์ที่ฟื้นตัวตามความต้องการของตลาดต่างประเทศสำคัญ โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกาและเกาหลีใต้ อย่างไรก็ตาม ยังมีปัจจัยเสี่ยงที่สำคัญประกอบด้วยความเสี่ยงทางเศรษฐกิจชะลอตัวของประเทศชั้นนำ นโยบายการปรับลดดอกเบี้ยของธนาคารกลางสหรัฐ และความไม่แน่นอนของความขัดแย้งทางภูมิรัฐศาสตร์ในหลายพื้นที่ อาจทำให้เศรษฐกิจไทยและการค้าโลกโตน้อยกว่าที่คาด รวมถึงความผันผวนของราคาน้ำมันดิบในตลาดโลก และผลผลิตยางธรรมชาติในประเทศที่มีแนวโน้มออกสู่ตลาดน้อยกว่าปกติ จะส่งผลกระทบต่อต้นทุนวัตถุดิบของผู้ผลิต

ตัวชี้วัดที่สำคัญของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์ยางในปี พ.ศ. 2565 จากตารางที่ 3.13 พบว่า ภาวะตลาดหดตัวร้อยละ 12.75 แต่ยังมี การส่งออกปรับตัวดีขึ้น สำหรับคุณภาพปัจจัยแรงงานดีขึ้น มีสัดส่วน แรงงานทักษะเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 87.25 เป็นร้อยละ 88.18 และสัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรมเพิ่มขึ้น จากร้อยละ 19.92 เป็นร้อยละ 28.67 ในขณะที่ คุณภาพปัจจัยทุนลดลง มีสัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติลดลง จากร้อยละ 17.20 เหลือร้อยละ 9.56 รวมถึงมีสัดส่วนเครื่องจักรใหม่ลดลงเล็กน้อย ในด้านการบริหารจัดการ การผลิตและการขายมีการใช้ E-Commerce มากขึ้นจากร้อยละ 4.00 เป็นร้อยละ 4.30 รวมถึงมีต้นทุนลดลง จากร้อยละ 76.76 เหลือร้อยละ 76.44 และยังทำให้สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายได้มากขึ้น แต่มีการพัฒนารูปแบบการผลิต ODM และ OBM ลดลงเล็กน้อย

ตารางที่ 3.13 : ตัวชี้วัดของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์ยาง

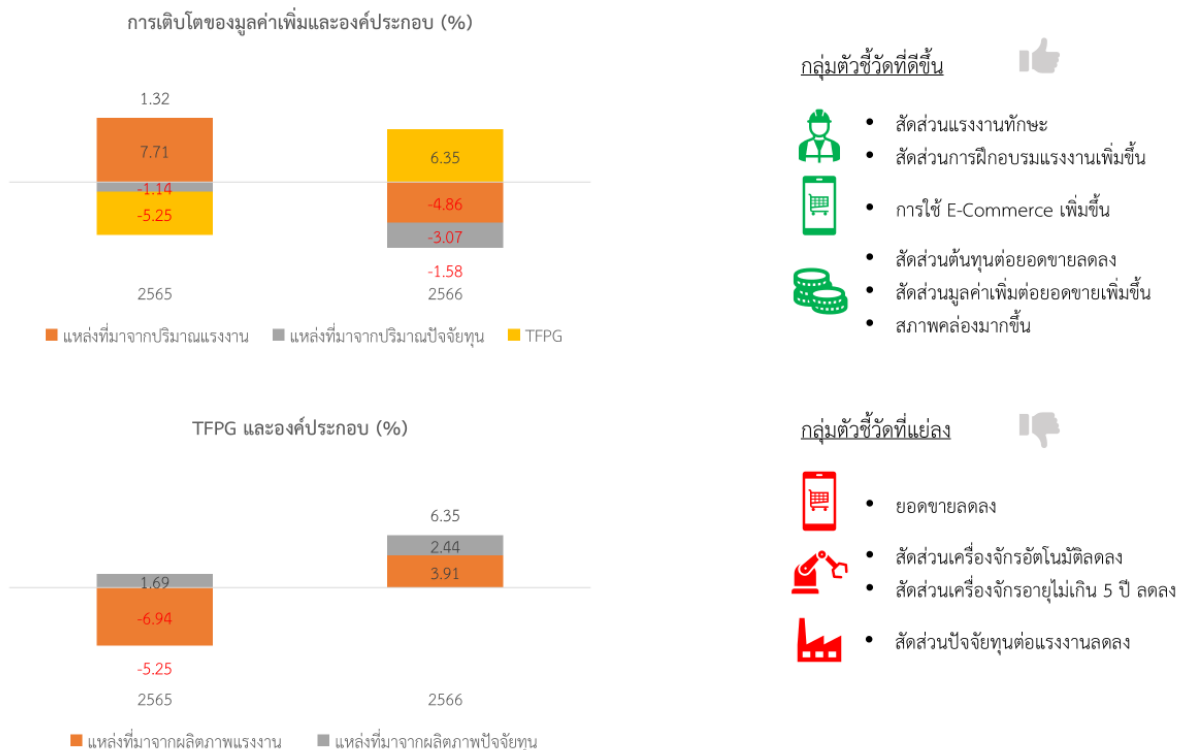
ตัวชี้วัด	2566	2565
ภาวะตลาด		
การเติบโตของยอดขาย (%)	-12.75	-15.17
การเติบโตของการส่งออก (%)	14.49	-14.57
คุณภาพปัจจัยการผลิต		
สัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ/แรงงานวิชาชีพ (%)	88.18	87.25
สัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรม (%)	28.67	19.92
อายุโดยเฉลี่ยของแรงงาน (ปี)	40.21	40.21
สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุ < 5 ปี (%)	0.88	0.89
สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติ (%)	9.56	17.20
การบริหารจัดการ		
<u>ด้านการผลิตและการขาย</u>		
สัดส่วนยอดขาย E-Commerce (%)	4.30	4.00
สัดส่วนการผลิต ODM และ OBM (%)	20.36	20.38
สัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงาน (ล้านบาท/คน)	1.41	1.41
<u>ด้านต้นทุน</u>		
สัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขาย (%)	76.44	76.76
สัดส่วนต้นทุนการผลิตต่อยอดขาย (%)	73.60	74.94
สัดส่วนค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารต่อยอดขาย (%)	3.55	2.67
สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขาย (%)	27.75	26.40
สัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิต (%)	94.82	94.32
สัดส่วนต้นทุนแรงงานต่อต้นทุนทั้งหมด (%)	8.18	8.13
<u>ด้านการเงิน</u>		
อัตราส่วนสภาพคล่อง (เท่า)	1.87	1.87
อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (เท่า)	0.43	0.45
อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (เท่า)	0.92	0.92
นวัตกรรม		
สัดส่วนการลงทุนและพัฒนาต่อยอดขาย (%)	0.25	0.25

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2567 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและ ประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สกว.)

3.7.1.2 ผลการวิเคราะห์ผลผลิตภาพการผลิตและตัวชี้วัดที่สำคัญ

จากการประมวลผลข้อมูลที่ได้จากการสำรวจพบว่า ในปี พ.ศ. 2565 อุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าเพิ่ม (Value Added) หดตัวร้อยละ 1.58 ประกอบด้วยการลดลงของปริมาณปัจจัยแรงงานและปัจจัยทุนร้อยละ 4.86 และ 3.07 ตามลำดับ ขณะที่ผลผลิตภาพการผลิต (TFPG) เพิ่มขึ้นร้อยละ 6.35 โดยการเพิ่มขึ้นของ TFPG เป็นผลมาจากคุณภาพแรงงาน รวมถึงปัจจัยเชิงคุณภาพอื่น ๆ ปรับเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.56 และ 16.43 ตามลำดับ โดยมีสัดส่วนสัดส่วนแรงงานทักษะและการฝึกอบรมแรงงานมากขึ้น ประกอบกับการใช้ E-Commerce รวมถึงการบริหารต้นทุนที่ดีขึ้น และสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มได้มากขึ้น แต่ยังคงมีความเสี่ยงจากรูปแบบการผลิตแบบ OBM และ ODM รวมทั้งสัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงานที่ลดลง ในขณะที่ ภาวะตลาดหดตัวร้อยละ 8.84 ตามยอดขายที่ลดลง และคุณภาพปัจจัยทุนปรับลดลงร้อยละ 1.80 ตามสัดส่วนเครื่องจักรใหม่และเครื่องจักรอัตโนมัติที่ลดลง อย่างไรก็ตาม ผลผลิตภาพเฉพาะส่วนของปัจจัยการผลิตที่ส่งผลกระทบต่อ TFPG สะท้อนว่า ผลผลิตภาพแรงงาน และผลผลิตภาพปัจจัยทุนเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.91 และ 2.44 ตามลำดับ ซึ่งสามารถสรุปได้ตามแผนภาพที่ 3.7

แผนภาพที่ 3.7 : อัตราการเติบโตของมูลค่าเพิ่มและองค์ประกอบของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์ยาง

(ก) มูลค่าเพิ่มและองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	มูลค่าเพิ่ม	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่มจาก				
		แรงงาน	ทุน	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก	
					ผลิตภาพแรงงาน	ผลิตภาพทุน
2566	-1.58	-4.86	-3.07	6.35	3.91	2.44
2565	1.32	7.71	-1.14	-5.25	-6.94	1.69

(ข) TFPG และองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก			
		คุณภาพแรงงาน	คุณภาพทุน	ปัจจัยคุณภาพอื่น	ภาวะตลาด
2566	6.35	0.56	-1.80	16.43	-8.84
2565	-5.25	0.24	-1.14	7.07	-11.42

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2567 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวด.)

ข้อมูลจากการสำรวจในปี พ.ศ. 2566 ในหมู่ย่อย (TSIC 4 หลัก) แสดงให้เห็นถึง **หมู่ย่อยการผลิตยางนอกและยางใน การหล่อตอกยางและการซ่อมสร้างยาง (TSIC 2211) และการผลิตผลิตภัณฑ์ยางอื่น ๆ (TSIC 2219)** มีมูลค่าเพิ่มหดตัวร้อยละ 0.57 และ 1.88 ตามลำดับ แต่มี TFPG เป็นบวก โดยขยายตัวร้อยละ 8.77 และ 3.41 ซึ่งเป็นผลมาจากผลิตภาพแรงงานและผลิตภาพปัจจัยทุนที่เพิ่มขึ้น รวมถึงโดยจากตัวชี้วัดสำคัญพบว่า ทั้งสองหมู่ย่อยมีการฝึกอบรมแรงงานมากขึ้น พร้อมทั้งมีการใช้ E-Commerce เพิ่มขึ้น และสร้างมูลค่าเพิ่มได้มากขึ้น แต่ต้องเผชิญกับภาวะตลาดหดตัว มีการใช้ปัจจัยทุนต่อแรงงานลดลง นอกจากนี้ สาขาการผลิตยางนอกและยางใน การหล่อตอกยางและการซ่อมสร้างยางมีการพัฒนาคุณภาพแรงงานปรับดีขึ้น รวมถึงพัฒนารูปแบบการผลิตแบบ OBM และ ODM มากขึ้น และมีความเสี่ยงทางการเงินลดลง แต่ยังมีคุณภาพปัจจัยทุนลดลง และมีต้นทุนสูงขึ้น สำหรับสาขาการผลิตผลิตภัณฑ์ยางอื่น ๆ มีคุณภาพปัจจัยทุนดีขึ้น มีต้นทุนลดลง แต่มีสัดส่วนแรงงานทักษะลดลง และรูปแบบการผลิตแบบ OBM และ ODM ลดลง

ตารางที่ 3.14 : บัญชีการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์ยาง

หน่วย (% ต่อปี)

TSIC	ปี พ.ศ.2566						ปี พ.ศ.2565					
	มูลค่าเพิ่ม VA	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของTFPG		มูลค่าเพิ่ม VA	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของTFPG	
		แรงงาน	ทุน	TFPG	ผลิตภาพแรงงาน	ผลิตภาพทุน		แรงงาน	ทุน	TFPG	ผลิตภาพแรงงาน	ผลิตภาพทุน
22	-1.58	-4.86	-3.07	6.35	3.91	2.44	1.32	7.71	-1.14	-5.25	-6.94	1.69
2211	-0.57	-5.92	-3.42	8.77	5.59	3.18	0.29	10.13	0.05	-9.89	-9.97	0.08
2219	-1.88	-3.32	-1.97	3.41	2.17	1.24	1.81	4.30	1.40	-3.89	-3.22	-0.67

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2567 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวด.)

3.7.1.3 ปัญหา/อุปสรรค

ปัญหาและอุปสรรคที่กิจการจากกลุ่มตัวอย่างจัดให้อยู่ใน 3 อันดับแรก ได้แก่ (1) ต้นทุนเชื้อเพลิงและพลังงานที่ใช้ในการผลิต (2) ต้นทุนแรงงาน และ (3) ต้นทุนวัตถุดิบ เนื่องมาจากภาวะเศรษฐกิจโลกยังมีความผันผวนและมีความเสี่ยงชะลอตัวในตลาดชั้นนำ ตลอดจนความผันผวนในราคาสินค้าโภคภัณฑ์ โดยเฉพาะกลุ่มเชื้อเพลิงพลังงาน ซึ่งส่งผลกระทบต่อต้นทุนการผลิตและการดำเนินงานด้านต่าง ๆ

สำหรับแผนการดำเนินงาน ผู้ประกอบการมีแผนในการปรับปรุงกระบวนการทำงาน (Improve Operating Process) พัฒนาบุคลากร (Develop Staff) และพัฒนาผลิตภัณฑ์อย่าง (Develop Product/Service) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้ประกอบการต้องการที่จะเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตด้านการดำเนินงานของแรงงาน รวมถึงการสร้างความสามารถในการแข่งขันด้านผลิตภัณฑ์

3.7.1.4 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

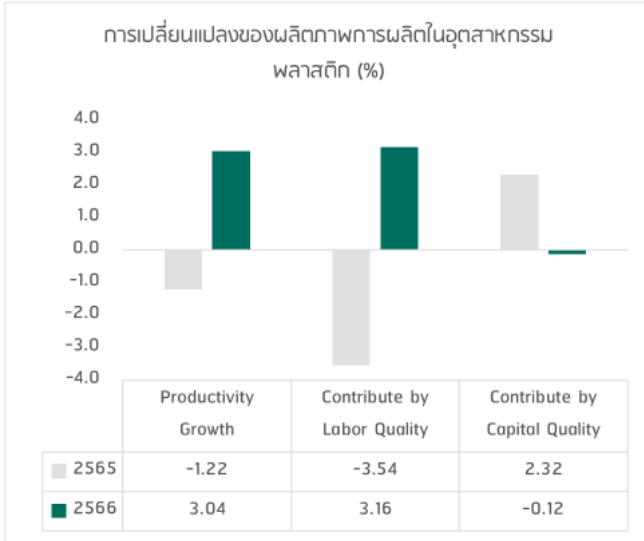
สถานการณ์ของอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางมีแนวโน้มฟื้นตัวได้ตามทิศทางเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศชั้นนำและคู่ค้าที่สำคัญของไทย แต่ยังคงมีความเสี่ยงจากเศรษฐกิจการค้าโลกที่ยังมีความผันผวนจากนโยบายทางการเงินและราคาสินค้าโภคภัณฑ์ในตลาดโลก ประกอบกับการลดลงของตัวชี้วัดด้านคุณภาพปัจจัยทุน และการบริหารจัดการการผลิต ซึ่งเป็นปัจจัยภายในที่ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์ยางจำเป็นต้องปรับตัวและมีการติดตามดังนี้

- 1) ผู้ประกอบการควรศึกษาช่องทางและตลาดใหม่ ๆ ทั้งในและต่างประเทศ โดยให้ความสำคัญกับมาตรฐานและข้อกำหนดทางการค้าต่าง ๆ รวมถึงเรียนรู้และนำแนวทางการดำเนินธุรกิจตามหลัก ESG มาประยุกต์ใช้
- 2) ผู้ประกอบการควรศึกษาและวางแผนในการนำประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและเครื่องจักรอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับศักยภาพและตำแหน่งยุทธศาสตร์ทางธุรกิจ พร้อมทั้งสร้างความร่วมมือพันธมิตรทางธุรกิจกับองค์กรหรือหน่วยงานทางด้านเทคโนโลยีและระบบอัตโนมัติต่าง ๆ ประกอบกับวางแผนและส่งเสริมการพัฒนาทักษะและความสามารถของบุคลากรให้รองรับกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ
- 3) ผู้ประกอบการควรศึกษาและเรียนรู้การใช้ประโยชน์จากหน่วยงานและสถาบันด้านการวิจัยและพัฒนา รวมถึงองค์ความรู้ทางด้านนวัตกรรมต่าง ๆ ให้มากขึ้น

3.7.2 การผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติก

ผลผลิตภาพการผลิตของอุตสาหกรรมพลาสติก ปี 2566

TFPG เพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้า โดยมีปัจจัยหลักจากการปัจจัยเชิงคุณภาพทั้งคุณภาพแรงงาน ปัจจัยทุน และการบริหารจัดการ แต่มีความเสี่ยงจากภาวะตลาดที่มีสัญญาณชะลอตัว

- ภาวะตลาดมีแนวโน้มชะลอตัวตามภาวะเศรษฐกิจโลก ในขณะที่เศรษฐกิจในประเทศที่ฟื้นตัวอย่างค่อยเป็นค่อยไป
- คุณภาพแรงงานปรับดีขึ้นจากสัดส่วนแรงงานทักษะและการฝึกอบรมแรงงานมากขึ้น
- ศักยภาพปัจจัยทุนดีขึ้นตามสัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ และมีการใช้ปัจจัยทุนต่อแรงงานมากขึ้น แต่มีสัดส่วนเครื่องจักรใหม่ชะลอลง
- ต้นทุนลดลงและสร้างมูลค่าเพิ่มได้มากขึ้น รวมทั้งมีการลงทุนวิจัยและพัฒนาเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัดผลประกอบการที่สำคัญ

ตัวชี้วัดที่เพิ่มขึ้น

- การผลิตแบบ ODM และ OBM และสัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงานมากขึ้น
- สัดส่วนแรงงานทักษะและการฝึกอบรมแรงงานเพิ่มขึ้น
- สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติเพิ่มขึ้น
- สัดส่วนต้นทุนต่อยอดขายลดลง และสัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายสูงขึ้น
- สัดส่วนการลงทุนวิจัยและพัฒนาเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัดที่ลดลง

- ภาวะตลาดหดตัว
- การใช้ E-Commerce ลดลง
- สัดส่วนเครื่องจักรและอุปกรณ์อายุน้อยกว่า 5 ปี ลดลง
- สภาพคล่องลดลง

ทำอย่างไรให้ TFPG ของการผลิตพลาสติกยังคงขยายตัว

- ควรศึกษาและวางแผนการบริหารจัดการและควบคุมต้นทุนวัตถุดิบและต้นทุนพลังงานด้วยระบบการซื้อขายล่วงหน้าต่าง ๆ รวมถึงวางแผนการลงทุนเครื่องจักรและการใช้พลังงานทดแทนให้มากขึ้น
- ควรศึกษาการพัฒนาในรูปแบบการผลิตและผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับมาตรฐานความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมในระดับสากลใหม่ ๆ รวมถึงการส่งเสริมและนโยบายของภาครัฐ และหลักแนวคิดการ ESG
- ควรเร่งพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในผลิตภัณฑ์ในอนาคต และเพิ่มทักษะใหม่อย่างต่อเนื่องครอบคลุมถึงการวิจัยและประยุกต์ใช้เทคโนโลยี โดยเฉพาะพลาสติกที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

สถานะของสาขาการผลิตต่าง ๆ

<p>กลุ่มแนวโน้มดี : มูลค่าเพิ่มหดตัว แต่ TFP ขยายตัว</p> <p>-</p>	<p>กลุ่มดี : มูลค่าเพิ่มและ TFP ขยายตัว</p> <ul style="list-style-type: none"> • ผลิตภัณฑ์พลาสติกทั้งสำเร็จรูปและสำเร็จรูป • ผลิตภัณฑ์พลาสติกอื่น ๆ
<p>กลุ่มไม่ดี : มูลค่าเพิ่มและ TFP หดตัว</p> <ul style="list-style-type: none"> • บรรจุภัณฑ์พลาสติก 	<p>กลุ่มแนวโน้มไม่ดี : มูลค่าเพิ่มขยายตัว แต่ TFP หดตัว</p> <p>-</p>

อุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติก (TSIC 222) เป็นการผลิตพลาสติกใหม่หรือใช้แล้วให้เป็นผลิตภัณฑ์ขั้นกลางหรือผลิตภัณฑ์ขั้นสุดท้ายด้วยกระบวนการผลิตขึ้นรูป แบบการอัด สกรูอัด การฉีด การเป่า และการหล่อ และขึ้นรูปในวิธีการอื่น ๆ ประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในการก่อสร้าง/ประกอบอาคาร เช่น ประตู กรอบประตูหรือหน้าต่าง ม่านบังตา ฯลฯ ผลิตภัณฑ์พลาสติกกึ่งสำเร็จรูปและสำเร็จรูป เช่น แผ่นพลาสติกหนา/บาง หลอด ท่อ ท่ออ่อน ข้อต่อ ฯลฯ บรรจุภัณฑ์พลาสติกและผลิตภัณฑ์เครื่องใช้บนโต๊ะอาหารในครัว ในห้องน้ำ เช่น ถังพลาสติก ถัง ถัง ก่อสร้าง ขวด ฝักบัว อ่างอาบน้ำ โถส้วมและชักโครก ฯลฯ รวมไปถึงผลิตภัณฑ์ไฟเบอร์กลาส

ในการสำรวจข้อมูลปี พ.ศ. 2566 จำนวนตัวอย่างสถานประกอบการของการผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกมีจำนวนรวมทั้งสิ้น 226 ราย จำแนกเป็นวิสาหกิจขนาดใหญ่ 94 ราย ขนาดกลาง 64 ราย และขนาดเล็ก 68 ราย โดยมีประเภทของผลิตภัณฑ์ในกลุ่มตัวอย่างที่สำรวจ เช่น บรรจุภัณฑ์พลาสติก ผลิตภัณฑ์พลาสติกกึ่งสำเร็จรูปและสำเร็จรูป และผลิตภัณฑ์พลาสติกอื่น ๆ เป็นต้น

3.7.2.1 ภาวะธุรกิจและโครงสร้างอุตสาหกรรม

ภาวะอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์พลาสติกทางด้านอุปสงค์มีการหดตัวในปี พ.ศ. 2566 เป็นผลมาจากอุปสงค์ของอุตสาหกรรมปลายทางชะลอตัวตามภาวะเศรษฐกิจโลก ประกอบกับอุปทานในภูมิภาคเพิ่มขึ้น ทำให้การส่งออกผลิตภัณฑ์พลาสติกลดลง โดยเฉพาะกลุ่มโดยเฉพาะเม็ดพลาสติก ส่วนผลิตภัณฑ์พลาสติกอื่น ๆ มียอดขายในประเทศและการส่งออกหดตัวเช่นกัน คือ กระจกพลาสติก บรรจุภัณฑ์พลาสติก และถุงพลาสติก ถึงแม้จะปัจจัยสนับสนุนจากการทยอยฟื้นตัวของเศรษฐกิจไทย รวมถึงแรงหนุนจากการเติบโตของภาคบริการ โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับภาคท่องเที่ยว และการขยายตัวของธุรกรรมการค้าออนไลน์

สำหรับโครงสร้างอุตสาหกรรมด้านอุปทานของอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์พลาสติกในปี พ.ศ. 2566 มีสัญญาณชะลอตัวต่อเนื่องจากปีก่อน มีจำนวนโรงงานสะสมทั้งสิ้น 6,089 โรงงาน ขยายตัวร้อยละ 0.61 จากปีก่อน จำแนกเป็นโรงงานจำพวกที่ 2 จำนวน 165 โรงงาน (ร้อยละ 2.71 ของจำนวนโรงงานทั้งหมด) และโรงงานจำพวกที่ 3 จำนวน 5,924 โรงงาน (ร้อยละ 97.29 ของจำนวนโรงงานทั้งหมด) โดยในช่วงปี พ.ศ. 2566 มีการลงทุนโรงงานทั้งหมด 10,238.56 ล้านบาท ลดลงร้อยละ 15.57 จากปีก่อน

แนวโน้มอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์พลาสติกมีทิศทางปรับดีขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไปแม้จะมีปัจจัยเสี่ยงจากมาตรการลดการใช้พลาสติกบางชนิด รวมถึงเศรษฐกิจต่างประเทศที่ยังมีความไม่แน่นอน โดยมีปัจจัยสนับสนุนจากธุรกิจการท่องเที่ยวที่ฟื้นตัวต่อเนื่อง และมาตรการกระตุ้นการใช้จ่ายของภาครัฐ จะยังช่วยให้เศรษฐกิจในประเทศมีแนวโน้มปรับดีขึ้น

ตัวชี้วัดที่สำคัญของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกในปี พ.ศ. 2566 จากตารางที่ 3.15 พบว่ามีภาวะตลาดหดตัวร้อยละ 0.78 สำหรับปัจจัยการผลิตมีสัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ/แรงงานวิชาชีพเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 84.92 เป็นร้อยละ 86.45 รวมทั้งมีสัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรมเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 32.57 เป็นร้อยละ 34.02 คุณภาพปัจจัยทุนมี และสัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติและกึ่งอัตโนมัติเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 31.91

เป็นร้อยละ 32.91 แต่สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์อายุไม่เกิน 5 ปี ลดลง สำหรับด้านการบริหารจัดการจัดการมีสัดส่วนการผลิตและการขายรูปแบบ ODM และ OBM เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 31.79 เป็นร้อยละ 33.54 และมีการใช้ปัจจัยทุนต่อแรงงานมากขึ้น ด้านต้นทุนมีต้นทุนต่อยอดขายลดลงจากร้อยละ 85.81 เป็นร้อยละ 84.63 และมีความสามารถในการสร้างมูลค่าสินค้าเพิ่มขึ้น สำหรับด้านการเงินมีสภาพคล่องลดลง นอกจากนี้ยังมีการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาเพิ่มขึ้นเช่นกัน

ตารางที่ 3.15 : ตัวชี้วัดของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติก

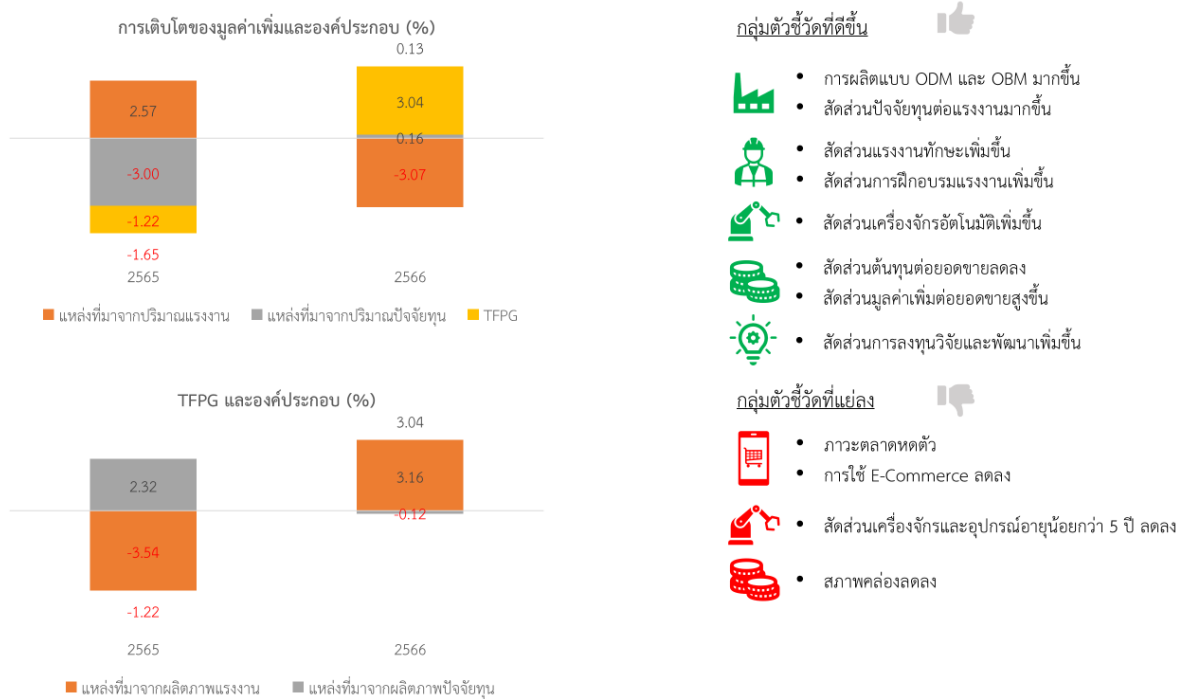
ตัวชี้วัด	2566	2565
ภาวะตลาด		
การเติบโตของยอดขาย (%)	-0.78	5.87
การเติบโตของการส่งออก (%)	3.58	2.98
คุณภาพปัจจัยการผลิต		
สัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ/แรงงานวิชาชีพ (%)	86.45	84.92
สัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรม (%)	34.02	32.57
อายุโดยเฉลี่ยของแรงงาน (ปี)	39.17	39.17
สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุ < 5 ปี (%)	18.68	19.50
สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติ (%)	32.91	31.91
การบริหารจัดการ		
ด้านการผลิตและการขาย		
สัดส่วนยอดขาย E-Commerce (%)	0.05	0.05
สัดส่วนการผลิต ODM และ OBM (%)	33.54	31.79
สัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงาน (ล้านบาท/คน)	2.41	2.41
ด้านต้นทุน		
สัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขาย (%)	84.63	85.81
สัดส่วนต้นทุนการผลิตต่อยอดขาย (%)	71.03	72.58
สัดส่วนค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารต่อยอดขาย (%)	14.04	13.67
สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขาย (%)	23.45	23.32
สัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิต (%)	81.15	81.91
สัดส่วนต้นทุนแรงงานต่อต้นทุนทั้งหมด (%)	5.55	5.55
ด้านการเงิน		
อัตราส่วนสภาพคล่อง (เท่า)	2.62	2.62
อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (เท่า)	0.33	0.35
อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (เท่า)	0.60	0.60
นวัตกรรม		
สัดส่วนการลงทุนและพัฒนาต่อยอดขาย (%)	0.41	0.39

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2567 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวค.)

3.7.2.2 ผลการวิเคราะห์ผลผลิตภาพการผลิตและตัวชี้วัดที่สำคัญ

การประมวลผลข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ พบว่า ในปี พ.ศ. 2566 อุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกมีมูลค่าเพิ่ม (Value Added) เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.13 จากปีก่อน มีแหล่งที่มาจากปริมาณปัจจัยทุน และผลผลิตภาพการผลิตรวม (TFPG) เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.16 และ 3.04 ตามลำดับ ในขณะที่ ปริมาณแรงงานหดตัวร้อยละ 3.07 โดยการเปลี่ยนแปลงของ TFPG เป็นผลมาจากคุณภาพแรงงานเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.95 ตามสัดส่วนแรงงานทักษะที่เพิ่มขึ้น คุณภาพปัจจัยทุนเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.03 จากสัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ แม้จะมีสัดส่วนเครื่องจักรใหม่ลดลง นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยคุณภาพอื่น ๆ ที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.60 โดยมีปัจจัยที่ส่งมาผล คือ การพัฒนารูปแบบการผลิตแบบ ODM และ OBM รวมถึงการใช้ปัจจัยทุนต่อแรงงาน ประกอบกับต้นทุนที่ลดลง ทำให้สร้างมูลค่าเพิ่มได้มากขึ้น และมีการลงทุนด้านวิจัยและพัฒนามากขึ้น แต่ยังมีความเสี่ยงจากการใช้ E-Commerce น้อยลง และสภาพคล่องที่ลดลง ในขณะที่ ภาวะยอดขายหดตัวร้อยละ 0.78 ทั้งนี้ ปัจจัยภายนอกและปัจจัยเชิงคุณภาพที่กล่าวมาข้างต้น ส่งผลให้ผลผลิตภาพการผลิตเฉพาะส่วนของแรงงานขยายตัวร้อยละ 3.16 ขณะที่ ผลผลิตภาพปัจจัยทุนหดตัวร้อยละ 0.12 โดยสามารถสรุปได้ตามแผนภาพที่ 3.8

แผนภาพที่ 3.8 : อัตราการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าเพิ่ม และองค์ประกอบของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติก

(ก) มูลค่าเพิ่มและองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	มูลค่าเพิ่ม	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่มจาก				
		แรงงาน	ทุน	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก	
					ผลิตภาพแรงงาน	ผลิตภาพทุน
2566	0.13	-3.07	0.16	3.04	3.16	-0.12
2565	-1.65	2.57	-3.00	-1.22	-3.54	2.32

(ข) TFPG และองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก			
		คุณภาพแรงงาน	คุณภาพทุน	ปัจจัยคุณภาพอื่น	ภาวะตลาด
2566	3.04	0.95	0.03	2.60	-0.54
2565	-1.22	-3.20	2.91	-2.99	2.06

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2567 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวด.)

ข้อมูลจากการสำรวจในปี พ.ศ. 2564 ในหมู่ย่อย (TSIC 4 หลัก) เมื่อวิเคราะห์อัตราการเติบโตของผลิตภาพการผลิตรวม (TFPG) ของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกในหมู่ย่อยระดับ TSIC 4 หลักพบว่า การผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกอื่น ๆ ซึ่งมีได้จัดประเภทไว้ในที่อื่น (TSIC 2229) เป็นอุตสาหกรรมหมู่ย่อยที่อัตราการเติบโตของ TFP มากที่สุด โดยเพิ่มขึ้นร้อยละ 12.27 เมื่อเทียบกับปีก่อน เป็นผลมาจากการขยายตัวของผลิตภาพปัจจัยแรงงานร้อยละ 10.65 และผลิตภาพทุนร้อยละ 1.62 ในขณะที่ การผลิตบรรจุภัณฑ์พลาสติก (TSIC 2222) เป็นอุตสาหกรรมหมู่ย่อยที่อัตราการเติบโตของ TFP หดตัวมากที่สุด โดยหดตัวร้อยละ 2.86 ซึ่งเป็นผลมาจากผลิตภาพแรงงานลดลงร้อยละ 3.06 แต่ผลิตภาพปัจจัยทุนเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.20

กลุ่มที่มีอัตราการเติบโต TFPG เป็นบวก มีปัจจัยบวกที่สนับสนุนให้ TFPG เพิ่มขึ้นคือ สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ และสัดส่วนการใช้ปัจจัยทุนต่อแรงงานเพิ่มขึ้น สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มได้มากขึ้น โดยกลุ่ม TSIC ย่อยที่มีอัตราการเติบโต TFPG เป็นบวก เรียงลำดับจากเพิ่มขึ้นมากที่สุดไปน้อยที่สุด ได้แก่

- TSIC 2229 : การผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกอื่น ๆ ซึ่งมีได้จัดประเภทไว้ในที่อื่น มี TFPG เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.48 จากปีก่อน
- TSIC 2223 : การผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกสำเร็จรูป มี TFPG ลดลงร้อยละ 1.07 จากปีก่อน

กลุ่มที่มีอัตราการเติบโต TFPG ติดลบ เป็นผลมาจากคุณภาพปัจจัยทุนลดลงตามสัดส่วนเครื่องจักรใหม่และสัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ รวมถึงรูปแบบการผลิตแบบ OBM และ ODM ลดลง มีการใช้ปัจจัยทุนต่อแรงงานลดลง ประกอบกับสร้างมูลค่าเพิ่มได้น้อยลง ถึงแม้จะมีสภาพคล่องเพิ่มขึ้น โดยกลุ่ม TSIC ย่อยที่มีอัตราการเติบโต TFPG ติดลบ ได้แก่

- TSIC 2222 : การผลิตบรรจุภัณฑ์พลาสติก มี TFPG เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.13 จากปีก่อน

ตารางที่ 3.16 : บัญชีการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมการผลิตพลาสติก

หน่วย (% ต่อปี)

TSIC	ปี 2566						ปี พ.ศ. 2565					
	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของ TFPG			แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของ TFPG		
	มูลค่าเพิ่ม	แรงงาน	ทุน	TFPG	แรงงาน	ทุน	มูลค่าเพิ่ม	แรงงาน	ทุน	TFPG	แรงงาน	ทุน
22	0.13	-3.07	0.16	3.04	3.16	-0.12	-1.65	2.57	-3.00	-1.22	-3.54	2.32
2222	-5.04	-0.05	-2.13	-2.86	-3.06	0.20	-1.49	1.37	-2.99	0.13	-2.26	2.39
2223	1.45	-7.42	0.37	8.50	8.29	0.21	-2.00	1.17	-3.65	0.48	-2.35	2.83
2229	6.85	-6.31	0.89	12.27	10.65	1.62	6.61	4.66	3.02	-1.07	-0.75	-0.32

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.จ. 9 ปี พ.ศ. 2567 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวก.)

3.7.2.3 ปัญหา/อุปสรรค

ปัญหาและอุปสรรคที่กิจการจากกลุ่มตัวอย่างจัดให้อยู่ใน 3 อันดับแรก ได้แก่ (1) ต้นทุนเชื้อเพลิงและพลังงานที่ใช้ในการผลิต (2) ต้นทุนแรงงาน และ (3) การจัดหาแรงงาน โดยเศรษฐกิจโลกและราคาสินค้าเชื้อเพลิงพลังงานในตลาดโลกยังมีความผันผวน ส่งผลกระทบต่อต้นทุนในการผลิตของผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมพลาสติก ที่จำเป็นต้องควบคุมต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานให้สามารถแข่งขันได้

สำหรับแผนการดำเนินงาน ผู้ประกอบการมีแผนปรับปรุงกระบวนการทำงาน (Improve Operating Process) พัฒนาบุคลากร (Develop Staff) และพัฒนาผลิตภัณฑ์พลาสติก (Develop Product/Service) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้ประกอบการต้องการที่จะเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตด้านการดำเนินงานของแรงงานพร้อมไปกับการเพิ่มคุณภาพแรงงาน และคุณภาพของผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างมาตรฐานและมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์

3.7.2.4 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

สถานการณ์ของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกต้องเผชิญกับความท้าทายและความเสี่ยงมากขึ้น ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมพลาสติกยังคงต้องติดตามสถานการณ์ผลกระทบจากปัจจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ รวมถึงภาวะแวดล้อมทางธุรกิจที่มีข้อบังคับและมาตรการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม รวมทั้งนโยบายของทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งเป็นปัจจัยเสี่ยงที่อาจส่งผลกระทบต่อตลาดและการจำหน่าย ดังนั้นผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกจำเป็นต้องมีการติดตามและปรับตัวดังนี้

- 1) ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมควรศึกษาและวางแผนการบริหารจัดการและควบคุมต้นทุนวัตถุดิบและต้นทุนพลังงานด้วยเครื่องมือในการป้องกันความเสี่ยงจากความผันผวนด้วยสัญญาซื้อขายและระบบตลาดการซื้อขยาล่วงหน้าต่าง ๆ รวมถึงวางแผนการลงทุนเครื่องจักรและการใช้พลังงานทดแทนต่าง ๆ ให้มากขึ้น

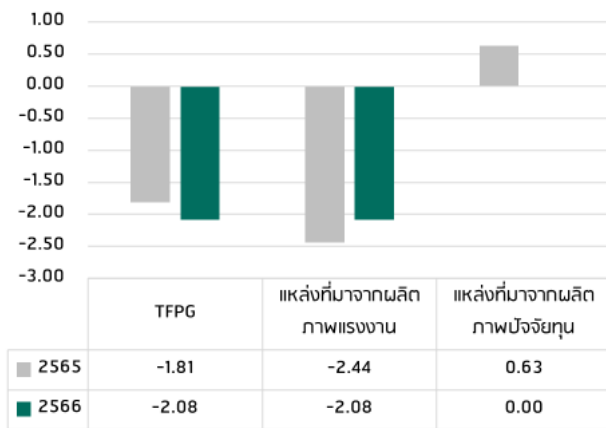
- 2) ผู้ประกอบการควรศึกษาการพัฒนา รูปแบบการผลิตและผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับมาตรฐาน ความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมในระดับสากลใหม่ ๆ รวมถึงผลิตภัณฑ์ที่เป็นไปตามการส่งเสริมและ นโยบายของภาครัฐ และการประยุกต์ใช้หลักแนวความคิดการดำเนินธุรกิจแบบ ESG ให้ได้มากขึ้น
- 3) ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมควรเร่งพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในผลิตภัณฑ์ ในอนาคต และเพิ่มทักษะในการผลิตรูปแบบใหม่อย่างต่อเนื่อง ซึ่งครอบคลุมถึงศักยภาพในการวิจัย และประยุกต์ใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์พลาสติกจากวัสดุชีวภาพและกระบวนการ ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

3.8 TSIC 23 : การผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่ทำจากแร่โลหะ

ผลผลิตภาพการผลิตของอุตสาหกรรมแร่โลหะ ปี 2566

การเปลี่ยนแปลงของผลผลิตภาพการผลิตและองค์ประกอบ
ในอุตสาหกรรมแร่โลหะ (%)

TFPG ปรับตัวลดลงจากปีก่อนหน้า เป็นผลมาจากผลิตภาพทุนและผลิตภาพแรงงานหดตัวลง โดยมีปัจจัยหลักจากต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น เนื่องจากอัตราเงินเฟ้อและต้นทุนพลังงานที่สูงขึ้น

- การผลิตและการจำหน่ายในกลุ่มเซรามิก หดตัวจากปีก่อนจากการชะลอตัวของตลาดในประเทศและคำสั่งซื้อที่ลดลงจากตลาดคู่ค้าในกลุ่มประเทศ CLMV
- การส่งออกในกลุ่มเซรามิก หดตัวลงจากตลาดคู่ค้าในกลุ่มประเทศ CLMV และสหรัฐอเมริกา
- การผลิตของกลุ่มปูนซีเมนต์ ขยายตัวเล็กน้อยจากปีก่อนร้อยละ 0.13 (%YoY) เป็นผลมาจากคำสั่งซื้อล่วงหน้าเพื่อรองรับการขยายตัวของโครงการภาครัฐและโครงการก่อสร้างอสังหาริมทรัพย์
- ในปี 2567 คาดว่าปริมาณการผลิตและการจำหน่ายเซรามิก จะมีแนวโน้มทรงตัวตามภาวะเศรษฐกิจ ขณะที่ปูนซีเมนต์ คาดว่าจะสามารถขยายตัวเพิ่มขึ้นจากการลงทุนโครงการขนาดใหญ่ของภาครัฐ

ตัวชี้วัดผลประกอบการที่สำคัญ

ตัวชี้วัดที่เพิ่มขึ้น

- สัดส่วนแรงงานทักษะเพิ่มขึ้น
- สัดส่วนต้นทุนที่ยอดขายลดลง
- สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายเพิ่มขึ้น
- หนี้สินลดลง

ตัวชี้วัดที่เฝ้าระวัง

- สัดส่วนการผลิต ODM และ OBM ลดลง
- ยอดขายและการส่งออกลดลง
- สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ลดลง
- สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติลดลง
- สภาพคล่องลดลงเล็กน้อย
- การลงทุนและพัฒนาต่อยอดขายลดลง

ทำอย่างไรให้ TFPG ของการผลิตแร่โลหะยังคงขยายตัว

- สนับสนุนให้มีปรับกระบวนการผลิตโดยลงทุนด้านเทคโนโลยีเพื่อผลิตสินค้ารุ่นใหม่ที่มีคุณภาพสูง และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น อาทิ Green cement (Hydraulic cement) เพื่อรองรับแนวโน้มการเพิ่มขึ้นของพื้นที่ก่อสร้างอาคารที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
- ขยายสาขาหรือช่องทางทางการจัดจำหน่ายไปยังกลุ่มประเทศ โดยเฉพาะประเทศ CLMV เพื่อขยายฐานลูกค้า เนื่องจากงานก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง
- พัฒนาการกระบวนการผลิตให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวมทั้งการยกระดับศักยภาพผู้ประกอบการในการนำความรู้ไปต่อยอดเพื่อการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่

สถานะของสาขาการผลิตต่าง ๆ

<p>กลุ่มแนวโน้มดี : มูลค่าเพิ่มหดตัว แต่ TFP ขยายตัว</p> <ul style="list-style-type: none"> • การผลิตผลิตภัณฑ์เซรามิกชนิดพอร์ซเลนและผลิตภัณฑ์เซรามิกอื่น ๆ • การผลิตปูนซีเมนต์ปูนไลม์ (ปูนขาว) และปูนปลาสเตอร์ 	<p>กลุ่มดี : มูลค่าเพิ่มและ TFP ขยายตัว</p>
<p>กลุ่มไม่ดี : มูลค่าเพิ่มและ TFP หดตัว</p> <ul style="list-style-type: none"> • การผลิตแก้วและผลิตภัณฑ์แก้ว • การผลิตวัสดุก่อสร้างที่ทำจากดินเหนียว • การผลิตผลิตภัณฑ์คอนกรีต ปูนซีเมนต์ และปูนปลาสเตอร์ • การผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่ทำจากแร่โลหะ ซึ่งมีได้จัดประเภทไว้ในที่อื่น 	<p>กลุ่มแนวโน้มไม่ดี : มูลค่าเพิ่มขยายตัว แต่ TFP หดตัว</p>

ผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่ทำจากแร่โลหะ (TSIC 23) เป็นหมวดย่อยของอุตสาหกรรมตามกิจกรรมทางเศรษฐกิจประเภทการผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่ทำจากแร่โลหะ ซึ่งได้จากการแปรรูปวัตถุดิบให้อยู่ในรูปของผลิตภัณฑ์สำเร็จรูป ประกอบด้วย การผลิตแก้วและผลิตภัณฑ์แก้ว การผลิตวัสดุก่อสร้างที่ทำจากดินเหนียว การผลิตผลิตภัณฑ์เซรามิกชนิดพอร์ซเลนและผลิตภัณฑ์เซรามิกอื่น ๆ การผลิตปูนซีเมนต์ ปูนไลม์ (ปูนขาว) และปูนปลาสเตอร์ การผลิตผลิตภัณฑ์คอนกรีต ปูนซีเมนต์ และ ปูนปลาสเตอร์ และการผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่ทำจากแร่โลหะ ซึ่งมีได้จัดประเภทไว้ในที่อื่น

ในการสำรวจข้อมูลปี พ.ศ. 2566 จำนวนตัวอย่างสถานประกอบการของการผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่ทำจากแร่โลหะ มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 339 ราย จำแนกเป็นวิสาหกิจขนาดใหญ่ 110 ราย ขนาดกลาง 88 ราย และขนาดเล็ก 141 ราย ครอบคลุมมูลค่ารายได้จากการสำรวจ 373,228 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 75.10 ของประชากรทั้งหมด ผลิตภัณฑ์ในอุตสาหกรรม ได้แก่ การผลิตแก้วและผลิตภัณฑ์แก้ว การผลิตวัสดุก่อสร้างที่ทำจากดินเหนียว การผลิตผลิตภัณฑ์เซรามิก การผลิตผลิตภัณฑ์คอนกรีต ปูนซีเมนต์ และปูนปลาสเตอร์ และการผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่ทำจากแร่โลหะ

3.8.1 ภาวะธุรกิจและโครงสร้างอุตสาหกรรม

ภาวะอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่ทำจากแร่โลหะ ในภาพรวมด้านอุปสงค์ ปี พ.ศ. 2566 พบว่า*การผลิตในกลุ่มเซรามิก* ประเภทกระเบื้องปูพื้น บุผนัง และเครื่องสุขภัณฑ์หดตัวจากปีก่อน จากการชะลอตัวของตลาดในประเทศและคำสั่งซื้อที่ลดลงจากตลาดคู่ค้าในกลุ่มประเทศ CLMV เช่นเดียวกับการจำหน่ายที่หดตัวจากปีก่อนเนื่องจากการขึ้นราคาของสินค้าอุปโภค และบริโภค ต้นทุนด้านพลังงาน รวมทั้งค่าครองชีพที่ปรับตัวเพิ่มสูงขึ้น ส่งผลให้กำลังซื้อของผู้บริโภคลดลง เช่นเดียวกับ*การส่งออก*ที่หดตัวลงจากตลาดคู่ค้าในกลุ่มประเทศ CLMV และสหรัฐอเมริกา

การผลิตผลิตภัณฑ์กลุ่มปูนซีเมนต์ มีปริมาณการผลิต 42.74 ล้านตัน ขยายตัวเล็กน้อยจากปีก่อน ร้อยละ 0.13 (%YoY)⁴ เป็นผลมาจากคำสั่งซื้อล่วงหน้าเพื่อรองรับการขยายตัวของโครงการภาครัฐและโครงการก่อสร้างอสังหาริมทรัพย์ อย่างไรก็ตามปริมาณการจำหน่ายหดตัวลงร้อยละ 1.39 (%YoY) เนื่องจากค่าครองชีพที่สูงขึ้น เช่นเดียวกับการส่งออกที่ชะลอตัวตามภาวะเศรษฐกิจโลก การนำเข้าขยายตัวตามความต้องการใช้ปูนซีเมนต์คุณภาพสูงจากเนเธอร์แลนด์

โครงสร้างอุตสาหกรรมด้านอุปทานในปี พ.ศ. 2566 มีสัญญาณขยายตัวจากปีก่อน มีจำนวนโรงงานสะสมทั้งสิ้น 6,469 โรงงาน ขยายตัวร้อยละ 12.8 จากปีก่อน จำแนกเป็นโรงงานจำพวกที่ 2 จำนวน 361 โรงงาน (ร้อยละ 5.58 ของจำนวนโรงงานทั้งหมด) และโรงงานจำพวกที่ 3 จำนวน 6,108 โรงงาน (ร้อยละ 94.42 ของจำนวนโรงงานทั้งหมด) มีการลงทุนโรงงานในปี พ.ศ. 2566 มูลค่า 8,739 ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ

⁴ รายงานภาวะเศรษฐกิจอุตสาหกรรม ปี 2566

100.25 จากปีก่อน โดยการลงทุนที่เพิ่มขึ้นส่วนใหญ่เป็นโรงงานในกลุ่มปูนซีเมนต์ ซึ่งสอดคล้องกับภาวะอุตสาหกรรมในภาพรวมของกลุ่มปูนซีเมนต์

สำหรับแนวโน้มอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่ทำจากแร่โลหะคาดว่า ปริมาณการผลิตและการจำหน่ายเซรามิกในปี พ.ศ. 2567 จะมีแนวโน้มทรงตัวตามภาวะเศรษฐกิจเนื่องจากปัจจัยภายนอกหลายสาเหตุ เช่น ราคาสินค้าอุปโภคบริโภคขั้นพื้นฐานในประเทศที่เพิ่มขึ้นเนื่องจากภาวะเงินเฟ้อ การปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ และราคาพลังงานที่สูงขึ้น ล้วนแต่ส่งผลกระทบต่อกำลังการซื้อของผู้บริโภคในประเทศ เช่นเดียวกับการส่งออกมีแนวโน้มทรงตัวจากความไม่แน่นอนของเศรษฐกิจโลกและนำเข้าสินค้าราคาถูกลงจากจีน

การผลิตผลิตภัณฑ์ปูนซีเมนต์ คาดว่าจะสามารถขยายตัวเพิ่มขึ้นจากการลงทุนโครงการขนาดใหญ่ของภาครัฐ โดยเฉพาะโครงการที่เกี่ยวข้องกับ Eastern Economic Corridors (EEC) รวมถึงโครงการขยายเส้นทางคมนาคมขนส่งทางถนนและระบบรางทั่วประเทศ สำหรับการส่งออกในตลาดส่งออกหลักคาดว่า จะสามารถกลับมาขยายตัวเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในกลุ่ม CLMV เนื่องจากนโยบายส่งเสริมของกลุ่มประเทศดังกล่าวที่กำลังพัฒนาโครงการก่อสร้าง และโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ในประเทศ

ตัวชี้วัดที่สำคัญของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่ทำจากแร่โลหะ จากตารางที่ 3.17 พบว่ามีภาวะการขยายตัวของตลาดหดตัวลงเมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2565 ทำให้ยอดขายลดลงร้อยละ 3.96 และการเติบโตของการส่งออก 8.54 ขณะที่คุณภาพปัจจัยการผลิตสำหรับคุณภาพของแรงงาน พบว่ามีสัดส่วนการใช้แรงงานที่มีทักษะและแรงงานวิชาชีพเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 78.55 เป็นร้อยละ 78.89 มีสัดส่วนการฝึกอบรมแรงงานเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 10.88 เป็นร้อยละ 15.57 แรงงานมีอายุเฉลี่ยคงที่ เท่ากับ 39 ปี ในส่วนของคุณภาพปัจจัยทุนมีสัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติและเครื่องจักรกึ่งอัตโนมัติลดลงจากร้อยละ 18.93 เป็นร้อยละ 18.54 และมีสัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุน้อยกว่า 5 ปี ลดลงจากร้อยละ 2.27 เป็นร้อยละ 1.74 สำหรับการบริหารจัดการด้านการผลิตและการขายพบว่าสัดส่วนการผลิต ODM และ OBM และสัดส่วนยอดขาย E-Commerce ลดลง และด้านการเงินพบว่าสภาพคล่องและมีอัตราส่วนหนี้สินลดลง เช่นเดียวกับด้านการบริหารจัดการด้านต้นทุนมีการเปลี่ยนแปลงที่ลดลง พบว่ามีต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขายเพิ่มขึ้น

ตารางที่ 3.17 : ตัวชี้วัดของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่ทำจากแร่โลหะ

ตัวชี้วัด	2566	2565
ภาวะตลาด		
การเติบโตของยอดขาย (%)	-3.96	5.27
การเติบโตของการส่งออก (%)	-8.54	-28.60
คุณภาพปัจจัยการผลิต		
สัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ/แรงงานวิชาชีพ (%)	78.89	78.55
สัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรม (%)	15.57	10.88
อายุโดยเฉลี่ยของแรงงาน (ปี)	39.08	39.11
สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุ < 5 ปี (%)	1.74	2.27
สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติ (%)	18.54	18.93

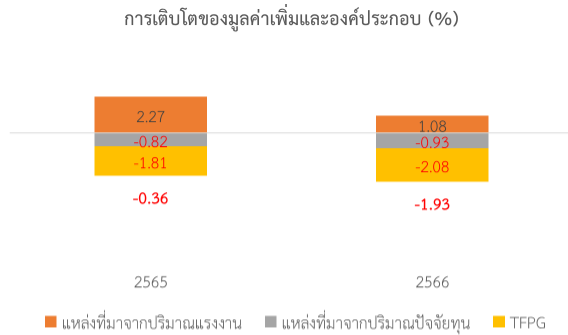
ตัวชี้วัด	2566	2565
การบริหารจัดการ		
ด้านการผลิตและการขาย		
สัดส่วนยอดขาย E-Commerce (%)	0.73	1.63
สัดส่วนการผลิต ODM และ OBM (%)	17.03	17.77
สัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงาน (ล้านบาท/คน)	5.04	5.33
ด้านต้นทุน		
สัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขาย (%)	76.43	75.29
สัดส่วนต้นทุนการผลิตต่อยอดขาย (%)	64.43	63.07
สัดส่วนค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารต่อยอดขาย (%)	11.01	11.32
สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขาย (%)	29.34	28.75
สัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิต (%)	62.30	63.22
สัดส่วนต้นทุนแรงงานต่อต้นทุนทั้งหมด (%)	6.59	6.28
ด้านการเงิน		
อัตราส่วนสภาพคล่อง (เท่า)	0.45	2.37
อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (เท่า)	1.11	1.13
อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (เท่า)	1.00	0.49
นวัตกรรม		
สัดส่วนการลงทุนและพัฒนาต่อยอดขาย (%)	0.15	0.17

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2567 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวค.)

3.8.2 ผลการวิเคราะห์ผลผลิตภาพการผลิตและตัวชี้วัดที่สำคัญ

จากการประมวลผลข้อมูลที่ได้จากการสำรวจเบื้องต้น พบว่า ในปี พ.ศ. 2566 อุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่ทำจากแร่โลหะ มีมูลค่าเพิ่ม (Value Added) ลดลงร้อยละ 1.93 จากปีก่อน มีสาเหตุจากการเพิ่มขึ้นของปริมาณแรงงานร้อยละ 1.08 ขณะที่ปัจจัยทุนลดลงร้อยละ 0.93 และผลผลิตภาพการผลิตรวม (TFP) ลดลงร้อยละ 2.08 ซึ่งการหดตัวของ TFP (TFPG) เป็นผลจากปัจจัยด้านต้นทุนที่สูงขึ้น ได้แก่ สัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขายเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 75.29 เป็น 76.43 ต้นทุนการผลิตต่อยอดขายเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 63.07 เป็น 64.43 สัดส่วนค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารต่อยอดขายลดลงเล็กน้อยจากร้อยละ 11.32 เป็น 11.01 สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายเพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากร้อยละ 28.75 เป็น 29.34 ขณะที่สัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรมเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.69 แต่มีสัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุน้อยกว่า 5 ปี และสัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติลดลงร้อยละ 5.27 และ 0.39 ตามลำดับ ในส่วนของแหล่งที่มาของ TFPG จากผลผลิตภาพของแรงงานลดลงร้อยละ 2.08 และผลผลิตภาพทุนคงที่ โดยสามารถสรุปได้ตามแผนภาพที่ 3.9

แผนภาพที่ 3.9 : อัตราการเติบโตของมูลค่าเพิ่มและองค์ประกอบของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่ทำจากแร่โอโลหะ

กลุ่มตัวชี้วัดที่เพิ่มขึ้น

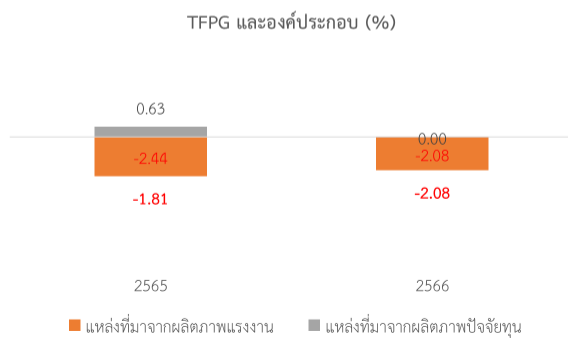
- สัดส่วนแรงงานทักษะเพิ่มขึ้น
- สัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรมเพิ่มขึ้น

- สัดส่วนต้นทุนต่อยอดขายลดลง
- สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายเพิ่มขึ้น

- หนี้สินต่อสินทรัพย์ลดลง

กลุ่มตัวชี้วัดที่ลดลง

- สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติลดลง
- สัดส่วนเครื่องจักรอายุไม่เกิน 5 ปี ลดลง

- ยอดขายและการส่งออกลดลง

- การผลิตแบบ ODM และ OBM ลดลง
- สัดส่วนการใช้เครื่องจักรต่อแรงงานลดลง

- สภาพคล่องทางการเงินลดลงเล็กน้อย

(ก) มูลค่าเพิ่มและองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	มูลค่าเพิ่ม	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่มจาก				
		แรงงาน	ทุน	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก	
					ผลิตภาพแรงงาน	ผลิตภาพทุน
2566	-1.93	1.08	-0.93	-2.08	-2.08	0.00
2565	-0.36	2.27	-0.82	-1.81	-2.44	0.63

(ข) TFPG และองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก			
		คุณภาพแรงงาน	คุณภาพทุน	ปัจจัยคุณภาพอื่น	ภาวะตลาด
2566	-2.08	0.18	-1.36	3.39	-4.29
2565	-1.81	1.12	1.45	-5.96	1.58

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.จ. 9 ปี พ.ศ. 2567 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวด.)

ข้อมูลจากการสำรวจในปี พ.ศ. 2566 ในหมู่ย่อย (TSIC 4 หลัก) แสดงให้เห็นถึง หมู่ย่อยการผลิตแก้วและผลิตภัณฑ์แก้ว (TSIC 2310) การผลิตวัสดุท่อก่อสร้างที่ทำจากดินเหนียว (TSIC 2392) การผลิตผลิตภัณฑ์คอนกรีต ปูนซีเมนต์ และปูนปลาสเตอร์ (TSIC 2395) และ การผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่ทำจากแร่โอโลหะ ซึ่งมิได้จัดประเภทไว้ในที่อื่น (TSIC 2399) มีมูลค่าเพิ่มเติบโตที่ลดลงร้อยละ 2.49 4.96 0.52 และ 2.82 ตามลำดับ และมี TFPG เป็นลบ ลดลงร้อยละ 6.91 0.12 3.71 และ 15.29 ซึ่งเป็นผลจากผลิตภาพ

แรงงานที่ลดลง ขณะที่การผลิตผลิตภัณฑ์เซรามิกชนิดพอร์ซเลนและผลิตภัณฑ์เซรามิกอื่น ๆ (TSIC 2393) และการผลิตปูนซีเมนต์ปูนไลม์ (ปูนขาว) และปูนปลาสเตอร์ (TSIC 2394) มีมูลค่าเพิ่มเติบโตที่ลดลงร้อยละ 5.54 และ 2.37 ตามลำดับและมี TFPG เป็นบวก โดยเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.65 และ 2.69 ซึ่งเป็นผลจากผลิตภาพแรงงานที่ลดลง ได้แก่ สัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรมที่เพิ่มขึ้น

ตารางที่ 3.18 : บัญชีการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่ทำจากแร่โลหะ

หน่วย (% ต่อปี)

TSIC	ปี พ.ศ. 2566						ปี พ.ศ. 2565					
	มูลค่าเพิ่ม (VA)	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของ TFPG		มูลค่าเพิ่ม (VA)	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของ TFPG	
		แรงงาน	ทุน	TFPG	ผลิตภาพแรงงาน	ผลิตภาพทุน		แรงงาน	ทุน	TFPG	ผลิตภาพแรงงาน	ผลิตภาพทุน
23	-1.93	1.08	-0.93	-2.08	-2.08	0.00	-0.36	2.27	-0.82	-1.81	-2.44	0.63
2310	-2.49	5.92	-1.50	-6.91	-7.08	0.17	4.17	1.63	1.86	0.68	0.27	0.41
2392	-4.96	-2.72	-2.12	-0.12	0.10	-0.22	-6.84	-1.02	-1.23	-4.59	-2.40	-2.19
2393	-5.54	-5.56	-2.83	2.85	2.65	0.20	19.80	7.13	11.32	1.35	2.76	-1.41
2394	-2.37	-3.96	-1.49	3.08	2.69	0.39	-3.85	13.43	-0.39	-16.89	-15.30	-1.59
2395	-0.52	3.45	-0.26	-3.71	-3.72	0.01	3.29	-8.25	2.55	8.99	9.89	-0.90
2399	-2.82	13.07	-0.60	-15.29	-14.52	-0.77	13.52	9.47	4.67	-0.62	-2.77	2.15

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.จ. 9 ปี พ.ศ. 2567 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สกว.)

3.8.3 ปัญหา/อุปสรรค

ปัญหาและอุปสรรคที่ผู้ประกอบการกลุ่มตัวอย่างต้องพบมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ (1) ต้นทุนเชื้อเพลิงและพลังงานที่ใช้ในการผลิต (2) ต้นทุนวัตถุดิบ และ (3) การเข้าถึงแหล่งเงินทุน โดยจะเห็นว่าผู้ประกอบการในกลุ่มตัวอย่างได้ให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการต้นทุน ปัญหาดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องกับกระบวนการการผลิต ซึ่งสอดคล้องกับภาพรวมของต้นทุนวัตถุดิบของอุตสาหกรรมที่มีเพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้า กล่าวคือ หากมีการแก้ไขปัญหาในเรื่องการแบกรับด้านต้นทุนที่สูงขึ้นของผู้ประกอบการได้ จะช่วยให้มียอดขายที่เติบโตและสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผลิตภัณฑ์ได้มากยิ่งขึ้น

สำหรับแผนการดำเนินงาน ผู้ประกอบการมี ปรับปรุงกระบวนการทำงาน (Improve Operating Process) แผนพัฒนาบุคลากร (Develop Staff) และพัฒนาผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่ทำจากแร่โลหะ (Develop Product/Service) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้ประกอบการต้องการที่จะเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตด้านการดำเนินงานของแรงงาน พร้อมไปกับการเพิ่มคุณภาพแรงงาน และคุณภาพของผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างมาตรฐานและมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์

3.8.4 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

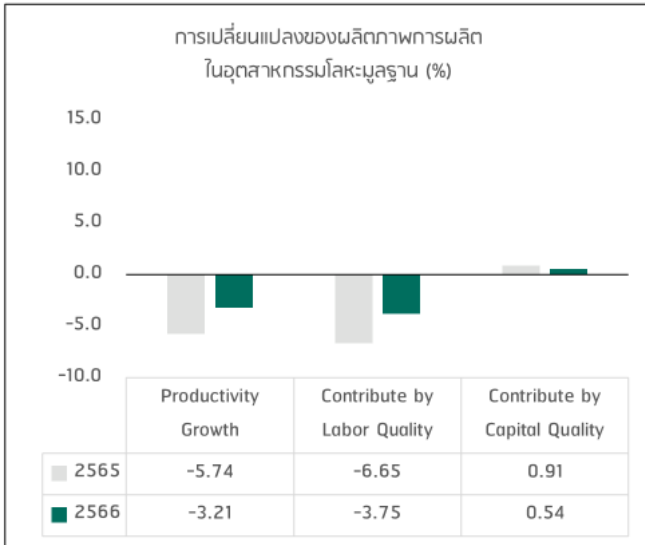
อุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่ทำจากแร่โอลิโหะ ถือเป็นอุตสาหกรรมที่สำคัญต่อประเทศ อี้อุตสาหกรรมหนึ่ง เนื่องจากไทยกำลังมีการปรับปรุงพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ ภายในประเทศให้มีความสะดวกสบายเพิ่มมากขึ้น เช่น การสร้างรถไฟความเร็วสูง อีกทั้งยังมีการส่งเสริมการลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษ ส่งผลต่อความต้องการต่อผลิตภัณฑ์ในเชิงวัสดุก่อสร้างอย่างมีนัยสำคัญ ประกอบกับความต้องการซื้อผลิตภัณฑ์ปูนซีเมนต์จากไทยไปประเทศ CLMV ก็มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นจากปีก่อนหน้า จึงนำไปสู่ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการ ดังนี้

- 1) สนับสนุนให้มีปรับกระบวนการผลิตโดยลงทุนด้านเทคโนโลยีเพื่อผลิตสินค้ารุ่นใหม่ที่มีคุณภาพสูง และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น อาทิ Green cement (Hydraulic cement) เพื่อรองรับแนวโน้มการเพิ่มขึ้นของพื้นที่ก่อสร้างอาคารที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
- 2) สนับสนุนให้ผู้ประกอบการหันมาให้พลังงานสะอาดหรือพลังงานทางเลือกในกระบวนการผลิต เนื่องจากสามารถช่วยลดต้นทุนเชื้อเพลิงและพลังงานที่ใช้ในการผลิตได้
- 3) สนับสนุนให้ขยายสาขาหรือช่องทางการจัดจำหน่ายไปยังกลุ่มประเทศ CLMV เนื่องจากงานก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง และตลาดใหม่เพื่อขยายฐานลูกค้า
- 4) สนับสนุนให้เกิดการพัฒนากระบวนการผลิตใหม่ที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวมทั้งการยกระดับศักยภาพผู้ประกอบการในการนำความรู้ไปต่อยอดเพื่อการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

3.9 TSIC 24 : การผลิตโลหะขั้นมูลฐาน

ผลิภาพการผลิตของอุตสาหกรรมโลหะขั้นมูลฐาน ปี 2566

TFPG และมูลค่าเพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้า แต่ยังคงติดลบ มีปัจจัยหลักจากภาวะเศรษฐกิจโลก ชะงัก ยอดขายและการส่งออก รวมถึง การบริโภคผลิตภัณฑ์เหล็กภายในประเทศ

- การบริโภคผลิตภัณฑ์เหล็กสำเร็จรูปปรับตัวลดลงตามภาวะเศรษฐกิจที่ชะลอตัว ทั้งจากภายในประเทศ ประเทศคู่ค้า
- ผลจากความขัดแย้งในเชิงของภูมิรัฐศาสตร์ ทำให้เกิดภาวะเงินเฟ้อ ราคาพลังงานปรับตัวสูงขึ้น และต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมต่อเนื่อง
- สถานการณ์ทางการเงินในอุตสาหกรรมการผลิตเหล็กได้รับแรงกดดันจากเงินเฟ้อ อัตราดอกเบี้ยนโยบายที่ควบคุมการปล่อยสินเชื่อ และมาตรการ AD ของตลาดต่างประเทศ
- ประเด็นที่ต้องติดตาม คือ การสนับสนุนการใช้เหล็กของไทยในกิจการของภาครัฐ และแรงกดดันด้าน ESG

ตัวชี้วัดผลประกอบการที่สำคัญ

ตัวชี้วัดที่เพิ่มขึ้น

- แรงงานที่มีทักษะและแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรมเพิ่มขึ้น
- การผลิต ODM และ OBM เพิ่มขึ้น
- ต้นทุนต่อยอดขาย และ ต้นทุนการผลิตต่อยอดขายลดลง
- มูลค่าเพิ่มต่อยอดขายเพิ่มขึ้น
- อัตราส่วนหนี้สินต่อผู้ถือหุ้นลดลง

ตัวชี้วัดที่ลดลง

- การเติบโตและการส่งออกลดลง
- มูลค่าเครื่องจักรอายุน้อยกว่า 5 ปี / เครื่องจักรอัตโนมัติลดลง
- ยอดขาย E-Commerce ลดลง
- ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารต่อยอดขายเพิ่มขึ้น
- ต้นทุนแรงงานต่อต้นทุนทั้งหมดเพิ่มขึ้น
- สภาพคล่อง และอัตราส่วนหนี้สินสินทรัพย์ลดลง

ตัวอย่างโร้ให้ TFPG ของการผลิตโลหะขั้นมูลฐาน กลับมาขยายตัว

- ผู้ประกอบการควรยกระดับคุณภาพผลิตภัณฑ์โลหะขั้นมูลฐานให้มีมูลค่าสูงขึ้น ตอบสนองตามความต้องการของลูกค้า ด้วยการลงทุนการวิจัยและพัฒนา สร้างมาตรฐานผลิตภัณฑ์ และรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมศักยภาพ เช่น การผลิตชิ้นส่วนรถยนต์ BEV
- ผู้ประกอบการประเมินสถานะคาร์บอนฟุตพริ้นท์ในกระบวนการการผลิต วางแผนการลดการปล่อยคาร์บอนเพื่อปรับตัวให้สอดคล้องกับอุปสงค์ในสินค้าที่มีตรดอสังแวดล้อมที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น รวมถึงการนำเอาเศษเหล็กมาใช้ซ้ำและรีไซเคิล ทั้งนี้ควรสงวนเศษเหล็กไว้ใช้ภายในประเทศด้วย และกำหนดโควตาการส่งออกเศษเหล็กด้วย
- หน่วยงานภาครัฐ ควรกำกับและติดตามการใช้มาตรการตอบโต้การกุ่มตลาด (AD) รวมถึง อาจพิจารณาการใช้มาตรการตอบโต้การกุ่มตลาดและการอุดหนุน (AC) เพื่อป้องกันการผลิตที่นำเหล็กไปจือส่วนผสมอื่น ๆ ร่วมกับสนับสนุนการใช้วัตถุดิบในประเทศ (Local Content)

สถานะของสาขาการผลิตต่าง ๆ

กลุ่มแนวโน้มดี : มูลค่าเพิ่มหดตัว แต่ TFP ขยายตัว

- ไม่มี

กลุ่มไม่ดี : มูลค่าเพิ่มและ TFP หดตัว

- การผลิตเหล็กและเหล็กกล้าขั้นมูลฐาน

กลุ่มดี : มูลค่าเพิ่มและ TFP ขยายตัว

- ไม่มี

กลุ่มแนวโน้มไม่ดี : มูลค่าเพิ่มขยายตัว แต่ TFP หดตัว

- ไม่มี

การผลิตโลหะขั้นมูลฐาน (TSIC 24) เป็นหมวดย่อยของอุตสาหกรรมตามกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ประเภทการผลิตโลหะขั้นมูลฐาน อันเกิดจากการถลุงและ/หรือการสกัดเหล็กและโลหะที่ไม่ใช่เหล็กแร่ แท่งเหล็กถลุง หรือเศษ/ของที่ไม่ได้ โดยใช้เทคนิคอิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงการผลิตโลหะผสมและโลหะผสมชนิดพิเศษ โดยการนำธาตุเคมีอื่นเจือในโลหะบริสุทธิ์ ผลผลิตที่ได้จากการถลุงและสกัดจะถูกนำไปใช้ในกระบวนการรีด ดึง และอัด เพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ในลักษณะแผ่น แถบ ท่อน เส้น ลวด หลอด ท่อ และ โพรไฟล์กลวง และถูกนำไปใช้ในกระบวนการหลอมละลายเพื่อนำไปผลิตโลหะหล่อและผลิตภัณฑ์โลหะขั้นมูลฐานอื่น ๆ ประกอบด้วย การผลิตเหล็กและเหล็กกล้าขั้นมูลฐาน การผลิตโลหะมีค่าและโลหะอื่น ๆ ที่ไม่ใช่เหล็กขั้นมูลฐาน และการหล่อโลหะ

ในการสำรวจข้อมูลปี พ.ศ. 2566 มีจำนวนตัวอย่างสถานประกอบการของการผลิตโลหะขั้นมูลฐาน รวมทั้งสิ้น 84 ราย จำแนกเป็นวิสาหกิจขนาดใหญ่ 57 ราย ขนาดกลาง 11 ราย และขนาดเล็ก 16 ราย ครอบคลุมรายได้ร้อยละ 63.3 ของรายได้ทั้งหมดของอุตสาหกรรมการผลิตโลหะขั้นมูลฐาน ประเภทของผลิตภัณฑ์ที่สำรวจ คือ การผลิตเหล็กและเหล็กกล้าขั้นมูลฐาน (TSIC 2410)

3.9.1 ภาวะธุรกิจและโครงสร้างอุตสาหกรรม

ภาวะเศรษฐกิจอุตสาหกรรมการผลิตเหล็กในปี พ.ศ. 2566 มีดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรมอยู่ที่ 82.2 ลดลงร้อยละ 9.7 (%YoY) ซึ่งลดลงทั้งผลิตภัณฑ์ในกลุ่มเหล็กทรงยาวและทรงแบน (รายงานภาวะเศรษฐกิจอุตสาหกรรมปี 2566 และแนวโน้มปี 2567) ยอดการผลิตเหล็กดิบภายในประเทศ มีปริมาณอยู่ที่ 4.96 ล้านตัน หรือหดตัวร้อยละ 6.6 สำหรับยอดการผลิตเหล็กสำเร็จรูปมีปริมาณ 6.6 ล้านตัน หรือหดตัวร้อยละ 7 สอดคล้องกับสถานการณ์การบริโภคเหล็กดิบและเหล็กสำเร็จรูป ซึ่งลดลงร้อยละ 4.3 และร้อยละ 0.4 ตามลำดับ โดยการบริโภคผลิตภัณฑ์เหล็กสำเร็จรูปปรับตัวลดลงตามภาวะเศรษฐกิจที่ชะลอตัวทั้งจากภายในประเทศและประเทศคู่ค้า ส่งผลให้ภาคอุตสาหกรรมต่อเนื่องที่ใช้เหล็กชะลอการผลิตในช่วงปีที่ผ่านมา เป็นผลมาจากความขัดแย้งในเชิงของภูมิรัฐศาสตร์ในหลายภูมิภาคที่ทำให้เกิดภาวะเงินเฟ้อ ราคาพลังงานปรับตัวสูงขึ้น และต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้น สำหรับอุตสาหกรรมต่อเนื่องของอุตสาหกรรมเหล็กไทย มีการหดตัวในทุกกลุ่มอุตสาหกรรม โดยเฉพาะการใช้งานเหล็กเข้มข้นในอุตสาหกรรมก่อสร้างจากการเลื่อนการก่อสร้างโครงการต่าง ๆ เช่นเดียวกับอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าในการผลิตตู้เย็น ในขณะที่ภาคการส่งออกอยู่ที่ 2.18 ล้านตัน หดตัวร้อยละ 0.9 โดยผลิตภัณฑ์เหล็กสำเร็จรูปที่มีการส่งออกมากที่สุด คือ ผลิตภัณฑ์ท่อเหล็ก (Pipes & Tubes) ตามด้วยโครงสร้างรูปพรรณรีดร้อน (Sections) และคังมีตลาดหลักในการส่งออกเป็นกลุ่มประเทศอาเซียน สหรัฐอเมริกา และอินเดีย ทั้งนี้ในปี 2566 ประเทศผู้ส่งออกรายใหญ่ของโลก ส่วนใหญ่มีปริมาณการส่งออกขยายตัว โดยเฉพาะจีน ซึ่งเป็นผู้ส่งออกผลิตภัณฑ์เหล็กและเหล็กกล้ารายใหญ่อันดับหนึ่งขยายตัวร้อยละ 41 (ศูนย์ข้อมูลเชิงลึกอุตสาหกรรมเหล็กไทย, 2567)

โครงสร้างอุตสาหกรรมด้านอุปทานในปี พ.ศ. 2566 มีสัญญาณชะลอตัวจากปีก่อน มีจำนวนโรงงานสะสมทั้งสิ้น 1,063 โรงงาน ลดลงเล็กน้อยร้อยละ 0.6 จากปีก่อน โดยทั้งหมดเป็นโรงงานจำพวกที่ 3 โดยในช่วงปี พ.ศ. 2566 มีการลงทุนโรงงานทั้งหมด 1,717.59 ล้านบาท ลดลงร้อยละ 24.13 จากปีก่อน เช่นเดียวกับจำนวนแรงงานที่ลดลงเหลือ 491 ราย หรือลดลงร้อยละ 32.09 จากปีก่อน

สำหรับแนวโน้มอุตสาหกรรมการผลิตเหล็กภายในประเทศ ปี พ.ศ. 2567 คาดการณ์ว่าการผลิตจะปรับตัวลดลงร้อยละ 3.7 เมื่อเทียบกับปีก่อน เนื่องจากคาดว่ามีการนำเข้าเหล็กจากต่างประเทศเพิ่มขึ้นมาแทน ในขณะที่การบริโภคเหล็กคาดว่าจะมีปริมาณ 16.8 ล้านตัน ขยายตัวร้อยละ 0.6 เมื่อเทียบกับปีก่อน โดยมีปัจจัยการขยายตัวของการลงทุนภาคเอกชนและภาครัฐ ที่ส่งผลต่อการขยายตัวของอุปสงค์ในอุตสาหกรรมต่อเนื่อง (รายงานภาวะเศรษฐกิจอุตสาหกรรมปี 2566 และแนวโน้มปี 2567) ในด้านราคาคาดว่าจะปรับลดลงจากปีก่อนร้อยละ 6 แต่ยังคงเป็นระดับราคาที่สูงกว่าช่วงก่อนโควิด-19 (ศูนย์วิจัยกสิกร, 2567) ส่วนสถานการณ์การค้าผลิตภัณฑ์เหล็กและเหล็กกล้าของโลกคาดว่าจะยังคงไม่ดีขึ้นมาก เนื่องจากยังได้รับแรงกดดันจากสภาวะเศรษฐกิจโลกที่ยังไม่สามารถฟื้นตัวได้เต็มที่ อัตราเงินเฟ้อยังอยู่ในระดับสูงมีแนวโน้มจะปรับตัวลดลงอย่างช้า ๆ แต่อัตราดอกเบี้ยทั่วโลกยังคงอยู่ระดับสูง อีกทั้งปัญหาการชะลอตัวของเศรษฐกิจประเทศจีน จากการลงทุนในอสังหาริมทรัพย์ที่เผชิญกับข้อจำกัดจากปัญหาขาดสภาพคล่องและภาระหนี้สินในระดับสูง โดย World Steel Association คาดการณ์ความต้องการผลิตภัณฑ์เหล็กสำเร็จรูปทั่วโลกขยายตัวร้อยละ 1.7 (ศูนย์ข้อมูลเชิงลึกอุตสาหกรรมเหล็กไทย, 2567)

ประเด็นที่ต้องติดตามสำหรับการผลิตเหล็กในไทยต่อไป ได้แก่ (1) สัดส่วนการใช้เหล็กต่อรถยนต์ 1 คัน มีแนวโน้มจะลดลงจากสัดส่วนการผลิตรถยนต์ BEV ที่มากขึ้นแทนรถยนต์สันดาป (2) โครงการ Mega projects ของภาครัฐจะสนับสนุนการใช้เหล็กทรงยาวของไทย และ (3) ประเด็นด้าน ESG ที่จะกดดันผู้ประกอบการทั้งต้นทุนดำเนินงานและการแข่งขัน (กรุงเทพคอมพาส, 2567)

ตัวชี้วัดที่สำคัญของอุตสาหกรรมการผลิตโลหะขั้นมูลฐานในปี พ.ศ. 2566 จากตารางที่ 3.19 พบว่า เมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2565 มีภาวะการหดตัวของตลาด ทำให้ยอดขายลดลงร้อยละ 11.53 และการส่งออกลดลงร้อยละ 19.34 แต่ทั้งนี้ คุณภาพปัจจัยการผลิตด้านแรงงานยังคงเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง มีสัดส่วนการใช้แรงงานที่มีทักษะและแรงงานวิชาชีพเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 92.45 เป็นร้อยละ 92.79 สัดส่วนการฝึกอบรมแรงงานเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 45.52 เป็นร้อยละ 52.20 และแรงงานมีอายุเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเล็กน้อยเป็น 36.65 ปี ในทางกลับกันส่วนของคุณภาพปัจจัยทุนมีสัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติและเครื่องจักรกึ่งอัตโนมัติลดลงต่อเนื่องเช่นกัน จากร้อยละ 3.65 เหลือร้อยละ 3.25 และมีสัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุน้อยกว่า 5 ปี ลดลงจากร้อยละ 35.67 เป็นร้อยละ 32.56 สำหรับการบริหารจัดการด้านการผลิตและการขาย ส่วนใหญ่ค่อนข้างจะทรงตัว สัดส่วนยอดขาย E-commerce ลดลงเล็กน้อยเหลือร้อยละ 1.41 สัดส่วนการผลิต ODM และ OBM เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 53.74 สำหรับด้านการบริหารจัดการด้านต้นทุนหลายส่วนมีแนวโน้มดีขึ้นจากสัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขายลดลงเหลือร้อยละ 86.51 สัดส่วนต้นทุนการผลิตต่อยอดขายลดลงเหลือ

ร้อยละ 82.52 สัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิตก็ลดลงเหลือร้อยละ 87.23 แต่ยังมีต้นทุนเพิ่มขึ้นจากสัดส่วนค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารต่อยอดขายเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 3.69 และต้นทุนแรงงานต่อต้นทุนทั้งหมดเป็นร้อยละ 3.13 และทำให้ในด้านการเงินมีสภาพคล่องแย่งเล็กน้อย รวมถึงอัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ที่เพิ่มขึ้น แต่อัตราส่วนหนี้สินต่อผู้ถือหุ้นลดลง

ตารางที่ 3.19 : ตัวชี้วัดของอุตสาหกรรมการผลิตโลหะขั้นมูลฐาน

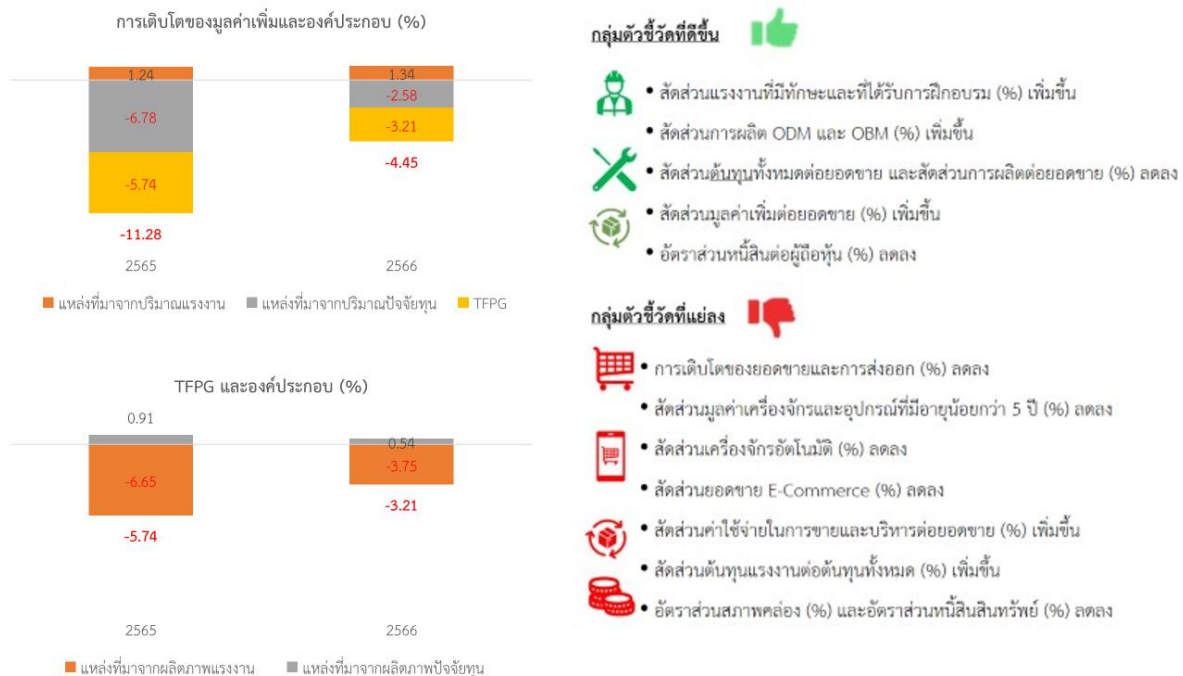
ตัวชี้วัด	2566	2565
ภาวะตลาด		
การเติบโตของยอดขาย (%)	-11.53	4.43
การเติบโตของการส่งออก (%)	-19.34	-13.87
คุณภาพปัจจัยการผลิต		
สัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ/แรงงานวิชาชีพ (%)	92.79	92.45
สัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรม (%)	52.20	45.52
อายุโดยเฉลี่ยของแรงงาน (ปี)	36.65	36.22
สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุ < 5 ปี (%)	3.25	3.65
สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติ (%)	32.56	35.67
การบริหารจัดการ		
<u>ด้านการผลิตและการขาย</u>		
สัดส่วนยอดขาย E-Commerce (%)	1.41	1.73
สัดส่วนการผลิต ODM และ OBM (%)	53.74	52.92
สัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงาน (ล้านบาท/คน)	2.38	2.20
<u>ด้านต้นทุน</u>		
สัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขาย (%)	86.51	86.73
สัดส่วนต้นทุนการผลิตต่อยอดขาย (%)	82.52	82.94
สัดส่วนค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารต่อยอดขาย (%)	3.69	3.67
สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขาย (%)	18.59	17.61
สัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิต (%)	87.23	87.44
สัดส่วนต้นทุนแรงงานต่อต้นทุนทั้งหมด (%)	3.13	2.70
<u>ด้านการเงิน</u>		
อัตราส่วนสภาพคล่อง (เท่า)	2.22	2.37
อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (เท่า)	0.37	0.36
อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (เท่า)	0.41	0.49
นวัตกรรม		
สัดส่วนการลงทุนและพัฒนาต่อยอดขาย (%)	0.00	0.00

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2567 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวก.)

3.9.2 ผลการวิเคราะห์ผลผลิตภาพการผลิตและตัวชี้วัดที่สำคัญ

จากการประมวลผลข้อมูลที่ได้จากการสำรวจพบว่า ในปี พ.ศ. 2566 อุตสาหกรรมการผลิตโลหะขั้นมูลฐานมีมูลค่าเพิ่ม (Value Added) ลดลงร้อยละ 4.45 (ดีขึ้นกว่าปีก่อนหน้า) ประกอบด้วย ปริมาณปัจจัยแรงงานเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.34 ปัจจัยทุนลดลงร้อยละ 2.58 และผลผลิตภาพการผลิต (TFPG) ที่ลดลงร้อยละ 3.21 โดย TFPG ที่ลดลงเป็นผลมาจากภาวะตลาดที่ลดลงถึงร้อยละ 5.32 ตามยอดขายที่ลดลงอย่างมาก เช่นเดียวกับปัจจัยเชิงคุณภาพทุนก็ลดลงร้อยละ 1.63 ตามการลดลงของสัดส่วนเครื่องจักรใหม่และสัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรอัตโนมัติที่มีอายุน้อยกว่า 5 ในขณะที่ปัจจัยเชิงคุณภาพแรงงานที่เพิ่มขึ้นเล็กน้อยร้อยละ 0.18 จากสัดส่วนแรงงานที่มีทักษะและสัดส่วนแรงงานที่ได้รับการอบรมเพิ่มขึ้น ส่วนปัจจัยคุณภาพอื่น ๆ ที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.56 ปี เนื่องด้วยแหล่งที่มาจากการพัฒนาการผลิต ODM และ OBM และมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายเพิ่มขึ้น รวมถึงสัดส่วนต้นทุนการผลิตและต้นทุนวัตถุดิบที่มีแนวโน้มที่ดี จะเห็นได้ว่า TFPG เฉพาะส่วนของแรงงานและปัจจัยทุนกันกลับสวนทาง กล่าวคือ TFPG จากส่วนของปัจจัยแรงงานลดลงร้อยละ 3.57 และจากส่วนของปัจจัยทุนเพิ่มขึ้นเล็กน้อยร้อยละ 0.54 ซึ่งสามารถสรุปได้ตามแผนภาพที่ 3.10

แผนภาพที่ 3.10 : อัตราการเติบโตของมูลค่าเพิ่มและองค์ประกอบของอุตสาหกรรมการผลิตโลหะขั้นมูลฐาน

(ก) มูลค่าเพิ่มและองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	มูลค่าเพิ่ม	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่มจาก				
		แรงงาน	ทุน	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก	
					ผลผลิตภาพแรงงาน	ผลผลิตภาพทุน
2566	-4.45	1.34	-2.58	-3.21	-3.75	0.54
2565	-11.28	1.24	-6.78	-5.74	-6.65	0.91

(ข) TFPG และองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก			
		คุณภาพแรงงาน	คุณภาพทุน	ปัจจัยคุณภาพอื่น	ภาวะตลาด
2566	-3.21	0.18	-1.63	3.56	-5.32
2565	-5.74	1.81	-1.71	-5.86	0.02

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2567 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวค.)

ข้อมูลจากการสำรวจในปี พ.ศ. 2566 ในหมู่ย่อย (TSIC 4 หลัก) แสดงให้เห็นถึง **หมู่ย่อยการผลิตการผลิตเหล็กและเหล็กกล้าขั้นมูลฐาน (TSIC 2410)** มีแนวโน้มอุตสาหกรรมที่ยังไม่ดีขึ้นมากนัก กล่าวคือมีมูลค่าเพิ่มเติบโตรดลงร้อยละ -4.45 และมี TFPG เป็นลบ ลดลงเป็นร้อยละ 3.21 ซึ่งเป็นผลมาจากผลิตภาพแรงงานที่ลดลงมากกว่าผลิตภาพทุนที่เพิ่มขึ้น แม้ว่าการพัฒนาคุณภาพปัจจัยแรงงานที่มีทักษะและแรงงานที่ได้รับการอบรมจะเพิ่มขึ้น แต่คุณภาพปัจจัยทุนจากเครื่องจักรและอุปกรณ์อายุต่ำกว่า 5 ปี และเครื่องจักรอัตโนมัติกลับลดลง

ตารางที่ 3.20 : บัญชีการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์โลหะขั้นมูลฐาน

หน่วย (% ต่อปี)

TSIC	ปี พ.ศ. 2566						ปี พ.ศ. 2565					
	มูลค่าเพิ่ม VA	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของTFPG		มูลค่าเพิ่ม VA	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของTFPG	
		แรงงาน	ทุน	TFPG	ผลิตภาพแรงงาน	ผลิตภาพทุน		แรงงาน	ทุน	TFPG	ผลิตภาพแรงงาน	ผลิตภาพทุน
24	-4.45	1.34	-2.58	-3.21	-3.75	0.54	-11.28	1.24	-6.78	-5.74	-6.65	0.91

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2567 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวค.)

3.9.3 ปัญหา/อุปสรรค

ปัญหาและอุปสรรคที่ผู้ประกอบการกลุ่มตัวอย่างจัดให้อยู่ใน 3 อันดับแรก ดังนี้ อันดับ (1) ต้นทุนเชื้อเพลิงและพลังงานที่ใช้ในการผลิต อันดับ (2) ต้นทุนวัตถุดิบและต้นทุนทางการเงิน และ อันดับ (3) มีสามประเด็นคือ การเข้าถึงแหล่งเงินทุน ต้นทุนแรงงาน และระบบการขนส่ง ซึ่งเห็นได้ว่าประเด็นด้านต้นทุนต่าง ๆ ยังคงเป็นปัญหาและอุปสรรคอย่างต่อเนื่องจากปีก่อนหน้า เป็นผลให้อุปสงค์ของการผลิตต่าง ๆ ทั้งในอุตสาหกรรมโลหะขั้นมูลฐานและอุตสาหกรรมต่อเนื่องลดลง สาเหตุมาจากความขัดแย้งระหว่างประเทศในเชิงภูมิรัฐศาสตร์ สภาวะเศรษฐกิจที่มีภาวะเงินเฟ้อสูง ซึ่งทำให้ธนาคารกลางในหลายประเทศต้องเพิ่มระดับอัตราดอกเบี้ยนโยบาย เป็นผลให้ธนาคารเข้มงวดในการปล่อยสินเชื่อมากขึ้น ซึ่งทำให้ผู้ประกอบการได้รับการสนับสนุนด้านสินเชื่ออย่างจำกัด

สำหรับกิจกรรมในอนาคตที่ผู้ประกอบการกลุ่มตัวอย่างมีแผนจะดำเนินการมากที่สุด ได้แก่ ปรับปรุงกระบวนการทำงาน (Improve Operating Process) พัฒนาบุคลากร (Develop Staff) พัฒนาผลิตภัณฑ์โลหะมูลฐาน (Develop Product/Service) และสร้างมาตรฐานกระบวนการทำงาน (Standardize Operating Process) ตามลำดับ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้ประกอบการยังคงสนใจในกิจกรรมที่มีส่วนในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ควบคู่กับการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพแรงงานในภาคการผลิตอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม มีผู้ประกอบการกลุ่มตัวอย่างจำนวนน้อยมากที่มีแผนจะวิจัยและพัฒนาวัตถุดิบในอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์โลหะขั้นมูลฐาน ซึ่งอาจเป็นข้อกั่วงวลในอนาคตสำหรับอุตสาหกรรมได้

3.9.4 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

สถานการณ์ของอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์โลหะขั้นมูลฐานลดลงในปี 2566 จากความต้องการบริโภคผลิตภัณฑ์เหล็กสำเร็จรูปในอุตสาหกรรมต่อเนื่องลดลง ประกอบกับอุตสาหกรรมการผลิตเหล็กโลกถูกกดดันจากเงินเฟ้อในระดับสูง ซึ่งกำลังปรับตัวลดลงอย่างช้า ๆ แต่อัตราดอกเบี้ยของธนาคารกลางยังคงอยู่ในระดับสูง และคาดว่าในปี 2567 การผลิตภายในประเทศจะลดลง เช่นเดียวกับสถานการณ์การค้าผลิตภัณฑ์เหล็กของโลกที่ยังคงไม่ดีขึ้นนัก ซึ่งเป็นประเด็นที่ต้องติดตามเป็นระยะ รวมถึงความยืดหยุ่นของความขัดแย้งเชิงภูมิรัฐศาสตร์ การดำเนินนโยบายอุตสาหกรรมเหล็กของจีนและการแก้ปัญหาภาคอสังหาริมทรัพย์ภายในประเทศจีน ที่จะส่งผลกระทบต่อปริมาณการผลิตผลิตภัณฑ์เหล็กในประเทศไทยด้วย นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยเสี่ยงภายในประเทศที่ต้องเฝ้าระวัง อาทิ ภาระหนี้สินครัวเรือนระดับสูงที่ส่งผลต่อกำลังซื้อของครัวเรือน และความล่าช้าการพิจารณางบประมาณ ทำให้การเบิกจ่ายการลงทุนโครงการภาครัฐล่าช้า ซึ่งผลต่ออุปสงค์ในภาคอุตสาหกรรมเหล็กพื้นฐานตัวอย่างค่อยเป็นค่อยไป สำหรับทิศทางของผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์โลหะขั้นมูลฐาน ควรต้องมีการติดตามและปรับตัว ดังนี้

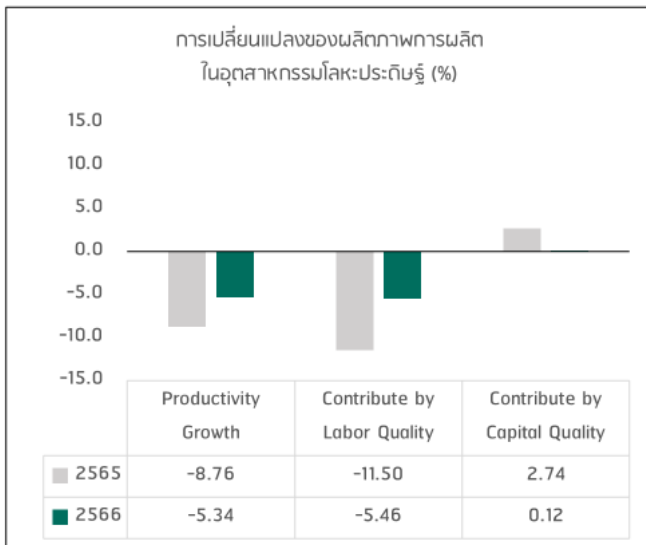
- 4) ผู้ประกอบการควรยกระดับคุณภาพผลิตภัณฑ์โลหะขั้นมูลฐานให้มีมูลค่าสูงขึ้น พร้อมทั้งตอบสนองตามความต้องการของลูกค้าตามลักษณะงาน (Customized Product) ด้วยการลงทุนการวิจัยและพัฒนา เพื่อสร้างมาตรฐานผลิตภัณฑ์ และรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมศักยภาพ เช่น การผลิตชิ้นส่วนรถยนต์ BEV
- 5) ผู้ประกอบการควรประเมินสถานะคาร์บอนฟุตพริ้นท์ในกระบวนการการผลิต และวางแผนการลดการปล่อยคาร์บอน เพื่อสอดคล้องรับกับความต้องการสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มาตรการ Carbon Border Adjustment Mechanism (CBAM) และกระแส Net Zero ในประเทศผู้ผลิตเหล็กสำคัญของโลก เช่น การปรับเปลี่ยนและพัฒนากระบวนการผลิตแหล่งพลังงาน หรือการใช้เทคโนโลยีทันสมัย รวมถึงการนำเอาเศษเหล็กมาใช้ซ้ำและรีไซเคิล ซึ่งเป็นวัตถุดิบที่มีค่าและกำลังเป็นที่ต้องการของตลาดต่างประเทศ แต่ทั้งนี้ ควรมีการสงวนเศษเหล็กไว้ใช้ภายในประเทศด้วย และกำหนดโควตาการส่งออกเศษเหล็ก เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถนำไปสร้างมูลค่าเพื่อผลิตผลิตภัณฑ์เหล็กขั้นกลางและสำเร็จรูปได้

- 6) หน่วยงานภาครัฐ ควรกำกับและติดตามการใช้มาตรการตอบโต้การทุ่มตลาด (Anti-Dumping: AD) เพื่อควบคุมการลงทุนและนำเข้าผลิตภัณฑ์เหล็กจากต่างประเทศได้ รวมถึงอาจพิจารณาการใช้มาตรการตอบโต้การหลบเลี่ยงการทุ่มตลาดและการอุดหนุน (Anti-Circumvention: AC) เพื่อป้องกันการผลิตที่นำเหล็กไปเจือส่วนผสมอื่น ๆ โดยทั้ง AD และ AC ร่วมกับสนับสนุนการใช้วัตถุดิบในประเทศ (Local Content) จะช่วยปกป้องผู้ประกอบการภายในประเทศให้สามารถแข่งขันได้

3.10 TSIC 25 : การผลิตผลิตภัณฑ์โลหะประดิษฐ์ (ยกเว้นเครื่องจักรและอุปกรณ์)

ผลิตภาพการผลิตของอุตสาหกรรมโลหะประดิษฐ์ ปี 2566

TFPG ดีขึ้นจากปีก่อนหน้า แต่ยังคงติดลบ ส่วนมูลค่าเพิ่มแยลงมาก จากการทดแทนของผลิตภัณฑ์ที่บรรจุกวาร์อื่นเข้ามาทดแทน

- อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์โลหะประดิษฐ์ มีแนวโน้มหดตัวลงอย่างมากจากผลกระทบทางด้านราคาและต้นทุนการผลิต อีกทั้งยังถูกจำกัดด้วยนโยบายและมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมและการขับเคลื่อนสังคมคาร์บอนต่ำ ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ
- ความต้องการผลิตภัณฑ์ที่แปรผันตามการลงทุนและความต้องการในอุตสาหกรรมต่อเนื่อง เช่น อุตสาหกรรมก่อสร้าง และอุตสาหกรรมรถยนต์ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ภาพรวมอุตสาหกรรมยังคงต้องเผชิญกับต้นทุนวัตถุดิบ ต้นทุนพลังงาน และน้ำมันจากภาวะสงครามระหว่างประเทศ

ตัวชี้วัดผลประกอบการที่สำคัญ

ตัวชี้วัดที่ดีขึ้น

- แรงงานได้รับการฝึกอบรมเพิ่มขึ้น
- เครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติเพิ่มขึ้น
- การผลิต ODM และ OBM เพิ่มขึ้น
- ต้นทุนการผลิตต่อยอดขายลดลง
- มูลค่าเพิ่มต่อยอดขายเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัดที่แยลง

- การเติบโตยอดขายและการส่งออกแยลง
- แรงงานที่มีทักษะลดลง
- ยอด E-commerce ลดลง
- ต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขายและต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้น
- สภาพคล่องดีขึ้น อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ และอัตราส่วนหนี้สินต่อผู้ถือหุ้นแยลง

ทำอย่างไรให้ TFPG ของการผลิตโลหะประดิษฐ์ให้กลับมาขยายตัว

- ผู้ประกอบการอาจรวมกลุ่ม เพื่อร่วมกันพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์โลหะ และเครื่องจักรและของใช้จากโลหะ ให้มีความทันสมัยตอบโจทย์การใช้งานของผู้บริโภคยุคใหม่ ร่วมกับการใช้งานฝีมือและงานออกแบบที่มีเอกลักษณ์ เพื่อเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์
- ในกลุ่มผลิตภัณฑ์โซ่ สปริง อาจขยายฐานตลาดและเจาะกลุ่มตลาดลูกค้า ในอุตสาหกรรมต่อเนื่อง เช่น อุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้า อุตสาหกรรมรถยนต์ไฟฟ้า
- จัดทำแผนการบริหารจัดการอุปทานการผลิต เพื่อรองรับสถานการณ์ความไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจ การค้า และปรากฏการณ์ภัยทางธรรมชาติ
- ภาครัฐควรให้การสนับสนุนในการหาพันธมิตรทางการค้าและตลาดใหม่ ๆ โดยเฉพาะตลาดในอาเซียน เพื่อเพิ่มความต้องการบริโภคคนนอกประเทศ สำหรับผลิตภัณฑ์บรรจุภัณฑ์โลหะ และเครื่องจักรและของใช้จากโลหะ

สถานะของสาขาการผลิตต่าง ๆ

<p>กลุ่มแนวโน้มดี : มูลค่าเพิ่มหดตัว แต่ TFP ขยายตัว</p> <ul style="list-style-type: none"> การผลิตถึง กระป๋อง ถึงกลมขนาดใหญ่ และภาชนะบรรจุที่คล้ายกันที่ทำจากโลหะ การผลิตผลิตภัณฑ์โลหะประดิษฐ์อื่นๆ ซึ่งมีได้จัดประเภทไว้ในที่อื่น 	<p>กลุ่มดี : มูลค่าเพิ่มและ TFP ขยายตัว</p> <ul style="list-style-type: none"> ไม่มี
<p>กลุ่มไม่ดี : มูลค่าเพิ่มและ TFP หดตัว</p> <ul style="list-style-type: none"> การผลิตของที่ทำจากลวด โซ่ สปริง สลักเกลียว และตะปูควง 	<p>กลุ่มแนวโน้มไม่ดี : มูลค่าเพิ่มขยายตัว แต่ TFP หดตัว</p> <ul style="list-style-type: none"> ไม่มี

การผลิตผลิตภัณฑ์โลหะประดิษฐ์ (ยกเว้นเครื่องจักรและอุปกรณ์) (TSIC 25) เป็นหมวดย่อยของอุตสาหกรรมตามกิจกรรมทางเศรษฐกิจประเภทการผลิตผลิตภัณฑ์โลหะประดิษฐ์ (ยกเว้นเครื่องจักรและอุปกรณ์) เป็นการผลิตผลิตภัณฑ์โลหะที่ได้จากการประกอบหรือผสมผสานผลิตภัณฑ์โลหะ (วัสดุชิ้นอื่นในบางกรณี) ให้เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีความซับซ้อนที่ทำงานร่วมกับส่วนประกอบที่เคลื่อนไหวได้ ไม่รวมผลิตภัณฑ์โลหะชนิดไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์ หรือชนิดที่ใช้ในทางทัศนศาสตร์ ประกอบด้วย การผลิตผลิตภัณฑ์ที่มีโครงสร้างเป็นโลหะ การผลิตอาวุธและกระสุน และการผลิตผลิตภัณฑ์โลหะประดิษฐ์อื่น ๆ และกิจกรรมการบริการงานโลหะ

ในการสำรวจข้อมูลปี พ.ศ. 2566 มีจำนวนตัวอย่างสถานประกอบการของการผลิตโลหะประดิษฐ์รวมทั้งสิ้น 139 ราย จำแนกเป็นวิสาหกิจขนาดใหญ่ 57 ราย ขนาดกลาง 53 ราย และขนาดเล็ก 29 ราย ครอบคลุมรายได้ร้อยละ 82.5 ของรายได้ทั้งหมดของอุตสาหกรรมการผลิตโลหะประดิษฐ์ ประเภทของผลิตภัณฑ์ที่สำรวจ คือ การผลิตถัง ครอบ ถังกลมขนาดใหญ่ และภาชนะบรรจุที่คล้ายกันที่ทำจากโลหะ (TSIC 2594) การผลิตของที่ทำจากลวด โซ่ สปริง สลักเกลียว และตะปูควง (TSIC 2595) และการผลิตผลิตภัณฑ์โลหะประดิษฐ์อื่น ๆ ซึ่งมีได้จัดประเภทไว้ในที่อื่น (TSIC 2599)

3.10.1 ภาวะธุรกิจและโครงสร้างอุตสาหกรรม

สถานการณ์ของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์โลหะประดิษฐ์ (ยกเว้นเครื่องจักรและอุปกรณ์) ในปี พ.ศ. 2566 เป็นดังนี้ **1) การผลิตบรรจุภัณฑ์โลหะ** มีปริมาณการผลิตรวม 325,042 ตัน หดตัวลงจากปีก่อนสูงมากที่ร้อยละ 23.98 และมีปริมาณจำหน่ายรวม 343,378 ตัน หดตัวเทียบกับปีที่ผ่านมาร้อยละ 14.87 เนื่องจากความต้องการอาหารกระป๋องเพื่อการส่งออกลดลง ทำให้มูลค่าการส่งออกยังลดลงเหลือ 9,082 ล้านบาท หรือปรับตัวลดลงร้อยละ 17.11 จากปีก่อนหน้า และในปีที่ผ่านมามูลค่าการนำเข้าก็ปรับตัวลดลงด้วยเช่นกัน (รายงานสภาวะอุตสาหกรรมบรรจุภัณฑ์) **2) การผลิตภัณฑ์ในกลุ่มโซ่ สปริง สลักเกลียว ตะปูควง สกรู น็อต และตะปู** มีปริมาณการผลิตรวม 163,401 ตัน หดตัวสูงร้อยละ 18.28 จากปีก่อนหน้า สอดคล้องกับปริมาณจำหน่ายรวมลดลงที่ร้อยละ 7.03 คิดเป็นมูลค่าการจำหน่ายรวม 22,465 ล้านบาท และ **3) เครื่องครัวและของใช้จากโลหะ** มีปริมาณการผลิตรวม 59.43 ล้านตัน หดตัวค่อนข้างมากจากปีก่อนหน้า ร้อยละ 28.67 และถือเป็นการหดตัวอย่างต่อเนื่องสองปีติดต่อกัน จากการบริโภคภายในประเทศและการส่งออกที่ลดลงร้อยละ 43.15 และร้อยละ 24.18 ตามลำดับ (ข้อมูลสถิติอุตสาหกรรม สศอ.)

โครงสร้างอุตสาหกรรมด้านอุปทานในปี พ.ศ. 2566 มีจำนวนโรงงานสะสมทั้งสิ้น 7,425 โรงงาน ลดลงเล็กน้อยร้อยละ 0.6 จากปีก่อน จำแนกเป็น โรงงาน โรงงานจำพวกที่ 2 จำนวน 771 โรงงาน (ร้อยละ 10.4 ของจำนวนโรงงานทั้งหมด) และโรงงานจำพวกที่ 3 จำนวน 6,654 โรงงาน (ร้อยละ 89.6 ของจำนวนโรงงานทั้งหมด) โดยในปี พ.ศ. 2566 มีการลงทุนโรงงาน มูลค่า 15,448.49 ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 30.27 จากปีก่อน พร้อมกับจำนวนแรงงานที่เพิ่มขึ้นเป็น 5,610 ราย หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.12 จากปีก่อน

สำหรับแนวโน้มอุตสาหกรรมการผลิตโลหะประดิษฐ์ภายในประเทศ ปี พ.ศ. 2567 คาดการณ์ปริมาณการผลิตและการจำหน่ายบรรจุภัณฑ์โลหะและบรรจุภัณฑ์ประเภทอื่น โดยรวมน่าจะขยายตัวจากความเชื่อมั่นของภาคเอกชนและการลงทุนที่ฟื้นตัว ร่วมกับปัจจัยหนุนด้านการท่องเที่ยว และการใช้จ่ายภาครัฐที่อาจช่วยกระตุ้นการบริโภคภายในประเทศได้ระดับหนึ่ง ส่วนต้นทุนการนำเข้าและต้นทุนด้านโลจิสติกส์ อีกทั้งผลกระทบจากภาวะเปียบด้านสิ่งแวดล้อมทั้งในและต่างประเทศ นโยบายด้านภาษีจากภาครัฐเพื่อลดกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและผลักดันสังคมคาร์บอนต่ำ มีส่วนสำคัญต่อการผลิตและการดำเนินงานอุตสาหกรรมทั้งในแง่ของข้อจำกัดและโอกาส ในขณะที่เดียวกันการเติบโตของบรรจุภัณฑ์ทางเลือก เช่น บรรจุภัณฑ์จากพลาสติกชีวภาพ เป็นประเด็นที่ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์โลหะต้องเตรียมความพร้อมและพิจารณาทางเลือกอื่น ๆ

ตัวชี้วัดที่สำคัญของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์โลหะประดิษฐ์ ในปี พ.ศ. 2566 จากตารางที่ 3.21 พบว่า เมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2565 จากภาวะการหดตัวของตลาดค่อนข้างหนัก ทำให้ยอดขายและการส่งออก ลดลงร้อยละ 27.42 และร้อยละ 10.99 ตามลำดับ อีกทั้งคุณภาพปัจจัยการผลิตส่วนใหญ่ลดลง สำหรับคุณภาพของแรงงานมีสัดส่วนการใช้แรงงานที่มีทักษะและแรงงานวิชาชีพลดลงจากร้อยละ 77.88 เหลือร้อยละ 77.31 แม้ว่าจะมีสัดส่วนการฝึกอบรมแรงงานเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 33.96 และแรงงานมีอายุเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเล็กน้อยเป็น 35.92 ปี เช่นเดียวกับคุณภาพปัจจัยทุนมีสัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติและเครื่องจักรกึ่งอัตโนมัติ ลดลงจากร้อยละ 37.87 เหลือร้อยละ 37.31 และสัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุน้อยกว่า 5 ปี ก็ลดลงจากร้อยละ 10.12 เป็นร้อยละ 7.76 สำหรับการบริหารจัดการด้านการผลิตและการขาย พบว่า เฉพาะสัดส่วนการผลิต ODM และ OBM ที่เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 26.44 แต่สัดส่วนยอดขาย E-commerce ลดลงเหลือร้อยละ 0.97 และสัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงานลดลงเหลือ 0.85 ด้านการบริหารจัดการด้านต้นทุนผู้ประกอบการมีภาระต้นทุนหลายประเภทเพิ่มขึ้น อาทิ สัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขายเป็นร้อยละ 74.28 สัดส่วนค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารต่อยอดขายเป็นร้อยละ 6.84 สัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิตเป็นร้อยละ 88.69 และสัดส่วนต้นทุนแรงงานต่อต้นทุนทั้งหมดเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 10.28 มีเพียงสัดส่วนต้นทุนการผลิตต่อยอดขายที่ดีขึ้นเหลือร้อยละ 66.64 และมีสัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายเป็น 40.88 จากปัญหาด้านต้นทุนทำให้ในด้านการเงินมีสภาพคล่องที่แย่ง รวมถึงอัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ และอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นเพิ่มขึ้นตามมาด้วย

ตารางที่ 3.21 : ตัวชี้วัดของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์โลหะประดิษฐ์ (ยกเว้นเครื่องจักรและอุปกรณ์)

ตัวชี้วัด	2566	2565
ภาวะตลาด		
การเติบโตของยอดขาย (%)	-27.42	4.13
การเติบโตของการส่งออก (%)	-10.99	10.52
คุณภาพปัจจัยการผลิต		
สัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ/แรงงานวิชาชีพ (%)	77.31	77.88
สัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรม (%)	33.96	29.52
อายุโดยเฉลี่ยของแรงงาน (ปี)	35.92	35.83

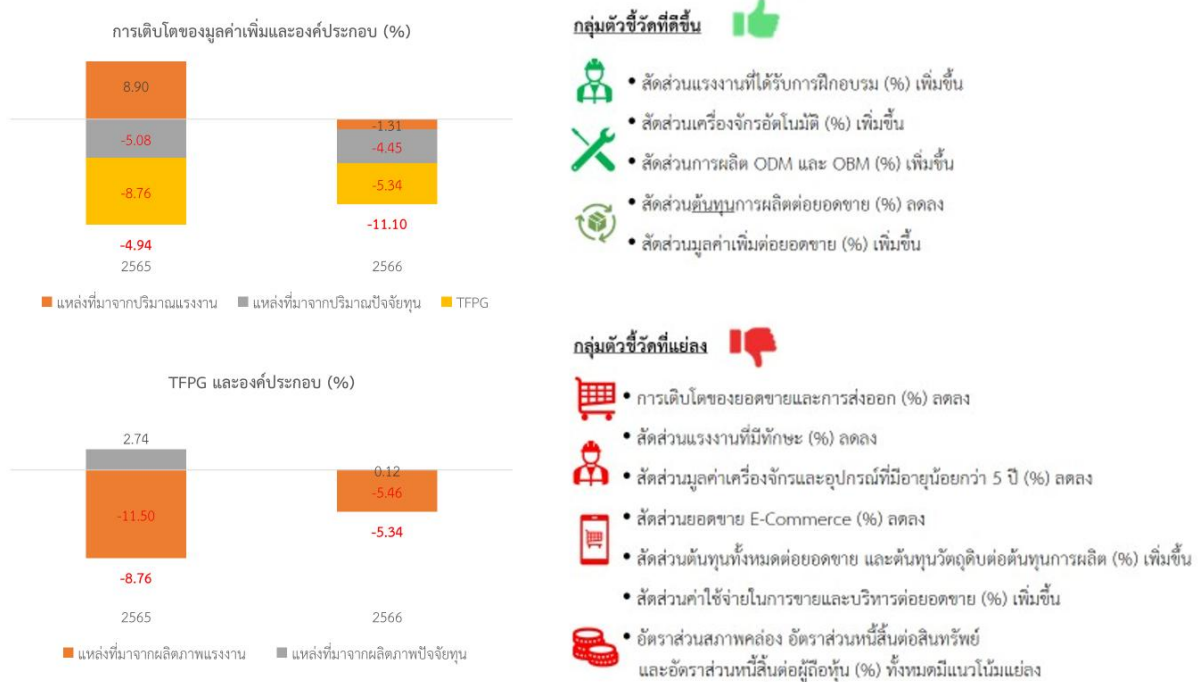
ตัวชี้วัด	2566	2565
สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุ < 5 ปี (%)	7.76	10.12
สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติ (%)	37.31	37.87
การบริหารจัดการ		
ด้านการผลิตและการขาย		
สัดส่วนยอดขาย E-Commerce (%)	0.97	1.84
สัดส่วนการผลิต ODM และ OBM (%)	26.44	24.85
สัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงาน (ล้านบาท/คน)	0.85	0.90
ด้านต้นทุน		
สัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขาย (%)	74.28	73.47
สัดส่วนต้นทุนการผลิตต่อยอดขาย (%)	66.64	67.53
สัดส่วนค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารต่อยอดขาย (%)	6.84	5.52
สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขาย (%)	40.88	23.89
สัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิต (%)	88.69	87.16
สัดส่วนต้นทุนแรงงานต่อต้นทุนทั้งหมด (%)	10.28	9.83
ด้านการเงิน		
อัตราส่วนสภาพคล่อง (เท่า)	2.11	2.37
อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (เท่า)	0.38	0.38
อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (เท่า)	0.68	0.49
นวัตกรรม		
สัดส่วนการลงทุนและพัฒนาต่อยอดขาย (%)	0.04	0.04

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2567 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวค.)

3.10.2 ผลการวิเคราะห์ผลผลิตภาพการผลิตและตัวชี้วัดที่สำคัญ

จากการประมวลผลข้อมูลที่ได้จากการสำรวจพบว่า ในปี พ.ศ. 2566 อุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์โลหะประดิษฐ์มีมูลค่าเพิ่ม (Value Added) ลดลงค่อนข้างมากที่ร้อยละ 11.10 ประกอบด้วยปริมาณปัจจัยแรงงานลดลงร้อยละ 1.31 ปริมาณปัจจัยทุนลดลงร้อยละ 4.45 และผลผลิตภาพการผลิต (TFPG) ลดลงร้อยละ 5.34 โดย TFPG ที่ลดลงในปี 2566 เป็นผลมาจากภาวะตลาดมากที่สุดร้อยละ 17.77 ตามยอดขายและการส่งออกที่ลดลง ปัจจัยเชิงคุณภาพแรงงานลดลงร้อยละ 0.35 จากสัดส่วนแรงงานทักษะและแรงงานที่มีทักษะต่อแรงงานวิชาชีพลดลง แม้ว่าจะมีแรงงานที่ได้รับการอบรมเพิ่มขึ้น ส่วนปัจจัยเชิงคุณภาพทุนลดลงร้อยละ 0.57 จากสัดส่วนเครื่องจักรใหม่และเครื่องจักรอัตโนมัติที่ลดลง ในขณะที่ปัจจัยเชิงคุณภาพอื่น ๆ เพิ่มขึ้นค่อนข้างมากที่ร้อยละ 13.35 เนื่องด้วยแหล่งที่มาจากการพัฒนาการผลิต ODM และ OBM และมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายที่เพิ่มขึ้นค่อนข้างมาก รวมถึงสัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขายที่เพิ่มขึ้นด้วย จะเห็นได้ว่า TFPG ที่ลดลง มาจากสภาวะตลาดมากที่สุด แม้ว่าส่วนที่มาจากปัจจัยอื่น ๆ จะดีขึ้นแล้วก็ตาม สามารถสรุปได้ตามแผนภาพที่ 3.11

**แผนภาพที่ 3.11 : อัตราการเติบโตของมูลค่าเพิ่มและองค์ประกอบ
ของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์โลหะประดิษฐ์ (ยกเว้นเครื่องจักรและอุปกรณ์)**

(ก) มูลค่าเพิ่มและองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	มูลค่าเพิ่ม	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่มจาก				
		แรงงาน	ทุน	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก	
					ผลิตภาพแรงงาน	ผลิตภาพทุน
2566	-11.10	-1.31	-4.45	-5.34	-5.46	0.12
2565	-4.94	8.90	-5.08	-8.76	-11.50	2.74

(ข) TFPG และองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก			
		คุณภาพแรงงาน	คุณภาพทุน	ปัจจัยคุณภาพอื่น	ภาวะตลาด
2566	-5.34	-0.35	-0.57	13.35	-17.77
2565	-8.76	1.11	2.18	-13.14	1.09

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2567 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวค.)

ข้อมูลจากการสำรวจในปี พ.ศ. 2566 ในหมู่ย่อย (TSIC 4 หลัก) แสดงให้เห็นถึง **หมู่ย่อยการผลิตการผลิตถึง กระป๋อง ถึงกลมขนาดใหญ่ และภาชนะบรรจุที่คล้ายกันที่ทำจากโลหะ (TSIC 2594)** มีมูลค่าเพิ่มลดลงร้อยละ 9.17 และแต่มี TFPG เป็นบวกเล็กน้อย เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.45 เนื่องจากผลิตภาพทุนขยายตัวมากกว่าผลิตภาพแรงงานที่ลดลง เนื่องจากมีแรงงานที่มีทักษะต่อแรงงานวิชาชีพลดลง ร่วมกับอายุโดยเฉลี่ยแรงงานเพิ่มขึ้นด้วย ในขณะที่หมู่ย่อยการผลิตของที่ทำจากลวด โซ่ สปริง สลักเกลียว และตะปูควง (TSIC 2595) ที่มีมูลค่าเพิ่มลดลงร้อยละ 6.90 และมี TFPG เป็นลบค่อนข้างสูง ลดลงร้อยละ 13.73

ตามผลผลิตภาพแรงงานที่ลดลงมากในปี นี้ เนื่องด้วยสัดส่วนแรงงานที่มีทักษะต่อแรงงานวิชาชีพเพิ่มขึ้นไม่มากนัก ประกอบกับสัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติและกึ่งอัตโนมัติก็ลดลงด้วย ส่วนการผลิตผลิตภัณฑ์โลหะประดิษฐ์อื่น ๆ ซึ่งมีได้จัดประเภทไว้ในที่อื่น (TSIC 2599) ยังคงมีมูลค่าเพิ่มลดลงร้อยละ 17.99 แต่มี TFPG เป็นบวกเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.60 ซึ่งเป็นผลมาจากผลผลิตภาพแรงงานที่เพิ่มขึ้น (ทิศทางตรงกันข้ามกับปีที่ผ่านมา) จากสัดส่วนแรงงานที่มีทักษะและสัดส่วนแรงงานที่ได้รับการอบรมเพิ่มขึ้น มากกว่าสัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรอัตโนมัติที่ลดลง อย่างไรก็ตาม ในหมู่ย่อยทั้งสามกลุ่มมีแนวโน้มของต้นทุนการผลิตต่อยอดขายดีขึ้น แต่มีสัดส่วนค่าใช้จ่ายในการขายและการบริหารที่มากขึ้นไปด้วย

ตารางที่ 3.22 : บัญชีการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์โลหะประดิษฐ์ (ยกเว้นเครื่องจักรและอุปกรณ์)

หน่วย (% ต่อปี)

TSIC	ปี พ.ศ. 2566						ปี พ.ศ. 2565					
	มูลค่าเพิ่ม (VA)	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของ TFPG		มูลค่าเพิ่ม (VA)	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของ TFPG	
		แรงงาน	ทุน	TFPG	ผลผลิตภาพแรงงาน	ผลผลิตภาพทุน		แรงงาน	ทุน	TFPG	ผลผลิตภาพแรงงาน	ผลผลิตภาพทุน
25	-11.10	-1.31	-4.45	-5.34	-5.46	0.12	-4.94	8.90	-5.08	-8.76	-11.50	2.74
2594	-9.17	-5.23	-4.39	0.45	-0.30	0.75	0.24	9.14	-1.00	-7.90	-9.02	1.12
2595	-6.90	9.21	-2.38	-13.73	-13.44	-0.29	-2.74	10.01	-1.66	-11.09	-11.46	0.37
2599	-17.99	-14.76	-6.83	3.60	3.70	-0.10	-18.40	7.59	-8.68	-17.31	-17.42	0.11

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2567 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวก.)

3.10.3 ปัญหา/อุปสรรค

ปัญหาและอุปสรรคที่ผู้ประกอบการกลุ่มตัวอย่างจัดให้อยู่ใน 3 อันดับแรก ได้แก่ (1) ต้นทุนวัตถุดิบ (2) ต้นทุนแรงงาน และ (3) ต้นทุนเชื้อเพลิงและพลังงานที่ใช้ในการผลิตตามลำดับ จะเห็นได้ว่าเป็นประเด็นปัญหาที่ต่อเนื่องจากปีก่อนหน้า เนื่องด้วยต้นทุนวัตถุดิบถูกกดดันจากภาวะเศรษฐกิจถดถอย ซึ่งทำให้เกิดภาวะเงินเฟ้อและราคาพลังงานเพิ่มสูงขึ้น รวมถึงสถานการณ์ความขัดแย้งเชิงภูมิรัฐศาสตร์ ส่วนต้นทุนแรงงานได้รับแรงกดดันจากนโยบายการเพิ่มขึ้นค่าแรงขั้นต่ำ ประกอบกับมาตรการและนโยบายด้านภาษีการจัดการสิ่งแวดล้อม ทำให้ผู้ประกอบการตระหนักถึงความสำคัญของขั้นตอนการผลิตผลิตภัณฑ์ให้สะอาดมากขึ้น

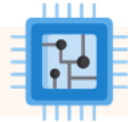
สำหรับกิจกรรมในอนาคตที่ผู้ประกอบการกลุ่มตัวอย่างมีแผนจะดำเนินการมากที่สุด ได้แก่ แผนปรับปรุงกระบวนการทำงาน (Improve Operating Process) แผนพัฒนาบุคลากร (Develop Staff) และแผนพัฒนาผลิตภัณฑ์โลหะประดิษฐ์ เช่น บรรจุภัณฑ์โลหะ ลวด โซ่ สปริง เป็นต้น (Develop Product/Service) ทั้งสามกิจกรรมล้วนเป็นกิจกรรมที่ผู้ประกอบการดำเนินการอย่างต่อเนื่องจากปีก่อน ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้ประกอบการยังคงให้ความสำคัญกับการเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการผลิต การพัฒนาศักยภาพของแรงงาน และการเพิ่มมาตรฐานของผลิตภัณฑ์ให้สามารถแข่งขันได้มากขึ้น

3.10.4 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

สถานการณ์ของอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์โลหะประดิษฐ์มีแนวโน้มทั้งสามกลุ่มหดตัวลงอย่างมากจากผลกระทบทางด้านราคาและต้นทุนการผลิต อีกทั้งยังถูกจำกัดด้วยนโยบายและมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมและการขับเคลื่อนสังคมคาร์บอนต่ำทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ประเด็นดังกล่าวทำให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมโลหะประดิษฐ์ต้องรับมือ ติดตาม และปรับตัว ดังนี้

- 1) ผู้ประกอบการอาจจะรวมกลุ่มเพื่อร่วมกันพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์โลหะ และเครื่องจักรและของใช้จากโลหะ ให้มีความทันสมัยตอบโจทย์การใช้งานของผู้บริโภคยุคใหม่ ร่วมกับการใช้งานฝีมือและงานออกแบบที่มีเอกลักษณ์ เพื่อเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์
- 2) ในกลุ่มผลิตภัณฑ์โซ่ ลวด สปริง สลักเกลียว และตะปูควง ผู้ประกอบการอาจขยายฐานตลาดและเจาะกลุ่มตลาดลูกค้าในอุตสาหกรรมต่อเนื่องที่กำลังขยายตัว เช่น อุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้า อุตสาหกรรมรถยนต์ไฟฟ้า ด้วยการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มลูกค้า
- 3) ผู้ประกอบการควรจัดทำแผนการบริหารจัดการอุปทานการผลิต เพื่อรองรับสถานการณ์ความไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจ ความผันผวนด้านราคาและต้นทุน การค้าระหว่างประเทศ และปรากฏการณ์ภัยทางธรรมชาติ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการผลิตในอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง
- 4) หน่วยงานภาครัฐควรให้การสนับสนุนในการหาพันธมิตรทางการค้าและตลาดใหม่ ๆ โดยเฉพาะตลาดในอาเซียนให้กับผู้ประกอบการ เพื่อเพิ่มความต้องการบริโภคนอกประเทศสำหรับผลิตภัณฑ์บรรจุภัณฑ์โลหะ และเครื่องจักรและของใช้จากโลหะ
- 5) ผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญกับประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมในทุกขั้นตอนตลอดกระบวนการผลิต ปรับปรุงกระบวนการผลิตให้สะอาดและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้นด้วยเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อสอดคล้องกับนโยบายที่มุ่งสังคมคาร์บอนต่ำ รวมถึงอาจมองหาทางเลือกการผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ทดแทน แต่ยังคงใช้วัตถุดิบและกระบวนการผลิตเดิมที่มีอยู่

3.11 TSIC 26 : การผลิตผลิตภัณฑ์คอมพิวเตอร์ อิเล็กทรอนิกส์ และอุปกรณ์ที่ใช้ในทางทัศนศาสตร์

ผลิตภาพการผลิตของอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ ปี 2566

TFPG ขยายตัวจากปีก่อนหน้า มูลค่าเพิ่มลดลง โดยมีปัจจัยหลักจากการส่งออกและนำเข้า รวมถึงแรงงานมีทักษะลดลงรวมถึงเครื่องจักรมีคุณภาพลดลง

- รับผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจของโลกที่มีความไม่แน่นอน ปัญหาเงินเฟ้อ ปัญหาความขัดแย้งซึ่งภูมิรัฐศาสตร์ที่รุนแรงมากขึ้น รวมถึงการกีดกันทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีมีการใช้มากขึ้น ส่งผลต่อราคาวัตถุดิบและพลังงาน
- นโยบายดึงดูดการลงทุนของประเทศคู่แข่งที่สำคัญ เช่น มาเลเซีย เวียดนาม อินเดีย
- แนวโน้มความต้องการชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์มีมากขึ้นในอุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้าและอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้า
- แนวโน้มความต้องการชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์มีมากขึ้นในอุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้า

ตัวชี้วัดผลประกอบการที่สำคัญ

ตัวชี้วัดที่เพิ่มขึ้น

- E-Commerce เพิ่มขึ้น
- ปัจจัยหนุนต่อแรงงานเพิ่มขึ้น
- ต้นทุนและค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารลดลง
- มูลค่าเพิ่มต่อยอดขายเพิ่มขึ้น
- สัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิตลดลง
- สัดส่วน R&D ต่อยอดขายเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัดที่เยี่ยง

- ยอดขายและส่งออกลดลง
- สัดส่วนการผลิต ODM, OBM
- ต้นทุนแรงงานต่อต้นทุนรวมเพิ่มขึ้น
- แรงงานที่มีทักษะวิชาชีพลดลง
- สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติ และเครื่องจักรใหม่ลดลง

ตัวอย่างวิธีให้ TFPG ของการผลิตอิเล็กทรอนิกส์ยังคงขยายตัว

- ผู้ประกอบการนำเครื่องจักรที่รุ่นใหม่ที่มีอายุไม่สูง รวมถึงมีระบบอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติมาใช้มากขึ้น ซึ่งจะส่งผลประสิทธิภาพเครื่องจักรที่จะเพิ่มขึ้น และส่งผลต่อต้นทุนการใช้พลังงานในการผลิตที่ลดลง และยกระดับให้สามารถผลิตสินค้าที่มีเทคโนโลยีที่สูงขึ้น
- ภาครัฐควรมีนโยบาย/มาตรการดึงดูดการลงทุนเทคโนโลยีขั้นสูงจากต่างประเทศมาลงทุนที่ไทยให้มากขึ้น
- ผู้ประกอบการควรพัฒนาประสิทธิภาพแรงงาน เพื่อให้แรงงานมีทักษะที่เพิ่มขึ้น และทำให้สามารถปรับกระบวนการทำงานที่จะช่วยให้ผู้ประกอบการมีต้นทุนและค่าใช้จ่ายที่ลดลง รวมถึงพัฒนาแรงงานสำหรับการวิจัยและพัฒนาสินค้าที่มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น
- ผู้ประกอบการควรมีการผลิตที่เน้นการวิจัยและพัฒนา และทำสินค้าที่มีตราสินค้าของตนเองมากขึ้น และรองรับความต้องการของอุตสาหกรรมที่ต้องการใช้ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์

สถานะของสาขาการผลิตต่าง ๆ

<p>กลุ่มแนวโน้มดี : มูลค่าเพิ่มหดตัว แต่ TFP ขยายตัว</p> <ul style="list-style-type: none"> • การผลิตชิ้นส่วนและแผงวงจรอิเล็กทรอนิกส์ • การผลิตคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ต่อพ่วง 	<p>กลุ่มดี : มูลค่าเพิ่มและ TFP ขยายตัว</p> <p>-</p>
<p>กลุ่มไม่ดี : มูลค่าเพิ่มและ TFP หดตัว</p> <p>-</p>	<p>กลุ่มแนวโน้มไม่ดี : มูลค่าเพิ่มขยายตัว แต่ TFP หดตัว</p> <p>-</p>

อุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์คอมพิวเตอร์ อิเล็กทรอนิกส์ และอุปกรณ์ที่ใช้ในทางทัศนศาสตร์ (TSIC 26) (อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์) เป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจประเภทการผลิตคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์ต่อพ่วง อุปกรณ์สื่อสาร และผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ที่คล้ายกัน รวมถึงส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์ดังกล่าว โดยที่การออกแบบและการใช้วงจรรวมและการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่มีขนาดเล็กเป็นพิเศษเป็นสิ่งที่แสดงคุณลักษณะเฉพาะของกระบวนการผลิตของอุตสาหกรรมในหมวดนี้ โดยกิจกรรมการผลิตของอุตสาหกรรมในหมวดนี้ ประกอบด้วย การผลิตชิ้นส่วนและแผงวงจรอิเล็กทรอนิกส์ การผลิตคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ต่อพ่วง การผลิตอุปกรณ์สื่อสาร การผลิตเครื่องใช้อิเล็กทรอนิกส์ชนิดใช้ในครัวเรือน การผลิตเครื่องอุปกรณ์ที่ใช้ในการวัด การทดสอบ การนำร่อง และการควบคุมรวมถึงนาฬิกา การผลิตเครื่องฉายรังสี เครื่องไฟฟ้าทางการแพทย์ และทางกายภาพบำบัด การผลิตอุปกรณ์ที่ใช้ในทางทัศนศาสตร์และอุปกรณ์ถ่ายภาพ การผลิตสื่อแม่เหล็ก และสื่อเชิงแสง

ในการสำรวจข้อมูลปี พ.ศ. 2566 มีจำนวนตัวอย่างสถานประกอบการของการผลิตผลิตภัณฑ์คอมพิวเตอร์ อิเล็กทรอนิกส์ และอุปกรณ์ที่ใช้ในทางทัศนศาสตร์รวมทั้งสิ้น 110 ราย จำแนกเป็นวิสาหกิจขนาดใหญ่ 85 ราย ขนาดกลาง 12 ราย และขนาดเล็ก 13 ราย ซึ่งครอบคลุมรายได้ร้อยละ 58.8 ของรายได้ทั้งหมดของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์คอมพิวเตอร์ อิเล็กทรอนิกส์ และอุปกรณ์ที่ใช้ในทางทัศนศาสตร์ โดยมีประเภทของผลิตภัณฑ์ในกลุ่มตัวอย่างที่สำรวจ เช่น ชิ้นส่วนและแผงวงจรอิเล็กทรอนิกส์ คอมพิวเตอร์ และอุปกรณ์ต่อพ่วง เป็นต้น

3.11.1 ภาวะธุรกิจและโครงสร้างอุตสาหกรรม

ภาวะเศรษฐกิจอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ในภาพรวมด้านอุปสงค์ ปี พ.ศ. 2566 ภาพรวมดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรมของอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ (MPI) ยังคงชะลอตัว อุตสาหกรรมต้องเผชิญกับผลกระทบจากหลายปัจจัยทั้งจากสงครามรัสเซีย-ยูเครนที่มีความยืดเยื้อมาอย่างต่อเนื่องซึ่งส่งผลกระทบต่อห่วงโซ่อุปทานในทั่วโลกโดย เช่น วัตถุดิบที่เกี่ยวข้องกับเหล็กหรือทองแดงส่งผลกระทบต่อต้นทุนการผลิต ปัญหาการเงินเพื่อของหลายประเทศทั่วโลกซึ่งส่งผลกระทบต่อราคาต้นทุนการผลิตและสินค้าสำเร็จรูป ส่งผลให้การส่งออกหดตัวลงเล็กน้อยโดยเฉพาะการส่งออกผลิตภัณฑ์หลักอย่างส่วนประกอบและอุปกรณ์ประกอบของเครื่องคอมพิวเตอร์ ทั้งนี้การส่งออกวงจรรวม การส่งออกส่วนประกอบของเครื่องอุปกรณ์สำหรับการส่งหรือการรับเสียง ภาพ หรือข้อมูลอื่นๆ การส่งออกเครื่องจักรและเครื่องอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อื่น ๆ ยังคงขยายตัวได้ดี และภาพรวมอุตสาหกรรมยังมีปัจจัยบวกสนับสนุนจากความต้องการสินค้าอิเล็กทรอนิกส์ในตลาดโลก กำลังซื้อในประเทศยังขยายตัวได้ แม้การผลิตเพื่อจำหน่ายในประเทศในสินค้าที่สำคัญจะมีการเติบโตเพียงเล็กน้อย

สำหรับโครงสร้างอุตสาหกรรมด้านอุปทานของอุตสาหกรรมผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์ (Electrical Machinery and Supplies) ในปี พ.ศ. 2566 มีสัญญาณชะลอตัวเนื่องจากปีก่อน มีจำนวนโรงงานสะสมทั้งสิ้น 241 โรงงาน หดตัวร้อยละ 2.03 จากปีก่อน จำแนกเป็นโรงงานจำพวกที่ 1 จำนวน 1 โรงงาน

(ร้อยละ 0.04 ของจำนวนโรงงานทั้งหมด) โรงงานจำพวกที่ 2 จำนวน 25 โรงงาน (ร้อยละ 10.4 ของจำนวนโรงงานทั้งหมด) และโรงงานจำพวกที่ 3 จำนวน 215 โรงงาน (ร้อยละ 89.2 ของจำนวนโรงงานทั้งหมด) โดยในช่วงปี พ.ศ. 2566 มีการลงทุนโรงงานทั้งหมด 4,567.29 ล้านบาท ลดลงร้อยละ 10.20 จากปีก่อน

แนวโน้มอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ ในปี พ.ศ. 2567 คาดว่าจะยังคงขยายตัวจากความต้องการอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์จากอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องทั้งจาก Social Media E-Commerce แต่ยังคงมีปัจจัยเสี่ยงทั้งจากประเทศผู้ผลิตที่เป็นคู่แข่งที่สำคัญอย่างเวียดนาม มาเลเซีย อินเดีย เป็นต้น ที่ต่างมีนโยบายระดับชาติในการดึงดูดบริษัทข้ามชาติด้านเทคโนโลยีในอุตสาหกรรมเซมิคอนดักเตอร์ที่มีบทบาทสำคัญต่ออุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ให้ไปลงทุนในประเทศอื่น สถานการณ์เศรษฐกิจโลกที่ยังคงไม่แน่นอนและส่งผลกระทบต่อเงินเฟ้อและปัจจัยการผลิตที่มีราคาสูง รวมถึงความขัดแย้งระหว่างรัสเซีย-ยูเครนที่ยังคงดำเนินต่อเนื่องซึ่งยังส่งผลต่อต้นทุนวัตถุดิบ สงครามการค้าระหว่างสหรัฐอเมริกา-จีนที่ไทยอาจจะได้รับอานิสงส์ในการย้ายฐานการผลิตจากจีนมายังไทย ความต้องการชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ที่มีเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ปรับไปสู่ระบบอัจฉริยะมากขึ้น รวมถึงผู้ประกอบการกลางน้ำและปลายน้ำที่เคยใช้ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศหันไปใช้ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์จากจีนมากขึ้น

ตัวชี้วัดที่สำคัญของอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ในปี พ.ศ. 2566 จากตารางที่ 3.23 พบว่ามีภาวะการขยายตัวของตลาดลดลงเมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2565 ทำให้ยอดขายเติบโตลดลงร้อยละ 8.05 และการส่งออกลดลงร้อยละ 8.91 ทั้งนี้ พบว่าคุณภาพปัจจัยการผลิตส่วนใหญ่ลดลง สำหรับคุณภาพของแรงงาน พบว่ามีสัดส่วนการใช้แรงงานที่มีทักษะและแรงงานวิชาชีพลดลงจากร้อยละ 90.66 เป็นร้อยละ 87.56 และสัดส่วนการฝึกอบรมแรงงานเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 18.21 เป็นร้อยละ 24.73 ในส่วนของคุณภาพปัจจัยทุน มีสัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติและเครื่องจักรกึ่งอัตโนมัติลดลงจากร้อยละ 50.44 เป็นร้อยละ 48.54 และมีสัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุน้อยกว่า 5 ปี ลดลงจากร้อยละ 16.78 เป็นร้อยละ 10.66 สำหรับการบริหารจัดการด้านการผลิตและการขายพบว่ามีเฉพาะสัดส่วนการผลิต ODM และ OBM ที่ลดลง สัดส่วนต่อยอดขาย E-Commerce และสัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงานเพิ่มขึ้น ด้านการเงินพบว่ามีสภาพคล่องเพิ่มขึ้น และมีอัตราส่วนหนี้สินลดลง ด้านการบริหารจัดการด้านต้นทุนมีแนวโน้มลดลง โดยพบว่ามีสัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายเพิ่มขึ้น และสัดส่วนต้นทุนส่วนใหญ่ลดลง

ตารางที่ 3.23 : ตัวชี้วัดของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์คอมพิวเตอร์ อิเล็กทรอนิกส์ และอุปกรณ์ที่ใช้ในทางทัศนศาสตร์

ตัวชี้วัด	2566	2565
ภาวะตลาด		
การเติบโตของยอดขาย (%)	-8.05	18.87
การเติบโตของการส่งออก (%)	-8.91	14.55
คุณภาพปัจจัยการผลิต		
สัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ/แรงงานวิชาชีพ (%)	87.56	90.66
สัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรม (%)	24.73	18.21

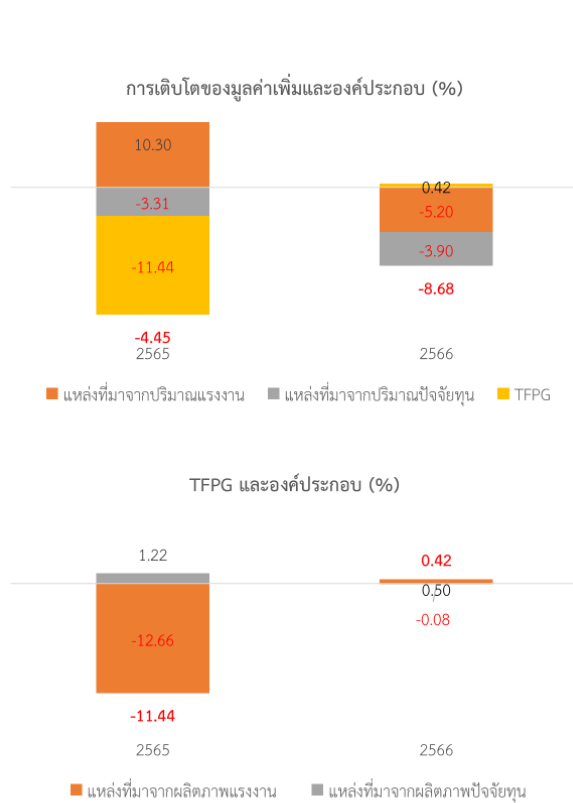
ตัวชี้วัด	2566	2565
อายุโดยเฉลี่ยของแรงงาน (ปี)	38.25	38.51
สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุ < 5 ปี (%)	10.66	16.78
สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติ (%)	48.54	50.44
การบริหารจัดการ		
ด้านการผลิตและการขาย		
สัดส่วนยอดขาย E-Commerce (%)	6.48	5.83
สัดส่วนการผลิต ODM และ OBM (%)	31.90	36.67
สัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงาน (ล้านบาท/คน)	1.76	1.56
ด้านต้นทุน		
สัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขาย (%)	76.83	79.65
สัดส่วนต้นทุนการผลิตต่อยอดขาย (%)	69.03	70.51
สัดส่วนค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารต่อยอดขาย (%)	5.86	7.39
สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขาย (%)	20.15	20.03
สัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิต (%)	89.69	92.48
สัดส่วนต้นทุนแรงงานต่อต้นทุนทั้งหมด (%)	5.15	4.97
ด้านการเงิน		
อัตราส่วนสภาพคล่อง (เท่า)	2.51	2.31
อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (เท่า)	0.32	0.34
อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (เท่า)	0.47	0.51
นวัตกรรม		
สัดส่วนการลงทุนและพัฒนาต่อยอดขาย (%)	0.38	0.37

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2567 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวค.)

3.11.2 ผลการวิเคราะห์ผลผลิตภาพการผลิตและตัวชี้วัดที่สำคัญ

จากการประมวลผลข้อมูลที่ได้จากการสำรวจพบว่า ในปี พ.ศ. 2566 อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์มีมูลค่าเพิ่ม (Value Added) ลดลงร้อยละ 8.68 ประกอบด้วยปริมาณปัจจัยแรงงานลดลงร้อยละ 5.20 และปริมาณทุนลดลงร้อยละ -3.90 และผลผลิตภาพการผลิต (TFPG) เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.42 ต้องเผชิญภาวะตลาดที่ลดลงจากการเติบโตของยอดขายและการส่งออกที่ลดลง ซึ่งสอดคล้องกับดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรมที่ชะลอตัวลงรวมถึงการส่งออกผลิตภัณฑ์หลักในอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ที่ลดลง รวมถึงปัจจัยเชิงคุณภาพต่าง ๆ อย่างคุณภาพแรงงานเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.80 จากสัดส่วนแรงงานทักษะและแรงงานที่ได้รับการอบรมที่เพิ่มขึ้น แต่ในด้านคุณภาพปัจจัยทุนลดลงร้อยละ 0.12 ตามสัดส่วนเครื่องจักรใหม่ que ลดลง และปัจจัยเชิงคุณภาพอื่น ๆ ลดลงร้อยละ 22.28 มาจากการมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายที่ลดลง ต้นทุนการผลิตและค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น ส่งผลต่อ TFPG ที่เพิ่ม อย่างไรก็ตาม TFPG เฉพาะส่วนของแรงงานเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.50 และปัจจัยทุนลดลง 0.08 ซึ่งสามารถสรุปได้ตามแผนภาพที่ 3.12

แผนภาพที่ 3.12 : อัตราการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าเพิ่ม และองค์ประกอบของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์คอมพิวเตอร์ อิเล็กทรอนิกส์ และอุปกรณ์ที่ใช้ในทางทัศนศาสตร์

กลุ่มตัวชี้วัดที่ดีขึ้น

- สัดส่วนยอดขาย E-Commerce เพิ่มขึ้น
- สัดส่วนปีจ่ายทุนต่อแรงงานเพิ่มขึ้น
- สัดส่วนต้นทุนและค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารลดลง
- มูลค่าเพิ่มต่อยอดขายเพิ่มขึ้น
- สัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิตลดลง
- สัดส่วน R&D ต่อยอดขายเพิ่มขึ้น
- แรงงานที่มีทักษะ/วิชาชีพแรงงานได้รับการฝึกอบรมเพิ่มขึ้น
- อัตราสภาพคล่องเพิ่มขึ้น
- อัตราส่วนหนี้สินลดลง

กลุ่มตัวชี้วัดที่แย่ลง

- ยอดขายและการส่งออกลดลง
- สัดส่วน ODM และ OBM ลดลง
- สัดส่วนต้นทุนแรงงานต่อต้นทุนทั้งหมดเพิ่มขึ้น
- แรงงานที่มีทักษะ/วิชาชีพลดลง
- สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติลดลง
- สัดส่วนเครื่องจักรใหม่ลดลง

(ก) มูลค่าเพิ่มและองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	มูลค่าเพิ่ม	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่มจาก				
		แรงงาน	ทุน	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก	
					ผลิตภาพแรงงาน	ผลิตภาพทุน
2566	-8.68	-5.20	-3.90	0.42	0.50	-0.08
2565	-4.45	10.30	-3.31	-11.44	-12.66	1.22

(ข) TFPG และองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก			
		คุณภาพแรงงาน	คุณภาพทุน	ปัจจัยคุณภาพอื่น	ภาวะตลาด
2566	0.42	-1.68	-1.84	8.77	-4.83
2565	-11.44	1.26	-0.30	-21.72	9.32

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2567 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวด.)

ข้อมูลจากการสำรวจในปี พ.ศ. 2566 ในหมู่ย่อย (TSIC 4 หลัก) แสดงให้เห็นถึง **หมู่ย่อยการผลิตชิ้นส่วนและแผ่นวงจรอิเล็กทรอนิกส์ (TSIC 2610) และการผลิตคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ต่อพ่วง (TSIC 2620) มีมูลค่าเพิ่มลดลงร้อยละ 5.26 และลดลงร้อยละ 16.40 ตามลำดับ และมี TFPG เป็นบวก เพิ่มขึ้น**

เป็นร้อยละ 2.78 และ 2.75 ซึ่งเป็นผลมาจากผลผลิตภาพแรงงานที่เพิ่มขึ้น สำหรับผลผลิตภาพทุนเพิ่มขึ้นใน TSIC 2610 จากแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรมเพิ่มขึ้น เช่นเดียวกับ TSIC 2620 มีผลผลิตภาพแรงงานเพิ่มขึ้นจากแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรมเพิ่มขึ้น แต่ทั้งนี้ผลผลิตภาพทุนลดลงจากเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุน้อยกว่า 5 ปีที่ลดลง

ตารางที่ 3.24 : ปัญหาการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์คอมพิวเตอร์ อิเล็กทรอนิกส์ และอุปกรณ์ที่ใช้ในทางทัศนศาสตร์

หน่วย (% ต่อปี)

TSIC	ปี พ.ศ. 2566						ปี พ.ศ. 2565					
	มูลค่าเพิ่ม VA	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของ TFPG		มูลค่าเพิ่ม VA	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของ TFPG	
		แรงงาน	ทุน	TFPG	ผลิต ภาพ แรงงาน	ผลิต ภาพ ทุน		แรงงาน	ทุน	TFPG	ผลิต ภาพ แรงงาน	ผลิต ภาพ ทุน
26	-8.68	-5.20	-3.90	0.42	0.50	-0.08	-4.45	10.30	-3.31	-11.44	-12.66	1.22
2610	-5.26	-4.18	-3.86	2.78	1.38	1.40	3.52	10.21	-0.32	-6.37	-8.38	2.01
2620	-16.40	-13.63	-5.52	2.75	4.43	-1.68	-29.47	10.13	-7.42	-32.18	-26.73	-5.45

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.จ. 9 ปี พ.ศ. 2567 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวค.)

3.11.3 ปัญหา/อุปสรรค

ปัญหาและอุปสรรคที่กิจการจากกลุ่มตัวอย่างจัดให้อยู่ใน 3 อันดับแรก ได้แก่ (1) ต้นทุนเชื้อเพลิงและพลังงานที่ใช้ในการผลิต (2) ต้นทุนแรงงาน และ (3) ประสิทธิภาพของแรงงาน/บุคลากร โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาเงินเฟ้อและความขัดแย้งในเชิงภูมิรัฐศาสตร์ ซึ่งกระทบต้นทุนการผลิตโดยเฉพาะราคาต้นทุนวัตถุดิบ รวมถึงราคาน้ำมันดิบ ส่งผลกระทบต่อต้นทุนเชื้อเพลิงและวัตถุดิบ การที่ไทยเป็นเพียงผู้รับจ้างประกอบมากกว่าเป็นผู้ผลิตทำให้ต้องแข่งขันด้านราคาต้องควบคุมค่าใช้จ่ายส่งผลกระทบต่อต้นทุนด้านแรงงาน

สำหรับแผนการดำเนินงาน ผู้ประกอบการมีแผนการพัฒนาบุคลากร (Develop Staff) การปรับปรุงกระบวนการทำงาน (Improve Operating Process) และสร้างมาตรฐานกระบวนการทำงาน (Standardize Operating Process) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้ประกอบการต้องการที่จะปรับปรุงกระบวนการทำงานและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตเพื่อเพิ่มผลผลิตการผลิตให้แก่กิจการ

3.11.4 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

สถานการณ์ของอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ไทยมีแนวโน้มการเติบโตที่ชะลอลงลงทั้งจากการผลิตสะท้อนได้จากแนวโน้มดัชนีผลผลิตที่ลดลง ยอดขายและการส่งออกที่ลดลง รวมถึงปัญหาเงินเฟ้อและปัญหาสงครามระหว่างรัสเซีย-ยูเครน ซึ่งส่งผลกระทบต่อต้นทุนวัตถุดิบและพลังงาน นอกจากนี้ยังต้องเผชิญกับการกีดกันทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งมาตรการทางด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นปัจจัยที่ไม่สามารถควบคุมได้ รวมถึงการเผชิญกับการแข่งขันจากประเทศคู่แข่งที่สำคัญอย่างเช่น มาเลเซีย สิงคโปร์หรืออินเดีย

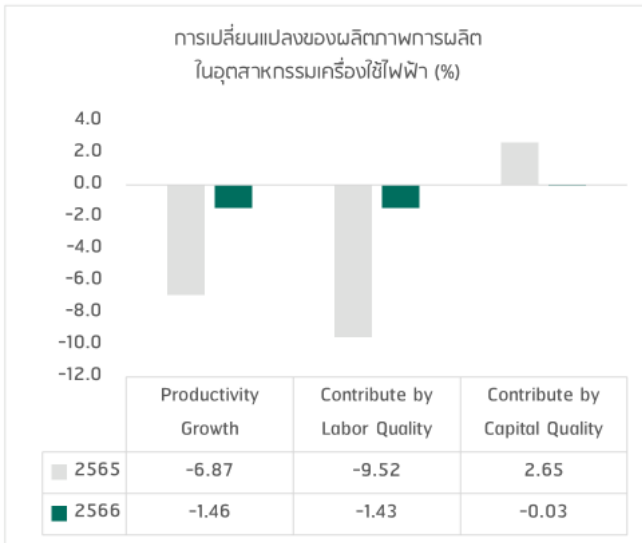
ที่ต้องการดึงดูดการลงทุนในอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ที่มีมูลค่าเพิ่มสูงผ่านทางนโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรมภายในประเทศ แต่ก็ยังมีโอกาสจากการส่งเสริมการใช้สินค้าอิเล็กทรอนิกส์ในอุตสาหกรรมอื่น เช่น ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ในอุตสาหกรรมยานยนต์ อุตสาหกรรมการแพทย์ หรือการเกษตรสมัยใหม่ เป็นต้น ทั้งนี้ปัจจัยภายในที่สามารถควบคุมได้อย่างแรงงานที่มีทักษะ รวมถึงการใช้เครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติหรือเครื่องจักรที่ทันสมัยกลับมีแนวโน้มลดลง ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์จึงจำเป็นต้องมีการติดตามและปรับตัวดังนี้

- 1) ผู้ประกอบการควรนำเครื่องจักรรุ่นใหม่รวมถึงเครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติมาใช้มากขึ้น ซึ่งมีส่วนช่วยให้ต้นทุนการใช้พลังงานลดลง และผลิตสินค้าที่มีเทคโนโลยีขั้นสูงได้ ทั้งนี้ก็ต้องยกระดับให้สามารถผลิตสินค้าที่มีเทคโนโลยีที่สูงขึ้น ไม่เพียงแต่ผู้ประกอบการที่จะยกระดับการผลิตไปสู่เทคโนโลยีขั้นสูงให้ได้
- 2) ภาครัฐก็ควรที่จะมีนโยบาย/มาตรการที่จะดึงดูดการลงทุนจากอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ที่มีเทคโนโลยีขั้นสูงจากต่างประเทศมาลงทุนในประเทศเพิ่มห่วงโซ่มูลค่าให้อยู่ในประเทศไทยมากขึ้น และเกิดการถ่ายทอดเทคโนโลยีให้กับผู้ผลิตในประเทศด้วย รวมถึงการสร้างแรงงานให้มีทักษะที่จำเป็นมากขึ้น
- 3) ผู้ประกอบการควรพัฒนาประสิทธิภาพแรงงาน เพื่อให้แรงงานมีทักษะที่เพิ่มขึ้น และทำให้สามารถปรับกระบวนการทำงานที่จะช่วยให้ผู้ประกอบการมีต้นทุนและค่าใช้จ่ายที่ลดลง และแรงงานที่มีทักษะที่เพิ่มขึ้นทั้งการผลิตและการวิจัยและพัฒนามีส่วนช่วยในการพัฒนาสินค้าที่มีเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่มีมูลค่าเพิ่มมากขึ้น
- 4) ผู้ประกอบการควรมีการผลิตที่เน้นการวิจัยและพัฒนา และทำสินค้าที่มีตราสินค้าของตนเองมากขึ้น และเน้นที่สินค้าชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ที่มีระบบอัจฉริยะมากขึ้นและมีความต้องการในอุตสาหกรรมที่จำเป็นต้องใช้อาติ อุตสาหกรรมการผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้า อุตสาหกรรมการเกษตรสมัยใหม่ เป็นต้น

3.12 TSIC 27 : อุตสาหกรรมการผลิตอุปกรณ์ไฟฟ้า

ผลภาพการผลิตของอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้า ปี 2566

TFPG มูลค่าเพิ่มลดลงจากปีที่แล้ว ได้รับผลกระทบจากยอดขายลดลง แรงงานมีทักษะลดลง เครื่องจักรรุ่นใหม่ลดลง รวมถึงต้นทุนต่อยอดขายเพิ่มสูงขึ้น

- ตลาดในประเทศหดตัว แต่ต่างประเทศยังคงขยายตัวได้จากการส่งออกผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและส่วนประกอบ หรือเครื่องซักผ้า
- ต้องเผชิญกับความเสียหายจากต้นทุนการผลิตและพลังงานที่สูงขึ้น
- แนวโน้มความต้องการสินค้าที่เกี่ยวข้องกับพลังงานหมุนเวียนมากขึ้น เช่น โซลาร์เซลล์
- ปัจจัยภายนอกยังคงส่งผลกระทบต่อสงครามรัสเซีย-ยูเครน การกีดกันทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษี สงครามการค้าระหว่างสหรัฐอเมริกา-จีน
- การลงทุนกับเครื่องจักรใหม่ที่ลดลง

ตัวชี้วัดผลประกอบการที่สำคัญ

- ตัวชี้วัดที่เพิ่มขึ้น**
- การส่งออกเพิ่มขึ้น
 - สัดส่วน ODM และ OBM สัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงาน สัดส่วนค่าใช้จ่ายในการขาย และบริหารลดลง
 - มูลค่าเพิ่มต่อยอดขายเพิ่มขึ้น
 - สัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิตลดลง
 - สัดส่วนต้นทุนแรงงานต่อต้นทุนทั้งหมดลดลง
 - สัดส่วน R&D ต่อยอดขาย
 - แรงงานที่มีทักษะ/วิชาชีพแรงงานได้รับการฝึกอบรม
 - อัตราส่วนสภาพคล่อง
 - อัตราส่วนหนี้สิน

- ตัวชี้วัดที่ลดลง**
- ยอดขายลดลง
 - สัดส่วนยอดขาย E-Commerce ลดลง
 - สัดส่วนต้นทุนต่อยอดขายเพิ่มขึ้น
 - แรงงานที่มีทักษะ/วิชาชีพลดลง
 - สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติ และเครื่องจักรใหม่ลดลง

ตัวอย่างโร้ให้ TFGP ของการผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้ายังคงขยายตัว

- ควบลงทุนพัฒนาประสิทธิภาพแรงงาน ยกกระดับทักษะแรงงาน และการลงทุนวิจัยพัฒนาสินค้าที่ตรงความต้องการ
- ควบลงทุนเครื่องจักรใหม่ รวมถึงเครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติ เพื่อปรับปรุงกระบวนการผลิตให้มีประสิทธิภาพ
- ควบติดตามมาตรการ/นโยบายของประเทศคู่ค้าโดยเฉพาะมาตรการกีดกันทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษี ภาครัฐควรเฝ้าระวังมากในการให้คำแนะนำการปรับตัว
- ควบมุ่งเน้นการผลิตสินค้าที่มีตราสินค้าเป็นของตนเองให้มากขึ้น และทำการตลาดผ่านช่องทางใหม่ ๆ เพื่อให้เข้าถึงผู้บริโภคได้มากขึ้น

สถานะของสาขาการผลิตต่าง ๆ

<p>กลุ่มแนวโน้มดี : มูลค่าเพิ่มหดตัว แต่ TFP ขยายตัว</p> <ul style="list-style-type: none"> • การผลิตแบตเตอรี่และหม้อสะสมไฟฟ้า • การผลิตเครื่องใช้ในครัวเรือน 	<p>กลุ่มดี : มูลค่าเพิ่มและ TFP ขยายตัว</p> <p>-</p>
<p>กลุ่มไม่ดี : มูลค่าเพิ่มและ TFP หดตัว</p> <ul style="list-style-type: none"> • การผลิตมอเตอร์ไฟฟ้า เครื่องกำเนิดไฟฟ้า 	<p>กลุ่มแนวโน้มไม่ดี : มูลค่าเพิ่มขยายตัว แต่ TFP หดตัว</p> <ul style="list-style-type: none"> • การผลิตสายไฟและเคเบิลอื่นๆ ชนิดใช้ในทางอิเล็กทรอนิกส์และไฟฟ้า

อุตสาหกรรมการผลิตอุปกรณ์ไฟฟ้า (TSIC 27) เป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจประเภทการผลิตผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการผลิต การจ่าย และการใช้กระแสไฟฟ้า รวมถึงการผลิตหลอดไฟฟ้า เครื่องอุปกรณ์ไฟฟ้าให้สัญญาณ และเครื่องใช้ไฟฟ้าในครัวเรือน ประกอบด้วย การผลิตมอเตอร์ไฟฟ้า เครื่องกำเนิดไฟฟ้า หม้อแปลงไฟฟ้า และอุปกรณ์ควบคุมและจ่ายไฟฟ้า การผลิตแบตเตอรี่และหม้อสะสมไฟฟ้า การผลิตสายไฟและอุปกรณ์การเดินสายไฟฟ้า การผลิตอุปกรณ์ไฟฟ้าสำหรับให้แสงสว่าง การผลิตเครื่องใช้ในครัวเรือน รวมถึงการผลิตอุปกรณ์ไฟฟ้าอื่น ๆ

ในการสำรวจข้อมูลปี พ.ศ. 2566 มีจำนวนตัวอย่างสถานประกอบการของการผลิตอุปกรณ์ไฟฟ้า 139 ราย จำแนกเป็นวิสาหกิจขนาดใหญ่ 74 ราย ขนาดกลาง 46 ราย และขนาดเล็ก 19 ราย ซึ่งครอบคลุมรายได้ร้อยละ 86.4 ของรายได้ทั้งหมดของอุตสาหกรรมการผลิตอุปกรณ์ไฟฟ้า โดยมีประเภทของผลิตภัณฑ์ในกลุ่มตัวอย่างที่สำรวจ เช่น มอเตอร์ไฟฟ้า หม้อแปลงไฟฟ้า แบตเตอรี่รี สายไฟฟ้า เครื่องใช้ไฟฟ้าในครัวเรือน เป็นต้น

3.12.1 โครงสร้างอุตสาหกรรม

ภาวะเศรษฐกิจอุตสาหกรรมอุปกรณ์ไฟฟ้าในภาพรวมด้านอุปสงค์ ปี พ.ศ. 2566 ภาพรวมดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรมของอุตสาหกรรมอุปกรณ์ไฟฟ้า (MPI) ยังคงชะลอตัว จากสถานการณ์เศรษฐกิจโลกที่มีความไม่แน่นอนส่งผลกระทบต่ออัตราเงินเฟ้อและราคาวัตถุดิบและพลังงานที่สูงขึ้นจากปัญหาค่าเงินเฟ้อทั่วโลก รวมถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อทั้งสงครามรัสเซีย-ยูเครนที่ส่งผลกระทบต่อต้นทุนการผลิต สำหรับการส่งออกหดตัวลงเล็กน้อย โดยเฉพาะการส่งออกผลิตภัณฑ์หลักอย่างเครื่องปรับอากาศ หรือตู้เย็น ทั้งนี้การส่งออกกล้องถ่ายภาพและส่วนประกอบ หรือเครื่องซักผ้า ยังคงขยายตัวได้ดี และภาพรวมอุตสาหกรรมยังมีปัจจัยบวกสนับสนุนจากความต้องการสินค้าในตลาดโลก กำลังซื้อในประเทศยังมีความต้องการสินค้าจากแนวโน้มการใช้พลังงานหมุนเวียนมากขึ้นในสินค้าจำพวกโซลาร์เซลล์ เครื่องเปลี่ยนไฟฟ้า

สำหรับโครงสร้างอุตสาหกรรมด้านอุปทานของอุตสาหกรรมผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์ (Electrical Machinery and Supplies) ในปี พ.ศ. 2566 มีสัญญาณชะลอตัวต่อเนื่องจากปีก่อน มีจำนวนโรงงานสะสมทั้งสิ้น 2,138 โรงงาน ขยายตัวร้อยละ 0.3 จากปีก่อน จำแนกเป็นโรงงานจำพวกที่ 1 จำนวน 7 โรงงาน (ร้อยละ 0.3 ของจำนวนโรงงานทั้งหมด) โรงงานจำพวกที่ 2 จำนวน 161 โรงงาน (ร้อยละ 7.5 ของจำนวนโรงงานทั้งหมด) และโรงงานจำพวกที่ 3 จำนวน 1,970 โรงงาน (ร้อยละ 92.1 ของจำนวนโรงงานทั้งหมด) โดยในช่วงปี พ.ศ. 2566 มีการลงทุนโรงงานทั้งหมด 13,416.61 ล้านบาท ลดลงร้อยละ 6.15 จากปีก่อน

แนวโน้มอุตสาหกรรมอุปกรณ์ไฟฟ้า ปี พ.ศ. 2567 แม้จะมีการขยายตัวของเศรษฐกิจโลก และค่าเงินที่ผันผวนซึ่งส่งผลกระทบต่อปัจจัยการผลิตและสินค้าสำเร็จรูปมีราคาสูงขึ้น รวมถึงปัญหาความขัดแย้งทางภูมิรัฐศาสตร์ที่ยังคงมีอยู่อย่างสงครามรัสเซีย-ยูเครน ที่ส่งผลกระทบต่อราคาวัตถุดิบและพลังงาน การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของประเทศคู่ค้าและคู่แข่งที่หลายประเทศมีการเลือกตั้งขึ้นในปี 2567 ซึ่งส่งผลต่อนโยบายหรือมาตรการที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมอุปกรณ์ไฟฟ้า สงครามการค้าระหว่างสหรัฐอเมริกา-จีน ซึ่งส่งผลต่อการย้ายฐานการผลิตซึ่งไทยอาจได้ประโยชน์ ซึ่งเป็นปัจจัยที่ยังต้องติดตามอย่างต่อเนื่อง รวมถึงนโยบายกีดกันทางการค้า

ที่ไม่ใช่ภาษี โดยเฉพาะมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมซึ่งผู้ประกอบการต้องติดตามอย่างใกล้ชิดและปรับตัวให้ทันท่วงที

ตัวชี้วัดที่สำคัญของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าในปี พ.ศ. 2566 จากตารางที่ 3.25 พบว่า มีภาวะการหดตัวของตลาดเล็กน้อยเมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2565 ทำให้ยอดขายเติบโตลดลงร้อยละ 3.55 แต่การส่งออกยังเติบโตได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.41 ทั้งนี้ พบว่าคุณภาพปัจจัยการผลิตส่วนใหญ่ลดลง สำหรับคุณภาพของแรงงาน พบว่ามีสัดส่วนการฝึกอบรมแรงงานเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 37.93 เป็นร้อยละ 40.91 แต่การใช้แรงงานที่มีทักษะและแรงงานวิชาชีพลดลงจากร้อยละ 72.92 เป็นร้อยละ 72.49 ในส่วนของคุณภาพปัจจัยทุนมีสัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติลดลงจากร้อยละ 25.60 เป็นร้อยละ 24.91 และมีสัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุน้อยกว่า 5 ปี ลดลงจากร้อยละ 33.58 เป็นร้อยละ 26.44 สำหรับการบริหารจัดการด้านการผลิตและการขาย มีสัดส่วนยอดขาย E-Commerce ลดลงจากร้อยละ 0.17 เป็นร้อยละ 0.07 สัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงานเพิ่มขึ้นเล็กน้อยจาก 1.72 ล้านบาทต่อคนเป็น 1.85 ล้านบาทต่อคน และสัดส่วนการผลิต ODM และ OBM เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 30.25 เป็นร้อยละ 30.37 ด้านการเงินพบว่ามีสภาพคล่องเพิ่มขึ้นเล็กน้อย มีอัตราส่วนหนี้สินลดลง ด้านการบริหารจัดการต้นทุนมีการเปลี่ยนแปลงดีขึ้น มีเพียงสัดส่วนต้นทุนต่อยอดขายที่เพิ่มขึ้น

ตารางที่ 3.25 : ตัวชี้วัดของอุตสาหกรรมการผลิตอุปกรณ์ไฟฟ้า

ตัวชี้วัด	2566	2565
ภาวะตลาด		
การเติบโตของยอดขาย (%)	-3.55	11.90
การเติบโตของการส่งออก (%)	2.41	15.36
คุณภาพปัจจัยการผลิต		
สัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ/แรงงานวิชาชีพ (%)	72.49	72.92
สัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรม (%)	40.91	37.93
อายุเฉลี่ยของแรงงาน (ปี)	38.82	39.47
สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุ < 5 ปี (%)	26.44	33.58
สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติ (%)	24.91	25.60
การบริหารจัดการ		
<u>ด้านการผลิตและการขาย</u>		
สัดส่วนยอดขาย E-Commerce (%)	0.07	0.17
สัดส่วนการผลิต ODM และ OBM (%)	30.37	30.25
สัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงาน (ล้านบาท/คน)	1.85	1.72
<u>ด้านต้นทุน</u>		
สัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขาย (%)	81.00	79.81
สัดส่วนต้นทุนการผลิตต่อยอดขาย (%)	68.51	66.59
สัดส่วนค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารต่อยอดขาย (%)	12.15	12.89
สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขาย (%)	22.55	22.38
สัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิต (%)	83.74	84.00
สัดส่วนต้นทุนแรงงานต่อต้นทุนทั้งหมด (%)	4.79	5.53

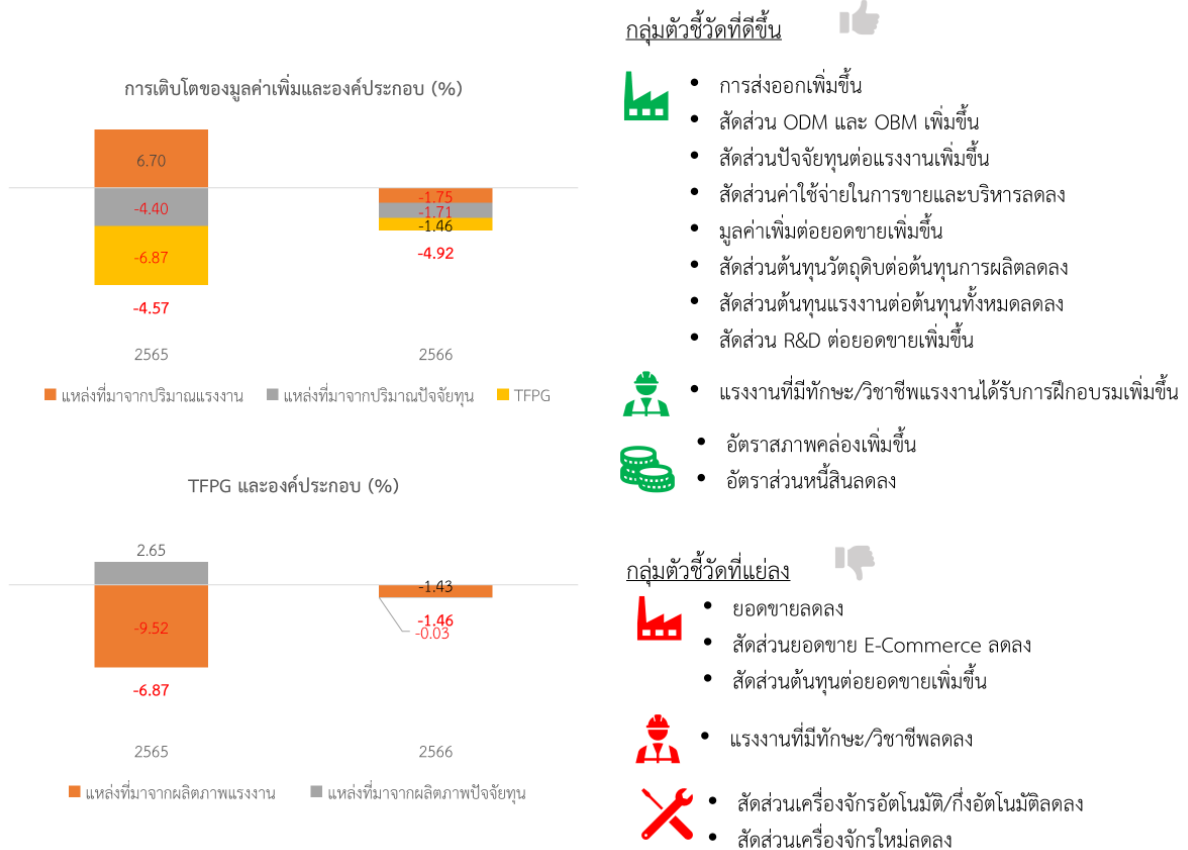
ตัวชี้วัด	2566	2565
ด้านการเงิน		
อัตราส่วนสภาพคล่อง (เท่า)	1.88	2.37
อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (เท่า)	0.42	0.43
อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (เท่า)	0.80	0.49
นวัตกรรม		
สัดส่วนการลงทุนและพัฒนาต่อยอดขาย (%)	0.08	0.05

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2567 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวค.)

3.12.2 ผลการวิเคราะห์ผลผลิตภาพการผลิตและตัวชี้วัดที่สำคัญ

จากการประมวลผลข้อมูลที่ได้จากการสำรวจพบว่า ในปี พ.ศ. 2566 อุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้ามีมูลค่าเพิ่ม (Value Added) ลดลงร้อยละ 4.92 ประกอบด้วยปริมาณปัจจัยแรงงานลดลงร้อยละ 1.75 และปัจจัยทุนลดลงร้อยละ 1.71 รวมถึงผลผลิตภาพการผลิต (TFPG) ที่ลดลงร้อยละ 1.46 โดย TFPG ที่ลดลงเป็นผลจากสถานการณ์เศรษฐกิจโลกที่ไม่แน่นอน แนวโน้มการผลิตที่ลดลง ทำให้ภาวะตลาดหดตัวร้อยละ 2.24 ตามยอดขายในประเทศที่ลดลง ในขณะที่ปัจจัยเชิงคุณภาพต่าง ๆ มีการหดตัว โดยคุณภาพแรงงานลดลงร้อยละ 0.28 จากสัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ/วิชาชีพที่ลดลง คุณภาพปัจจัยทุนลดลงร้อยละ 1.93 จากสัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุน้อยกว่า 5 ปีและสัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติและกึ่งอัตโนมัติลดลง ขณะที่ปัจจัยเชิงคุณภาพอื่น ๆ เพิ่มร้อยละ 2.45 จากการผลิต ODM และ OBM สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายที่เพิ่มขึ้น ขณะที่สัดส่วนยอดขาย E-Commerce ลดลง รวมถึงต้นทุนรวมและต้นทุนการผลิตต่อยอดขายที่เพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม TFPG เฉพาะส่วนของแรงงานลดลงร้อยละ 1.43 และปัจจัยทุนกลับลดลงร้อยละ 0.03 ตามลำดับ ซึ่งสามารถสรุปได้ตามแผนภาพที่ 3.13

แผนภาพที่ 3.13 : อัตราการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าเพิ่ม และองค์ประกอบ ของอุตสาหกรรมการผลิตอุปกรณ์ไฟฟ้า

(ก) มูลค่าเพิ่มและองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	มูลค่าเพิ่ม	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่มจาก				
		แรงงาน	ทุน	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก	
					ผลิตภาพแรงงาน	ผลิตภาพทุน
2566	-4.92	-1.75	-1.71	-1.46	-1.43	-0.03
2565	-4.57	6.70	-4.40	-6.87	-9.52	2.65

(ข) TFPG และองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก			
		คุณภาพแรงงาน	คุณภาพทุน	ปัจจัยคุณภาพอื่น	ภาวะตลาด
2566	-1.46	-0.28	-1.39	2.45	-2.24
2565	-6.87	-1.36	3.11	-16.13	7.51

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2567 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวด.)

ข้อมูลจากการสำรวจในปี พ.ศ. 2566 ในหมู่ย่อย (TSIC 4 หลัก) แสดงให้เห็นถึงหมู่ย่อยการผลิตแบตเตอรี่และหม้อสะสมไฟฟ้า (TSIC 2720) เป็นอุตสาหกรรมหมู่ย่อยที่อัตราการเติบโตของ TFP มากที่สุด โดยเพิ่มขึ้นร้อยละ 14.59 แต่มีมูลค่าเพิ่มลดลงร้อยละ 5.73 เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า เป็นผลมาจากการขยายตัว

ของผลิตภาพแรงงานร้อยละ 15.64 ซึ่งสะท้อนจากต้นทุนแรงงานต่อต้นทุนทั้งหมดลดลง และผลิตภาพของปัจจัยทุนที่ลดลงร้อยละ 1.05 สะท้อนถึงจำนวนเครื่องจักรใหม่รวมถึงเครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติที่ลดลงจากปีก่อน เช่นเดียวกับการผลิตการผลิตเครื่องใช้ในครัวเรือน (TSIC 2750) เป็นอุตสาหกรรมหม้อย่อยที่อัตราการเติบโตของ TFP เพิ่มขึ้นร้อยละ 9.06 แต่มีมูลค่าเพิ่มลดลงร้อยละ 1.54 เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า เป็นผลมาจากการขยายตัวของผลิตภาพแรงงานร้อยละ 8.83 ซึ่งสะท้อนถึงตัวชี้วัดแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรมและแรงงานที่มีทักษะ/วิชาชีพที่มากขึ้น และผลิตภาพของปัจจัยทุนร้อยละ 0.23 สะท้อนถึงจำนวนเครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติที่เพิ่มสูงขึ้นจากปีก่อน

ในขณะเดียวกัน การผลิตสายไฟและเคเบิลอื่น ๆ ชนิดใช้ในทางอิเล็กทรอนิกส์และไฟฟ้า (TSIC 2732) เป็นอุตสาหกรรมหม้อย่อยที่อัตราการเติบโตของ TFP หดตัวมากที่สุด โดยหดตัวถึงร้อยละ 7.11 ขณะที่มูลค่าเพิ่มเติบโตร้อยละ 10.00 เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า โดยเกิดจากปัจจัยแรงงานลดลงถึงร้อยละ 6.42 ซึ่งมาจากแรงงานที่มีทักษะ/วิชาชีพลดลง และผลิตภาพด้านปัจจัยทุนลดลงร้อยละ 0.69 ซึ่งมาจากเครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติที่ลดลงแม้จะมีสัดส่วนเครื่องจักรใหม่เพิ่มขึ้นก็ตาม นอกจากนี้ยังมีมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายเพิ่มขึ้น และการผลิตมอเตอร์ไฟฟ้า เครื่องกำเนิดไฟฟ้า (TSIC 2710) เป็นอุตสาหกรรมหม้อย่อยที่อัตราการเติบโตของ TFP หดตัว ร้อยละ 3.12 และยังมีมูลค่าเพิ่มลดลงร้อยละ 12.62 เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า โดยเกิดจากปัจจัยแรงงานลดลงถึงร้อยละ 3.46 ซึ่งมาจากแรงงานที่มีทักษะ/วิชาชีพและการฝึกอบรมแรงงานที่ลดลง และผลิตภาพด้านปัจจัยทุนเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.34 ซึ่งมาจากเครื่องจักรใหม่ที่ลดลงขณะที่เครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติลดลงเล็กน้อย รวมถึงมีมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายที่ลดลง

ตารางที่ 3.26 : บัญชีการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมการผลิตอุปกรณ์ไฟฟ้า

หน่วย (% ต่อปี)

TSIC	ปี พ.ศ.2566						ปี พ.ศ.2565					
	มูลค่าเพิ่ม VA	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของ TFPG		มูลค่าเพิ่ม VA	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของ TFPG	
		แรงงาน	ทุน	TFPG	ผลิต ภาพ แรงงาน	ผลิต ภาพ ทุน		แรงงาน	ทุน	TFPG	ผลิต ภาพ แรงงาน	ผลิต ภาพ ทุน
27	-4.92	-1.75	-1.71	-1.46	-1.43	-0.03	-4.57	6.70	-4.40	-6.87	-9.52	2.65
2710	-12.62	-4.59	-4.91	-3.12	-3.46	0.34	4.20	-10.32	-2.28	16.80	12.89	3.91
2720	-5.73	-19.18	-1.14	14.59	15.64	-1.05	4.56	10.13	1.33	-6.90	-7.33	0.43
2732	10.00	12.75	4.36	-7.11	-6.42	-0.69	-8.17	10.12	-4.66	-13.63	-15.10	1.47
2750	-1.54	-9.85	-0.75	9.06	8.83	0.23	-12.54	11.68	-4.09	-20.13	-19.44	-0.69

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2567 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สกว.)

3.12.3 ปัญหา/อุปสรรค

ปัญหาและอุปสรรคที่กิจการจากกลุ่มตัวอย่างจัดให้อยู่ใน 3 อันดับแรก ได้แก่ (1) ภาษี (2) ต้นทุนเชื้อเพลิงและพลังงานที่ใช้ในการผลิต และ (3) กฎหมาย / กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรม จากปัญหาเศรษฐกิจโลกที่ไม่แน่นอน ปัญหาเงินเฟ้อ รวมถึงความขัดแย้งในเชิงภูมิรัฐศาสตร์ ซึ่งส่งผลกระทบต่อราคาค่าต้นทุนวัตถุดิบรวมถึงราคาพลังงาน

สำหรับแผนการดำเนินงาน ผู้ประกอบการมีแผนการพัฒนาบุคลากร (Develop Staff) การปรับปรุงกระบวนการทำงาน (Improve Operating Process) และพัฒนาผลิตภัณฑ์/บริการ (Develop Product/Service) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้ประกอบการที่จะยกระดับความสามารถบุคลากรและกระบวนการทำงาน ซึ่งจะมีผลต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์/บริการได้

3.12.4 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

สถานการณ์ของอุตสาหกรรมอุปกรณ์ไฟฟ้าไทยมีแนวโน้มการเติบโตที่ชะลอตัวลงทั้งจากการผลิตสะท้อนได้จากแนวโน้มดัชนีผลผลิตที่ลดลง ยอดขายในประเทศที่หดตัว แม้จะยังคงมีความต้องการจากตลาดโลก รวมถึงต้องเผชิญกับปัญหาเงินเฟ้อจากเศรษฐกิจโลกที่ผันผวน รวมถึงปัญหาสงครามรัสเซีย-ยูเครนที่ยังคงดำเนินอยู่ ซึ่งส่งผลกระทบต่อต้นทุนวัตถุดิบและพลังงาน การกีดกันทางการค้าผ่านมาตรการทางด้านสิ่งแวดล้อมที่ถูกนำมาใช้มากขึ้น รวมถึงสงครามการค้าระหว่างสหรัฐอเมริกา-จีนซึ่งส่งผลกระทบต่อห่วงโซ่อุปทานการผลิตซึ่งปัจจัยเหล่านี้เป็นปัจจัยภายนอกที่ไม่สามารถควบคุมได้ ขณะที่ปัจจัยภายในที่ควบคุมได้อย่างด้านปัจจัยแรงงานยังขาดแรงงานที่มีทักษะ/วิชาชีพ ปัจจัยทุนขาดการใช้เครื่องจักรอัตโนมัติและมีความทันสมัย ซึ่งมีความจำเป็นต่อการยกระดับการผลิตสินค้า การวิจัยและพัฒนาเพื่อให้ได้สินค้าที่ตรงกับความต้องการในปัจจุบัน โดยเฉพาะแนวโน้มความต้องการอุปกรณ์ไฟฟ้าที่มีความอัจฉริยะมากขึ้นที่ตรงกับรูปแบบการใช้ชีวิตของคนรุ่นใหม่ รวมถึงการมุ่งเน้นการทำตลาดผ่านช่องทาง E-Commerce ให้มากขึ้น ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมอุปกรณ์ไฟฟ้าจึงจำเป็นต้องมีการติดตามและปรับตัวดังนี้

- 1) ผู้ประกอบการควรลงทุนพัฒนาประสิทธิภาพแรงงาน โดยเฉพาะการยกระดับทักษะแรงงาน และการลงทุนการทำวิจัยและพัฒนา เพื่อรองรับการผลิตสินค้าที่มีความทันสมัยมากขึ้น เช่น อุปกรณ์ไฟฟ้าอัจฉริยะ ที่มีแนวโน้มความต้องการเพิ่มขึ้น
- 2) ผู้ประกอบการควรลงทุนเครื่องจักรใหม่ รวมถึงเครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติ เพื่อให้เกิดการใช้พลังงานที่ลดลงรวมถึงเพื่อสามารถปรับปรุงกระบวนการผลิตให้ดีขึ้น
- 3) ผู้ประกอบการต้องมีความสามารถยืดหยุ่น เพื่อสามารถปรับเปลี่ยนห่วงโซ่มูลค่าของตนเอง เพื่อสามารถหาแหล่งวัตถุดิบเพื่อให้มีต้นทุนที่เหมาะสมได้
- 4) ผู้ประกอบการควรติดตามมาตรการ/นโยบายของประเทศคู่ค้าโดยเฉพาะมาตรการกีดกันทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษี และภาครัฐต้องช่วยเหลือในการเข้ามาให้ข้อเสนอแนะในการปรับตัวต่อมาตรการต่าง ๆ เหล่านี้

- 5) ผู้ประกอบการควรมุ่งเน้นการผลิตสินค้าที่มีตราสินค้าเป็นของตนเองให้มากขึ้น ทำการตลาดผ่านช่องทาง E-Commerce ให้มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นทาง Social Media หรือทาง Online Platform รูปแบบใหม่มากขึ้น เช่น การ Live ผ่าน Application ที่สามารถเข้าถึงคนได้มากขึ้น

3.13 TSIC 29 : การผลิตยานยนต์ รถพ่วง และรถกึ่งพ่วง

ผลิตภาพการผลิตของอุตสาหกรรมยานยนต์ ปี 2566

*TFPG ปรับตัวลดลงจากปีก่อนหน้า โดยมีปัจจัย
แรงงานที่ลดลง รวมถึงสภาวะตลาดที่หดตัวลง*

- กวาระตลาดของอุตสาหกรรมยานยนต์มีแนวโน้มหดตัวลง จากความสามารถสภาวะเศรษฐกิจที่ชะลอการเติบโต รวมถึงภาวะหนี้ครัวเรือนที่สูง
- ผู้ประกอบการเผชิญความท้าทายจากต้นทุนวัตถุดิบที่เพิ่มขึ้น ส่งผลต่อสัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขาย
- สัดส่วนยอดขายจาก E-Commerce เพิ่มขึ้น แต่ยังมี ความท้าทายโดยรวมจากสภาวะตลาดที่ได้รับผลกระทบจากเศรษฐกิจชะลอตัว

ตัวชี้วัดผลประกอบการที่สำคัญ

ตัวชี้วัดที่ดีขึ้น

- สัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรมขยายตัวเพิ่มขึ้น
- สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติเพิ่มขึ้น
- สัดส่วนยอดขาย E-Commerce และสัดส่วนการผลิต ODM และ OBM ขยายตัวเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัดที่แย่ลง

- กวาระตลาดหดตัวทั้งในและต่างประเทศ
- สัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขายและต้นทุนการผลิตต่อยอดขายสูงขึ้น
- สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายลดลง

ทำอย่างไรให้ TFPG ของการผลิตยานยนต์ยังคงขยายตัว

- ผู้ประกอบการขึ้นส่วนต้องศึกษาและวางกลยุทธ์การปรับตัวเข้าสู่สินค้าและรูปแบบการผลิตใหม่ ๆ ในห่วงโซ่การผลิต EV และรถยนต์ไฮบริด EV
- ผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญและวางแผนการลงทุนและนำเอาเทคโนโลยีการผลิตสมัยใหม่ รวมถึงเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการดำเนินงาน โดยเฉพาะการขยายตลาด
- การลดหรือควบคุมราคาพลังงานเพื่อลดผลกระทบต่อต้นทุนการผลิตที่เกิดขึ้นนอกเหนือจากวัตถุดิบและต้นทุนแรงงาน
- การสนับสนุนให้ผู้ผลิตมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการผลิตที่จำเป็นต่อการเข้าสู่ห่วงโซ่การผลิตและ GVC

สถานะของสาขาการผลิตต่าง ๆ

กลุ่มแนวโน้มดี : มูลค่าเพิ่มหดตัว แต่ TFP ขยายตัว

- การผลิตรถยนต์ส่วนบุคคลและการผลิตรถกระบะ 1 คัน

กลุ่มดี : มูลค่าเพิ่มและ TFP ขยายตัว

-

กลุ่มไม่ดี : มูลค่าเพิ่มและ TFP หดตัว

- การผลิตชิ้นส่วนไฟฟ้าและอุปกรณ์เสริมสำหรับยานยนต์

กลุ่มแนวโน้มไม่ดี : มูลค่าเพิ่มขยายตัว แต่ TFP หดตัว

-

TSIC 29 เป็นหมวดของอุตสาหกรรมตามกิจกรรมทางเศรษฐกิจประเภทการผลิตยานยนต์ รถพ่วง และรถกึ่งพ่วง โดยดำเนินกิจกรรมการผลิตยานยนต์ เครื่องยนต์สันดาปแก๊สโซลีน เครื่องยนต์สันดาปดีเซล การผลิตรถกระบะ และการผลิตชิ้นส่วนและอุปกรณ์เสริมสำหรับยานยนต์ อาทิ อุปกรณ์ไฟฟ้าสำหรับยานยนต์ ชุดสายไฟสำหรับรถยนต์และจักรยานยนต์ เป็นต้น โดยหมวดย่อยที่ทำการสำรวจประกอบด้วย 2910 การผลิตรถยนต์ส่วนบุคคลและการผลิตกระบะ 1 ตัน และ 2930 การผลิตชิ้นส่วนและอุปกรณ์เสริมสำหรับยานยนต์

ในการสำรวจข้อมูลปี พ.ศ. 2566 จำนวนตัวอย่างผู้ประกอบการของการผลิตยานยนต์ รถพ่วง และรถกึ่งพ่วงมีจำนวนรวมทั้งสิ้น 142 ราย จำแนกเป็นวิสาหกิจขนาดใหญ่ 77 ราย ขนาดกลาง 39 ราย และขนาดเล็ก 26 ราย คลอบคลุมร้อยละ 61.2 ของรายได้ทั้งหมดของอุตสาหกรรมการผลิตยานยนต์ รถพ่วง และรถกึ่งพ่วง โดยประเภทของผลิตภัณฑ์ของกลุ่มตัวอย่างที่สำรวจ อาทิ การผลิตยานยนต์ การผลิตเครื่องยนต์ สำหรับยานยนต์ การผลิตตัวถังยานยนต์ การผลิตชิ้นส่วนและอุปกรณ์เสริมสำหรับยานยนต์ เช่น ที่นั่งภายใน ยานยนต์ อุปกรณ์ไฟฟ้าสำหรับยานยนต์ ชิ้นส่วนและอุปกรณ์เสริมอื่น ๆ สำหรับยานยนต์

3.13.1 ภาวะธุรกิจและโครงสร้างอุตสาหกรรม

ภาวะเศรษฐกิจอุตสาหกรรมการผลิตยานยนต์ รถพ่วง และรถกึ่งพ่วงในภาพรวมด้านอุปสงค์ ปี พ.ศ. 2566 หดตัวลงตามทิศทางของตลาดในประเทศและต่างประเทศ โดยดัชนีการผลิตอุตสาหกรรมลดลง ร้อยละ 1.31 ขณะที่ดัชนีการส่งสินค้าเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.3 โดยเป็นผลมาจากการผลิตและการส่งสินค้ากลุ่มรถยนต์นั่งความจุกระบอกสูบระหว่าง 1,801-2,400 cc และกลุ่มรถบรรทุกปีกอ้วนน้ำหนักบรรทุก 1 ตันซึ่งคงที่ ในปี พ.ศ. 2566

ในด้านอุปทาน พบว่าการส่งออกต่างประเทศของอุตสาหกรรมยานยนต์ขยายเพิ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2566 ที่ร้อยละ 11.44 โดยรถยนต์นั่งมีมูลค่าส่งออกขยายตัวร้อยละ 26.20 รถกระบะมีมูลค่าส่งออกขยายตัวร้อยละ 25.36 และชิ้นส่วนยานยนต์มีมูลค่าส่งออกขยายตัวร้อยละ 0.94 ด้านอุปทานภายในประเทศพบว่าการจำหน่ายรถยนต์ภายในประเทศในปี พ.ศ. 2566 หดตัวลงร้อยละ 5.81 โดยสาเหตุมาจากยอดขายรถกระบะที่หดตัวถึงร้อยละ 29 เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า เป็นผลจากปัญหาหนี้ครัวเรือน หนี้สาธารณะ ความเข้มงวดในการปล่อยสินเชื่อของสถาบันการเงิน รวมถึงรายได้ที่ลดลงในภาคเกษตรกรรม ขณะที่รถยนต์นั่งส่วนบุคคลมียอดขายภายในประเทศสูงขึ้นถึงร้อยละ 17 ส่งผลให้รถยนต์นั่งเป็นกลุ่มที่มีส่วนแบ่งตลาดในยอดขายรถยนต์ทุกประเภทสูงที่สุดเป็นครั้งแรกในรอบ 5 ปี

โครงสร้างอุตสาหกรรมด้านอุปทานในปี พ.ศ. 2567 มีสัญญาณชะลอตัวจากปีก่อน มีจำนวนโรงงานสะสมทั้งสิ้น 1,987 โรงงาน หดตัวร้อยละ 3.59 จากปีก่อน จำแนกเป็นโรงงานจำพวกที่ 2 จำนวน 85 โรงงาน (ร้อยละ 4.28 ของจำนวนโรงงานทั้งหมด) และโรงงานจำพวกที่ 3 จำนวน 1,902 โรงงาน (ร้อยละ 95.72 ของจำนวนโรงงานทั้งหมด) โดยมีการลงทุนโรงงานในปี พ.ศ. 2566 มูลค่า 5,437 ล้านบาท หดตัวร้อยละ 70.75 จากปีก่อน

ตัวชี้วัดที่สำคัญของอุตสาหกรรมการผลิตยานยนต์ รถพ่วง และรถกึ่งพ่วงในปี พ.ศ. 2566 จากตารางที่ 3.27 พบว่า ภาวะตลาดมีการหดตัวของยอดขายร้อยละ 1.68 และการส่งออกมีการหดตัวลงร้อยละ 4.04 เมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2565 ด้านคุณภาพปัจจัยการผลิตมีการขยายตัวในด้านสัดส่วนแรงงานที่ได้รับการอบรม ขณะที่สัดส่วนแรงงานที่มีทักษะมีแนวโน้มหดตัวลง และยังพบว่าสัดส่วนเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุเกิน 5 ปีมีแนวโน้มหดตัวลง ขณะที่สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติและกึ่งอัตโนมัติมีแนวโน้มขยายตัวขึ้นเล็กน้อย ด้านการผลิตและการขายพบว่าสัดส่วนการผลิตแบบ ODM และ OBM และสัดส่วนยอดขาย E-Commerce มีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มขึ้น ขณะที่สัดส่วนค่าใช้จ่าย ICT และสัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงานมีแนวโน้มคงที่ ด้านต้นทุนเป็นด้านที่มีความท้าทายในปี พ.ศ. 2566 โดยพบว่าสัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อการผลิตและสัดส่วนต้นทุนการผลิตต่อยอดขายมีแนวโน้มขยายตัวขึ้น ขณะที่สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายมีแนวโน้มหดตัวลง ด้านการเงินพบว่าสภาพคล่องเพิ่มขึ้นเล็กน้อย และด้านนวัตกรรมยังมีสัดส่วนการลงทุนและพัฒนาต่อยอดขยายที่ต่ำกว่าระดับใกล้เคียงปี พ.ศ. 2565

ข้อมูลตัวชี้วัดของหมวดย่อยการผลิตรถยนต์ส่วนบุคคลและการผลิตกระบะ 1 คัน (TSIC 2910) มีการเติบโตของยอดขายและการส่งออกดีขึ้น ด้านปัจจัยการผลิตมีสัดส่วนแรงงานที่มีทักษะหรือแรงงานวิชาชีพ มีการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น แต่มีสัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติและกึ่งอัตโนมัติเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ด้อยลง ด้านการผลิตและการขายมีแนวโน้มคงที่ ด้านต้นทุนมีสัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขาย สัดส่วนต้นทุนการผลิตต่อยอดขาย และสัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายมีการเปลี่ยนแปลงที่ด้อยลง แม้ว่าสัดส่วนค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารต่อยอดขาย สัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อยอดขาย และสัดส่วนต้นทุนแรงงานต่อต้นทุนการผลิตทั้งหมดจะเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น ส่วนด้านการเงินและนวัตกรรมไม่มีการเปลี่ยนแปลง

ด้านหมวดย่อยการผลิตชิ้นส่วนและอุปกรณ์เสริมสำหรับยานยนต์ (TSIC 2930) มีตัวชี้วัดภาวะตลาด ทั้งการเติบโตของยอดขายและการเติบโตของการส่งออกที่ด้อยลง ตัวชี้วัดคุณภาพปัจจัยการผลิตมีตัวชี้วัดได้แก่ สัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ สัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรม มีการเปลี่ยนแปลงที่ด้อยลง ด้านสัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติและกึ่งอัตโนมัติมีการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ดีขึ้น แต่สัดส่วนเครื่องจักรหรืออุปกรณ์ที่มีอายุเกิน 5 ปี มีการเปลี่ยนแปลงด้อยลง ตัวชี้วัดการบริหารจัดการด้านการผลิตและการขายอยู่พบว่าสัดส่วนการผลิต ODM และ OBM และสัดส่วนยอดขาย E-Commerce เปลี่ยนแปลงดีขึ้น ด้านต้นทุนพบว่าสัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายด้อยลง แต่พบว่าสัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิตมีการเปลี่ยนแปลงดีขึ้น ด้านการเงินมีอัตราส่วนสภาพคล่องดีขึ้นเล็กน้อย และตัวชี้วัดด้านนวัตกรรมอยู่ในระดับคงที่

ตารางที่ 3.27 : ตัวชี้วัดของอุตสาหกรรมการผลิตยานยนต์ รถพ่วง และรถกึ่งพ่วง

ตัวชี้วัด	2566	2565
ภาวะตลาด		
การเติบโตของยอดขาย (%)	-1.68	12.56
การเติบโตของการส่งออก (%)	-4.04	11.92
คุณภาพปัจจัยการผลิต		
สัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ/แรงงานวิชาชีพ (%)	79.14	81.57

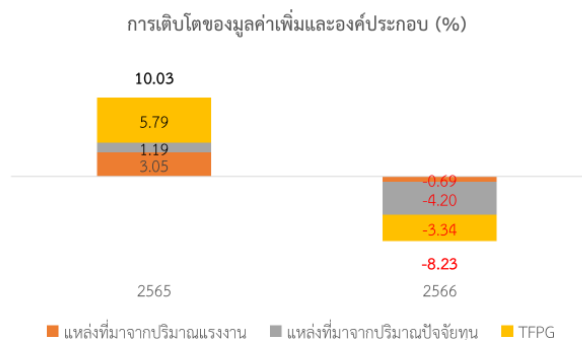
ตัวชี้วัด	2566	2565
สัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรม (%)	31.76	30.54
อายุโดยเฉลี่ยของแรงงาน (ปี)	41.05	40.87
สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุ < 5 ปี (%)	9.63	11.00
สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติ (%)	25.62	25.49
การบริหารจัดการ		
ด้านการผลิตและการขาย		
สัดส่วนยอดขาย E-Commerce (%)	4.90	4.03
สัดส่วนการผลิต ODM และ OBM (%)	17.18	15.86
สัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงาน (ล้านบาท/คน)	2.53	2.47
ด้านต้นทุน		
สัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขาย (%)	81.76	81.34
สัดส่วนต้นทุนการผลิตต่อยอดขาย (%)	75.36	74.69
สัดส่วนค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารต่อยอดขาย (%)	6.43	6.70
สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขาย (%)	16.12	17.48
สัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิต (%)	89.59	89.96
สัดส่วนต้นทุนแรงงานต่อต้นทุนทั้งหมด (%)	2.96	3.03
ด้านการเงิน		
อัตราส่วนสภาพคล่อง (เท่า)	2.14	2.37
อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (เท่า)	0.32	0.33
อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (เท่า)	0.52	0.49
นวัตกรรม		
สัดส่วนการลงทุนและพัฒนาต่อยอดขาย (%)	0.00	0.01

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2567 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวค.)

3.13.2 ผลการวิเคราะห์ผลผลิตภาพการผลิตและตัวชี้วัดที่สำคัญ

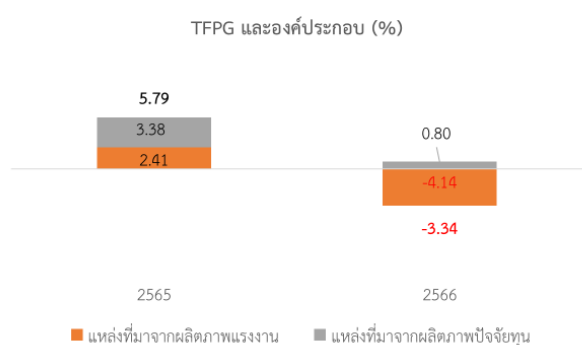
จากการประมวลผลข้อมูลที่ได้จากการสำรวจพบว่า ในปี พ.ศ. 2566 อุตสาหกรรมการผลิตการผลิตยานยนต์ รถพ่วง และรถกึ่งพ่วงมีมูลค่าเพิ่ม (Value Added) ลดลงร้อยละ 8.23 ประกอบด้วยปริมาณปัจจัยแรงงานลดลงร้อยละ 0.69 ปัจจัยทุนลดลงร้อยละ 4.20 ด้านผลผลิตภาพการผลิต (TFPG) ที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.34 โดยเป็นผลมาจากแหล่งที่มาของ TFPG ลดลงทั้งหมด ยกเว้นผลผลิตภาพทุนที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.80 ซึ่งสามารถสรุปได้ตามแผนภาพที่ 3.14

แผนภาพที่ 3.14 : อัตราการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าเพิ่ม และองค์ประกอบ ของอุตสาหกรรมการผลิตยานยนต์ รถพ่วง และรถกึ่งพ่วง

กลุ่มตัวชี้วัดที่เพิ่มขึ้น

- สัดส่วนการขาย E-Commerce เพิ่มขึ้น
- สัดส่วนการผลิต ODM และ OBM เพิ่มขึ้น
- สัดส่วนแรงงานฝึกอบรมเพิ่มขึ้น
- สัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิต
- อัตราส่วนสภาพคล่องเพิ่มขึ้น

กลุ่มตัวชี้วัดที่แยกลง

- สัดส่วนแรงงานที่มีทักษะลดลง
- สัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขายเพิ่มขึ้น
- สัดส่วนต้นทุนการผลิตต่อยอดขายเพิ่มขึ้น
- สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายลดลง

(ก) มูลค่าเพิ่มและองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	มูลค่าเพิ่ม	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่มจาก				
		แรงงาน	ทุน	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก	
					ผลผลิตภาพแรงงาน	ผลผลิตภาพทุน
2566	-8.23	-0.69	-4.20	-3.34	-4.14	0.80
2565	10.03	3.05	1.19	5.79	2.41	3.38

(ข) TFPG และองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก			
		คุณภาพแรงงาน	คุณภาพทุน	ปัจจัยคุณภาพอื่น	ภาวะตลาด
2566	-3.34	-1.39	-0.25	-0.23	-1.47
2565	5.79	0.84	-0.96	-1.24	7.15

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2567 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวค.)

ข้อมูลจากการสำรวจในปี พ.ศ. 2566 ในหมวดย่อย (TSIC 4 หลัก) แสดงให้เห็นถึงการผลิตรถยนต์ส่วนบุคคลและการผลิตกระบะ 1 ตัน (TSIC 2910) มีมูลค่าเพิ่มลดลงร้อยละ 1.27 เป็นผลมาจากปัจจัยทุนและปัจจัยแรงงานที่ลดลง แม้ว่าจะมี TFPG เพิ่มขึ้น ขณะที่การผลิตชิ้นส่วนและอุปกรณ์เสริมสำหรับยานยนต์ (TSIC 2930) มีมูลค่าเพิ่มลดลงร้อยละ 11.04 โดยแหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่มเป็นลบทั้งหมด ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 3.28

**ตารางที่ 3.28 : บัญชีการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมการผลิตยานยนต์
รถพ่วง และรถกึ่งพ่วง**

หน่วย (% ต่อปี)

TSIC	ปี พ.ศ. 2566						ปี พ.ศ. 2565					
	มูลค่าเพิ่ม (VA)	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของ TFPG		มูลค่าเพิ่ม (VA)	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของ TFPG	
		แรงงาน	ทุน	TFPG	ผลิต ภาพ แรงงาน	ผลิต ภาพ ทุน		แรงงาน	ทุน	TFPG	ผลิตภาพ แรงงาน	ผลิต ภาพ ทุน
29	-8.23	-0.69	-4.20	-3.34	-4.14	0.80	10.03	3.05	1.19	5.79	2.41	3.38
2910	-1.27	-0.89	-1.06	0.68	0.14	0.54	13.83	-2.54	5.58	10.79	10.11	0.68
2930	-11.04	-0.62	-4.51	-5.91	-5.85	-0.06	8.73	5.33	2.22	1.18	-0.61	1.79

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2567 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวค.)

3.13.3 ปัญหา/อุปสรรค

ปัญหาและอุปสรรคที่กิจการกลุ่มตัวอย่างจัดให้อยู่ใน 3 อันดับแรก ได้แก่ (1) ต้นทุนเชื้อเพลิงและพลังงานที่ใช้ในการผลิต (2) ต้นทุนแรงงาน และ (3) ต้นทุนวัตถุดิบ โดยต้นทุนเชื้อเพลิงและพลังงานที่ใช้ในการผลิตเป็นปัจจัยที่เกิดขึ้นจากปัญหามิรัฐศาสตร์ระดับโลกที่ส่งผลต่อการผลิต ขณะที่ต้นทุนแรงงานเป็นประเด็นที่เกิดขึ้นจากความกังวลด้านนโยบายของรัฐบาลใหม่ที่อาจมีการเพิ่มค่าแรงขั้นต่ำ ด้านต้นทุนวัตถุดิบมีประเด็นจากราคาพลังงานที่ทำให้ต้นทุนการขนส่งวัตถุดิบมีราคาสูงขึ้นและส่งผลกระทบต่อราคาด้านต้นทุนวัตถุดิบ

ด้านแผนการดำเนินงาน ผู้ประกอบการให้ความสำคัญกับการปรับปรุงกระบวนการทำงาน (Improve Operation Process) มากที่สุด รองลงมาคือการพัฒนาพัฒนาบุคลากร (Develop Staff) และสร้างมาตรฐานกระบวนการทำงาน (Standardize Operating Process) ตามลำดับ โดยแสดงให้เห็นว่าผู้ประกอบการมีแนวโน้มให้ความสำคัญกับการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานด้วยการปรับปรุงกระบวนการทำงาน พร้อมกับการพัฒนาบุคลากรและกระบวนการทำงานไปพร้อมกัน

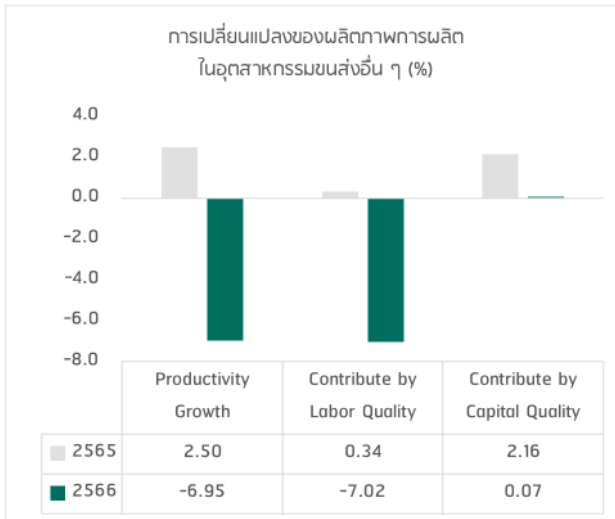
3.13.4. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

สถานการณ์ของอุตสาหกรรมยานยนต์ รถพ่วง และรถกึ่งพ่วง ประสบกับความท้าทายของภาวะตลาดที่หดตัวลงจากการชะลอตัวทางเศรษฐกิจทั้งในประเทศและต่างประเทศ ขณะเดียวกันสถานการณ์อุตสาหกรรมยังเผชิญความท้าทายจากราคาด้านต้นทุนการผลิตที่เพิ่มขึ้นจากราคาพลังงานที่ผันผวนสูง แม้ว่าจะมีการควบคุมต้นทุนที่สามารถทำได้ดีขึ้น รวมถึงกิจการต้องเริ่มให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนแปลงของอุตสาหกรรมที่มุ่งไปสู่ยานยนต์ไฟฟ้าและยานยนต์ไฮบริดซึ่งมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการผลิตและผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับแนวโน้มของอุตสาหกรรม จากปัจจัยและความท้าทายดังกล่าว ประเทศไทยควรผลักดันอุตสาหกรรมยานยนต์ ดังนี้

- 1) ภาครัฐควรแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับความผันผวนสูงของราคาเชื้อเพลิงและพลังงานซึ่งเป็นต้นทุนสำคัญของการผลิตอุตสาหกรรม โดยควรมีนโยบายที่ช่วยลดต้นทุนในระยะสั้นเพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถปรับตัวเข้าสู่การผลิตก่อนจะค่อย ๆ ปรับให้สะท้อนต้นทุนการผลิตจริงในระยะกลางหรือระยะยาว
- 2) ผู้ประกอบการควรจัดทำแผนการบริหารจัดการสำหรับมาตรการฉุกเฉิน โดยเฉพาะการจัดการด้านการเงินเพื่อการจัดการต้นทุนการผลิตและต้นทุนวัตถุดิบ เพื่อรองรับสถานการณ์ที่ไม่แน่นอนซึ่งส่งผลต่อการค้าและต้นทุนของปัจจัยการผลิตที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต
- 3) ผู้ประกอบการควรดำเนินการปรับปรุงการผลิตให้สอดคล้องกับภาวะตลาดที่ต้องการยานยนต์พลังงานไฟฟ้าและยานยนต์ไฮบริดให้มากขึ้น รวมถึงเข้าไปมีส่วนร่วมกับห่วงโซ่อุปทานของยานยนต์ไฟฟ้าและยานยนต์ไฮบริดในส่วนประกอบที่เป็นหัวใจหลัก เช่น แบตเตอรี่ มอเตอร์
- 4) ผู้ประกอบการควรขยายเครือข่ายการผลิตและพันธมิตรทางการค้าโดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับภูมิภาค เพื่อกระจายความเสี่ยงด้านการหาวัตถุดิบ รวมถึงการขยายตลาดที่มีต้นทุนการขายที่ต่ำกว่าเพื่อให้มีผลกำไรที่ดีขึ้น

3.14 TSIC 30 : การผลิตรถจักรยานยนต์และชิ้นส่วนรถจักรยานยนต์

ผลิตภาพการผลิตของอุตสาหกรรมขนส่งอื่น ๆ ปี 2566

มูลค่าเพิ่มปรับตัวดีขึ้นจากปีก่อนหน้า ขณะที่ TFPG ปรับตัวลดลงจากการลดลงของผลิตภาพแรงงาน และปัจจัยเชิงคุณภาพอื่น ๆ

- ภาวะเศรษฐกิจของโลกและไทยชะลอตัวส่งผลกระทบต่อภาคที่ชะลอตัวลง
- ความต้องการเพิ่มขึ้นเนื่องจากการเติบโตและพฤติกรรมผู้บริโภคใช้บริการการบริการ Delivery และ E-commerce มากขึ้น
- ผู้ประกอบการพบความท้าทายในด้านสัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อการผลิตจากปัญหาการขาดแคลนวัตถุดิบซึ่งทำให้มีราคาสูงขึ้น

ตัวชี้วัดผลประกอบการที่สำคัญ

ตัวชี้วัดที่เพิ่มขึ้น

- ภาวะตลาดเติบโตทั้งในและต่างประเทศ
- สัดส่วนแรงงานที่มีทักษะและสัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรมขยายตัวขึ้น
- สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติขยายตัวสูงขึ้น
- สัดส่วนยอดขาย E-Commerce และสัดส่วนการผลิต ODM และ OBM ขยายตัวเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัดที่ลดลง

- สัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขายและสัดส่วนต้นทุนการผลิตต่อยอดขายเพิ่มขึ้น
- สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายลดลง

ทำอย่างไรให้ TFPG ของการผลิตชิ้นส่วนขนส่งอื่น ๆ ยังคงขยายตัว

- การพัฒนาอุตสาหกรรมจักรยานยนต์ไฟฟ้าเพื่อการส่งออกเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะตลาดต่างประเทศใหม่
- ขยายเครือข่ายการผลิตและพันธมิตรทางการค้าในระดับภูมิภาคเพื่อกระจายความเสี่ยงด้านการหาวัตถุดิบ
- การลดหรือควบคุมราคาพลังงานเพื่อลดผลกระทบต่อต้นทุนการผลิตที่เกิดขึ้นนอกเหนือจากวัตถุดิบและต้นทุนแรงงาน
- ส่งเสริมให้เกิดผู้ประกอบการในตลาดเฉพาะที่ผู้ผลิตที่มีความเชี่ยวชาญ เพื่อให้เกิดแบรนด์ของไทยที่เป็นที่ยอมรับ

การผลิตรถจักรยานยนต์และชิ้นส่วนรถจักรยานยนต์ หมวดย่อย 3091 อยู่ใน TSIC 30 การผลิตอุปกรณ์ขนส่งอื่น ๆ ประกอบด้วยกิจกรรมที่สำคัญ ได้แก่ 30911 การผลิตรถจักรยานยนต์ และ 30912 การผลิตเครื่องยนต์ ชิ้นส่วน และอุปกรณ์เสริมสำหรับจักรยานยนต์ โดยนับรวมทั้งการจำหน่ายรถจักรยานยนต์ในประเทศ และการส่งออกรถจักรยานยนต์

ในการสำรวจข้อมูลปี พ.ศ. 2566 จำนวนตัวอย่างสถานประกอบการของการผลิตรถจักรยานยนต์และชิ้นส่วนรถจักรยานยนต์มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 42 ราย จำแนกเป็นวิสาหกิจขนาดใหญ่ 16 ราย ขนาดกลาง 17 ราย และขนาดเล็ก 9 ราย คลอบคลุมกลุ่มประชากรร้อยละ 99.5 ของรายได้ทั้งหมด ประเภทของผลิตภัณฑ์ของกลุ่มตัวอย่างที่สำรวจ เช่น ผลิตชิ้นส่วนรถจักรยานยนต์ การประกอบจักรยานยนต์ การผลิตเครื่องยนต์ และอุปกรณ์เสริมสำหรับจักรยานยนต์

3.14.1 ภาวะธุรกิจและโครงสร้างอุตสาหกรรม

ภาวะเศรษฐกิจอุตสาหกรรมการผลิตรถจักรยานยนต์และชิ้นส่วนรถจักรยานยนต์ ปี พ.ศ. 2566 ความต้องการปรับตัวขึ้นตามอุปสงค์ทั้งในและต่างประเทศที่ยังฟื้นตัวสู่ระดับปกติมากขึ้น จากตลาดแรงงานที่มีการจ้างงานเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง โดยเฉพาะในภาคบริการท่องเที่ยว ตลอดจนการส่งออกที่ยังขยายตัวได้ สอดคล้องกับดัชนีการส่งสินค้าของปี พ.ศ. 2566 ขยายตัวร้อยละ 5.47 เมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2565 อย่างไรก็ตาม ยังมีปัจจัยเสี่ยงจากปรากฏการณ์การเอลนีโญทำให้เกิดความแปรปรวนของสภาพภูมิอากาศและรายได้เกษตรกรลดลง รวมถึงหนี้ครัวเรือนของไทยยังอยู่ในระดับสูง จะส่งผลให้การใช้จ่ายของผู้บริโภคและเศรษฐกิจฐานรากชะลอตัว

โครงสร้างอุตสาหกรรมด้านอุปทานในปี พ.ศ. 2566 มีสัญญาณทรงตัว โดยมีจำนวนโรงงานสะสมทั้งสิ้น 576 โรงงาน ลดลงร้อยละ 0.2 จากปีก่อน จำแนกเป็นโรงงานจำพวกที่ 2 จำนวน 49 โรงงาน (ร้อยละ 8.51 ของจำนวนโรงงานทั้งหมด) และโรงงานจำพวกที่ 3 จำนวน 527 โรงงาน (ร้อยละ 91.49 ของจำนวนโรงงานทั้งหมด) อย่างไรก็ตาม ผู้ประกอบการโรงงานอุตสาหกรรมมีการลงทุนในปี พ.ศ. 2566 มูลค่า 1,227 ล้านบาท ขยายตัวถึงร้อยละ 331.11 เมื่อเทียบกับปีก่อน

ตัวชี้วัดที่สำคัญของอุตสาหกรรมการผลิตรถจักรยานยนต์และชิ้นส่วนรถจักรยานยนต์ ในปี พ.ศ. 2566 จากตารางที่ 3.23 พบว่า ภาวะตลาดยังมีการขยายตัวของมูลค่ายอดขายและการส่งออกแต่มีอัตราชะลอลง โดยขยายตัวร้อยละ 7.17 และ 6.27 ตามลำดับ ส่วนด้านคุณภาพปัจจัยการผลิต ด้านแรงงานมีสัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ/แรงงานวิชาชีพและสัดส่วนแรงงานที่ได้รับการอบรมเพิ่มขึ้น ในด้านเครื่องจักรพบว่าสัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติขยายตัวเพิ่มขึ้น ขณะที่สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุมากกว่า 5 ปี หดตัว ด้านการบริหารจัดการมีตัวชี้วัดกลุ่มการผลิตและการขายมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นของสัดส่วนยอดขาย E-Commerce และสัดส่วนการผลิต ODM และ OBM ตัวชี้วัดกลุ่มต้นทุนเผชิญความท้าทายมากขึ้น จากสัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขายปรับเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 81.49 เป็นร้อยละ 84.04 ตามต้นทุนการผลิตต่อยอดขายเป็นสำคัญ และสัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายลดลง สำหรับตัวชี้วัดกลุ่มการเงินมีสภาพคล่องลดลง ส่วนตัวชี้วัดด้านนวัตกรรมมีสัดส่วนการลงทุนด้านนวัตกรรมชะลอลงเล็กน้อย

ตารางที่ 3.29 : ตัวชี้วัดของอุตสาหกรรมการผลิตรถจักรยานยนต์และชิ้นส่วนรถจักรยานยนต์

ตัวชี้วัด	2566	2565
ภาวะตลาด		
การเติบโตของยอดขาย (%)	7.17	14.54
การเติบโตของการส่งออก (%)	6.27	19.34
คุณภาพปัจจัยการผลิต		
สัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ/แรงงานวิชาชีพ (%)	77.55	76.69
สัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรม (%)	23.81	22.54
อายุเฉลี่ยของแรงงาน (ปี)	41.98	42.11
สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุ < 5 ปี (%)	6.61	8.16
สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติ (%)	35.12	34.33

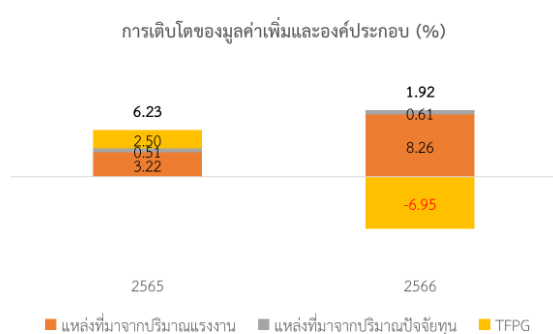
ตัวชี้วัด	2566	2565
การบริหารจัดการ		
ด้านการผลิตและการขาย		
สัดส่วนยอดขาย E-Commerce (%)	4.01	1.19
สัดส่วนการผลิต ODM และ OBM (%)	92.43	91.76
สัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงาน (ล้านบาท/คน)	1.55	1.66
ด้านต้นทุน		
สัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขาย (%)	84.04	81.49
สัดส่วนต้นทุนการผลิตต่อยอดขาย (%)	75.33	70.78
สัดส่วนค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารต่อยอดขาย (%)	4.30	6.31
สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขาย (%)	10.51	11.60
สัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิต (%)	87.34	88.17
สัดส่วนต้นทุนแรงงานต่อต้นทุนทั้งหมด (%)	4.18	5.22
ด้านการเงิน		
อัตราส่วนสภาพคล่อง (เท่า)	2.13	2.37
อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (เท่า)	0.42	0.45
อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (เท่า)	0.67	0.49
นวัตกรรม		
สัดส่วนการลงทุนและพัฒนาต่อยอดขาย (%)	0.01	0.02

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2567 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวค.)

3.14.2 ผลการวิเคราะห์ผลผลิตภาพการผลิตและตัวชี้วัดที่สำคัญ

จากการประมวลผลข้อมูลที่ได้จากการสำรวจพบว่า ในปี พ.ศ. 2566 พบว่า มูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมขยายตัวร้อยละ 1.92 โดยมีแหล่งที่มาจากการขยายตัวของปริมาณแรงงานและทุนร้อยละ 8.26 และ 0.61 ตามลำดับ ขณะที่ TFGP หดตัวร้อยละ 6.95 ซึ่งเป็นผลมาจากปัจจัยคุณภาพอื่น ๆ หดตัวละ 12.34 ตามต้นทุนที่สูงขึ้นสะท้อนจากสัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขาย โดยเฉพาะต้นทุนการผลิตต่อยอดขายเพิ่มขึ้น ทำให้สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายลดลง รวมถึงความเสี่ยงด้านสภาพคล่องมากขึ้น และมีการลงทุนด้านวิจัยและพัฒนาชะลอลง ในขณะที่ ผู้ประกอบการมีการปรับตัวด้านการผลิตและการขายมากขึ้นสะท้อนจากสัดส่วนการผลิต ODM และ OBM และสัดส่วนยอดขาย E-Commerce เพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ คุณภาพของปัจจัยทุนยังลดลงร้อยละ 0.13 ตามสัดส่วนเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุเกิน 5 ปี ที่ลดลง แต่มีสัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติและกึ่งอัตโนมัติเพิ่มขึ้นเล็กน้อย อย่างไรก็ตาม ปัจจัยคุณภาพแรงงานยังปรับดีขึ้นร้อยละ 0.55 ตามสัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรมและสัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ/แรงงานวิชาชีพ รวมถึงภาวะตลาดยังเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.97 ตามยอดขายทั้งภายในและต่างประเทศ โดยปัจจัยภายในและภายนอกที่กล่าวมาข้างต้นทำให้ผลผลิตภาพแรงงานลดลงร้อยละ 7.02 ขณะที่ผลผลิตภาพปัจจัยทุนเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.07 ดังแสดงในแผนภาพที่ 3.15

แผนภาพที่ 3.15 : อัตราการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าเพิ่ม และองค์ประกอบ ของอุตสาหกรรมชิ้นส่วนขนส่งอื่น ๆ

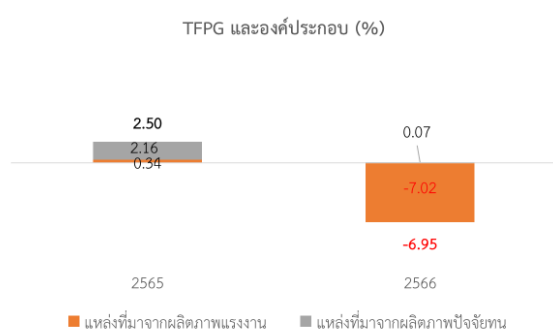
กลุ่มตัวชี้วัดที่เพิ่มขึ้น

- ภาวะตลาดขยายตัวทั้งในประเทศและต่างประเทศ
- สัดส่วนการขาย E-Commerce เพิ่มขึ้น
- สัดส่วนการผลิต ODM และ OBM เพิ่มขึ้น

- สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติเพิ่มขึ้น
- สัดส่วนแรงงานทักษะเพิ่มขึ้น

กลุ่มตัวชี้วัดที่ลดลง

- สัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขายเพิ่มขึ้น
- สัดส่วนต้นทุนการผลิตต่อยอดขายเพิ่มขึ้น
- สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายลดลง

(ก) มูลค่าเพิ่มและองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	มูลค่าเพิ่ม	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่มจาก				
		แรงงาน	ทุน	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก	
					ผลผลิตภาพแรงงาน	ผลผลิตภาพทุน
2566	1.92	8.26	0.61	-6.95	-7.02	0.07
2565	6.23	3.22	0.51	2.50	0.34	2.16

(ข) TFPG และองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก			
		คุณภาพแรงงาน	คุณภาพทุน	ปัจจัยคุณภาพอื่น	ภาวะตลาด
2566	-6.95	0.55	-0.13	-12.34	4.97
2565	2.50	-4.76	0.22	-3.05	10.09

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.จ. 9 ปี พ.ศ. 2567 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวค.)

**ตารางที่ 3.30 : บัญชีการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมการผลิตจักรยานยนต์
และชิ้นส่วนรถจักรยานยนต์**

หน่วย (% ต่อปี)

TSIC	ปี พ.ศ. 2566						ปี พ.ศ. 2565					
	มูลค่าเพิ่ม (VA)	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของ TFPG		มูลค่าเพิ่ม (VA)	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของ TFPG	
		แรงงาน	ทุน	TFPG	ผลิต ภาพ แรงงาน	ผลิต ภาพ ทุน		แรงงาน	ทุน	TFPG	ผลิตภาพ แรงงาน	ผลิต ภาพ ทุน
3091	1.92	8.26	0.61	-6.95	-7.02	0.07	6.23	3.22	0.51	2.50	0.34	2.16

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.จ. 9 ปี พ.ศ. 2567 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวค.)

3.14.3 ปัญหา/อุปสรรค

ปัญหาและอุปสรรคที่กิจการจากกลุ่มตัวอย่างจัดให้อยู่ใน 3 อันดับแรก ได้แก่ (1) การจัดหาวัตถุดิบ (2) ต้นทุนวัตถุดิบ และ (3) คุณภาพวัตถุดิบ โดย 2 ประเด็นแรกสะท้อนจากตัวชี้วัดด้านต้นทุนวัตถุดิบที่ปรับตัวเพิ่มขึ้น รวมถึงสถานการณ์ด้านห่วงโซ่อุปทานระดับโลกที่มีแนวโน้มกดดันต่อการจัดหาวัตถุดิบที่สำคัญ และมีคุณภาพมากพอในการผลิตสินค้าทั้งตามมาตรฐานและความต้องการของตลาด

ด้านแผนการดำเนินงาน ผู้ประกอบการให้ความสำคัญกับการพัฒนาพัฒนาบุคลากร (Develop Staff) มากที่สุด รองลงมาคือการปรับปรุงกระบวนการทำงาน (Improve Operation Process) และการซื้อเครื่องจักรเพิ่ม (Replace Equipment) ตามลำดับ โดยแสดงให้เห็นว่าผู้ประกอบการมีแนวโน้มให้ความสำคัญในการพัฒนาบุคลากรกับการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานด้วยการปรับปรุงกระบวนการทำงาน และยังคงถึงจัดหาเครื่องจักรเพิ่มเติมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของอุตสาหกรรม

3.14.4. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

สถานการณ์ของอุตสาหกรรมการผลิตจักรยานยนต์และชิ้นส่วนรถจักรยานยนต์ยังมีภาวะตลาดในประเทศและต่างประเทศที่ดี แต่แสดงถึงการเติบโตแบบชะลอตัวสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจที่ชะลอตัวลง ทั้งนี้ อุตสาหกรรมยังเผชิญความท้าทายในการจัดการกับต้นทุนการผลิตที่เพิ่มสูงขึ้นจากสถานการณ์ความขัดแย้งทางภูมิรัฐศาสตร์ที่ส่งผลให้ราคาพลังงานมีความผันผวนสูงซึ่งกระทบกับต้นทุนการผลิต โดยจากความท้าทายดังกล่าวภาคอุตสาหกรรมควรปรับตัวดังนี้

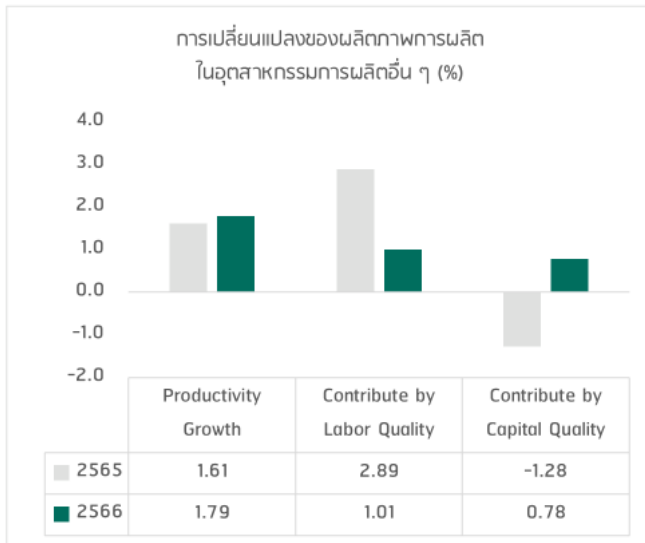
- 1) ภาครัฐควรแก้ปัญหาจากความผันผวนสูงของราคาเชื้อเพลิงและพลังงานซึ่งเป็นต้นทุนสำคัญของการผลิตอุตสาหกรรม โดยควรมีนโยบายที่ช่วยลดต้นทุนในระยะสั้นเพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถปรับตัวเข้าสู่การผลิตก่อนจะค่อย ๆ ปรับให้สะท้อนต้นทุนการผลิตจริงในระยะกลางหรือระยะยาว

- 2) ผู้ประกอบการควรจัดทำแผนการบริหารจัดการสำหรับมาตรการฉุกเฉิน โดยเฉพาะการจัดการด้านการเงินเพื่อการจัดการต้นทุนการผลิตและต้นทุนวัตถุดิบ เพื่อรองรับสถานการณ์ที่ไม่แน่นอนซึ่งส่งผลต่อการค้าและต้นทุนของปัจจัยการผลิตที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต
- 3) ผู้ประกอบการควรขยายเครือข่ายการผลิตและพันธมิตรทางการค้าโดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับภูมิภาค เพื่อกระจายความเสี่ยงด้านการหาวัตถุดิบ รวมถึงการขยายตลาดที่มีต้นทุนการขายที่ต่ำกว่าเพื่อให้มีผลกำไรที่ดีขึ้น
- 4) ผู้ประกอบการไทยควรได้รับการสนับสนุนให้ผลิตจักรยานยนต์ของตัวเองเพื่อจำหน่ายในประเทศและต่างประเทศ เพื่อลดการพึ่งพาการจ้างผลิตจากผู้ประกอบการต่างประเทศ

3.15 TSIC 32 : การผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ

ผลิตภาพการผลิตของอุตสาหกรรมการผลิตอื่น ๆ ปี 2566

TFPG เติบโตเพิ่มขึ้น เป็นผลมาจากสัดส่วนแรงงานทักษะและแรงงานที่ได้รับการอบรมที่เพิ่มขึ้น

- การผลิตในกลุ่มอัญมณีและเครื่องประดับในปี 2566 ปรับตัวลดลง เนื่องจากอุปสงค์ภายในประเทศชะลอตัว จากความกังวลต่อสถานการณ์ความไม่แน่นอนของเศรษฐกิจและค่าครองชีพที่อยู่ในระดับสูง ส่งผลต่อกำลังซื้อของผู้บริโภคเครื่องมือทางการแพทย์ยังคงเติบโตได้อย่างต่อเนื่อง
- การผลิตเครื่องมือแพทย์และอุปกรณ์ทางการแพทย์และทางทันตกรรม ในภาพรวมยังคงขยายตัวจากปีก่อนหน้า โดยมูลค่าจำหน่ายเครื่องมือแพทย์ในประเทศจะเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 5.5 - 7.0 ต่อปี

ตัวชี้วัดผลประกอบการที่สำคัญ

ตัวชี้วัดที่ดีขึ้น

- สัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรมเพิ่มขึ้น
- สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายเพิ่มขึ้น
- สัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิตลดลง
- สัดส่วนต้นทุนแรงงานต่อต้นทุนทั้งหมดลดลง
- สภาพคล่องเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัดที่แย่ลง

- สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติลดลง
- สัดส่วนเครื่องจักรอายุไม่เกิน 5 ปี ลดลง
- ยอดขายและการส่งออก ลดลง
- การผลิตแบบ ODM และ OBM ลดลง
- สัดส่วนการใช้เครื่องจักรต่อแรงงานลดลง

ตัวอย่างโร้ให้ TFPG ของการผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ยังคงขยายตัว

- ประเทศไทยความสามารถด้านแรงงานเป็นที่ยอมรับในตลาดโลก เรื่องความชำนาญในการเจียรไนเครื่องประดับประเภท อัญมณี เพชร และพลอย ดังนั้นจึงควรส่งเสริมและพัฒนาทักษะฝีมือแรงงาน และจัดทำโครงการเพื่อช่วยเพิ่มจำนวนแรงงานในภาคอุตสาหกรรม เพราะปัจจุบันคนรุ่นใหม่ไม่ให้ความสนใจประกอบอาชีพในอุตสาหกรรมนี้
- ส่งเสริมทักษะความรู้และทักษะในส่วนของการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ซับซ้อน ให้แก่ผู้ประกอบการที่รับจ้างผลิตชิ้นส่วนอุปกรณ์ทางการแพทย์ เพื่อให้สามารถนำไปต่อยอดในการผลิตอุปกรณ์ที่มีความซับซ้อนมากขึ้น เพื่อเพิ่มมูลค่าการส่งออกให้แก่อุตสาหกรรม
- สนับสนุนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อการผลิตภายในประเทศ เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน และการพึ่งพาเทคโนโลยีจากต่างประเทศ

สถานะของสาขาการผลิตต่าง ๆ

กลุ่มแนวโน้มดี : มูลค่าเพิ่มปรับตัว แต่ TFP ขยายตัว

- การผลิตเครื่องประดับ ที่ทำจากอัญมณีเทียม และสิ่งของที่เกี่ยวข้อ
- การผลิตเครื่องประดับอัญมณีและสิ่งของอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อ

กลุ่มดี : มูลค่าเพิ่มและ TFP ขยายตัว

-

กลุ่มไม่ดี : มูลค่าเพิ่มและ TFP คงตัว

-

กลุ่มแนวโน้มไม่ดี : มูลค่าเพิ่มขยายตัว แต่ TFP คงตัว

- การผลิตเครื่องมือและอุปกรณ์ทางการแพทย์และทางทันตกรรม

การผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ (TSIC 32) เป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจประเภทการผลิตผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ซึ่งมีได้จัดประเภทไว้ในที่อื่น เนื่องจากเป็นหมวดย่อยสุดท้ายของการผลิต ดังนั้น หลักเกณฑ์การจัดประเภทหมู่ใหญ่ หมู่ย่อยและกิจกรรมในหมวดย่อยนี้ ไม่สามารถพิจารณาจากกระบวนการผลิต วัตถุดิบที่ใช้ และการใช้ประโยชน์จากผลิตภัณฑ์ได้

ในการสำรวจข้อมูลปี พ.ศ. 2566 มีจำนวนตัวอย่างสถานประกอบการของการผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ รวมทั้งสิ้น 100 ราย จำแนกเป็นวิสาหกิจขนาดใหญ่ 30 ราย ขนาดกลาง 37 ราย และขนาดเล็ก 33 ราย ครอบคลุมรายได้ 132,127 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 53.2 ของรายได้ทั้งหมดของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ประเภทของผลิตภัณฑ์ของกลุ่มตัวอย่างที่สำรวจ ได้แก่ การผลิตเครื่องประดับอัญมณีและสิ่งของอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง การผลิตเครื่องประดับ ที่ทำจากอัญมณีเทียม และสิ่งของที่เกี่ยวข้อง และการผลิตเครื่องมือและอุปกรณ์ทางการแพทย์และทางทันตกรรม

3.15.1 ภาวะธุรกิจและโครงสร้างอุตสาหกรรม

สถานการณ์การผลิตในกลุ่มอัญมณีและเครื่องประดับ ปี พ.ศ. 2566 ปรับตัวลดลงทุกผลิตภัณฑ์ เนื่องจากอุปสงค์ภายในประเทศชะลอตัวจากความกังวลต่อสถานการณ์ความไม่แน่นอนของเศรษฐกิจและค่าครองชีพที่อยู่ในระดับสูง ส่งผลต่อกำลังซื้อของผู้บริโภคที่ยังคงอ่อนแอ ถึงแม้ภาคการท่องเที่ยวภายในประเทศจะฟื้นตัว แต่การใช้จ่ายต่อคนยังคงค่อนข้างจำกัด ขณะที่การส่งออก (ไม่รวมทองคำ) ขยายตัวในตลาดหลักอย่างสวีตเซอร์แลนด์ ฮองกง ญี่ปุ่น อิตาลี และจีน

สถานการณ์การผลิตเครื่องมือแพทย์และอุปกรณ์ทางการแพทย์และทางทันตกรรม ปี พ.ศ. 2566 ในภาพรวมยังคงขยายตัวจากปีก่อนหน้า โดยมูลค่าจำหน่ายเครื่องมือแพทย์ในประเทศจะเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 5.5 - 7.0 ต่อปี เนื่องจากปัจจัยหนุนหลายด้าน เช่น อัตราการเจ็บป่วยที่มีแนวโน้มสูงขึ้นจากการเข้าสู่สังคมสูงวัย และการเติบโตของตลาดท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ นอกจากนี้ยังพบว่าความต้องการเครื่องมือหรืออุปกรณ์การแพทย์ที่เพิ่มขึ้นในตลาดส่งออกสำคัญของไทย แต่รายได้ของผู้ผลิตจะไม่เติบโตมากนัก เนื่องจากผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่เป็นวัสดุสิ้นเปลืองใช้แล้วทิ้ง อย่างไรก็ตามยังมีปัจจัยสนับสนุนภายนอก เช่น นโยบายภาครัฐส่งเสริมให้ไทยเป็นศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติและศูนย์กลางการผลิตเครื่องมือแพทย์ในอาเซียน

แนวโน้มอุตสาหกรรมการผลิตอัญมณีและเครื่องประดับ ใน ปี พ.ศ. 2567 คาดว่าจะมีแนวโน้มชะลอตัวเนื่องจากความต้องการสินค้าภายในประเทศลดลงจากความไม่แน่นอนของเศรษฐกิจและราคาพลังงานที่ความผันผวน ส่งผลต่อต้นทุนการผลิตสูงขึ้น ผู้บริโภคลดการใช้จ่ายสินค้าที่อาจจะมองว่าไม่จำเป็นออกสำหรับการส่งออกอัญมณีและเครื่องประดับ (ไม่รวมทองคำ) คาดว่าจะมีมูลค่าการส่งออกขยายตัวเล็กน้อยจากอุปสงค์ที่ทยอยฟื้นตัว รวมทั้งได้มีการนำแนวทางการเปิดตลาดใหม่และรักษาตลาดเดิม

แนวโน้มอุตสาหกรรมการผลิตอุปกรณ์ทางการแพทย์ ใน ปี พ.ศ. 2567 ยังคาดการณ์ว่าจะเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากความต้องการอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่เกี่ยวข้องกับสุขอนามัยและการดูแลสุขภาพที่ยังเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทั้งตลาดในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งมีปัจจัยสำคัญ คือ 1) อัตราการเจ็บป่วยมี

แนวโน้มเพิ่มขึ้นจากโรคติดต่อไม่เรื้อรัง 2) จำนวนผู้ป่วยต่างชาติที่มีแนวโน้มกลับมารักษาตัว หรือเข้ามาใช้บริการในประเทศไทยมากขึ้น 3) การดูแลสุขภาพอย่างครบวงจรมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทั่วโลกรวมทั้งในไทย 4) ประเทศคู่ค้าหลักยังมีความต้องการอุปกรณ์ทางการแพทย์อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะกลุ่มวัสดุสิ้นเปลืองประเภทถุงมือยาง หลอด/เข็มฉีดยา และ 5) นโยบายสนับสนุนจากภาครัฐให้ไทยเป็นศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติ (Medical Hub) แต่ทั้งนี้ปัจจัยเสี่ยงและความท้าทายของธุรกิจที่สำคัญ เช่น การแข่งขันที่มีแนวโน้มจะรุนแรงมากขึ้น และข้อจำกัดด้านการพัฒนาเทคโนโลยีขั้นสูงของไทย ซึ่งเป็นเหตุให้ต้องนำเข้าหรือพึ่งพาจากต่างประเทศเป็นหลัก

โครงสร้างอุตสาหกรรมด้านอุปทานในปี พ.ศ. 2567 ขยายตัวเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า มีจำนวนโรงงานสะสมทั้งสิ้น 545 โรงงาน ลดลงร้อยละ 8.40 จากปีก่อนหน้า จำแนกเป็นโรงงานจำพวกที่ 1 จำนวน 1 โรงงาน (ร้อยละ 0.18 ของจำนวนโรงงานทั้งหมด) จำแนกเป็นโรงงานจำพวกที่ 2 จำนวน 56 โรงงาน (ร้อยละ 10.28 ของจำนวนโรงงานทั้งหมด) และโรงงานจำพวกที่ 3 จำนวน 488 โรงงาน (ร้อยละ 89.54 ของจำนวนโรงงานทั้งหมด) โดยมีการลงทุนโรงงานในปี พ.ศ. 2566 มูลค่า 127,090 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้า

ตัวชี้วัดที่สำคัญของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ในปี พ.ศ. 2566 จากตารางที่ 3.31 พบว่ามีภาวะการชะลอตัวของตลาดเมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2565 ทำให้ยอดขายและการส่งออกลดลงร้อยละ 2.15 และ 0.80 ตามลำดับ ทั้งนี้คุณภาพปัจจัยการผลิตส่วนใหญ่ลดลง ในส่วนของคุณภาพแรงงาน พบว่ามีสัดส่วนการใช้แรงงานที่มีทักษะและแรงงานวิชาชีพเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 82.27 เป็น 80.71 ขณะที่สัดส่วนการฝึกอบรมแรงงานเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 25.81 เป็น 27.67 และแรงงานมีอายุเฉลี่ยลดลงเล็กน้อยจาก 40.77 ปี เป็น 40.18 ปี ในส่วนของคุณภาพปัจจัยทุน พบว่าสัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติและเครื่องจักรกึ่งอัตโนมัติลดลงจากร้อยละ 10.12 เป็น 8.14 และสัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุน้อยกว่า 5 ปี ลดลงจากร้อยละ 23.35 เป็น 17.40 ด้านการเงินพบว่ามีสภาพคล่องเพิ่มขึ้นและมีอัตราส่วนหนี้สินลดลงเพียงเล็กน้อย ด้านการบริหารจัดการด้านต้นทุน พบว่ามีสัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขาย สัดส่วนต้นทุนและค่าใช้จ่ายลดลงทั้งหมด

ตารางที่ 3.31 : ตัวชี้วัดของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ

ตัวชี้วัด	2566	2565
ภาวะตลาด		
การเติบโตของยอดขาย (%)	-2.15	11.74
การเติบโตของการส่งออก (%)	-0.80	28.05
คุณภาพปัจจัยการผลิต		
สัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ/แรงงานวิชาชีพ (%)	80.71	82.27
สัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรม (%)	27.67	25.81
อายุโดยเฉลี่ยของแรงงาน (ปี)	40.18	40.77
สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุ < 5 ปี (%)	17.40	23.35
สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติ (%)	8.14	10.12
การบริหารจัดการ		

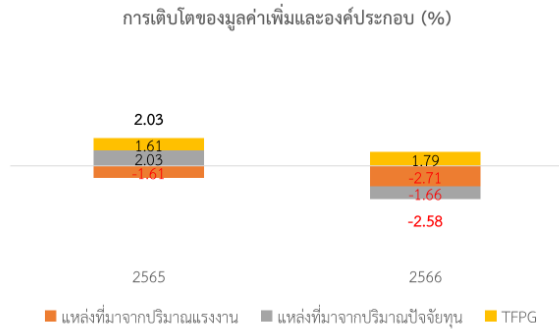
ตัวชี้วัด	2566	2565
ด้านการผลิตและการขาย		
สัดส่วนยอดขาย E-Commerce (%)	0.07	0.00
สัดส่วนการผลิต ODM และ OBM (%)	46.75	48.07
สัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงาน (ล้านบาท/คน)	0.60	0.56
ด้านต้นทุน		
สัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขาย (%)	72.68	69.14
สัดส่วนต้นทุนการผลิตต่อยอดขาย (%)	62.65	59.74
สัดส่วนค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารต่อยอดขาย (%)	9.59	8.99
สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขาย (%)	30.84	30.58
สัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิต (%)	89.28	89.60
สัดส่วนต้นทุนแรงงานต่อต้นทุนทั้งหมด (%)	12.67	12.95
ด้านการเงิน		
อัตราส่วนสภาพคล่อง (เท่า)	3.33	2.37
อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (เท่า)	0.41	0.42
อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (เท่า)	1.01	0.49
นวัตกรรม		
สัดส่วนการลงทุนและพัฒนาต่อยอดขาย (%)	0.32	0.24

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2567 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวค.)

3.15.2 ผลการวิเคราะห์ผลผลิตภาพการผลิตและตัวชี้วัดที่สำคัญ

จากการประมวลผลข้อมูลที่ได้จากการสำรวจพบว่า ในปี พ.ศ. 2566 อุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ มีมูลค่าเพิ่ม (Value Added) ลดลงร้อยละ 2.58 ประกอบด้วยปัจจัยแรงงานลดลงร้อยละ 2.71 และทุนลดลงร้อยละ 1.66 ขณะที่ภาพการผลิต (TFPG) ที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.79 โดย TFPG ที่เพิ่มขึ้นเป็นผลมาจากสัดส่วนแรงงานทักษะและแรงงานที่ได้รับการอบรมที่เพิ่มขึ้น ทำให้ผลิตภาพแรงงานขยายตัวร้อยละ 1.01 และผลิตภาพทุนขยายตัวร้อยละ 0.78 ขณะที่การผลิต ODM และ OBM ที่ลดลงร้อยละ 1.32 รวมไปถึงมีมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายที่ลดลง เช่นเดียวกับสัดส่วนต้นทุนการผลิตและต้นทุนวัตถุดิบยังคงลดลง

แผนภาพที่ 3.16 : อัตราการเติบโตของมูลค่าเพิ่มและองค์ประกอบ ของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ

กลุ่มตัวชี้วัดที่เพิ่มขึ้น

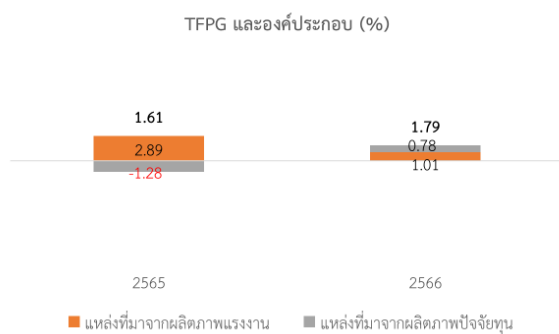
- สัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรมเพิ่มขึ้น

- สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายเพิ่มขึ้น
- สัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิตลดลง
- สัดส่วนต้นทุนแรงงานต่อต้นทุนทั้งหมดลดลง

- สภาพคล่องเพิ่มขึ้น

กลุ่มตัวชี้วัดที่ลดลง

- สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติลดลง
- สัดส่วนเครื่องจักรอายุไม่เกิน 5 ปี ลดลง

- ยอดขายและการส่งออกลดลง

- การผลิตแบบ ODM และ OBM ลดลง
- สัดส่วนการใช้เครื่องจักรต่อแรงงานลดลง

(ก) มูลค่าเพิ่มและองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	มูลค่าเพิ่ม	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่มจาก				
		แรงงาน	ทุน	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก	
					ผลิตภาพแรงงาน	ผลิตภาพทุน
2566	-2.58	-2.71	-1.66	1.79	1.01	0.78
2565	2.03	-1.61	2.03	1.61	2.89	-1.28

(ข) TFPG และองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก			
		คุณภาพแรงงาน	คุณภาพทุน	ปัจจัยคุณภาพอื่น	ภาวะตลาด
2566	1.79	1.01	0.78	0.00	0.00
2565	1.61	1.23	0.15	-3.86	4.09

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2567 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวก.)

ข้อมูลจากการสำรวจในปี พ.ศ. 2566 ในหมู่ย่อย (TSIC 4 หลัก) แสดงให้เห็นถึงหมู่ย่อยการผลิตเครื่องประดับ ที่ทำจากอัญมณีเทียม และสิ่งของที่เกี่ยวข้อง (TSIC 3212) เป็นอุตสาหกรรมหมู่ย่อยที่อัตราการเติบโตของ TFPG เป็นบวก โดยเพิ่มขึ้นร้อยละ 6.95 และมีมูลค่าเพิ่มลดลงร้อยละ 8.15 เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า เป็นผลมาจากการขยายตัวของผลิตภาพแรงงานร้อยละ 7.52 ซึ่งสะท้อนตัวชี้วัดแรงงานที่ได้รับ

การฝึกอบรมที่เพิ่มมากขึ้น และผลผลิตภาพของปัจจัยทุนลดลงร้อยละ 0.57 เช่นเดียวกับ การผลิตเครื่องประดับอัญมณีและสิ่งของอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง (TSIC 3211) ที่มีมูลค่าเพิ่มลดลง และ TFPG เป็นบวก ขณะที่การผลิตเครื่องมือและอุปกรณ์ทางการแพทย์และทางทันตกรรม (TSIC 3250) มีมูลค่าเพิ่มและ TFPG เป็นลบ

ตารางที่ 3.32 : บัญชีการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ

หน่วย (% ต่อปี)

TSIC	ปี พ.ศ. 2566						ปี พ.ศ. 2565					
	มูลค่าเพิ่ม (VA)	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของ TFPG		มูลค่าเพิ่ม (VA)	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของ TFPG	
		แรงงาน	ทุน	TFPG	ผลิตภาพแรงงาน	ผลิตภาพทุน		แรงงาน	ทุน	TFPG	ผลิตภาพแรงงาน	ผลิตภาพทุน
32	-2.58	-2.71	-1.66	1.79	1.01	0.78	2.03	-1.61	2.03	1.61	2.89	-1.28
3211	-4.80	-4.49	-1.32	1.01	1.23	-0.22	0.42	2.86	0.61	-3.05	-2.59	-0.46
3212	-8.51	-13.53	-1.93	6.95	7.52	-0.57	12.10	-6.14	2.68	15.56	14.00	1.56
3250	-1.86	3.72	-2.05	-3.53	-4.95	1.42	1.50	-13.76	6.65	8.61	14.65	-6.04

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2567 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวค.)

3.15.3 ปัญหา/อุปสรรค

ปัญหาและอุปสรรคที่กิจการจากกลุ่มตัวอย่างจัดให้อยู่ใน 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) การจัดหาแรงงาน 2) ต้นทุนเชื้อเพลิงและพลังงานที่ใช้ในการผลิต 3) ต้นทุนทางการเงิน และ 4) ต้นทุนแรงงาน โดยมีสาเหตุมาจากสถานการณ์สงครามรัสเซีย-ยูเครน ที่ยังมีความยืดเยื้อ และยังไม่รู้จุดจบ ส่งผลต่อราคาเชื้อเพลิงราคาพลังงาน นอกจากนี้ยังถูกส่งผ่านไปสู่ราคาต้นทุนวัตถุดิบ และต้นทุนแรงงาน ซึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพของแรงงาน/บุคลากร และเครื่องจักร/อุปกรณ์ในภาพรวมอีกด้วย และเนื่องจากอุตสาหกรรมการผลิตอัญมณีเครื่องประดับ และเครื่องมือทางการแพทย์เป็นอุตสาหกรรมการผลิตที่ต้องใช้แรงงานมีทักษะเฉพาะ จึงเป็นอุปสรรคในการจัดหาแรงงาน

สำหรับแผนการดำเนินงาน ผู้ประกอบการมีแผนปรับปรุงกระบวนการทำงาน (Improve Operating Process) พัฒนาบุคลากร (Develop Staff) และพัฒนาผลิตภัณฑ์อัญมณี เครื่องประดับ และเครื่องมือทางการแพทย์ (Develop Product/Service) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้ประกอบการต้องการพัฒนาการดำเนินงาน โดยพัฒนาควบคู่ไปกับการพัฒนาทักษะของบุคลากรให้ตรงตามความต้องการของลักษณะงานในแต่ละกระบวนการผลิต เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตให้สูงขึ้น และได้มาซึ่งผลิตภัณฑ์ที่ตอบโจทย์ความต้องการของตลาด และตรงตามมาตรฐาน

3.15.4 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

อุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ถือเป็นอุตสาหกรรมที่ต้องอาศัยแรงงานที่มีทักษะเฉพาะในการผลิตเครื่องประดับต่าง ๆ ขณะที่กลุ่มเครื่องมือทางการแพทย์ ของไทยในปัจจุบันยังเน้นการผลิตชิ้นส่วนและอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่ใช้แล้วทิ้ง เช่น หน้ากากอนามัย ถุงมือยาง และเข็มฉีดยา และในส่วนของการผลิตทั้งอุตสาหกรรมเครื่องประดับและอุปกรณ์ทางการแพทย์ พบว่ายังคงขาดแรงงานที่มีทักษะ และการประยุกต์ใช้ในเครื่องจักรที่ทันสมัยยังมีไม่มากในอุตสาหกรรม จึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายดังนี้

- 1) การส่งเสริมให้มีการฝึกอบรมให้กับแรงงานภายในอุตสาหกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับอุตสาหกรรมการผลิตเครื่องประดับ อัญมณี เป็นอุตสาหกรรมที่จำเป็นต้องใช้ทักษะเฉพาะของแรงงานเป็นอย่างมาก เพื่อควบคุมคุณภาพของสินค้า ลดข้อบกพร่องให้มากที่สุด เพื่อรักษามาตรฐานของสินค้า และนอกจากการฝึกอบรมแล้ว ยังมีปัญหาเรื่องของการขาดแคลนแรงงานในอุตสาหกรรม เนื่องจากประชาชนรุ่นใหม่ยังไม่ค่อยให้ความสนใจในสายงานด้านนี้มากนัก จึงควรมีการส่งเสริมหรือสนับสนุนให้มีการเพิ่มแรงงานให้มากขึ้นภายในอุตสาหกรรม
- 2) การส่งเสริมการใช้ปัจจัยทุน เครื่องมือ เครื่องจักรที่ทันสมัย มาประยุกต์ใช้กับการผลิตในอุตสาหกรรมเครื่องมือทางการแพทย์ เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรม เนื่องจากอุตสาหกรรมเครื่องมือทางการแพทย์ของไทย เมื่อเทียบกับประเทศผู้นำอื่น ๆ ด้านเทคโนโลยี ไทยยังมีความล้าหลังค่อนข้างมาก และยังคงต้องพึ่งพาเทคโนโลยีจากต่างประเทศเป็นหลัก

สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

สถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง